

Jurnalul Oficial

al Uniunii Europene

C 43

Ediția în limba română

Comunicări și informări

Anul 55

15 februarie 2012

Număr de referință

Cuprins

Pagina

I Rezoluții, recomandări și avize

AVIZE

Comitetul Economic și Social European

A 476-a sesiune plenară din 7 și 8 decembrie 2011

2012/C 43/01

Avizul Comitetului Economic și Social European privind mutațiile industriale necesare pentru dezvoltarea unor industrii mari consumatoare de energie durabile, care să atingă obiectivul de utilizare eficientă a resurselor definit în cadrul Strategiei Europa 2020 (aviz din proprie inițiativă) ... 1

III Acte pregătitoare

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 476-a sesiune plenară din 7 și 8 decembrie 2011

2012/C 43/02

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Încheierea primului semestru european de coordonare a politicilor economice: Orientări pentru politicile naționale în 2011-2012” COM(2011) 400 final 8

RO

Preț:
4 EUR

(continuare în pagina următoare)

2012/C 43/03	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului în ceea ce privește anumite dispoziții referitoare la instrumentele de împărțire a riscurilor în cazul statelor membre care se confruntă cu dificultăți grave sau sunt amenințate de astfel de dificultăți cu privire la stabilitatea lor financiară COM(2011) 655 final – 2011/0283 (COD)	13
2012/C 43/04	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O mai bună guvernanță a pieței unice prin intensificarea cooperării administrative: O strategie pentru extinderea și dezvoltarea Sistemului de informare al pieței interne (Internal Market Information System – IMI) COM(2011) 75 final și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cooperarea administrativă prin intermediul Sistemului de informare al pieței interne („Regulamentul IMI”) COM(2011) 522 final – 2011/0226 (COD)	14
2012/C 43/05	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Către o strategie spațială a Uniunii Europene în serviciul cetățeanului COM(2011) 152 final	20
2012/C 43/06	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Raportul Comisiei privind politica în domeniul concurenței pentru anul 2010 COM(2011) 328 final	25
2012/C 43/07	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind ambarcațiunile de agrement și motovehiculele nautice COM(2011) 456 final – 2011/0197 (COD)	30
2012/C 43/08	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O agendă a UE pentru drepturile copilului COM(2011) 60 final	34
2012/C 43/09	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Consolidarea drepturilor victimelor în Uniunea Europeană COM(2011) 274 final și Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității COM(2011) 275 final – 2011/0129 (COD)	39
2012/C 43/10	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenții fizici (câmpuri electromagnetice) [a douăzecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE] COM(2011) 348 final – 2011/0152 (COD)	47
2012/C 43/11	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de a fi asistat de un avocat în cadrul procedurilor penale și dreptul de a comunica după arestare COM(2011) 326 final – 2011/0154 (COD)	51

I

(Rezoluții, recomandări și avize)

AVIZE

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 476-A SESIUNE PLENARĂ DIN 7 ȘI 8 DECEMBRIE 2011

Avizul Comitetului Economic și Social European privind mutațiile industriale necesare pentru dezvoltarea unor industrii mari consumatoare de energie durabile, care să atingă obiectivul de utilizare eficientă a resurselor definit în cadrul Strategiei Europa 2020 (aviz din proprie inițiativă)

(2012/C 43/01)

Raportor: **dl Edgardo Maria IOZIA**Coraportor: **dl Dirk JARRÉ**

La 20 ianuarie 2011, în conformitate cu articolul 29 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, Comitetul Economic și Social European a hotărât să elaboreze un aviz din proprie inițiativă pe tema

Mutațiile industriale necesare pentru dezvoltarea unor industrii mari consumatoare de energie durabile, care să atingă obiectivul de utilizare eficientă a resurselor definit în cadrul Strategiei Europa 2020.

Comisia consultativă pentru mutații industriale (CCMI), însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 17 noiembrie 2011. Raportor: dl Edgardo Maria IOZIA; coraportor: dl Dirk JARRÉ.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 8 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 143 de voturi pentru și 7 abțineri.

1. Concluziile și recomandările CESE

1.1 Comitetul Economic și Social European (CESE) consideră că Europa va putea face față concurenței tot mai acerbe din partea țărilor emergente doar prin implementarea unor sisteme foarte inovatoare și prin ridicarea propriilor standarde tehnologice, ecologice și de producție la nivelul progresului tehnologic. Forța de muncă ar trebui să fie protejată de efectele schimbărilor, prin formare adecvată și la momentul oportun. Politicile UE ar trebui să favorizeze această direcție de dezvoltare.

1.2 Produsele industriilor mari consumatoare de energie (ICE) reprezintă baza lanțului de valori pentru toate sectoarele de producție, în care se regăsesc o mare parte a locurilor de muncă din UE. Stabilitatea, promptitudinea, calitatea și securitatea aprovizionării acestor sectoare reprezintă garanția

competitivității lor pe piața mondială, precum și garanția unor locuri de muncă cu calificare înaltă în UE.

1.3 Trebuie creat un cadru european corespunzător, care să răspundă exigențelor comune ale ICE, obiectivul principal fiind consolidarea și menținerea competitivității în Europa, într-un context de durabilitate economică, socială și de mediu. Sectoarele respective sunt comparabile ca importanță și se află în relație de interdependență.

1.4 Mai mult, dat fiind climatul economic dificil din prezent, CESE recomandă încă și mai multe investiții în cercetare, dezvoltare, aplicare și formare și în activitățile științifice cu aplicații industriale. Aceste investiții ar trebui să fie susținute suficient prin viitorul program-cadru și să permită schimbul

de experiență și de rezultate cel puțin la nivel european. Programele europene și naționale ar trebui să se concentreze mai mult pe cercetare și inovații în domeniul eficienței energetice ⁽¹⁾.

1.5 În opinia CESE, este absolut necesară o politică industrială integrată care să țină în permanență sub control variabilele externe și să asigure condiții de concurență echitabile la nivel mondial pentru întreprinderile europene, în condiții de reciprocitate. Pentru garantarea unui nivel adecvat de competitivitate, sunt necesare politici industriale și fiscale comune, cu alegeri strategice, care să vizeze industria europeană în ansamblu.

1.6 Europa nu-și mai poate gestiona economia impunând constrângeri tot mai aspre, fără a-și asuma adoptarea măsurilor prin care să facă alegeri strategice și stabile comune în ceea ce privește guvernarea, necesare pentru apărarea modelului său economic și social, pentru obținerea unor rezultate optime, inclusiv în ceea ce privește protecția mediului.

1.7 CESE este convins că Uniunea trebuie să facă tot posibilul pentru a elabora sisteme flexibile în vederea îndeplinirii obiectivelor recunoscute ca fiind necesare. Aceste sisteme trebuie să țină seama de specificul industriei de bază.

1.8 CESE își pune întrebarea dacă nu este cazul ca și importatorii să fie supuși unor măsuri echivalente ETS (sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii). Principalul obiectiv ar fi de a se ajunge la un sistem eficient la nivel mondial, printr-un acord strict și executoriu. În lipsa unui astfel de acord și pentru a realiza totuși obiectivele pe care Uniunea și le-a propus, ar trebui să existe condiții de concurență echitabile și un tratament egal pentru bunurile și serviciile oferite pe teritoriul său, precum și pentru bunurile și serviciile exportate.

1.9 CESE recomandă călduros să se analizeze posibilitatea de a menține alocarea certificatelor ETS în mod gratuit pentru întreprinderile care au atins deja niveluri de excelență și care se apropie de limitele fizice și termodinamice prevăzute de specificațiile lor tehnice. Sistemul de licitare a autorizațiilor de emisii, care va intra în funcțiune în 2013, este cu siguranță un sistem bun doar dacă va fi adoptat de alte regiuni din lume. UE intenționează să deschidă schimburile și pentru alți operatori, din afara UE, în încercarea de a constitui o piață globală a ETS.

1.10 În cazul ICE, dacă sistemul ETS nu este gestionat cu mare atenție, riscă să provoace daune imense industriei în cauză. Relocarea emisiilor de dioxid de carbon nu este o chestiune care aparține doar viitorului. Acest fenomen se înregistrează de cel puțin 10 ani, odată cu redirectionarea investițiilor din Europa către alte țări, cum ar fi SUA, China, India, Brazilia etc. O analiză profundă a acestui fenomen ar fi extrem de utilă.

1.11 Trebuie reutilizată energia intrinsecă a materialelor, prin susținerea operațiunilor de reciclare, ori de câte ori este posibil.

Sticla, fierul, oțelul și aluminiul pot avea o contribuție semnificativă. Europa își exportă materiile prime nobile. De fapt, trebuie promovată reutilizarea acestora pe plan intern, economisind energia din diferitele materiale ⁽²⁾.

1.12 ICE ar trebui încurajate să realizeze, inclusiv prin asociere, investiții pe termen lung în sectorul energetic, în special în cel al energiilor regenerabile, oferindu-li-se posibilitatea de a achiziționa energie încheind contracte pe mai mulți ani, la costuri fixe.

1.13 În opinia CESE, un cadru de reglementare stabil, eficient și de lungă durată este extrem de important. Ciclurile economice de investiție în ICE durează între șapte și douăzeci de ani, cum se întâmplă, de exemplu, în cazul furnalelor, și nu este o întâmplare faptul că, în Europa, au existat investiții sub așteptări în combinatele siderurgice cu ciclu integrat într-o perioadă de mai bine de treizeci de ani.

1.14 Politicile adoptate până în prezent au fost orientate mai degrabă către sancțiuni decât către recompensarea practicilor inovatoare, a comportamentelor și a investițiilor responsabile. Este necesară modificarea acestei abordări și susținerea cu stimulente de natură fiscală a acțiunilor întreprinderilor care fac dovada unor rezultate deosebite în domeniul eficienței energetice.

1.15 Trebuie subliniate rezultatele excelente obținute deja de ICE în perioada imediat dinaintea intrării în vigoare a ETS. Ele au anticipat noile necesități și transformările epocii noastre și nu există niciun motiv ca ele să fie, în consecință, penalizate sever și să riște pierderea unui milion de locuri de muncă cu un înalt grad de stabilitate și calificare (pierdere atât directă, cât și indirectă).

1.16 Diseminarea transnațională și transsectorială a bunelor practici este cu siguranță un instrument care trebuie susținut, ca și noile proiecte-pilot sau proiecte demonstrative.

1.17 Măsurile prin care se acordă sprijin public cercetării și inovării, cu programe specifice, s-au dovedit a fi extraordinar de importante. CESE solicită Comisiei Europene, Consiliului și Parlamentului să consolideze programele respective, punând accentul pe eficiența energetică și pe diversificare) și să le integreze definitiv în cadrul acțiunilor de dezvoltare.

1.18 Întreprinderile mici și mijlocii (IMM) pot contribui în mod semnificativ la îndeplinirea obiectivelor, prin programe specifice, adaptate necesităților lor. Întreprinderile mari consumatoare de energie se regăsesc în toate segmentele pieței. Costurile atingerii unui nivel excelent de eficiență energetică sunt însă invers proporționale cu dimensiunea întreprinderii. Întreprinderile în care se pot obține pe ansamblu cele mai bune rezultate sunt chiar IMM-urile și înspre ele trebuie orientate eforturi și resurse însemnate.

⁽¹⁾ JO C 218, 23.7.2011, p. 38.

⁽²⁾ JO C 107, 6.4.2011, p. 1; JO C 218, 23.7.2011, p. 25.

2. Introducere

2.1 Industriile mari consumatoare de energie stau la baza tuturor lanțurilor valorice din industria prelucrătoare europeană, dat fiind că furnizează materiile prime de bază pentru produsele industriale. Aceste industrii joacă un rol esențial în dezvoltarea unei economii cu emisii scăzute de CO₂.

2.2 Introducerea reglementărilor vizând reducerea consumului cu 20 % reprezintă o provocare la care trebuie să se răspundă prin dezvoltarea unei noi generații de produse ale industriilor mari consumatoare de energie. Sunt necesare numeroase măsuri și stimulente pentru a deschide piața noilor produse cu consum redus de energie.

2.3 Sectorul producției industriale, a cărui contribuție la PIB-ul european se ridică la 17,6 %, deține 27 % din cererea finală de energie a UE. Marile industrii producătoare de materii prime [de exemplu, produsele chimice și petrochimice (18 %), fierul și oțelul (26 %), precum și cimentul (25 %)] sunt mari consumatoare de energie, reprezentând 70 % din consumul industrial de energie.

2.4 Ideea reducerii costurilor pentru menținerea și eventual creșterea competitivității a determinat multe industrii, în special pe cele mari consumatoare de energie, să aducă îmbunătățiri în materie de eficiență energetică, astfel încât potențialul economic al acestora în perspectiva anului 2020 este mai scăzut decât al altor sectoare.

Tabelul 1

Evoluțiile preconizate și potențialul de reducere a consumului de energie în 2020 ⁽³⁾

	2020 (PRIMES 2007) [Mtep]	2020 (PRIMES 2009 EE) [Mtep]	Progres preconizat în 2020 fără alte acțiuni [%]	Potențial economic pentru 2020 [%]	Potențial tehnic pentru 2020 [%]
	1	2	3 [=(2-1)/1 (*)100]	4	5
Consumul intern brut fără consumul neenergetic final	1 842	1 678	- 9 %	- 20 % (obiectiv UE)	nu se aplică
Consum energetic final din care:	1 348	1 214	- 10 %	- 19 %	- 25 %
Industrie	368	327	- 11 %	- 13 %	- 16 %
Transporturi	439	395	- 10 %	- 21 %	- 28 %
Consum rezidențial	336	310	- 8 %	- 24 %	- 32 %
Consum terțiar	205	181	- 12 %	- 17 %	- 25 %
Transformarea, transportul și distribuția energiei	494	464	- 6 %	- 35 %	nu se aplică

Surse: PRIMES pentru coloanele 1, 2 și 3 și Institutul Fraunhofer pentru coloanele 4 și 5.

(*) Datele referitoare la potențialul economic în sectorul transformării energiei sunt realizate pe baza calculului DG ENER.

2.5 Cu toate acestea, încă nu au fost exploatate pe deplin toate oportunitățile, afirmație valabilă în special pentru industriile de mici dimensiuni și chiar pentru unele industrii de dimensiuni medii. ⁽⁴⁾,

3. Situația tehnologică în diversele industrii mari consumatoare de energie

Industriile mari consumatoare de energie testează și realizează o serie de produse și tehnologii necesare pentru combaterea schimbărilor climatice și a altor provocări globale. O politică industrială activă și inovarea reprezintă condiții prealabile esențiale pentru îmbunătățirea eficienței energetice și a utilizării resurselor. Cercetarea și dezvoltarea trebuie să se concentreze mai mult pe soluțiile organizaționale și tehnologice privind utilizarea eficientă a energiei și a resurselor. În plus, întreprinderile împreună cu lucrătorii și reprezentanții acestora trebuie să realizeze progrese privind utilizarea eficientă a energiei și a resurselor, care să ducă la promovarea inovării în produse și în procesele de producție.

Sunt prezentate în continuare principalele ICE.

⁽³⁾ SEC (2011) 779 final.

⁽⁴⁾ Planul 2011 pentru eficiență energetică, COM(2011) 109 final; Studiul privind evaluarea impactului, SEC (2011) 779 final; JO C 218, 23.7.2011, p. 38; JO C 318, 29.10.2011, p. 76.

3.1 Industria chimică și petrochimică

3.1.1 Industria produselor chimice are 1 205 000 de angajați, 29 000 de întreprinderi, o producție în valoare de 449 miliarde EUR (2009, Eurostat) și o cifră de afaceri aproape de două ori mai mare, reprezentând 1,15 din PIB-ul UE. Doar 8 % din petrol este utilizat drept combustibil în industria chimică, cea mai mare parte fiind destinată prelucrării. În ceea ce privește consumul de energie al industriilor prelucrătoare, acestui sector îi revine 18 % din consumul sectoarelor industriale.

3.1.2 Industria chimică transformă materiile prime în produse pentru celelalte industrii și pentru consumatori. Materiile prime de bază se împart în organice și anorganice: printre materiile prime anorganice se numără aerul, apa și mineralele, în vreme ce combustibilii fosili și biomasa fac parte din categoria materiilor prime organice.

3.1.3 Produsele chimice sunt realizate în proporție de 85 % pe baza a aprox. douăzeci de substanțe chimice simple, așa-numitele substanțe de bază, care, la rândul lor, provin din cca 10 materii prime, fiind apoi prelucrate în aprox. 300 de produse intermediare. Produsele chimice de bază și intermediare formează categoria așa-numitelor substanțe chimice în vrac. Din produsele intermediare rezultă cca 30 000 de produse de consum. Aceste produse chimice reprezintă: 12 % din costul unui autovehicul (tapiteria scaunelor, mânere și centuri, airbaguri), 10 % din costul unei case (incluzând aici costul tuburilor principale de izolație și al instalației electrice), 10 % din produsele de uz cotidian achiziționate de o familie medie (produse alimentare, articole de vestimentație, încălțăminte, articole pentru îngrijirea sănătății și igiena personală etc.).

3.1.4 Cărbunele, petrolul și gazele naturale sunt materiile prime principale folosite pentru producerea majorității substanțelor chimice în vrac. Fiecărei etape îi corespunde o valoare adăugată: valoarea relativă a petrolului brut – 1, combustibilul – 2, produsul petrochimic tipic – 10, produsul de consum tipic – 50.

3.1.5 Combustibilii fosili reprezintă și cea mai importantă sursă de energie, pe primul loc situându-se petrolul (~ 40 %), care este urmat de cărbune (~ 26 %) și de gazele naturale (~ 21 %).

3.1.6 Industria chimică utilizează o cantitate uriașă de energie. Circa 8 % din cererea totală de petrol brut se utilizează ca materie primă, iar restul pentru producția de combustibil, în primul rând pentru transporturi.

3.2 Industria metalelor neferoase

3.2.1 Panorama industriei metalelor neferoase este foarte diversificată, cuprinzând producția unor materiale diverse precum aluminiul, plumbul, zincul, cuprul, magneziul, nichelul, siliciul și multe altele. Pe ansamblu, sectorul angajează direct aprox. 400 000 de persoane (*Eurometaux*, iulie 2011). Subsectorul cel mai mare și mai semnificativ este cel al aluminiului. În 2010, personalul său număra 240 000 de persoane, iar cifra de afaceri era de 25 de miliarde de euro. Producția de bauxită a fost de 2,3 de milioane de tone, producția de aluminiu de 5,9 milioane de tone, iar producția totală de aluminiu (primar și reciclat) a fost de 6 milioane de

tone (în 170 de fabrici). Criteriul de referință definit de Comisia Europeană este de 1 514 kg de CO₂ echivalent/tonă de aluminiu primar.

3.2.2 Diferite analize au demonstrat că materiile prime și energia reprezintă cei mai importanți factori ai competitivității pentru industria metalelor neferoase din UE. În funcție de subsector, costurile energiei și materiilor prime reprezintă cca 50-90 % din costurile totale ale producției de metale de înaltă puritate; prețurile materiilor prime variază între 30 % și 85 % din costurile totale, iar cele ale energiei, între 2 % și 37 % din costurile totale. În ceea ce privește materiile prime, reciclarea fierului vechi este la fel de importantă pentru producția de metal a UE ca și utilizarea minereurilor și a concentratelor.

3.2.3 În 2005, referindu-se la dependența de importuri, pentru industria metalelor din UE, concentratele de bauxită, magneziu, siliciu și cupru erau considerate materiile prime cele mai sensibile (de exemplu, 50 % din exporturile de cocs la nivel mondial provin din China iar 40 % din exporturile de concentrate de cupru la nivel mondial, din Chile).

3.2.4 Potrivit informațiilor furnizate de acest sector, există în continuare riscuri legate de aprovizionarea cu deșeuri de aluminiu, de cupru și cu cupru brut, cu concentrate de zinc și plumb, afirmația fiind valabilă și pentru aprovizionarea pe termen lung cu deșeuri de aluminiu și cupru și cu concentrate de cupru și cupru brut.

3.2.5 Industria metalelor neferoase este foarte energofagă, mai ales în cazul producătorilor de aluminiu, plumb și zinc, care sunt consumatori foarte mari de energie electrică.

3.2.6 O parte importantă din consumul de metale neferoase din UE provine deja din importuri și, dacă nu se vor găsi soluții, acest procent urmează să crească, în timp ce producătorii europeni din sector își vor înceta activitatea. Aceasta va presupune relocarea emisiilor de dioxid de carbon.

3.3 Industria siderurgică

3.3.1 Industria siderurgică europeană are 360 000 de angajați direcți iar cifra de afaceri din 2010 a fost de 190 miliarde de euro. Consumul său total de energie se ridică la 3 700 GJ, echivalentul a cca un sfert din consumul de energie al industriei prelucrătoare: emisiile totale de CO₂ se ridică la cca 350 de milioane de tone, ceea ce reprezintă 4 % din totalul emisiilor din UE.

3.3.2 Există două moduri principale pentru producerea oțelului: primul este denumit „parcurs integrat” și se bazează pe producția de fier din minereuri feroase (dar chiar și în acest parcurs, 14 % în medie se obține din fier vechi); al doilea este „parcursul de reciclare”, prin care se utilizează fier vechi ca materie primă feroasă în cuptoare electrice cu arc.

3.3.3 În ambele cazuri, consumul de energie este corelat cu combustibilul (cărbune și cocs în principal) și cu energia electrică. Parcursul de reciclare presupune un consum de energie mult mai mic (cca 80 %). Parcursul integrat presupune utilizarea cuptoarelor cu cocs, a instalațiilor de sinterizare, a furnalelor și a convertizoarelor pentru procesul de bază cu oxigen.

3.3.4 Conform estimărilor, consumul actual de energie în cazul parcursului integrat se situează între 17 și 23 de GJ pe tona de produs laminat la cald [1][SET_Plan_Workshop_2010]. La nivel european, valoarea inferioară este considerată o bună valoare de referință pentru o instalație integrată, în vreme ce o valoare de 21 GJ/t este considerată drept valoare medie pretutindeni în UE-27.

3.3.5 Scăderea clară (de aproximativ 50 %) a consumului de energie înregistrată de industria europeană în ultimii 40 de ani trebuie pusă în parte pe seama utilizării în mai mare măsură a parcurului de reciclare, în locul parcurului integrat (de la 20 % în anii 1970, s-a ajuns la 40 % în prezent).

3.3.6 Perspectiva trecerii la reciclare este însă limitată de disponibilitatea și calitatea fierului vechi. În Europa, cca 80 % din emisiile de CO₂ aferente parcurului integrat provin din gaze reziduale, care sunt utilizate în mare măsură de aceeași industrie pentru producția a 80 % din necesarul de energie electrică ale acesteia [EUROFER_2009a].

3.3.7 În 2008, producția de oțel brut a UE se va ridica la 198 de milioane de tone, adică 14,9 % din producția totală la nivel mondial (1 327 de milioane de tone) [WorldSteel_2009]. În urmă cu un deceniu, cu o producție puțin mai mică (191 de milioane de tone), producția acelorași țări europene reprezenta 24,6 % din producția mondială.

3.4 Industria ceramică

3.4.1 Industria ceramică angajează direct 300 000 de oameni și acoperă o gamă largă de produse, de la cărămizi la țigle pentru acoperiș, tuburi din gresie ceramică, plăci de faianță și gresie la articole sanitare și produse ceramice decorative până la materiale abrazive, produse refractare și ceramica tehnică ⁽⁵⁾.

3.4.2 Aceste sectoare produc bunuri cu aplicații în construcții, procese la temperaturi înalte, industria autovehiculelor, sectorul energetic, protecția mediului, producția de bunuri de consum, minerit, construcții de nave, industria de apărare, industria aerospațială, aparatura medicală și multe altele. Sectoarele ceramice sunt caracterizate de dependență atât de materiile prime autohtone, cât și din import.

3.4.3 Industria ceramică europeană este alcătuită în mare parte din IMM-uri, care reprezintă în jur de 10 % din instalațiile incluse în sistemul european de comercializare a certificatelor de emisii (ETS), dar mai puțin de 1 % din emisii.

3.5 Cimentul

3.5.1 În 2010, industria europeană a cimentului a avut 48 000 de angajați direcți, o producție de 250 de milioane de tone și o cifră de afaceri de 95 de miliarde de euro. Consumul de energie de referință este de 110 kwh/tonă, emisiile totale de CO₂ reprezentând 3 % din emisiile totale ale UE.

3.5.2 Cimentul este o materie de bază utilizată în construcția de clădiri, precum și în ingineria civilă și hidrotehnică. Producția industriei cimentului are legătură directă cu starea generală a sectorului construcțiilor și reflectă starea economiei în ansamblu.

3.5.3 În Uniunea Europeană, cimentul se produce în principal cu utilizarea tehnologiei moderne a „metodei uscate”. Aceasta consumă cu aproximativ 50 % mai puțină energie decât arderea clincherului în cuptoare care folosesc „metoda umedă”.

3.5.4 În anul 2009, producția de ciment a celor 27 de state membre UE atingea aproximativ 250 milioane de tone, ceea ce a reprezentat 8,6 % din producția mondială de ciment, care s-a ridicat la cca 3 miliarde de tone ⁽⁶⁾. Producția mondială este concentrată cu precădere în Asia (75 %), în timp ce numai China produce aproximativ jumătate din producția mondială de ciment (54,2 %). Aceste date arată că o proporție foarte mare din cimentul produs la nivel mondial provine din țări care nu aplică Protocolul de la Kyoto.

3.5.5 Principalele caracteristici ale industriei europene a cimentului sunt: caracterul intensiv al capitalului – 150 milioane EUR la o capacitate de producție de un milion de tone; consumul ridicat de energie – 60-130 kg la o tonă de petrol sau petrol echivalent și 90-130 Kwh de energie electrică la o tonă de ciment produsă.

3.5.6 O altă trăsătură importantă a industriei europene a cimentului este aceea că dispune de piețe regionale care acoperă o rază de cel mult 200 de mile (cca 320 de km).

3.5.7 Industria cimentului constituie unul dintre cei mai mari producători de CO₂. Emisiile sale de dioxid de carbon reprezintă aproximativ 5 % din emisiile generate de activitatea umană la scară globală ⁽⁷⁾. Principalele surse de emisii de CO₂ din industria cimentului sunt decarbonizarea materiilor prime și arderea combustibililor.

3.5.8 Se estimează că emisiile ce provin din procesul de decarbonizare reprezintă aproximativ 50 % din totalul emisiilor fabricilor de ciment, iar arderea combustibililor reprezintă încă 40 %. Dioxidul de carbon emis ca rezultat al acestor două procese se numește „emisie directă”. Sursele de emisii indirecte (aproximativ 10 % din emisiile fabricilor de ciment) cuprind transportul și generarea energiei electrice utilizate în fabricile de ciment ⁽⁸⁾.

3.5.9 Dezvoltarea sectorului producției de ciment în UE depinde în mare măsură de politicile și deciziile privind CO₂ și alți poluanți, adoptate la nivelul acesteia.

3.5.10 În sectorul cimentului, sistemul ETS se aplică producerii de ciment (clinker) în cuptoare rotative cu o capacitate zilnică de peste 500 de tone. Datele din ultimii ani ⁽⁹⁾ relevă un nivel al emisiilor din acest sector mai redus decât cel preconizat. Prețul ridicat al certificatelor de emisii de CO₂ se poate dovedi mai atractiv decât obținerea unei producții mai mari de ciment. Sistemul ETS ar putea limita producția. Pentru aceasta, alocarea certificatelor ar trebui precedată de o analiză care să stabilească obiective durabile, să evite perturbarea pieței și să-i motiveze pe antreprenori să îmbunătățească eficiența energetică, reducând astfel emisiile de CO₂.

⁽⁶⁾ Raportul de informare privind dezvoltarea industriei europene a cimentului, CCMI/040, CESE 1041/2007. Cembureau – Evolution & Energy Trends – web site-ul Cembureau, mai 2011.

⁽⁷⁾ Carbon dioxide emissions from the global cement industry („Emisiile de dioxid de carbon din industria mondială a cimentului”), autori: Worrell, Ernst; Price, Lynn; Martin, Nathan; Hendriks, Chris; Ozawa Meida, Leticia. Annual Review of Energy and the Environment, noiembrie 2001, vol. 26, p. 303-329.

⁽⁸⁾ Vanderborcht B, Brodmann U. 2001. The Cement CO₂ Protocol: CO₂ Emissions Monitoring and Reporting Protocol for the Cement Industry (Protocolul CO₂ produs de industria cimentului: protocol de raportare și monitorizare a emisiilor de CO₂ în industria cimentului). Ghidul la protocol, versiunea 1.6 – www.wbcsdcement.org

⁽⁹⁾ Raport publicat pe Euronews în mai 2006.

⁽⁵⁾ JO C 317, 23.12.2009, p. 7.

3.6 Industria sticlei

3.6.1 Industria europeană a sticlei are 200 000 de angajați direcți și 1 300 de producători și prelucrători a căror producție s-a ridicat, în 2010, la 34 de milioane de tone (30 % din producția mondială). Prin reciclarea unei tone de sticlă se evită producerea a 670 de kg de CO₂. Cantitatea de emisii de CO₂ se ridică anual la cca 25 de milioane de tone.

3.6.2 Sticla este alcătuită în primul rând din material vitri-fiabil, precum siliciul (nisip de calitate), din substanțe alcaline (pentru trecerea siliciului din stare solidă în stare lichidă, de regulă soda calcinată și carbonatul de potasiu), stabilizanți (oxid de calciu, magneziu și oxid de aluminiu, pentru diminuarea coroziunii superficiale a sticlei), unii afinanți și cantități mici de alți aditivi care să confere diferite caracteristici fiecărui tip de sticlă.

3.6.3 Cea mai răspândită clasificare a tipurilor de sticlă, care ține seama de compoziția chimică a acesteia, stabilește patru categorii principale: sticla calco-sodică, cristalul cu plumb și cristalul, sticla borosilicat și sticlele speciale.

3.6.4 În ceea ce privește subsectoarele, „sticla pentru ambalaj” reprezintă cea mai mare parte a industriei europene a sticlei, cu mai mult de 60 % din producția totală. Producția sa constă din recipiente de sticlă (sticle și borcane). Sticla pentru recipiente se produce în toate statele membre ale UE, cu excepția Irlandei și Luxemburgului; la nivel mondial, cu cca 140 de fabrici, UE reprezintă cea mai mare regiune producătoare de sticlă de ambalaj.

3.6.5 Sectorul sticlei plate, care reprezintă cca 22 % din producția totală de sticlă, ocupă locul al doilea ca dimensiuni în cadrul industriei europene a sticlei și cuprinde producția de sticlă flotată și de sticlă laminată. În UE își desfășoară activitatea cinci producători de sticlă flotată și cinci de sticlă laminată. În 2008, emisiile totale de CO₂ generate de sectorul sticlei plate se ridicau la 7 milioane de tone, dintre care cca 6,5 milioane de tone provenite din producția sticlei flotate și cca 0,5 milioane de tone din cea a sticlei laminate (sursă: Registrul comunitar independent de tranzacții – *Community independent transaction log*, CITL).

3.6.6 Fibra de sticlă cu filament continuu se produce și se livrează sub diverse forme: *roving*, *mat*, fir tăiat, fire textile, țesătură, fibre măcinate. Principala sa întrebuințare (în proporție de cca 75 %) o reprezintă ranforsarea materialelor compozite, în special a rășinilor termorigide, dar și materialele termoplastice. Principalele piețe pentru materialele compozite sunt: construcțiile, sectorul automobilelor și transporturilor (50 %) și industria electrică și electronică.

3.6.7 Unele date referitoare la amprenta de CO₂:

- producția medie anuală: 870 000 de tone de produse din fibră de sticlă cu filament continuu;
- media emisiilor directe de CO₂: 640 000 de tone;
- media CO₂/tonă: 735 kg de CO₂/tonă de produs din fibră de sticlă cu filament continuu.

3.6.8 Sectorul sticlelor speciale reprezintă cca 6 % din producția acestei industrii și, dintre sectoarele principale, din punct de vedere al cantităților produse, se situează pe locul al patrulea. Printre produsele principale se numără: sticla pentru televizoare și monitoare, sticla pentru corpuri de iluminat (tuburi și becuri), sticlă optică, sticlă de laborator și tehnică,

sticlă borosilicat și vitroceramică (ustensile pentru gătit și aplicații casnice la temperaturi înalte) și sticlă pentru industria electronică (ecrane LCD).

3.6.9 Sectorul articolelor de uz casnic din sticlă se numără printre sectoarele cele mai mici din industria sticlei, reprezentând cca 4 % din producția totală, și cuprinde producția de veselă, vase de bucătărie și obiecte decorative, printre care și pahare, cești, castroane, farfurii, vase de gătit, vase și ornamente.

4. Tablou sinoptic al emisiilor de CO₂ din Europa în 2010

4.1 Sistemul ETS a UE impune limite de emisii pentru cca 12 600 de instalații, printre care se numără centrale electrice, uzine și rafinării. Sistemul cuprinde aproximativ 40 % din totalul emisiilor de gaze cu efect de seră din UE. Pe paza datelor privind producția industrială, analiștii estimează că, față de scăderea de aproape 11,3 % înregistrată în 2009 (Barclays Capital, Nomisma Energia, IdeaCarbon), în 2010 nivelul emisiilor a crescut cu 3,2 %.

4.2 Potrivit Agenției Europene de Mediu, în 2009, totalul emisiilor de gaze cu efect de seră din UE era de cca 4,6 miliarde de tone metrice. Dacă acestea ar fi crescut în același ritm cu evoluția emisiilor de dioxid de carbon ale industriei înregistrate anul trecut, UE ar fi depășit cu cca 300 de milioane de tone metrice obiectivul de 4,5 miliarde de tone de gaze cu efect de seră stabilit pentru 2020. Conform opiniei funcționarilor europeni responsabili cu schimbările climatice, UE nu va depăși acest nivel decât dacă va îndeplini obiectivele în materie de energii regenerabile și eficiență.

4.3 CO₂

Emisiile care fac obiectul Sistemului ETS al UE au crescut în 2010, odată cu creșterea cererii de energie și a producției întregului sector industrial, ceea ce a dus la utilizarea unor cantități mai mari de combustibili fosili în întreprinderi, pentru generarea de electricitate și căldură (Sikorski).

Scumpirea gazelor a obligat centralele termoelectrice să utilizeze mai mult cărbunele, care eliberează cantități mai mari de dioxid de carbon.

5. Observațiile CESE

5.1 Lanțul de valori depinde de disponibilitatea și de calitatea materiilor prime iar industriile europene de bază furnizează materii prime de înaltă calitate. Industria prelucrătoare europeană beneficiază de acest nivel înalt de calitate și de inovarea continuă generate de cercetare. De exemplu, în industria siderurgică, calitatea depinde de proporție de 70 % de tipul de turnare. Această calitate trebuie menținută și, pe cât posibil, îmbunătățită.

5.2 Fără o industrie puternică, competitivă și inovatoare, Europa nu va putea îndeplini niciun obiectiv durabil, precum, de pildă, cele stabilite de Comisie în ceea ce privește emisiile de CO₂.

5.3 Sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii este un sistem de limitare și tranzacționare a emisiilor care a fost adoptat ca un instrument important pentru îndeplinirea obiectivului asumat de UE, de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră cu cel puțin 20 % până în 2020, față de 1990, și cu 30 % în cazul încheierii unui acord internațional. ETS se aplică la aproximativ 12 500 de instalații din sectorul energetic și industrial, care împreună produc aproape jumătate din emisiile de CO₂ ale UE și 40 % din emisiile totale de gaze cu efect de seră la nivel mondial.

5.4 ETS funcționează în prezent în treizeci de țări (cele douăzeci și șapte de state membre ale UE, plus Islanda, Liechtenstein și Norvegia). În comparație cu alte sectoare care nu participă la acest sistem, precum cel al transporturilor, cele care fac parte din el au dat rezultate foarte bune în ceea ce privește reducerea gazelor cu efect de seră. Cu toate acestea, ICE sunt în permanență preocupate de îmbunătățirea eficienței energetice, din cauza creșterii continue a prețului energiei. O analiză temeinică a reducerii emisiilor datorată sistemului ETS al UE ar fi extrem de oportună.

6. Dimensiunea socială și de mediu

6.1 Apărarea sistemului industrial european, a lucrătorilor și a intereselor europene, ca și protecția mediului, a sănătății și a consumatorilor sunt posibile doar dacă niciunul dintre aceste interese nu prevalează asupra celorlalte și dacă este găsit punctul de echilibru între politicile de mediu, sociale și economice.

6.2 CESE subscie la obiectivele în materie de mediu și de durabilitate socială și identifică câteva zone prioritare de intervenție concretizată în acțiuni integrate, bazate pe o viziune globală asupra acestei teme.

6.3 Sunt necesare în primul rând o serie de programe de susținere a perfecționării profesionale, prin intermediul unor cursuri de formare care să ducă la crearea competențelor necesare pentru confruntarea cu provocările tehnologice și la rezultate mai multe și mai bune în domeniul eficienței energetice. Caracteristice pentru ICE sunt procesele continue de producție și gradul înalt de responsabilitate, aceasta însemnând că ele nu sunt atractive pentru tineri. Pentru a menține nivelul competențelor europene în acest domeniu sunt necesare stimulente speciale pentru a sprijini programele de formare profesională (inclusiv acordarea de burse).

6.4 Trebuie prevăzute stimulente pentru promovarea mobilității tehnicienilor și a lucrătorilor specializați, pentru diseminarea cunoștințelor și a bunelor practici la nivel național și transfrontalier.

6.5 Trebuie acordată o atenție specială perioadelor de tranziție, prin garantarea unei asistențe adecvate destinate lucrătorilor afectați de procesele de restructurare care sunt necesare pentru adaptarea producțiilor la noile exigențe. Investițiile publice ar trebui să sprijine acest proces.

6.6 Sprijinirea reală a mutațiilor industriale produse în cadrul ICE trebuie să se realizeze în mod adecvat prin evaluări corespunzătoare ale impactului asupra societății și asupra lucrătorilor, pentru a evita consecințele sociale negative și a pregăti introducerea unor noi modele de producție.

6.7 De o importanță fundamentală este dezvoltarea nivelului de cunoaștere și a capacității de înțelegere a cetățenilor, ca și sensibilizarea acestora cu privire la beneficiile pe care le poate aduce o industrie cu un nivel înalt de eficiență energetică. În acest scop, pe lângă promovarea etichetării produselor, ar trebui promovată și cea a proceselor eficiente din punct de vedere energetic prin care acestea au fost realizate, cu alte cuvinte este necesară dubla etichetare, cea a produsului, dar și cea a fabricii care a contribuit la menținerea unui nivel înalt de eficiență, pe ansamblu.

6.8 ICE au nevoie de un sprijin mai mare pentru cercetare și inovare. Sistemul actual de finanțare al UE ar trebui să pună în aplicare instrumente specifice (cum ar fi parteneriatul public-privat SPIRE pentru o industrie durabilă) pentru a permite o proporție mai mare pentru proiectele industriale. Platformele tehnologice au depus mari eforturi pentru a pregăti terenul pentru un mediu mai favorabil în care industriile să se poată pregăti mai bine pentru programele cadru ale UE. Ar trebui subliniată și importanța organizațiilor pentru cercetare și tehnologie (OCT), întrucât ele joacă un rol extrem de important în lanțul inovării, propulsând ideile către aplicațiile industriale.

7. Dimensiunea internațională

7.1 SUA, Japonia, Rusia, Brazilia, India și, mai ales, China (care înregistrează cele mai mari valori ale emisiilor, reprezentând 22 % din total) trebuie să își asume responsabilitatea. Aceste țări, alături de Europa, produc peste 70 % din emisiile de CO₂ (2007). Este absolut necesar să se ajungă la un acord pentru clima și sănătatea planetei, pentru a se putea face față provocărilor determinate de creșterea temperaturii, care trebuie pusă pe seama factorului uman.

7.2 CESE și-a afirmat în repetate rânduri susținerea față de aceste politici europene, recomandând să se depună toate eforturile pentru încheierea unui acord internațional corect, care să distribuie responsabilitățile și sarcinile, ținând cont de o multitudine de argumente complexe, nu numai de simple date și cifre.

7.3 Politicile privind schimbările climatice pot avea succes doar dacă viitoarea Conferință de la Durban va putea să consfințească noile obiective post-Kyoto pentru țările cu cele mai mari emisii din lume. Europa și-a luat angajamentul de a realiza obiective și mai ambițioase, cu condiția încheierii unui acord global. CESE salută acest angajament, cu condiția recunoașterii și respectării întocmai a considerațiilor sale referitoare la condițiile de sustenabilitate pentru întreprinderile europene și lucrători.

Bruxelles, 8 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

III

(Acte pregătitoare)

COMITETUL ECONOMIC ȘI SOCIAL EUROPEAN

A 476-A SESIUNE PLENARĂ DIN 7 ȘI 8 DECEMBRIE 2011

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Încheierea primului semestru european de coordonare a politicilor economice: Orientări pentru politicile naționale în 2011-2012”

COM(2011) 400 final

(2012/C 43/02)

Raportor general: **dl Michael SMYTH**

La 7 iunie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor - „Încheierea primului semestru european de coordonare a politicilor economice: Orientări pentru politicile naționale în 2011-2012”

COM(2011) 400 final.

La 14 iunie 2011, Biroul a însărcinat Comitetul de coordonare Europa 2020 cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl SMYTH raportor general în cadrul celei de-a 476 -a sesiuni plenare din 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 8 decembrie) și a adoptat prezentul aviz cu 136 de voturi pentru, 0 voturi împotriva și 6 abțineri.

1. Concluzii

1.1 Uniunea și cetățenii săi traversează cea mai gravă criză economică, socială și politică din istoria sa, care afectează profund statele membre și populația lor și amenință realizări majore cum ar fi moneda unică, Pactul de stabilitate, piața internă. În cursul crizei financiare anterioare, prin acțiunea comună, rapidă și decisivă a liderilor europeni s-a evitat o lungă recesiune. Europa se confruntă în prezent cu o provocare la fel de serioasă, trebuind din nou adoptată o poziție politică foarte favorabilă cooperării. Niciun un stat membru nu poate înfrunta criza de unul singur, fiind absolut necesară o alegere politică decisivă: fie se consolidează integrarea europeană pentru a depăși criza, fie criza va slăbi în mod sever și va periclita această integrare.

1.2 Sunt necesare măsuri imediate pentru a reduce datoria, a consolida finanțele publice și a spori nivelul de încredere al oamenilor și întreprinderilor. Cu toate acestea, factorii de decizie politică ar trebui să privească dincolo de crizele momentului. Accentul nu ar trebui pus doar pe acțiunile pe termen scurt și mediu. Sunt în mod clar necesare reforme pe termen lung. Acțiunea sau lipsa de acțiune în această privință vor avea un impact pe termen scurt, chiar imediat asupra costurilor de împrumut ale statelor membre.

1.3 În acest context, Comitetul consideră că Strategia Europa 2020 este mai importantă decât niciodată pentru că oferă o agendă cuprinzătoare pentru reforme care urmăresc garantarea creșterii durabile și sporirea rezistenței Uniunii în viitor.

1.4 Este necesar un bun echilibru între toate aspectele strategiei – în special aspectul său economic, aspectul social și aspectul de mediu: 3 domenii prioritare – creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii sunt interconectate și se consolidează reciproc. Trebuie acordată o atenție egală creșterii economice, spiritului întreprinzător, IMM-urilor, competitivității, inovării, durabilității și mediului, drepturilor sociale, creării de locuri de muncă și sprijinirii educației.

1.5 În contextul unei situații economice dificile și al unor finanțe publice aflate sub presiune în statele membre, provocarea constă acum mai mult ca niciodată în punerea adecvată în aplicare a Strategiei.

1.6 Comitetul este foarte preocupat de faptul că, așa cum indică Analiza anuală a creșterii ⁽¹⁾, în cele mai multe cazuri angajamentele asumate de statele membre în programele lor naționale de reformă sunt insuficiente pentru a îndeplini obiectivele stabilite de Strategie (în domenii precum educația, ocuparea forței de muncă, cercetarea și dezvoltarea, reducerea sărăciei, reducerea emisiilor – eficiența energetică – energia regenerabilă).

1.7 Statele membre trebuie să-și sporească eforturile și să inițieze măsuri de adaptare mai ambițioase la nivel național, pentru a avea o șansă de a îndeplini obiectivele până în 2020, acordând prioritate elementelor de încurajare a creșterii (educația, inovarea, energia, conexiunile de transport etc.). O punere în aplicare adecvată a angajamentelor lor este esențială.

1.8 Comitetul consideră că participarea societății civile organizate și a partenerilor sociali la realizarea reformelor și aplicarea unei strategii în materie de creștere va fi decisivă pentru succesul acestora și va încuraja administrațiile naționale și UE să producă rezultate concrete. Așadar, Comitetul va continua activitatea comună cu rețeaua sa de consilii economice și sociale naționale (CES) și organizațiile similare în cadrul Strategiei Europa 2020. Pe de o parte, acesta va sensibiliza opinia publică din statele membre și, pe de altă parte, va asigura cunoașterea situației economice și sociale de la fața locului de către factorii de decizie de la nivelul UE.

2. Context

2.1 Primul semestru european – o nouă metodă de guvernare destinată îmbunătățirii coordonării politicilor economice între UE și statele membre – a fost lansată în ianuarie 2011, când Comisia a prezentat Analiza anuală a creșterii (AAC) ⁽²⁾, care a fost susținută și completată de Consiliul European de primăvară ⁽³⁾.

2.2 În acest context, statele membre au prezentat la sfârșitul lunii aprilie 2011 programe de stabilitate sau de convergență

privind finanțele publice și programe naționale de reformă (PNR), propunând măsuri politice esențiale în vederea îndeplinirii obiectivelor Strategiei Europa 2020. În plus, cei mai mulți membri ai Pactului Euro Plus au prezentat angajamente specifice, pe care și le-au asumat în cadrul Pactului ⁽⁴⁾.

2.3 După ce a evaluat aceste programe și angajamente, Comisia a emis recomandări specifice fiecărei țări, precum și recomandări pentru zona euro ⁽⁵⁾. Acestea s-au concentrat asupra domeniilor în care sunt necesare măsuri suplimentare ale statelor membre pentru a accelera reformele structurale. Consiliul European din iunie ⁽⁶⁾ a fost de acord cu acestea, încheind primul semestru european și marcând deschiderea „semestrului național”.

2.4 Prezentul document are ca punct de plecare Comunicarea Comisiei „Încheierea primului semestru european de coordonare a politicilor economice: Orientări pentru politicile naționale în 2011-2012” ⁽⁷⁾ publicată în iunie 2011. Scopul său este de a se concentra pe mai multe chestiuni importante cum ar fi:

— consolidarea guvernantei în legătură cu Strategia,

— îmbunătățirea comunicării cu privire la Strategie și

— îmbunătățirea punerii sale efective în aplicare de către statele membre.

2.5 Acesta va fi parte a noului „Raport integrat” ⁽⁸⁾, care va fi prezentat de către rețeaua interactivă dezvoltată de CESE împreună cu CES naționale și alte organizații partenere similare.

2.6 Politicile specifice acoperite de Strategia UE 2020 au fost tratate în mod mai aprofundat în avizul anterior pe tema „Analiza anuală a creșterii: formularea răspunsului cuprinzător

⁽¹⁾ Analiza anuală a creșterii 2012, COM(2011) 815, 23.11.2011.

⁽²⁾ „Analiză anuală a creșterii pe 2011: formularea răspunsului cuprinzător al UE la criză” COM(2011) 11, 12.1.2011, inclusiv Proiectul de raport comun privind ocuparea forței de muncă.

⁽³⁾ Concluziile Consiliului European din 24 și 25 martie 2011, EUCO 10/1/11 REV 1.

⁽⁴⁾ Anexa I la Concluziile Consiliului European din 24 și 25 martie 2011, EUCO 10/1/11 REV 1.

⁽⁵⁾ Pentru anumite state membre care beneficiază de asistență financiară din partea statelor membre ale zonei euro și a FMI, Comisia a recomandat doar punerea în aplicare a Memorandumului de înțelegere și a completărilor ulterioare ale acestuia care stabilesc condițiile de politică economică pe baza cărora se acordă asistența financiară. Aceasta ar trebui să corespundă îndeplinirii obiectivelor Strategiei Europa 2020.

⁽⁶⁾ Concluziile Consiliului European din 23 și 24 iunie 2011, EUCO 23/11.

⁽⁷⁾ Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor „Încheierea primului semestru european de coordonare a politicilor economice: Orientări pentru politicile naționale în perioada 2011-2012”, COM(2011) 400 final.

⁽⁸⁾ Un prim „Raport integrat privind Strategia de la Lisabona post-2010” a fost prezentat de Comitet în vederea elaborării unei noi strategii europene pentru perioada de după 2010. Avizul a fost pregătit de Observatorul Strategiei de la Lisabona al CESE și a conținut contribuții din partea consiliilor economice și sociale (CES) naționale și a organizațiilor partenere, la fel ca și Avizul CESE privind Strategia de la Lisabona post-2010 (raportor: dl GREIF).

al UE la criză”⁽⁹⁾. De fapt, în urma consultării cu privire la analiza anuală a creșterii, Comitetul a elaborat un aviz în care și-a exprimat sprijinul deplin față de Strategia UE 2020 și semestrul european și a încurajat Comisia să apere integrarea europeană. Comitetul și-a manifestat însă regretul privind faptul că prima analiză anuală a creșterii a ratat ocazia de a face propuneri de politică în vederea unei creșteri inteligente, durabile și favorabile incluziunii. Dată fiind deteriorarea serioasă a condițiilor economice și sociale, aceste propuneri trebuie transpuse în practică acum.

2.7 Avizul a prezentat, de asemenea, zece propuneri concrete privind cele 10 puncte prezentate de Comisie: punerea în aplicare a unei consolidări fiscale riguroase, corectarea dezechilibrelor macroeconomice, asigurarea stabilității sectorului financiar, sporirea atractivității muncii, reformarea sistemelor de pensii, reîncadrarea șomerilor pe piața forței de muncă, concilierea securității și flexibilității, exploatarea potențialului pieței unice, atragerea capitalului privat pentru finanțarea creșterii economice și asigurarea accesului la energie la un cost convenabil.

2.8 În urma publicării de către Comisie a Analizei anuale a creșterii pe 2012⁽¹⁰⁾, Comitetul intenționează să prezinte un aviz care să se concentreze pe raportul intermediar privind Strategia Europa 2020, în perspectiva Consiliului European din martie 2012.

3. Guvernanța

3.1 Procesul Europa 2020 ar trebui să fie destinat tuturor și transpus în practică de toți cetățenii, nu un proces rezervat factorilor de decizie, legislatorilor și grupurilor de experți:

- este de dorit să contribuie toate cercurile societății, pentru a se beneficia de expertiza de pe teren, a se defini cele mai bune abordări posibile ale provocărilor actuale și a se explora soluții creative. Un astfel de exemplu ar putea fi ideea de antreprenoriat social, care are atât efecte economice, cât și sociale pozitive;
- punerea în aplicare adecvată a strategiei în statele membre depinde în mare măsură de angajamentul și responsabilitatea tuturor părților implicate. Prin urmare, răspunderea partajată în privința strategiei este esențială și necesită un parteneriat deplin, pentru a asigura dinamismul reformelor.

3.2 Comitetul consideră că ar trebui să existe îmbunătățiri în ceea ce privește consultarea, participarea și mobilizarea societății civile organizate, atât la nivel național, cât și european.

3.3 Societatea civilă organizată din statele membre ar trebui implicată în monitorizarea și punerea în aplicare a Strategiei UE 2020 în calitate de partener activ.

3.4 Partenerii sociali europeni și societatea civilă organizată trebuie consultați cu privire la recomandările specifice în cazul fiecărui stat membru. În acest context, calendarul este esențial pentru a permite implicarea societății civile organizate la un stadiu timpuriu în formularea perspectivelor viitoare pentru ciclul de după 2011. A *fortiori*, convențiile fundamentale ale OIM ratificate de statele membre trebuie respectate, în special convenția 98 care garantează negocierile colective libere.

3.5 Comitetul solicită consolidarea rolului și profilului special al CES naționale și al organizațiilor similare. Aceasta nu va pune în niciun caz sub semnul întrebării mecanismele de consultare existente cu partenerii sociali din statele membre.

3.6 Ar trebui făcute demersuri pentru a dinamiza dezbaterile privind punerea în aplicare a Strategiei UE 2020 în statele membre, iar guvernele ar trebui să instituie procese de răspuns mai eficiente privind rezultatele dialogului civil și social mai amplu asupra strategiei.

3.7 CESE recomandă desfășurarea în statele membre a unor conferințe periodice privind monitorizarea UE 2020, care să implice toate părțile interesate și organizațiile societății civile.

3.8 Comitetul recomandă crearea unui dialog permanent în statele membre între CES naționale sau organizațiile echivalente și alți parteneri sociali și părți interesate, precum IMM-urile, actorii economiei sociale, *think tank*-urile, universitățile și organismele care activează pentru promovarea coeziunii sociale și a egalității de șanse. Ar trebuie să se țină seama așa cum se cuvine de acordurile și practicile existente în materie de dialog civil care există în anumite state membre.

3.9 Trebuie eliminate barierele structurale în calea unui dialog veritabil cu partenerii sociali și organizațiile societății civile. Aceasta presupune, de exemplu, evitarea termenelor strânse – care au devenit de fapt regula – în cazul elaborării programelor naționale de reformă.

3.10 *Guvernanța la nivel european – valoarea adăugată a unei dimensiuni europene mai puternice*

3.10.1 Devine clar că politicile naționale singure nu sunt suficiente și că ar trebui consolidată cooperarea politică la nivel european. Politicile macroeconomice, industriale sau sociale asimetrice sau izolate din statele membre pot submina UEM și piața unică și pot avea efecte adverse de contagiune asupra altor state membre.

3.10.2 Comitetul recomandă dialogul între CES naționale, organizațiile societății civile și reprezentanții Comisiei cu privire la condițiile naționale specifice. În mod similar, CES ar trebui implicate mai strâns în consultările anuale ale Comisiei. CESE recomandă această abordare, care este conformă celei adoptate de Parlamentul European și care conduce la o mai

⁽⁹⁾ Un prim „Raport integrat privind Strategia de la Lisabona post-2010” a fost prezentat de Comitet în vederea elaborării unei noi strategii europene pentru perioada de după 2010. Avizul a fost pregătit de Observatorul Strategiei de la Lisabona al CESE și a conținut contribuții din partea consiliilor economice și sociale (CES) naționale și a organizațiilor partenere, la fel ca și Avizul CESE privind Strategia de la Lisabona post-2010 (raportor: dl GREIF).

⁽¹⁰⁾ Analiza anuală a creșterii pe 2012, COM(2011) 815.

amplă cooperare cu parlamentele naționale, precum și cele adoptate de Comitetul Regiunilor în raport cu autoritățile regionale și locale.

3.10.3 Funcționarea semestrului european a fost criticată la nivelul Parlamentului European din cauza lipsei de legitimitate, rolului minor atribuit Parlamentului European, implicării marginale a parlamentelor naționale și lipsei de transparență a procesului. A fost propusă îmbunătățirea eficienței semestrului european prin intermediul unui dialog economic periodic referitor la rezultatele semestrului. Comitetul sprijină ideea înființării de către Parlament a unei subcomisii care să se ocupe de chestiuni legate de semestrul european și își exprimă dorința de a fi strâns asociat lucrărilor acesteia.

3.10.4 Comitetul dorește, de asemenea, să își continue eforturile de colaborare cu Comitetul Regiunilor în legătură cu promovarea însușirii de către cetățeni a Strategiei UE 2020 și a aplicării eficiente a acesteia.

3.10.5 CESE consideră că societatea civilă organizată ar trebui invitată să participe la pactele teritoriale⁽¹¹⁾ pentru UE 2020.

3.11 Instrumente disponibile pentru îmbunătățirea guvernantei

3.11.1 Comitetul consideră că, pentru a asigura succesul Strategiei Europa 2020, ar trebui să se facă apel la întreaga gamă de instrumente disponibile ale Uniunii⁽¹²⁾.

3.11.2 CESE avertizează că semestrul european nu ar trebui să se substituie orientărilor generale ale politicilor economice și ale politicilor privind ocuparea forței de muncă ale statelor membre.

3.11.3 Cadrul financiar multianual pentru perioada 2014-2020 ar trebui să sprijine îndeplinirea obiectivelor Strategiei Europa 2020.

3.11.4 Fondurile structurale în perioada 2014-2020 ar trebui aliniate pe deplin priorităților Strategiei UE 2020⁽¹³⁾.

3.11.5 O mai bună coordonare a cheltuielilor de la nivelul UE și de la nivel național ar îmbunătăți eficiența.

⁽¹¹⁾ Un pact teritorial pentru Europa 2020 este un acord între nivelurile de guvernare (local, regional, național). Părțile care subscriu la un pact teritorial se angajează să își coordoneze și să își sincronizeze agendele politice, pentru a-și concentra acțiunile și resursele financiare pe obiectivele Strategiei Europa 2020 – a se vedea <http://portal.cor.europa.eu/europe2020/news/Pages/TPUsefuldocuments.aspx>.

⁽¹²⁾ Instrumente care pot merge de la regulamente, directive, recomandări, avize și standarde, până la orientări, obiective comune, programe comune, fonduri structurale, coordonarea politicilor și instrumentele acțiunii externe a UE.

⁽¹³⁾ A se vedea în special Avizul CESE „Viitorul Fondului social european după 2013”, JO 132/8, 3.5.2011.

3.11.6 Investițiile publice – la nivelul UE și la nivel național – în creșterea inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii ar putea încuraja, de asemenea, investiții suplimentare private, având astfel un efect multiplicator.

4. Comunicarea privind Strategia Europa 2020

4.1 Vizibilitatea politică a Strategiei UE 2020 ar trebui sporită și ar trebui îmbunătățită conștientizarea cetățenilor cu privire la aceasta, în special în ceea ce privește provocările serioase cu care se confruntă în prezent societățile noastre.

4.2 Comunicarea la toate nivelurile (UE, național și în special local) ar trebui intensificată, întrucât în multe state membre Strategia UE 2020 este singura viziune nouă și singura politică suplimentară oferită care dă oamenilor o oarecare speranță într-un viitor mai bun. Mesajele-cheie ale Strategiei Europa 2020 despre creșterea economică, locurile de muncă și incluziunea socială trebuie explicate în mod repetat.

4.3 Programele naționale de reformă ar trebui prezentate și dezbătute în parlamentele naționale.

5. Punerea în aplicare a Strategiei Europa 2020

5.1 Comitetul încurajează Comisia și statele membre să lucreze în vederea identificării strângărilor care limitează creșterea la nivel național și internațional. Aceste strângări se manifestă în multe forme, precum:

- fragmentarea pieței unice,
- accesul insuficient al IMM-urilor la piața unică,
- nevoia de dezvoltare a spiritului întreprinzător,
- slăbiciunile mediului de afaceri (inclusiv mediul de reglementare),
- obstacolele în calea ocupării forței de muncă și realocării muncii (segmentarea pieței forței de muncă),
- lipsa de competitivitate a industriei europene, din cauza absenței reciprocității în comerțul mondial și în achizițiile publice internaționale,
- nevoia de a spori participarea pe piața forței de muncă,
- deficiențele în materie de calitate și eficiență ale sistemelor de învățământ și formare,
- nevoia de un sistem financiar funcțional, reglementat și stabil, care să servească nevoilor economiei reale.

5.2 Astfel de strângări potențiale ar putea fi identificate mulțumită dialogurilor permanente menționate mai sus. Ar putea fi propuse noi stimulente pentru zonele care suferă de rămăneri în urmă.

5.3 Comitetul sprijină utilizarea instrumentelor moderne de administrație publică pentru a asigura buna punere în aplicare a Strategiei 2020 și implicarea deplină a societății civile organizate și a partenerilor sociali. Aceste instrumente pot include:

5.3.1 Definirea unor valori de referință, obiective și termene: Comitetul este conștient că, în prezent, în multe cazuri lipsesc obiectivele concrete și măsurabile, iar termenele sunt prea strânse. Comitetul este în favoarea definirii unor obiective clare, concrete, însoțite de termene realiste de îndeplinire. Valorile de referință exacte sunt esențiale pentru a facilita măsurarea impactului Strategiei UE 2020, Comitetul recomandând în acest sens utilizarea pe scară mai largă a Rețelei europene de observare a dezvoltării și coeziunii teritoriale (ESPON).

5.3.1.1 Comisia ar trebui să monitorizeze progresele și să își exercite dreptul de alertă atunci când statele membre nu își îndeplinesc angajamentele convenite.

5.3.2 Utilizarea analizei comparative și a indicatorilor: Comitetul reamintește importanța utilizării indicatorilor de progres și succes, fiind necesari indicatori orientați către rezultate, cantitativi, dar și calitativi.

5.3.2.1 O astfel de analiză comparativă, bazată pe obiectivele programelor de reformă naționale și concepută de părțile interesate în cooperare cu reprezentanții guvernelor, ar urma să ofere informații concrete pentru măsurarea progreselor realizate în fiecare stat membru în ceea ce privește punerea în aplicare a Strategiei UE 2020. Fiecare CES național sau organizație similară ar trebui să analizeze și să stabilească propriile sale criterii de prioritate. Câteva CES naționale au început deja să efectueze o analiză comparativă la intervale periodice, utilizând statistici care sunt disponibile gratuit pe site-ul web al Eurostat. Alte CES naționale ar putea să demareze un proces similar.

5.3.2.2 Comitetul își exprimă disponibilitatea de a găzdui pe site-ul său web (site-ul CESLink) ⁽¹⁴⁾ o platformă digitală pentru schimbul de informații și date.

5.3.2.3 CESE își exprimă, de asemenea, disponibilitatea de a organiza o conferință anuală în cursul căreia ar putea fi dezbătute rezultatele analizei comparative.

5.3.3 Evaluarea periodică a punerii în aplicare și impactului politicilor: mulțumită evaluării comparative, părțile interesate ar putea să monitorizeze permanent punerea în aplicare a reformelor. Aceasta ar oferi, de asemenea, informații adecvate cu privire la revizuirea programelor naționale de reformă și ar facilita identificare celor mai bune practici în statele membre.

6. Diseminarea celor mai bune practici

6.1 Comitetul consideră că ar trebui intens promovată schimbul de bune practici la nivelul UE. Prin urmare, CESE efectuează misiuni de colectare de date în statele membre, pentru a discuta și încuraja schimbul de bune practici și punerea în aplicare a reformelor, cu participarea părților interesate din societatea civilă.

6.2 CESE este de părere că părțile interesate ar trebui să dezvolte noi metode pentru schimbul de bune practici: stabilirea de contacte la niveluri multiple ar implica schimbul de informații cu diferite niveluri de guvernare, iar cooperarea mai strânsă între zonele de frontieră din două sau mai multe state membre ar permite stabilirea unor obiective transfrontaliere. În plus, este necesară analizarea bunelor practici, pentru ca acestea să poată fi utilizate în contextul național al altor state membre.

6.3 Comitetul încurajează Comisia și statele membre să facă un efort reinnoit de promovare a schimbului transfrontalier de bune practici, prin utilizarea metodelor de comunicare electronică (de exemplu, baze de date cu exemple de bune practici, tabele de punctaj etc.) Metoda descrisă mai sus depinde însă de adoptarea de către statele membre a unui cadru european adecvat care să permită aplicarea sa. Ar trebui luată eventual în considerare crearea unor instrumente inovatoare.

6.4 Comitetul își reafirmă disponibilitatea de a acționa atât ca o platformă ⁽¹⁴⁾ pentru schimbul de informații și pentru cooperarea între CES naționale, partenerii sociali, actorii societății civile și instituțiile europene, cât și ca o platformă pentru schimbul de opinii și experiență între părțile interesate naționale. Comitetul profită de această ocazie pentru a reaminti că apreciază în mod deosebit contribuțiile la dezbateri ale CES și organizațiilor similare.

Bruxelles, 8 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ A se vedea See <http://www.eesc.europa.eu/ceslink/>

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 al Consiliului în ceea ce privește anumite dispoziții referitoare la instrumentele de împărțire a riscurilor în cazul statelor membre care se confruntă cu dificultăți grave sau sunt amenințate de astfel de dificultăți cu privire la stabilitatea lor financiară

COM(2011) 655 final – 2011/0283 (COD)

(2012/C 43/03)

Raportor general: **dl Michael SMYTH**

La 8 noiembrie 2011, în conformitate cu articolul 177 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1083/2006 în ceea ce privește anumite dispoziții referitoare la instrumentele de împărțire a riscurilor în cazul statelor membre care se confruntă cu dificultăți grave sau sunt amenințate de astfel de dificultăți cu privire la stabilitatea lor financiară

COM(2011) 655 final – 2011/0283 (COD).

La 25 octombrie 2011, Biroul Comitetului Economic și Social European a însărcinat Secțiunea pentru uniunea economică și monetară și coeziune economică și socială cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă.

Având în vedere caracterul urgent al lucrărilor, Comitetul Economic și Social European l-a numit pe dl SMYTH raportor general în cadrul celei de-a 476-a sesiuni plenare din 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 8 decembrie 2011) și a adoptat prezentul aviz cu 128 de voturi pentru și 7 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE ia notă de propunerea Comisiei de modificare a articolelor 14 și 36 din Regulamentul nr. 1083/2006, care permite, pe de o parte, ca instrumentele de împărțire a riscurilor să fie gestionate într-o formă indirect centralizată și, pe de altă parte, ca statele membre care se confruntă cu dificultăți grave sau sunt amenințate de astfel de dificultăți în materie de stabilitate financiară să contribuie cu o parte din sumele care le-au fost alocate în cadrul obiectivelor „Convergență” și „Competitivitate regională și ocuparea forței de muncă” ale politicii de coeziune la constituirea de provizioane și la aportul de capital pentru împrumuturi sau garanții acordate, direct sau indirect, de BEI sau de alte instituții financiare internaționale promotorilor de proiecte și altor parteneri publici sau privați. Modificările propuse nu vor afecta valoarea maximă a finanțării acordate în cadrul programelor operaționale, în perioada de programare 2007-2013.

1.2 CESE aprobă propunerea.

2. Expunere de motive

2.1 Această propunere ar facilita aprobarea de către BEI sau alte instituții financiare a împrumuturilor acordate în conformitate cu articolul 36 din Regulamentul (CE) nr. 1083/2006 pentru una sau mai multe priorități înscrise într-un program operațional, într-un moment în care, din cauză scăderii ratingului datoriei publice și private a statului și a instituțiilor financiare din statele membre, asemenea împrumuturi nu ar fi disponibile.

2.2 Comitetul recunoaște că este vital ca proiectele și redresarea economiei să fie sprijinite și, în consecință, susține propunerea menționată.

Bruxelles, 8 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O mai bună guvernare a pieței unice prin intensificarea cooperării administrative: O strategie pentru extinderea și dezvoltarea Sistemului de informare al pieței interne (*Internal Market Information System – IMI*)

COM(2011) 75 final

și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cooperarea administrativă prin intermediul Sistemului de informare al pieței interne („Regulamentul IMI”)

COM(2011) 522 final – 2011/0226 (COD)

(2012/C 43/04)

Raportor: **dl Bernardo HERNÁNDEZ BATALLER**

La 21 februarie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O mai bună guvernare a pieței unice prin intensificarea cooperării administrative: O strategie pentru extinderea și dezvoltarea Sistemului de informare al pieței interne (Internal Market Information System – „IMI”)

COM(2011) 75 final.

La 14 septembrie 2011 și, respectiv, la 13 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 114 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind cooperarea administrativă prin intermediul Sistemului de informare al pieței interne („Regulamentul IMI”)

COM(2011) 522 final – 2011/0226 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 10 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011, (ședința din 7 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 172 de voturi pentru și 2 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută intenția Comisiei de a îmbunătăți guvernarea pieței unice prin intensificarea cooperării administrative, extinzând și dezvoltând Sistemul de informare al pieței interne (*Internal Market Information System – „IMI”*), și creând o adevărată rețea electronică de comunicare interactivă între diferitele administrații.

1.2 CESE întâmpină cu satisfacție intenția formulată în propunerea de regulament de a defini, pe de o parte, regulile de utilizare a IMI în vederea cooperării administrative, care ar include, printre alte aspecte, funcțiile diferiților utilizatori ai IMI, schimbul de informații, procedurile de notificare, mecanismele de alertă și acordurile de asistență reciprocă.

1.3 Pe de altă parte, Comitetul consideră pozitivă stabilirea de mecanisme de protecție a vieții private în ceea ce privește natura datelor puse în comun, care ar cuprinde, printre altele, termenele de conservare a datelor puse în comun și dreptul la notificare și rectificare.

1.4 Acest cadru juridic esențial recomandă includerea printre definițiile de la articolul 5 a conceptului de „date IMI”, care sunt acele date referitoare la exercitarea de activități economice și profesionale în cadrul pieței interne și care fac obiectul unor schimburi prin intermediul sistemului IMI. Aceste date sunt prevăzute în directivele care definesc IMI ca pe un instrument destinat cooperării administrative dintre autoritățile naționale.

1.5 CESE consideră că IMI poate juca un rol decisiv în transformarea cooperării administrative din cadrul pieței interne și adaptarea acesteia la necesitățile și așteptările cetățenilor și ale întreprinderilor, precum și ale organizațiilor societății civile, care pot contribui, pe viitor, la dezvoltarea și buna funcționare a sistemului.

1.6 În acest sens, recomandă ca, la dezvoltarea sistemului, să se prevadă o distincție obiectivă între date, care să facă referire la condițiile de exercitare a activităților economice și profesionale în diversele state membre, astfel încât aceste date să poată fi accesibile pentru cetățeni și întreprinderi.

1.7 CESE consideră că cooperarea administrativă prevăzută de directivele pe care IMI le pune în aplicare impune în principal, printre alte acțiuni, schimbul de informații între autorități, cu respectarea cadrului juridic european privind protecția datelor. Respinge însă cu fermitate posibilitatea ca datele schimbate să fie prelucrate, așa cum stabilește propunerea de regulament, și aceasta din două motive: pe de o parte, pentru că directivele pe care le pune în aplicare IMI nu prevăd în niciun moment necesitatea prelucrării datelor în cooperarea administrativă stabilită prin acestea, și pe de altă parte, pentru că necesitățile practice de supraveghere și monitorizare a funcționării sistemului IMI invocate de Comisie nu i se par în niciun caz un motiv suficient pentru a extinde într-un mod atât de substanțial sfera de aplicare a operațiunilor care se aplică datelor personale schimbate, ajungându-se până la crearea de fișiere autonome și separate prin intermediul prelucrării acestor date.

1.8 În cele din urmă, și având în vedere saltul cantitativ pe care îl implică sistemul, numărul de participanți și fluxul de informații, CESE recomandă să se prevadă un sistem de soluționare a conflictelor pentru cazurile de non-conformitate la nivel „transnațional”. Un astfel de sistem, chiar și dacă ar prevedea doar mijloace simple de soluționare, ar contribui la clarificarea eventualelor responsabilități pentru funcționarea anormală a sistemului IMI sau pentru gestionarea necorespunzătoare a acestuia, ceea ce ar duce la consolidarea securității juridice a cetățenilor.

2. Context

2.1 Sistemul de informare al pieței interne este o aplicație informatică accesibilă prin intermediul internetului, elaborată de Comisia Europeană în cooperare cu statele membre (și aplicabilă Spațiului Economic European), al cărei obiectiv este de a le ajuta pe acestea din urmă să îndeplinească, în practică, criteriile în materie de schimb de informații definite în actele juridice ale Uniunii prin intermediul unui mecanism de comunicare centralizat care să permită schimbul transfrontalier de informații, precum și asistența reciprocă.

2.2 Acest sistem, creat inițial ca un „proiect de interes comun”, este flexibil și descentralizat, se poate adapta ușor la diferite domenii ale pieței unice și include prevederi în ceea ce privește cooperarea administrativă.

2.3 Principiile de bază ale sistemului IMI sunt următoarele:

- a) capacitate de reutilizare;
- b) flexibilitate organizatorică;
- c) proceduri convenite simple;
- d) multilingvism;
- e) un sistem ușor de folosit de către utilizator;
- f) protecția datelor; și
- g) inexistența costurilor IT pentru utilizatori.

2.4 În prezent, acest sistem este utilizat în scopul cooperării administrative în cadrul Directivei privind recunoașterea calificărilor profesionale ⁽¹⁾ și al Directivei privind serviciile ⁽²⁾. El va fi, de asemenea, utilizat, cu titlu experimental, pentru punerea în aplicare a Directivei privind detașarea lucrătorilor ⁽³⁾.

2.5 În prezent, sistemul IMI nu poate fi utilizat nici de consumatori, nici de întreprinderi. Este vorba despre un instrument destinat exclusiv autorităților competente în domeniile specifice pe care le acoperă.

2.6 CESE și-a exprimat deja punctul de vedere ⁽⁴⁾ în ceea ce privește Comunicarea Comisiei „A beneficia de avantajele pieței unice prin sporirea cooperării administrative” ⁽⁵⁾, sprijinind abordarea mai descentralizată și în rețea a cooperării administrative transfrontaliere, pusă în aplicare pentru sistemul IMI al pieței interne.

3. Comunicarea Comisiei

3.1 Conform Comisiei, pentru a asigura funcționarea corectă a pieței unice, administrațiile statelor membre trebuie să colaboreze strâns, prin asigurarea de asistență reciprocă și prin schimbul de informații.

3.2 În comunicarea sa intitulată „Către un Act privind piața unică” ⁽⁶⁾, Comisia a anunțat, în contextul a 50 de propuneri, obiectivul de a realiza o rețea electronică interactivă pentru administrațiile europene, prin crearea unei strategii de extindere a Sistemului de informare al pieței interne (IMI), pe baza unui sistem de informare multilingv.

3.3 IMI poate fi adaptat la structura organizatorică a fiecărui stat membru. Structura descentralizată a rețelei presupune ca fiecare țară participantă să numească un coordonator național IMI (CNIMI) pentru gestionarea coordonării globale a proiectului IMI.

3.4 Potențialul IMI constă în posibilitatea:

- de a adăuga la IMI noi domenii de politică;
- de a dezvolta funcții noi;
- de a conecta IMI cu alte sisteme de tehnologie a informației; și
- de a utiliza funcțiile existente ale IMI pentru scopuri noi.

⁽¹⁾ Directiva 2005/36/CE (JO L 255 din 30.9.2005, p. 22).

⁽²⁾ Directiva 2006/123/CE (JO L 376 din 27.12.2006, p. 36).

⁽³⁾ Directiva 96/71/CE

⁽⁴⁾ Avizul CESE JO C 128 din 18.5.2010, p. 103.

⁽⁵⁾ COM(2008) 703 final.

⁽⁶⁾ COM(2010) 608 final.

3.5 În cazul în care, într-un anumit domeniu legislativ, nu există un sistem de informare pe care să se poată sprijini cooperarea administrativă, reutilizarea IMI în loc să se creeze în acest scop un nou sistem prezintă o serie de avantaje:

- a) o mai mare eficiență a costurilor;
- b) un sistem mai ușor de folosit de către utilizator;
- c) soluții mai rapide și mai previzibile;
- d) un teren mai sigur; și
- e) un prag redus pentru proiectele pilot.

3.5.1 Nu există limită privind numărul de domenii noi care pot fi adăugate la IMI, însă extinderea acestuia face obiectul unor constrângeri organizatorice, dat fiind că trebuie planificată și că, în același timp, trebuie menținută coerența conceptuală a sistemului, prin aplicarea următoarelor criterii:

- noul grup de utilizatori ar trebui conectat la grupurile de utilizatori existente sau ar putea să se suprapună parțial acestor grupuri,
- ar trebui să se acorde prioritate adăugării de noi domenii care pot utiliza funcțiile existente;
- în cazul în care se adaugă la domeniile existente un nou domeniu juridic care necesită dezvoltarea unor funcții noi, acest lucru trebuie să se desfășoare în mod generic, astfel încât noul modul să poată fi adaptat cu ușurință pentru alte grupuri de utilizatori;
- costurile ar trebui să se justifice prin valoarea adăugată scontată care rezultă din utilizarea IMI pentru noile grupuri de utilizatori sau pentru cele existente, dar și prin beneficiile pentru cetățeni și întreprinderi; și
- noile domenii și funcții sau linkuri către alte instrumente nu ar trebui să crească nivelul de complexitate a sistemului pentru utilizatorii acestuia.

3.6 IMI urmărește o abordare de tip „protejarea vieții private încă din faza de proiectare” conform căreia respectarea normelor privind protecția datelor este inclusă încă de la început în sistemele care conțin informații, aplicându-se strict principiul privind limitarea la un scop specific și controlul corespunzător al accesului.

3.7 Cheltuielile legate de IMI acoperă dezvoltarea și îmbunătățirea sistemului, găzduirea IMI în Centrul de date al Comisiei, întreținerea, administrarea sistemului, asistența la al doilea nivel, formarea, comunicarea și campaniile de informare.

3.8 Comisia consideră că extinderea IMI la noi domenii, adăugarea de noi funcții sau crearea de legături cu alte instrumente nu ar trebui să îl facă mai complex pentru utilizatori. Cerințele privind cooperarea administrativă trebuie să fie suficient de clare și operaționale și trebuie analizată necesitatea unui instrument IT care să susțină acest proces.

3.9 Comisia consideră esențial ca proiectul să aibă o structură de guvernare transparentă și eficientă și ca toate părțile interesate să înțeleagă procedurile și forurile implicate în convenirea diferitelor aspecte ale proiectului, printre care se numără administrarea zilnică a sistemului, deciziile strategice, consultanța și îndrumarea acordate de experți și dezvoltarea structurii de guvernare.

3.10 În cele din urmă, sistemul urmărește să asigure un înalt nivel de performanță și securitate. În ceea ce privește performanța, pe măsură ce numărul utilizatorilor și volumul de date din IMI cresc, este esențial să se garanteze că sistemul continuă să funcționeze în mod satisfăcător. În ceea ce privește securitatea, IMI stochează și procesează date cu caracter personal și alte date care nu sunt destinate publicului.

4. Observații generale cu privire la comunicarea Comisiei

4.1 CESE sprijină abordarea Comisiei în favoarea unei strategii destinate extinderii și dezvoltării Sistemului de informare al pieței interne (Internal Market Information System - „IMI”), în vederea intensificării cooperării administrative.

4.1.1 O cooperare administrativă mai coerentă în cadrul pieței interne trebuie să se bazeze, cel puțin, pe Carta drepturilor fundamentale, și în special pe principiile bunei administrări, accesului la documente, protecției datelor și pe principiile generale ale principiilor generale de drept comune recunoscute de jurisprudența Curții de Justiție.

4.1.2 În orice caz, CESE reamintește că măsurile de precauție și de protecție a datelor cu caracter personal au o importanță diferită în funcție de persoanele la care se referă: comercianți sau șefi de întreprindere în calitatea lor de agenți economici.

4.1.3 Deși este sigur că sistemul IMI elimină incertitudinea, doar autoritățile beneficiază de acesta, IMM-urile și ceilalți actori sociali la care ar trebui, de asemenea, să fie extins, așa cum a semnalat Parlamentul European în rezoluția sa din 6 aprilie 2001, neîntrând în sfera sa de aplicare.

4.2 Se impune nu doar să se reglementeze, în mod concret și specific, protecția datelor, ci și să se țină seama de aceasta, cu respectarea unei bune tehnici legislative, în cadrul altor reglementări. Acesta este cazul pentru procedurile de punere în aplicare a unei politici comunitare, în general, și pentru sistemul IMI, care este o procedură complexă în sine, în special.

4.2.1 În ceea ce privește formularea unei căi de atac, ar trebui prevăzut în cadrul acestei proceduri un „sistem de soluționare a conflictelor” în caz de divergențe „transnaționale”. În acest sens, este important să se prevadă un acces rapid și eficient la mijloace de soluționare a conflictelor care să fie simple și fără costuri ridicate pentru cei administrați, indiferent dacă aceștia sunt cetățeni sau întreprinderi.

4.3 În ceea ce privește accesul la sistem pentru „furnizarea și obținerea de informații”, acesta ar trebui reglementat atent, astfel încât autoritatea națională să fie obligată să conducă o consultare pe baza unei solicitări prealabile motivate, introdusă prin intermediul unui formular standard, și cu condiția ca solicitantul consultării respective să o poată justifica printr-un interes legitim.

4.4 În ceea ce privește sinergiile cu alte instrumente de informare deja existente și bazele de date privind profesiile reglementate, care ar include „listele” de profesii reglementate în fiecare stat membru, CESE consideră că, pe lângă aceste „liste”, ar trebui incluse toate condițiile care trebuie îndeplinite pentru exercitarea diverselor profesii (pe lângă diplome, apartenența sau nu la o asociație profesională, asigurări, autorizații etc.). Astfel, anumite consultări ar fi aproape automate și ar putea fi accesibile actorilor societății civile. CESE speră ca textul directivei prezentate spre examinare să includă aceste aspecte.

4.4.1 Această necesitate se poate deduce chiar din Raportul anual 2010 privind sistemul IMI, care face referire la provocarea pe care o reprezintă gestionarea avantajului larg de autorități competente în domeniul serviciilor. Fiecare din aceste autorități, în domeniul său concret de competență - trebuie să se facă o distincție clară cel puțin între reglementare, intervenție și supraveghere -, ar trebui să fie inclusă pe listele profesiilor reglementate.

4.5 Ar trebui clarificate eventualele responsabilități în ceea ce privește funcționarea anormală a sistemului sau o administrare defectuoasă a acestuia, fie din cauza unor erori, fie a unei întârzieri excesive, a unor rectificări etc. ale informațiilor primite și transmise, pentru a se garanta securitatea juridică și protecția juridică a drepturilor cetățenilor și a operatorilor în ceea ce privește datele personale. Este vorba despre un principiu general al dreptului comunitar, recunoscut în toate statele membre, și anume cel al responsabilității patrimoniale a administrației pentru funcționarea defectuoasă a autorităților publice.

5. Propunerea de regulament

5.1 Obiectivele propunerii Comisiei sunt următoarele:

- a) instituirea unui cadru juridic solid pentru IMI și a unui set de norme comune care să asigure funcționarea eficientă a acestui sistem;
- b) asigurarea unui cadru cuprinzător pentru protecția datelor prin elaborarea normelor de prelucrare a datelor cu caracter personal în IMI;
- c) facilitarea posibilei extinderi viitoare a IMI la noi domenii ale legislației UE; și
- d) clarificarea rolurilor diferiților actori implicați în IMI.

5.2 Regulamentul propus stabilește principiile fundamentale ale protecției datelor comunicate prin intermediul IMI, inclusiv drepturile persoanelor interesate, în cadrul unui instrument juridic unic, ameliorând astfel transparența și sporind securitatea juridică. Acesta definește cu precizie modalitățile și metodele de cooperare administrativă în cadrul sistemului IMI.

5.2.1 Lista domeniilor din legislația Uniunii care utilizează în prezent sistemul IMI este prezentată în anexa I, în timp ce domeniile unei posibile extinderi viitoare sunt enumerate în anexa II.

5.3 Propunerea de regulament îmbunătățește condițiile de funcționare a pieței interne, furnizând un instrument eficace și ușor de utilizat care înlesnește punerea în practică a dispozițiilor actelor Uniunii care necesită cooperarea statelor membre între ele și cu Comisia, precum și schimbul de informații, garantând un nivel ridicat de protecție a datelor cu caracter personal.

5.3.1 Propunerea stabilește anumite norme comune referitoare la guvernanta și utilizarea sistemului, printre care se numără obligația de a numi un coordonator național IMI pentru fiecare stat membru, obligația autorităților competente de a oferi un răspuns adecvat în timp util și prevederea conform căreia informațiile transmise prin intermediul sistemului IMI pot fi utilizate pentru a furniza dovezi în aceleași condiții ca și informațiile similare obținute în același stat membru.

5.3.2 Aceasta include, de asemenea, un mecanism de extindere a IMI la noi acte ale Uniunii, care are ca scop asigurarea flexibilității necesare pentru viitor, garantând, în același timp, un nivel ridicat de securitate juridică și transparență. În urma unei evaluări a fezabilității tehnice, a raportului cost-eficiență, a facilității de utilizare și a impactului general asupra sistemului, precum și, după caz, a rezultatelor unei posibile faze de testare, Comisia va fi mandată să actualizeze corespunzător lista domeniilor din anexa I, prin adoptarea unui act delegat.

5.3.3 Rolul Comisiei este de a asigura securitatea, disponibilitatea, întreținerea și dezvoltarea infrastructurii IT și a software-ului pentru sistemul IMI. Cu toate acestea, Comisia ar putea să joace un rol activ în fluxurile de lucru ale IMI, pe baza unor dispoziții legislative sau a altor măsuri care stau la baza utilizării IMI într-un anumit domeniu al pieței interne.

5.3.4 În ceea ce privește prelucrarea datelor și securitatea, propunerea are ca obiectiv stabilirea unor garanții de transparență. Datele cu caracter personal nu trebuie să rămână accesibile mai mult timp decât este necesar. Prin urmare, se stabilesc perioade maxime de păstrare, după care datele trebuie să fie blocate, acestea putând fi șterse în mod automat din sistem la cinci ani după încheierea unei proceduri de cooperare administrativă.

5.3.5 În ceea ce privește domeniul geografic de aplicare, în calitate de instrument flexibil, IMI va putea permite participarea unor țări terțe în schimbul de informații în anumite domenii, sau chiar și utilizarea sistemului într-un context exclusiv național.

6. Observații generale cu privire la propunerea de regulament

6.1 CESE salută propunerea de regulament menită să stabilească regulile de utilizare a IMI în vederea cooperării administrative. Cu toate acestea, dat fiind că este vorba despre reguli direct aplicabile cu vocație de cadru general de reglementare, CESE își exprimă preocuparea în ceea ce privește următoarele două elemente:

— lipsa de precizie a unora dintre conceptele juridice fundamentale și,

— extinderea substanțială a competențelor conferite utilizatorilor IMI în ceea ce privește datele puse în comun.

6.2 IMI este o aplicație informatică multilingvă care interconectează peste 6 000 de autorități competente care, în intervale de timp relativ scurte, schimbă informații privind condițiile de exercitare a anumitor activități economice și profesionale în statele lor membre respective.

6.2.1 Schimbul material de informații prin intermediul acestei aplicații informatice face obiectul unor norme minime de natură procedurală stabilite în această propunere. Propunerea merge însă dincolo de această finalitate, specifică și delimitată, a schimbului de informații și autorizează, la articolul 6, și „prelucrarea datelor cu caracter personal” schimbate, fără ca directivele corespunzătoare pe care le pune în aplicare și la care servește să prevadă o astfel de „prelucrare” în vreun moment. În măsura în care aceste directive nu o prevăd, CESE respinge ideea ca datele schimbate să poată fi și prelucrate.

6.2.2 Prin urmare, se pune întrebarea care este sfera de aplicare a noilor competențe prevăzute, în prezent, de propunerea de regulament în ceea ce privește „prelucrarea datelor cu caracter personal”, în termenii prevăzuți la articolul 2 litera b) din Directiva 95/46/CE.

6.2.3 Dincolo de competențele generale conferite agenților IMI în ceea ce privește prelucrarea datelor cu caracter personal schimbate, așa cum se prevede în acest articol, propunerea de regulament nu face referire în nicio altă dispoziție nici la obiectivele care justifică prelucrarea acestor date, nici la eventualele garanții sau limitări aplicabile.

6.2.4 Doar din motivele prezentate la considerentul 15 se poate înțelege de ce Comisia include, în prezent, prelucrarea datelor printre obiectivele generale ale IMI. CESE consideră că, fără a exclude posibilitatea unor precizări și clarificări ulterioare, aceste motive nu sunt suficiente pentru a conferi competențe cu o sferă de aplicare atât de amplă, și anume în ceea ce privește:

a) *monitorizarea utilizării sistemului de către coordonatorii IMI și Comisie.*

6.2.5 În opinia CESE, atât coordonatorii IMI, cât și Comisia au deja acces la datele schimbate; în temeiul acestui acces, au realizat deja evaluări specifice ale sistemului care le-au permis să evalueze atât timpul de răspuns cât și autoritățile care au intervenit, în funcție de sector, printre alte aspecte.

6.2.6 Prin urmare, și sub rezerva unor clarificări ulterioare, nu pare necesar ca „monitorizarea utilizării sistemului” să impună crearea de fișiere specifice ale datelor schimbate:

b) *colectarea informațiilor privind cooperarea administrativă și asistența reciprocă în cadrul pieței interne.*

6.2.7 Aceste informații sunt deja publice și accesibile prin intermediul rapoartelor Comisiei privind funcționarea sistemului IMI; ele ar putea fi utilizate pentru evaluarea cooperării administrative și prezintă o funcție pur instrumentală în scopul acestei cooperări:

c) *inițiativele de formare și sensibilizare.*

6.2.8 CESE consideră că pentru astfel de inițiative nu este necesară „prelucrarea” datelor (în sensul definit în Directiva 95/46/CE), ci simpla „utilizare” a datelor conținute în sistem.

7. În ceea ce privește exigențele în materie de precizie, acestea se raportează la un concept fundamental la care face referire în mod repetat propunerea de regulament, și anume acela de „date cu caracter personal”, așa cum îl definește Directiva 95/46/CE; în sensul acesteia, conceptul depășește cu mult necesitățile legate de funcționarea IMI care, în ultimă instanță, privește întotdeauna o categorie specifică de date ce au în comun faptul că sunt relevante pentru exercitarea de activități economice și/sau profesionale pe piața internă.

7.1 În consecință, CESE consideră că propunerea ar trebui să definească domeniul pe care îl acoperă acest concept, limitând categoria de „date personale” la acelea prevăzute în directivele corespunzătoare, în temeiul cărora IMI reprezintă un instrument destinat cooperării administrative între autoritățile naționale și care fac referire la exercitarea de activități economice și profesionale în cadrul pieței interne. Acest concept ar trebui, prin urmare, să fie inclus printre definițiile de la articolul 5.

8. În considerentul 12 al propunerii, se indică faptul că IMI reprezintă un instrument care „nu este deschis publicului larg”, dar care le permite altor „actori externi” să furnizeze informații și să extragă date. CESE nu este de acord cu această abordare deoarece consideră că anumite informații din cadrul IMI ar trebui să fie accesibile actorilor externi – cetățeni, întreprinderi sau organizații – în măsura în care acestea nu conțin date cu caracter personal, și că acest acces ar trebui să includă, printre altele, exigențele administrative impuse de o țară cu care se dorește să se stabilească relații comerciale sau profesionale.

8.1 Faptul de a face ca această informație să fie accesibilă nu implică, în nici un mod, accesul la alte date, și cu atât mai puțin prelucrarea acestora, așa cum pare să rezulte din definiția „actorilor externi” de la articolul 5 litera i) din propunere.

8.2 Acestor actori externi ar trebui să li se recunoască dreptul de a solicita informații utilizatorului lor IMI celui mai apropiat, astfel încât acesta să aibă obligația de a o introduce în sistem, cu condiția ca acești agenți externi să demonstreze existența unui interes în temeiul unei relații comerciale sau profesionale cu țara pentru care au solicitat informațiile respective.

9. Articolul 4 al propunerii autorizează Comisia să includă în IMI cooperarea administrativă prevăzută în dispozițiile din anexa II. Printre acestea se numără viitoarea interconectare a registrelor comerțului, propunere care nu a fost încă aprobată. Având în vedere sfera de aplicare amplă a acestei eventuale măsuri, CESE consideră necesar să se precizeze ce tip de act trebuie utilizat pentru o astfel de extindere a IMI.

10. În ceea ce privește definiția „actorilor externi”, și în acord cu cele afirmate, CESE propune să se reformuleze această definiție după cum urmează:

- actorii externi trebuie definiți ca cetățeni, întreprinderi sau organizații care solicită unui utilizator IMI o consultare în ceea ce privește obiectul anumitor directive care fac parte din sistem și pe care acest utilizator trebuie să o transmită;
- acestora trebuie să li se recunoască dreptul de acces la informațiile din sistem care nu conțin date cu caracter personal;
- trebuie să se excludă în mod expres prelucrarea informațiilor la care aceștia au avut acces.

11. Pentru a garanta funcționarea corectă a pieței interne, CESE consideră că ar fi benefic ca informațiile primite de o autoritate competentă prin intermediul IMI din cadrul altui stat membru să aibă aceeași valoare probatorie în procedurile administrative.

12. În ceea ce privește exercitarea drepturilor celor interesați, CESE regretă că propunerea nu conține o soluție unică, făcând trimitere la obligațiile autorităților competente prevăzute de legislația națională în materie de protecție a datelor sub diverse forme. De asemenea, în ceea ce privește posibilitatea de conservare a datelor, consideră că stabilirea de termene diferite nu este adecvată nici pentru buna funcționare a pieței interne și nici pentru exercitarea de către cetățeni a drepturilor lor.

13. CESE consideră necesar, în vederea schimbului cu țări terțe, să se precizeze dacă condițiile prevăzute la articolul 22 alineatul (1) din propunere trebuie îndeplinite simultan sau alternativ. În cel de-al doilea caz, CESE consideră că o decizie a Comisiei în ce privește caracterul suficient sau echivalent al nivelului de protecție a datelor într-o țară terță nu constituie o bază suficientă pentru extinderea IMI la această țară terță, în timp ce celelalte condiții sunt suficiente, cum ar fi situațiile în care schimbul exterior de date este prevăzut chiar de directivele incluse în IMI sau de un acord internațional.

14. Pentru a se garanta un nivel mai ridicat de securitate juridică, dispozițiile care se abrogă și cele care rămân în vigoare privind funcționarea sistemului IMI ar trebui să figureze în corpul textului, și nu în considerentele propunerii de regulament.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Către o strategie spațială a Uniunii Europene în serviciul cetățeanului

COM(2011) 152 final

(2012/C 43/05)

Raportor: **dl Edgardo Maria IOZIA**

La 4 aprilie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Către o strategie spațială a Uniunii Europene în serviciul cetățeanului

COM(2011) 152 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 10 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 174 de voturi pentru și 8 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Pentru CESE, spațiul reprezintă o resursă strategică și care nu poate fi înlocuită, de care UE are nevoie în domeniile social, economic și al securității, ca motor de creștere și inovare ce generează bogăție sub forma unor locuri de muncă de înaltă calificare, a unor servicii novatoare și a unor oportunități de piață ce pot fi oferite în alte sectoare industriale, a sprijinului pe care îl oferă cercetării, domeniu care, la rândul său, produce inovare pentru industrie.

1.2 CESE recunoaște importanța unei industrii spațiale competitive, caracterizată de un lanț valoric complet (începând cu fabricarea, continuând cu lansarea și componentele operaționale și terminând cu serviciile din aval).

1.3 CESE recunoaște că politica din sectorul spațial reprezintă o competență partajată între UE și statele membre, acestea din urmă lansându-și propriile inițiative în domeniu. Comitetul îndeamnă UE și statele membre (inclusiv cele care nu fac parte din Agenția Spațială Europeană – ASE) să instituie un parteneriat consolidat care să contribuie la coordonarea propriilor politici și competențe în sectorul spațial. Ar trebui analizată și posibilitatea ca statele care nu sunt membre ale ASE să participe la programe de cooperare cum ar fi stația spațială internațională (SSI).

1.4 Astfel, CESE salută eforturile depuse pentru consolidarea bazelor pe care se sprijină politica spațială europeană (PSE), corelând-o strâns cu textele fondatoare ale UE (prin dispozițiile

în materie ale Tratatului de la Lisabona), cu politica industrială europeană (prin Strategia Europa 2020) și cu sectorul cercetării și inovării (prin inițiativa Orizont 2020).

1.5 Dat fiind că Programul european de monitorizare a Pământului (GMES) constituie cheia de boltă a menținerii unei capacități europene autonome de strângere de date și informații privind mediul terestru, atât în timp real, cât și serii de date istorice grupate pe decenii (pentru a asigura supravegherea și securitatea mediului și teritoriului și pentru a înțelege unele mecanisme care determină schimbările climatice), CESE își exprimă via preocupare pentru faptul că bugetul GMES nu a fost inclus în cadrul financiar multianual 2014-2020, solicitând Comisiei să identifice resursele financiare necesare pentru a evita eșecul acestui program.

1.6 CESE ia notă de importanța fundamentală a Agenției Spațiale Europene ca depozitar al competențelor tehnice, științifice și de gestionare ale UE, competențe ce sunt indispensabile pentru asigurarea unei gestionări eficiente a programelor spațiale.

1.7 Alte organisme importante sunt Organizația Europeană pentru Exploatarea Sateliților Meteorologici (EUMETSAT), organism operativ care furnizează date cu caracter meteorologic, European Environment Agency ⁽¹⁾ (EEA) și European Centre for Medium-Range Weather Forecasts ⁽²⁾ (ECMWF).

⁽¹⁾ Agenția Europeană de Mediu.

⁽²⁾ Centrul european pentru prognoze meteorologice pe termen mediu.

1.8 CESE evidențiază contribuția esențială a spațiului la securitate și apărare. Comitetul subliniază necesitatea de a se acorda atenția cuvenită cerințelor politicii de apărare comune, inclusiv prin elaborarea de noi programe de cooperare și infrastructuri ⁽³⁾.

1.9 CESE este de acord cu necesitatea de a proteja valoarea infrastructurilor spațiale proprii, prin dezvoltarea dispozitivului de cunoaștere a situației spațiale (*Space Situational Awareness – SSA*).

1.10 În domeniul explorării și exploatării spațiului, trebuie intensificată cooperarea cu partenerii constanți ai UE, cum sunt SUA, Rusia și Japonia, și, dacă este posibil, trebuie încheiate acorduri bilaterale cu puterile emergente în sectorul spațial, precum China, India și Brazilia.

1.11 Cooperarea internațională în sectorul spațial reprezintă un factor-cheie nu doar pentru promovarea tehnologiei și serviciilor europene, ci și pentru difuzarea valorilor sociale și umanitare.

1.12 Pe lângă faptul că reprezintă una dintre valorile de temelie ale Europei, cercetarea este esențială pentru ca Europa să dezvolte o capacitate autonomă în ceea ce privește tehnologiile generice fundamentale, necesare pentru a asigura competitivitatea industriei europene pe piața internațională.

1.13 Realizarea de investiții de către UE în sectorul cercetării va trebui să se dovedească mai eficientă prin instituirea unui cadru strategic comun de finanțare a cercetării și inovării.

2. Introducere

2.1 Comunicarea de față definește cadrul juridic și contextul economic, social și strategic al politicii spațiale europene, stabilind legătura dintre aceasta și fundamentele pe care se sprijină Uniunea Europeană: dispozițiile Tratatului de la Lisabona, politicile europene în materie de industrie și cercetare și politica de apărare comună.

2.2 Comunicarea enumeră acțiunile prioritare care definesc politica spațială a UE și dimensiunea internațională a acestora și analizează nevoile ei în termeni de guvernare, deschizând astfel calea elaborării și punerii în aplicare a unui program spațial european.

⁽³⁾ „Politica de securitate și apărare comună include definirea treptată a unei **politici de apărare comune a Uniunii**. Aceasta va conduce la o apărare comună după ce Consiliul European hotărăște aceasta în unanimitate. În acest caz, Consiliul recomandă statelor membre să adopte o decizie în conformitate cu normele lor constituționale. Politica Uniunii, în înțelesul prezentei secțiuni, **nu aduce atingere caracterului specific al politicii de securitate și de apărare a anumitor state membre**, respectă obligațiile care decurg din Tratatul Atlanticului de Nord pentru anumite state membre care consideră că apărarea lor comună se realizează în cadrul Organizației Tratatului Atlanticului de Nord (NATO) și este compatibilă cu politica comună de securitate și de apărare stabilită în cadrul acesteia.” [Tratatul privind Uniunea Europeană, titlul V, capitolul 2, secțiunea 2, articolul 42, alineatul (2)]

2.3 Comisia afirmă în comunicarea sa că va prezenta o propunere privind programul spațial european în 2011 și va elabora măsurile necesare pentru implementarea strategiei propuse (politică industrială, organizarea activităților spațiale).

3. Observații generale

3.1 Sectorul spațial reprezintă aproximativ 1 % din bugetul Uniunii și circa 5 % din volumul industriei aerospațiale europene.

3.2 Proporțional vorbind, dimensiunea relativă a industriei spațiale este modestă, însă relevanța sa economică, strategică și socială este astăzi pe deplin recunoscută atât de Comisie, cât și de Parlamentul European: nu s-ar putea imagina Europa ca zonă de prosperitate fără sprijinul și stimulul reprezentat de poziția sa de frunte în domeniul spațial. Această poziție care, pe lângă efectele economice pozitive pe care le generează – în medie, profit dublu în raport cu sumele investite, cu un vârf de profit de 4,5 ori sumele investite în cazul Norvegiei (sursă – OECD 2011) –, generează un flux de aplicații nesubstituibile și cu o utilitate socială crucială: meteorologie, navigație, poziționare terestră, controlul traficului aerian și al flotelor de transport, gestionarea agriculturii și amenajarea teritoriului, operațiuni umanitare și gestionarea dezastrelor naturale, siguranță națională și controlul frontierelor (pentru a da doar câteva exemple).

3.3 A nu investi în acest sector acum, într-o perioadă de dificultăți economice, ar însemna – în raport cu avantajele absolut nesemnificative în termeni absoluți de sume economice, efecte foarte grave care ar duce la risipirea patrimoniului de cunoștințe științifice și capacități industriale pe care Europa și l-a clădit în ultimele decenii în acest sector strategic.

3.4 Dezvoltarea unei capacități autonome a Europei în domeniul tehnologiilor generice-cheie și accesul autonom la spațiu reprezintă obiective de importanță fundamentală, care trebuie susținute în mod activ.

3.5 În condițiile intrării în sectorul spațial a unor noi țări precum China, India, Brazilia și a altora, Europa trebuie să se doteze cu un plan strategic pentru a-și păstra poziția marcantă în sectorul spațial, precum și credibilitatea deosebită în fața partenerilor săi principali, în special SUA și Rusia.

3.6 Programele emblematiche GMES și Galileo oferă Europei posibilitatea de a rămâne o putere cu forță motrice în sectoarele strategice legate de utilizarea sistemelor de navigație prin satelit și a serviciilor generate de observarea Pământului.

3.7 Problema finanțării programului GMES constituie o chestiune prioritară și care nu poate fi amânată, din cauza riscului concret de a vedea irosite investițiile pe care Europa le-a făcut vreme de un deceniu în domeniul, cu atât mai strategic astăzi, al observării Pământului, ceea ce ar duce la pierderea de către Europa, industriile europene și cercetarea europeană, a poziției de lider pe care au dobândit-o.

3.8 Inclusiv programele de explorare a spațiului, prilej de experimentare a tehnologiilor viitorului, ar putea fi puse în pericol de actuala criză financiară în care se găsesc statele membre ale Uniunii. De aceea, ar trebui acordată atenția necesară pentru a nu întrerupe continuitatea din acest sector.

3.9 Tabelul 1 arată, cu titlu de exemplu și nu în mod exhaustiv, importanța investițiilor în sectorul spațial făcute în 2009 de unele state membre ale UE care fac parte și din ASE. Aceste investiții sunt, în medie, echivalente cu un procent situat între 0,01 % și 0,05 % din PIB (date din 2009, sursa: OCDE). Prin comparație, mari puteri precum China, Rusia și SUA investesc un procent considerabil mai mare, respectiv 0,12 %, 0,20 % și 0,31 %. În plus, în cazul Rusiei și Chinei, cifra s-a dublat în perioada 2005-2009. În Europa, Franța se diferențiază printr-un procentaj mai mare de investiții, egal cu 0,1 % din PIB-ul propriu (sursa: OCDE).

Tabelul 1

Bugetul alocat sectorului spațial în 2009 de principalele state contribuabile ale ASE

(milioane EUR)		
Țara	Bugetul alocat sectorului spațial (*)	Contribuția la ASE (**)
FR	1 960	(716)
DE	1 190	(648)
IT	685	(369)
UK	350	(269)
ES	190	(184)
BE	170	(161)
Bugetul total al ASE pentru 2009	3 600	

(*) Sursă: OCDE;

(**) Sursă: ASE.

3.10 ASE dispune de cunoștințele tehnice și de capacitățile necesare pentru a proiecta și executa programe spațiale și pentru a încuraja dezvoltarea de noi tehnologii și aplicații, exploatând pentru ea însăși multe dintre sistemele pe care le proiectează, în special cele referitoare la știință și cercetare. În cazul infrastructurilor marilor programe operaționale precum Galileo și GMES, rolul de operator îi revine Comisiei Europene.

3.11 EUMETSAT reprezintă un element important al capacității operaționale a Europei.

3.12 Alte organisme interguvernamentale sunt Agenția Europeană de Mediu (European Environment Agency – EEA) și Centrul european pentru prognoze meteorologice pe termen mediu (European Centre for Medium-Range Weather Forecasts – ECMWF), părți contractante ale acordului privind exploatarea datelor și serviciilor GMES.

4. Observații specifice

4.1 Politica spațială europeană (PSE) se sprijină pe mai mulți piloni: cadrul său juridic și contextul în care se înscrie politica sa industrială, dimensiunea sa internațională, guvernarea ei, legătura cu politica de securitate și de apărare comună și un regim de finanțare adecvat și durabil.

4.2 Temeiul juridic al politicii spațiale europene este reprezentat de dispozițiile Tratatului de la Lisabona.

4.2.1 Articolul 189 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE) conferă Uniunii un mandat extins în ceea ce privește definirea unei politici spațiale, recomandând, de asemenea, ca inițiativele în domeniu să devină operative prin instituirea unui program spațial european.

4.2.2 Politica spațială a UE și programul Galileo sunt gestionate direct de Direcția Generală Întreprinderi și Industrie (DG ENTR) a Comisiei Europene.

4.2.3 Regulamentul prin care se instituie GMES ⁽⁴⁾ definește regulile privind execuția sa și bugetul alocat dezvoltării și fazei sale inițiale de exploatare, în perioada 2011-2013. Coordonarea tehnică și realizarea componentei spațiale a GMES sunt delegate ASE, care, dacă este necesar, solicită ajutorul EUMETSAT.

4.3 Contextul politicii industriale

4.3.1 Sectorul spațial reprezintă circa 5 % din industria aerospațială europeană (dominată de sectorul aeronautic în proporție de 92 %). Producția întregului sector aerospațial din Europa reprezintă aproximativ 130 de miliarde EUR (date din 2008, sursă: *Ecores Report to the EC*), dintre care 6 miliarde reprezintă componenta spațială. Forța de muncă utilizată în sectorul aerospațial este de circa 375 000 de persoane (din care 31 000 în sectorul spațial european, sursă: OCDE 2011) și se caracterizează printr-un înalt nivel de calificare, dat fiind că proporția de specialiști cu studii superioare, ingineri și manageri este de 35 %.

4.3.2 Rolul industriei spațiale în inovare este de neînlocuit, în special în crearea de noi tehnologii și materiale

4.3.3 Contextul industrial al politicii spațiale europene și Strategia Europa 2020

4.3.4 Inițiativa-emblematică a acestei strategii, așa cum a fost aceasta definită în comunicarea COM(2010) 614 final/4, definește spațiul cosmic drept „un motor al inovării și al competitivității în slujba cetățenilor”, referindu-se explicit la programele Galileo/EGNOS și GMES ca programe stabilite și ale căror încheiere și continuare după 2013 vor trebui să facă obiectul unor propuneri legislative în 2011, în conformitate cu propunerile generale privind cadrul financiar multianual (CFM). Infrastructurile spațiale sunt considerate instrumente esențiale pentru securitatea cetățenilor, de aici decurgând necesitatea de a le proteja. Sistemul de supraveghere a spațiului cosmic este reprezentat de dispozitivul de cunoaștere a situației spațiale (*Space Situational Awareness – SSA*).

⁽⁴⁾ Regulamentul (UE) nr. 911/2010, JO L 276, 20.10.2010, p. 1.

4.3.5 Comunicațiile prin satelit reprezintă un sector-cheie pentru industria spațială, contribuind la atingerea obiectivelor Agendei digitale pentru Europa prin efectele lor asupra extinderii rețelilor în bandă largă.

4.4 Cooperarea internațională

4.4.1 Conform dispozițiilor regulamentului de instituire, programul GMES reprezintă contribuția europeană la construcția *Global Earth Observation System of Systems – GEOSS* ⁽⁵⁾, dezvoltat în cadrul *Group on Earth Observations – GEO* ⁽⁶⁾.

4.4.2 Parteneriatul UE cu Africa, care utilizează EGNOS, GMES și infrastructura de telecomunicații, va avea efecte în domenii de primă importanță, precum gestionarea resurselor, securitate, cartografie, geodezie, telecomunicații și informații.

4.4.3 Statele G7 asigură cele mai multe investiții instituționale în sectorul spațial, cu o contribuție de 53 de miliarde USD în 2009 (sursă: OCDE). Partea Statelor Unite din această sumă se ridică la 44 de miliarde USD, din care 17 miliarde reprezintă cota NASA, în timp ce restul statelor G7 (luate împreună) contribuie cu 9 miliarde USD.

4.4.4 Este evidentă importanța pe care, pe lângă protagoniștii tradiționali care sunt SUA, Rusia și Japonia, au căpătat-o în ultimul timp în sectorul spațial noile puteri emergente precum Brazilia, India și China, ale căror bugete alocate acestui sector se ridică la un total de 7,2 miliarde USD ⁽⁷⁾. Pentru a face o comparație, bugetul Federației Ruse este de 2,5 miliarde USD.

4.4.5 Spre comparație, trebuie precizat că bugetul ASE pe 2009 a fost de 3,6 miliarde EUR (cf. de asemenea tabelul 1).

4.4.6 Europa are o politică de distribuire liberă și gratuită a datelor, aplicată de ASE și aflată în vigoare în cadrul programului GMES.

4.5 Guvernanță

4.5.1 Pe lângă consolidarea parteneriatului său cu statele membre și consolidarea eforturilor necesare pentru explorarea și exploatarea spațiului, în conformitate cu dispozițiile articolului 189 din TFUE, „Uniunea stabilește orice relație utilă cu Agenția Spațială Europeană”.

4.5.2 ASE este un organism interguvernamental care va număra în curând 19 state membre. Pot adera la această agenție nu doar statele membre ale UE (de exemplu, și Elveția este membru al organizației) sau doar statele europene în sens strict (Canada a încheiat un acord de parteneriat cu ASE). Gestionarea resurselor agenției se bazează pe principiul *profitului echitabil din punct de vedere geografic* (*Geographical Return*), în virtutea căruia comenzile industriale ce revin statelor membre sunt proporționale cu cota-parte deținută în ASE. Acest

principiu a permis până acum ca statele membre să investească sume importante. De asemenea, în gestionarea resurselor sale umane, agenția urmărește un principiu similar celui de *profit echitabil*, deși în acest caz liniile de conduită nu par să se justifice în aceeași măsură ca în cazul comenzilor industriale, în măsura în care personalul nu ar trebui să reprezinte sau să servească interesele naționale. Într-adevăr, tendința actuală a UE este de a exceda principiul sumei intereselor naționale, în favoarea valorii adăugate europene ⁽⁸⁾. Acest principiu s-ar dovedi cât se poate de potrivit în cazul ASE și în perspectiva unui plan spațial european.

4.5.3 Cooperarea dintre ASE și UE a fost definită într-un acord-cadru intrat în vigoare în mai 2004 (JO L 261, 6.8.2004). Comisia Europeană și ASE își coordonează acțiunile printr-un *secretariat comun*, alcătuit din administratori ai Comisiei și din executivul ASE. Statele membre ale ASE și UE se întâlnesc la nivel ministerial în cadrul Consiliului Spațiu, adunarea comună a Consiliului Uniunii Europene și a Consiliului Agenției Spațiale Europene. Pregătirea acestui Consiliu este asigurată de reprezentanții țărilor membre reuniți în *Grupul la nivel înalt pentru politica spațială* (*High-level Space Policy Group – HSPG*). ASE dispune la Bruxelles de un birou de legătură însărcinat cu facilitarea contactelor cu instituțiile europene.

4.5.4 Consiliul Spațiu a permis până acum dezvoltarea unor relații puternice între ASE și Comisie.

4.5.5 EUMETSAT este un organism interguvernamental care numără în prezent 26 de state membre. Organul său decizional este un consiliu compus din reprezentanți ai serviciilor meteorologice ale țărilor membre. Aceste servicii finanțează activitățile EUMETSAT, fiecare dintre ele vărsând o contribuție proporțională cu venitul național brut al țării respective. Bugetul pe 2010 al organizației era de aproximativ 300 de milioane EUR.

4.5.6 Printre celelalte organizații interguvernamentale trebuie menționate *Agenția Europeană de Mediu* (EEA) și *Centrul european pentru prognoze meteorologice pe termen mediu – ECMWF*, părți contractante ale acordului privind exploatarea datelor și serviciilor GMES.

4.6 Cercetarea și inovarea

4.6.1 Cercetarea reprezintă o valoare de temelie a culturii europene. Cercetarea și inovarea contribuie la crearea de locuri de muncă, la creșterea prosperității și la îmbunătățirea calității vieții. Activitatea de cercetare reprezintă și temeiul autonomiei Europei în domeniul tehnologiilor generice. Spațiul este sectorul în care se stabilesc relații și legături privilegiate între cercetarea universitară, inovația industrială și dezvoltarea tehnologiilor inovatoare.

⁽⁸⁾ Cf. punctul 166 din Rezoluția Parlamentului European din 8 iunie 2011, intitulată „Investind în viitor: un nou Cadru financiar multianual (CFM) pentru o Europă competitivă, sustenabilă și integratoare”: „[...] subliniază că modul în care a evoluat sistemul resurselor proprii, înlocuind treptat resursele proprii veritabile prin așa-numitele *contribuții naționale*, pune un accent disproporționat pe soldurile nete între statele membre, contrazicând astfel principiul solidarității UE, reducând interesul comun european și ignorând în mare parte valoarea adăugată europeană [...]”.

⁽⁵⁾ Sistemul de sisteme globale de observare a Pământului.

⁽⁶⁾ Grupul pentru observarea Pământului.

⁽⁷⁾ China – 6,1 miliarde USD, India: 861 milioane USD, Brazilia – 205 milioane USD.

4.6.2 Cheltuielile pentru cercetarea spațială fac parte din mecanismele europene de finanțare a cercetării. Totuși, în sectorul aplicațiilor se constată o prezență europeană insuficientă, fiind necesare măsuri prin care capacitatea europeană de cercetare să se concretizeze în aplicații noi și inovatoare.

4.6.3 În prezent, activitățile de cercetare ale UE sunt finanțate în cea mai mare parte prin cel de-al Șaptelea program-cadru (2007-2013), care dispune de un buget de 50,5 miliarde EUR, cercetării spațiului fiindu-i alocate 3 % din această sumă (1,4 miliarde EUR).

4.6.4 În cadrul financiar multianual (CFM) propus pentru perioada 2014-2020, sumele destinate cercetării și inovării vor fi alocate printr-un cadru strategic comun (CSC) pentru cercetare, inovare și dezvoltare tehnologică, denumit *Orizont 2020*. Pentru perioada de referință a CSC (2014-2020), fondurile alocate cercetării vor atinge 80 de miliarde EUR.

4.6.5 UE stabilește prin Strategia Europa 2020 un obiectiv ambițios de alocare a 3 % din PIB pentru cercetare.

4.7 Securitatea și apărarea comună

4.7.1 Infrastructurile spațiale oferă servicii esențiale pentru securitate și apărare, după cum se recunoaște în politica de securitate și apărare comună, în special sub aspectul prevenirii și gestionării crizelor.

4.7.2 Securitatea infrastructurilor spațiale este pusă în pericol de creșterea numărului de deșeuri spațiale. ASE, pentru dimensiunea civilă, și Agenția Europeană de Apărare (AEA), pentru cea militară, au demarat programe pentru dispozitivul de cunoaștere a situației spațiale (*Space Situational Awareness – SSA*). UE lucrează la codul internațional de conduită pentru activitățile din spațiul cosmic (*Code of Conduct for Outer space activities*).

4.8 Programul spațial european – Buget

4.8.1 În comunicarea de față, Comisia evaluează posibilitatea de a include în cadrul financiar multianual din iunie 2011 o

propunere privind un program spațial european. Proiectul de buget al UE pentru perioada 2014-2020, prezentat în iunie 2011, este centrat pe realizarea obiectivelor Strategiei Europa 2020 ⁽⁹⁾.

4.8.2 CFM nu menționează explicit propunerea pentru un program spațial european sub acest nume, dar – pentru programele GMES și Galileo – prevede următoarele:

- CFM, rubrica 1: *creștere inteligentă și favorabilă incluziunii* – se alocă un buget de 7 miliarde EUR pentru Galileo;
- în afara CFM: se alocă programului GMES un buget de 5,8 miliarde EUR.

Această propunere de finanțare a GMES în afara CFM pare a fi în contradicție flagrantă atât cu recomandările din documentul de lucru al serviciilor Comisiei [SEC(2011) 868 final din 29.6.2011] care însoțește comunicarea *A Budget for Europe 2020* („Un buget pentru Europa 2020”), cât și cu concluziile Consiliului Competitivitate al UE, adoptate la 31 mai 2011.

4.8.3 Trebuie văzut cum poate fi garantat bugetul prevăzut pentru GMES, pentru a evita riscul de a vedea irosit un program vital pentru viitoarea competitivitate a Europei în domeniul strategic al observării Pământului, care a însemnat până acum un deceniu de muncă și investiții de 3 miliarde EUR. Conform concluziilor menționate ale celui de-al 3094-lea Consiliului Competitivitate (piață internă, industrie, cercetare și spațiu), din 31 mai 2011, „... va fi elaborată de Comisie o propunere privind finanțarea acestor programe emblematiche [n.r.: GMES și Galileo] ca parte din următorul cadru financiar multianual” și „... ambele programe, fiind programe europene aflate în responsabilitatea UE, ar trebui să fie finanțate în continuare din bugetul UE”.

4.8.4 Abordarea stabilită în propunerea de CFM trebuie definită în amănunt până la sfârșitul lui 2011 în propunerile legislative pentru programele de cheltuieli și instrumentele diverselor sectoare strategice.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽⁹⁾ COM(2011) 500 final/2, *Un buget pentru Europa 2020*, partea I.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Raportul Comisiei privind politica în domeniul concurenței pentru anul 2010

COM(2011) 328 final

(2012/C 43/06)

Raportor: **dl Paulo BARROS VALE**

La 10 iunie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Raportul Comisiei privind politica în domeniul concurenței pentru anul 2010

COM(2011) 328 final.

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 10 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 116 voturi pentru și 7 abțineri.

1. Rezumat și concluzii

1.1 CESE evaluează în fiecare an Raportul Comisiei privind politica în domeniul concurenței, profitând de această ocazie pentru a formula diverse observații și propuneri care au reținut de-a lungul timpului atenția autorităților, contribuind la diverse adaptări, în urma cărora s-a constatat o eficiență crescută. Această analiză intervine într-un moment în care proiectul european se confruntă cu provocări considerabile, având în vedere riscurile de fragmentare sau, potrivit anumitor voci, însăși problema supraviețuirii extraordinarei integrări la care s-a ajuns în ceva mai mult de o jumătate de secol. Timp de două generații, europenii au reușit să asigure o perioadă remarcabilă de pace și prosperitate, bazată pe solidaritatea dintre țări și regiuni și pe înfăptuirea, pas cu pas, a politicilor comune. Prin urmare, acesta este contextul în care trebuie să privim politicile europene, în special politica în domeniul concurenței: necesitatea de a alege între un pas înapoi, cu consecințe imprevizibile, și progresul istoric. Posibila renaționalizare a politicilor, ca urmare a crizei și a unor posibile conflicte între statele membre, precum și intervenția economică a guvernelor în scopuri protecționiste sunt scenarii care ar putea avea consecințe serioase asupra pieței interne și a politicilor din domeniul concurenței – politici care, cel puțin pe plan intern, s-au dovedit a fi extrem de utile.

1.2 Actuala ediție a raportului marchează cea de-a 40-a aniversare a acestei inițiative, enumerând principalele evoluții ale politicii în domeniul concurenței și importanța lor din perspectiva obiectivelor UE: construirea pieței unice, repercutarea avantajelor sale asupra consumatorilor, ca principalii săi beneficiari potențiali, precum și construirea unei economii sociale de piață competitive. CESE felicită Comisia pentru raportul din acest an și pentru reușitele obținute în ultimii 40 de ani, remarcând totuși că documentul pare să-și propună mai degrabă elogiarea activității Comisiei, lăsând chestiunile de actualitate în plan secundar, așa cum de altfel se și precizează în mod explicit. Este cert că documentul are un ton pozitiv, însă ar fi fost mai util să se realizeze o analiză și o evaluare a punctelor forte și a deficiențelor activității depuse, care ar fi

putut include chiar și analize comparative între statele membre ale UE și alte țări relevante, în loc să ia doar forma unei elogiuri a propriei activități. Cea de-a 40-a aniversare ar fi putut fi o ocazie excepțională pentru Comisie de a propune, pe baza unei analize istorice obiective, modernizarea și extinderea politicii în domeniul concurenței. Totodată, s-ar fi putut evalua mutațiile produse de accelerarea globalizării și interpreta efectele negative asupra Europei, ca urmare a transformărilor și delocalizărilor justificate de exploatarea fără scrupule a resurselor umane, materiale și naturale, în zone ale globului în care nu se respectă aceleași valori ca în societățile europene, dar în care se profită de puterea de cumpărare pe care Europa a reușit să o asigure până în prezent cetățenilor săi.

1.3 Anul 2010 a continuat să fie puternic afectat de criza economică și financiară, cărora li s-a adăugat criza datoriilor suverane. CESE atrage atenția asupra posibilelor denaturări ale concurenței pe care le-ar putea provoca prelungirea crizei și măsurile temporare pentru a o combate și subliniază importanța unei monitorizări riguroase, astfel încât ajustările necesare să fie efectuate cât mai curând posibil. Este esențial ca planurile naționale de redresare economică și impactul lor asupra concurenței să fie monitorizate printr-o evaluare a măsurilor luate, aceasta fiind singurul mijloc care asigură o decizie avizată asupra viitorului măsurilor temporare de combatere a crizei, încă în vigoare.

1.4 CESE salută evoluțiile din domeniul cooperării internaționale, însă atrage din nou atenția asupra importanței necesității de a garanta un comerț exterior echitabil, în cadrul căruia țările terțe să nu profite în mod incorect, prin practicarea dumpingului social sau ecologic, de pe urma liberalizării schimburilor comerciale. Trebuie asigurată respectarea reglementărilor internaționale privind comerțul echitabil și a normelor fundamentale privind protecția mediului, precum și a libertății de stabilire și asociere a întreprinderilor, iar Europa joacă un rol primordial în acest sens. De asemenea, Uniunea Europeană va trebui să aplice în mod riguros normele OMC împotriva

oricăror acțiuni care ridică obstacole în calea accesului întreprinderilor europene la diverse piețe și să instituie norme care promovează egalitatea de șanse, indiferent de dimensiunile, localizarea sau cadrul fiscal al acestor întreprinderi. Politica UE în domeniul concurenței trebuie să se îndrepte către o nouă etapă, stabilind noi priorități, definind noi instrumente și luând măsuri mai eficiente în materie de comerț cu țările din afara Uniunii. CESE își exprimă nemulțumirea în legătură cu faptul că solicitările sale anterioare în acest sens nu au dus la modernizarea și la extinderea viziunii UE referitoare la acest domeniu.

1.5 Respectarea strictă a convențiilor fundamentale ale OIM privind drepturile și libertățile sindicale, munca copiilor, condițiile inumane de muncă și dreptul la grevă trebuie asigurată în toate domeniile. La nivel intern, trebuie, de asemenea, armonizate legislațiile naționale ale statelor membre în materie de ocupare a forței de muncă și de egalitate de șanse, astfel încât să se evite denaturarea concurenței. Piața forței de muncă, grav afectată de criză, trebuie să se bucure de cea mai mare atenție pentru a se putea atinge obiectivul creșterii bazate pe incluziune care face parte dintre prioritățile Strategiei Europa 2020, promovându-se menținerea și crearea de locuri de muncă, precum și mobilitatea.

1.6 Se constată deja anumite evoluții în contextul Strategiei Europa 2020, ale cărei instrumente și schimbări intervenite la nivel sectorial sunt explicate în cadrul raportului. Se atrage atenția asupra riscurilor pe care le presupune liberalizarea sectorului energetic, atât în ceea ce privește calitatea și continuitatea aprovizionării, cât și la nivel de preț. În legătură cu Agenda digitală, se reafirmă importanța creșterii nivelului de cunoștințe al gestionarilor și utilizatorilor serviciilor de comunicații electronice, ca mijloc de a valorifica la maximum eforturile din acest domeniu.

1.7 Deși se simte impactul speculațiilor în jurul prețului materiilor prime, raportul nu menționează nimic în acest sens. Este esențial ca evoluțiile pieței să fie însoțite de crearea sau aplicarea unor instrumente care să permită ținerea sub control a volatilității prețurilor și să reducă la minimum impactul asupra concurenței.

1.8 CESE subliniază îngrijorarea sa în ceea ce privește faptul că autoritățile naționale în domeniul concurenței (ANC) nu pot juca un rol de reglementare a anumitor sectoare în care prețurile sunt influențate puternic de variația costurilor materiilor prime, și în care creșterea acestor costuri a avut un impact imediat și direct asupra prețului final, în timp ce reducerea lor nu a avut același tip de efect. Dată fiind proximitatea lor față de piață, ANC trebuie să fie unul din principalele instrumente de intervenție din cadrul politicii din domeniul concurenței, concentrându-și acțiunea asupra piețelor regionale.

1.9 Atragem atenția asupra importanței supravegherii de către ANC a sectorului marii distribuții, în care puterea de negociere a marilor grupuri economice poate duce la grave denaturări ale concurenței, ca urmare a abuzului de poziție dominantă. Deși este cert că întreprinderile decid în mod liber asupra modului în care își distribuie produsele, există temerea că, în practică, acordurile se încheie prin stabilirea prețului de

către marii cumpărători – ceea ce constituie în mod incontestabil o încălcare a legii și a normelor în materie de echilibru în cadrul negocierii, ducând treptat la distrugerea sectorului producției și a micilor comercianți cu ridicata și cu amănuntul.

1.10 Inițiativa Cărții albe din 2008 privind acțiunile în despăgubire pentru cazurile de încălcare a normelor CE antitrust nu a dus la realizarea niciunui progres semnificativ, accentuându-se deficiențele în materie de protecție a drepturilor consumatorilor în acest domeniu ca urmare a situațiilor din ce în ce mai frecvente în care se aduce atingere drepturilor lor, fără să existe vreo sancțiune. Este urgent să se elaboreze propunerile legislative comunitare necesare în acest domeniu, astfel încât să se garanteze despăgubirea efectivă pentru prejudiciile cu caracter colectiv sau difuz. Comerțul echitabil și concurența loială prezintă o importanță crucială pentru consumatori. Pentru a garanta drepturile consumatorilor, informațiile oferite cu privire la calitatea produselor și a serviciilor trebuie să fie pertinente, iar procedurile de reclamație trebuie să fie facilitate.

1.11 CESE salută eforturile depuse în vederea instituirii brevetului european, ca instrument ce facilitează accesul la protecția proprietății, acesta fiind important și din perspectiva stimulării investițiilor în cercetare și inovare. Sperăm că se va ajunge la un consens în jurul adoptării acestui nou sistem de protecție a proprietății.

1.12 Autoreglementarea poate fi un sistem eficient de stimulare a dezvoltării anumitor piețe care promovează comerțul echitabil. Ea s-a dovedit deja un instrument mai eficient și mai flexibil decât impunerea de norme și legi, în ceea ce privește abordarea consecințelor evoluției piețelor și a produselor și serviciilor lor. Raportul Comisiei nu menționează această posibilitate, care ar trebui însă studiată și luată în considerare.

1.13 În cazul regiunilor periferice sau insulare ale Uniunii, costurile de transport pentru accesul la piețele centrale reprezintă deseori un obstacol în calea concurenței sănătoase între operatorii din aceste regiuni și cei cu o localizare mai avantajoasă. Ar trebui ca în aceste situații să existe posibilitatea unor compensații, precum și instrumente care să promoveze egalitatea de șanse.

1.14 CESE felicită Comisia pentru manifestarea intenției de a încuraja schimbările în ceea ce privește raportul privind politica în domeniul concurenței și de a renunța la modelul simplei relatări a unor aspecte general cunoscute, ceea ce ar constitui un răspuns la diversele solicitări formulate de către Comitet. Trebuie subliniată importanța unei viziuni mai strategice în ce privește conținutul raportului, care să permită și să încurajeze dezbaterile referitoare la politica din domeniul concurenței, în loc să vizeze legislația din domeniu.

1.15 CESE se întreabă, totuși, de ce raportul Comisiei Europene nu face nicio referire la o necesitate ce decurge din tratatele europene, și anume asigurarea respectării normelor în materie de concurență de către entitățile publice care se prezintă în cadrul unor operațiuni deschise întreprinderilor din sectorul privat.

2. Conținutul raportului pentru 2010

2.1 Raportul este structurat în șase secțiuni: instrumentele politicii în domeniul concurenței, aplicarea lor sectorială, cooperarea dintre Rețeaua europeană în domeniul concurenței și instanțele judecătorești naționale, activitățile internaționale, inițiativele care au implicat organizațiile de consumatori și cooperarea interinstituțională.

2.2 Instrumente

2.2.1 Monitorizarea punerii în aplicare a cadrului temporar privind ajutoarele de stat

2.2.1.1 Ca răspuns la dificultățile care au afectat sectorul financiar în urma crizei datoriilor suverane, a fost prelungită perioada de aplicare a măsurilor de sprijin vizând facilitarea accesului băncilor la finanțare. Punerea la dispoziție a garanțiilor de stat pentru facilitarea acestui acces s-a dovedit a fi un instrument eficient.

2.2.1.2 Și măsurile de ajutor vizând facilitarea accesului întreprinderilor la finanțare au fost prelungite, punându-se însă accentul pe IMM-uri și pe un spectru limitat de măsuri.

2.2.1.3 Este, prin urmare, necesar să se cunoască de urgență impactul acestor măsuri și beneficiile lor efective. Pe baza acestei analize se vor putea evalua avantajele și dezavantajele acordării unor astfel de beneficii, efectele acestora asupra concurenței, precum și importanța asigurării continuității acestor ajutoare în 2012.

2.2.2 Programele de ajustare economică

2.2.2.1 Programele de ajustare economică ale Greciei și Irlandei au impus măsuri în domeniul concurenței. În Grecia, aceste măsuri au fost legate de reforma autorității elene în domeniul concurenței, de liberalizarea profesiilor cu acces restricționat și de o nouă lege privind investițiile. În Irlanda, ele au fost legate de introducerea unor modificări ale legislației în scopul eliminării restricțiilor asupra comerțului și concurenței în unele sectoare care sunt în prezent protejate de legislația națională.

2.2.2.2 Supraîndatorarea țărilor constituie prin urmare o sursă de denaturare a concurenței, întrucât nu se promovează decât activitatea anumitor agenți economici. În plus, la nivel subsidiar, prin indemnul adresat cetățenilor de a face eforturi suplimentare, esențiale pentru echilibrul finanțelor publice, aceștia sunt puși într-o poziție defavorabilă. Ajutoarele pentru Grecia și Irlanda, la care s-au adăugat și cele pentru Portugalia, trebuie să continue să fie examinate cu deosebită atenție în ceea ce privește impactul măsurilor adoptate din perspectiva unor eventuale denaturări ale concurenței.

2.2.3 Aplicarea normelor antitrust

2.2.3.1 Aplicarea măsurilor antitrust a fost intensivă, dată fiind introducerea de către Comisie a unor modificări ale regulamentelor de exceptare pe categorii, aplicabile atât acordurilor verticale, cât și celor orizontale.

2.2.3.2 În cadrul Cărții albe privind acțiunile în despăgubire în materie de încălcare a normelor CE antitrust din 2008, spre deosebire de ceea ce a solicitat CESE în diferite avize, și anume crearea unei proceduri colective de despăgubire și indemnizare (acțiune colectivă la nivel comunitar), s-a hotărât inițierea unei noi consultări publice, prin care este puțin probabil să se poată identifica principii comune care să fie luate în considerare la elaborarea propunerilor legislative privind acțiunile judiciare colective în despăgubire. În acest domeniu este necesar să se identifice de urgență soluții legislative de protecție a consumatorilor și a întreprinderilor.

2.2.3.3 Merită subliniată impunerea de amenzi unui număr de 70 de întreprinderi (cu 27 mai multe decât în 2009), ca urmare a adoptării a șapte decizii referitoare la carteli și a primei decizii antitrust din cadrul pieței serviciilor de sănătate.

2.2.3.4 Combaterea abuzului de poziție dominantă a dus la adoptarea a patru decizii în sectorul energetic și la inițierea mai multor proceduri în sectorul tehnologiilor informației și comunicațiilor (TIC).

2.2.4 Controlul concentrărilor economice

În anul 2010, din cauza crizei economice, numărul concentrărilor realizate a fost redus. Comisiei i-au fost notificate 274 de tranzacții, au fost adoptate 16 decizii sub rezerva unor condiții și nu s-a adoptat nicio decizie de interdicere.

2.2.5 Controlul ajutoarelor de stat

2.2.5.1 Majoritatea ajutoarelor aprobate în 2010 au fost legate de obiective orizontale de interes comun european (cultura și conservarea patrimoniului, coeziunea regională, protecția mediului, cercetarea, dezvoltarea și inovarea și compensarea daunelor produse de catastrofe naturale).

2.2.5.2 Merită subliniată publicarea unui manual referitor la aplicarea legislației UE privind ajutoarele de stat de către instanțele naționale, în scopul de a sprijini activitatea judecătorilor naționali, în contextul numărului tot mai mare de cauze referitoare la ajutoarele de stat înaintate instanțelor naționale.

2.3 Evoluțiile sectoriale

2.3.1 În sectorul serviciilor financiare, aplicarea cadrului de reglementare temporar pentru sector a fost principala activitate în materie de concurență. Cazurile de concentrare analizate au fost reduse ca număr, fiind legate de condițiile de restructurare impuse pentru acordarea ajutorului de stat. Eforturile de stabilizare financiară sunt esențiale și trebuie să continue, însă, pentru a se evita o situație similară celei apărute în SUA, nu trebuie subestimate pericolele pe care le-ar putea determina riscul de speculații pe piață.

Continuând activitatea desfășurată anterior, Comisia a conferit caracter obligatoriu angajamentelor propuse de Visa, referitoare la comisioanele interbancare multilaterale (CIM).

2.3.2 În noiembrie 2010 a fost prezentată strategia în domeniul energiei pentru deceniul următor, în cadrul Strategiei Europa 2020, având ca obiectiv crearea unei piețe unice în sectorul energiei. Crearea unei piețe deschise și concurențiale în acest sector este în mod cert în beneficiul consumatorilor, însă trebuie subliniate preocupările acestora în ceea ce privește calitatea și continuitatea aprovizionării cu energie, în special în situațiile în care serviciile sunt prestate de societăți situate în afara țării în cauză.

Vor continua să fie încurajate măsurile legate de producția de energie din surse regenerabile, reducerea consumului de energie și reabilitarea siturilor contaminate, în acord cu obiectivele în materie de climă și energie stabilite în Strategia Europa 2020.

2.3.3 Ca parte a Strategiei Europa 2020, Comisia a lansat Agenda digitală, care are ca obiectiv principal crearea unei piețe unice a serviciilor de telecomunicații, cu accent deosebit pe aducerea aproape la zero a diferenței dintre tarifele naționale și cele de *roaming* și pe asigurarea accesului tuturor cetățenilor europeni la serviciile în bandă largă. O provocare majoră în prezent este necesitatea de a crea un echilibru sub aspectul concurenței între operatorii din domeniul comerțului electronic și întreprinderile mici și de a-i proteja pe consumatori împotriva practicilor abuzive. Trebuie sporit nivelul de încredere a consumatorilor în legalitatea operatorilor, în securitatea plăților și în protecția datelor cu caracter personal.

2.3.4 În ceea ce privește piața TIC, Comisia s-a concentrat pe elaborarea unor orientări cu privire la acordurile de cooperare, ca formă de promovare a concurenței pe piață, contribuind astfel la realizarea unuia dintre obiectivele Strategiei Europa 2020, acela de a asigura produse și servicii eficiente. În acest domeniu trebuie să se acorde în continuare atenție formării profesionale atât a operatorilor, cât și a utilizatorilor finali, în vederea sporirii competențelor acestora.

2.3.5 În ceea ce privește mijloacele de comunicare în masă, Comisia a continuat să sprijine tranziția de la transmisia analogică la sistemul digital.

2.3.6 Având în vedere necesitatea urgentă de a adopta un brevet european, continuă lucrările de elaborare a unui sistem european unitar în materie de brevete în industria farmaceutică. De asemenea, a fost anunțată revizuirea Directivei privind transparența, referitoare la procedurile de stabilire a prețurilor și de rambursare pentru produsele farmaceutice.

2.3.7 În sectorul sănătății, au fost analizate o serie de plângeri depuse de prestatori privați de servicii de asistență medicală, care au invocat tratamentul inegal la care sunt supuși în comparație cu prestatorii de servicii din sectorul public. Nu se face însă nicio mențiune referitoare la rezultatele acestor plângeri.

2.3.8 Pentru sectorul transporturilor, puternic afectat de criză în 2009, anul 2010 a fost un an de redresare, în care prețurile au revenit la niveluri similare celor la care se situau înainte de criză.

2.3.8.1 În sectorul transporturilor aeriene, angajamentele British Airways, American Airlines și Iberia privind rutele transatlantice au devenit obligatorii din punct de vedere juridic și au fost autorizate concentrările dintre British Airways și Iberia și dintre United Airlines și Continental Airlines.

2.3.8.2 În ceea ce privește transporturile feroviare și cele rutiere, în scopul consolidării concurenței, a fost adoptată o propunere de reformare a primului pachet legislativ în domeniul transporturilor feroviare, care prevede crearea unui spațiu feroviar unic european.

2.3.8.3 În domeniul transporturilor maritime, în temeiul orientărilor pentru sector și al orientărilor privind ajutoarele de stat complementare, au fost aprobate ajutoare de stat pentru un proiect de „autostrăzi maritime”, în vederea preluării unei părți a traficului rutier dintre Franța și Spania. De asemenea, Comisia a lansat un studiu referitor la funcționarea și finanțarea din fonduri publice a infrastructurilor portuare.

2.3.9 A fost prelungit termenul pentru deschiderea completă a pieței serviciilor poștale pentru unsprezece state membre, Comisia continuând să monitorizeze liberalizarea pentru a se asigura că operatorii responsabili de furnizarea serviciului public nu primesc avantaje inechitabile.

2.3.10 În sectorul autovehiculelor, principalele preocupări în materie de concurență sunt reprezentate de necesitatea de a restructura sectorul și de a încuraja dezvoltarea unor autovehicule mai ecologice.

A fost adoptat un regulament de exceptare pe categorii pentru piața serviciilor de postvânzare și piețele de vânzări de autovehicule noi, referitor la acordurile verticale dintre producătorii de autovehicule și distribuitorii autorizați ai acestora, atelierele de reparații și distribuitorii de piese de schimb; de asemenea, au fost autorizate 15 concentrări în sectorul autovehiculelor.

2.3.11 Pentru a răspunde problemelor în materie de concurență rezultate ca urmare a diferențelor de putere contractuală dintre furnizorii și cumpărătorii din lanțul alimentară, a fost creat Forumul la nivel înalt pentru îmbunătățirea funcționării lanțului de aprovizionare cu alimente.

Sectorul este dominat din ce în ce mai mult de mari grupuri, în detrimentul evident atât al activităților comerciale la scară redusă, care nu pot concura sub aspectul prețurilor, și al micilor detașiști, producători și distribuitori, ale căror profituri sunt mult diminuate din cauza puterii marilor grupuri. În acest sector se constată absența inițiativelor de prevenire din partea ANC în ceea ce privește eventualele abuzuri de poziție dominantă, care au efecte negative extrem de importante asupra pieței. Nu este suficient să se identifice exemple de bune practici; trebuie ca măsurile să fie concentrate în primul rând pe supravegherea și sancționarea practicilor care încurajează abuzul de poziție dominantă.

2.4 Rețeaua europeană în domeniul concurenței și cooperarea cu instanțele naționale

Rețeaua europeană în domeniul concurenței și-a continuat activitatea, făcând dovada importanței sale în dezbateră și schimburile de bune practici în ceea ce privește asigurarea aplicării normelor antitrust. A fost creat un grup de lucru privind concentrările și s-au revizuit regulamentele de exceptare pe categorii și orientările aferente în materie de acorduri orizontale și restricții verticale.

2.5 Activitățile internaționale

2.5.1 Eforturile în domeniul cooperării internaționale în domeniul concurenței au continuat, Comisia continuând să participe la Rețeaua Internațională a Concurenței și la Comitetul pentru concurență al OCDE. Cooperarea cu SUA a fost substanțială și au fost lansate negocieri în materie de concurență cu Confederația Elvețiană. Trebuie remarcată prioritatea acordată cooperării și discuțiilor privind legislația anti-monopol cu China, precum și activității DG Concurență de cooperare cu India în domeniile acordurilor restrictive, abuzului de poziție dominantă și controlului concentrărilor.

2.5.2 În sfârșit, trebuie menționate deschiderea negocierilor de aderare pentru capitolul *Concurență* cu Croația și adoptarea unei legi referitoare la ajutoarele de stat de către parlamentul Turciei.

2.6 Dialogul cu organizațiile de consumatori și cu părțile interesate

2.6.1 Pe site-ul internet al DG Concurență a fost creată o pagină dedicată consumatorilor, care explică, în toate limbile oficiale ale UE, rolul politicii în domeniul concurenței, principalele inițiative în domeniu și obiectivele acesteia.

2.6.2 Grupul consultativ european al consumatorilor (GCEC) a emis un aviz cu privire la acțiunile în despăgubiri și a fost consultat cu privire la restricțiile verticale.

2.7 Cooperarea interinstituțională

2.7.1 În octombrie a intrat în vigoare un nou acord-cadru între **Parlamentul European** și **Comisie**.

2.7.2 **Parlamentul European** a adoptat rezoluții cu privire la Raportul privind politica în domeniul concurenței pe anul 2008, Regulamentul de exceptare pe categorii în sectorul autovehiculelor, acordurile orizontale și Decizia Consiliului privind ajutorul de stat pentru facilitarea închiderii minelor de cărbune necompetitive.

2.7.3 Comisia a informat **Consiliul** în legătură cu inițiativele sale în domeniul concurenței, în special cu privire la normele în materie de ajutor de stat în contextul crizei.

2.7.4 CESE și-a adus contribuția în domeniul politicii de concurență, adoptând avize privind Raportul privind politica în domeniul concurenței pe anul 2008, minele necompetitive, construcțiile navale, precum și privind Regulamentul de exceptare pe categorii în sectorul autovehiculelor.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind ambarcațiunile de agrement și motovehiculele nautice

COM(2011) 456 final – 2011/0197 (COD)

(2012/C 43/07)

Raportor: **dl Miklós PÁSZTOR**

La 1 și 13 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și respectiv Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind ambarcațiunile de agrement și motovehiculele nautice

COM(2011) 456 final – 2011/0197 (COD).

Secțiunea pentru piața unică, producție și consum, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 10 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 8 decembrie 2011), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 143 de voturi pentru, 7 voturi împotrivă și 10 abțineri.

1. Recomandări

1.1 CESE salută propunerea de directivă privind ambarcațiunile de agrement și motovehiculele nautice și o consideră un progres important pe calea îndeplinirii obiectivelor comune ale UE. Chiar dacă această directivă vizează un domeniu de importanță limitată, intrarea ei în vigoare va contribui la realizarea mai multor obiective orizontale. Putem, de exemplu, să ne gândim la obiectivele Strategiei Europa 2020 în materie de competitivitate și de ocupare a forței de muncă. Consolidarea normelor de protecție a mediului va contribui la atingerea obiectivelor strategiilor de protejare a biodiversității și a purității aerului într-un domeniu esențial.

1.2 CESE consideră că este extrem de important ca noua reglementare să consolideze competitivitatea sectorului, în pofida sporirii exigențelor de mediu. Într-adevăr, ea vizează adaptarea sectorului la așteptările piețelor mondiale, eliminând handicapurile sale în materie de concurență. CESE își exprimă speranța că se va putea determina apariția, într-un număr din ce în ce mai mare de domenii, a unor sinergii comparabile între cerințele de calitate și competitivitate. El recomandă, de asemenea, o cooperare mai strânsă cu partenerii transatlantici, în vederea ajungerii la un tratament comparabil al parametrilor de calitate.

1.3 CESE salută voința Comisiei Europene de a asigura o funcționare adecvată și fără deficiențe a diverselor organisme. În același timp, Comitetul remarcă faptul că formularea este de fapt atât de generală, încât ar trebui aplicate aceleași proceduri și ar trebui instituite aceleași organisme pentru oricare alte mărfuri.

1.4 În general, CESE își exprimă acordul și față de detaliile propunerii de directivă. El recomandă totuși introducerea următoarelor precizări:

— trebuie menționat clar că normele de securitate și privind emisiile sunt valabile pentru toate apele, nu numai pentru mări;

— normele de securitate se referă la toate tipurile de ambarcațiuni vizate;

— în cazul motoarelor mici, se poate prevedea, de asemenea, o perioadă de tranziție mai scurtă;

— în ceea ce privește poluarea sonoră, trebuie consolidat controlul european al reglementărilor locale.

1.5 CESE își exprimă speranța că Uniunea Europeană se va strădui să joace un rol de pionierat sub aspectul normelor și reglementărilor de mediu și că va da un exemplu întregii lumi.

1.6 Plecând de la experiența acumulată în cadrul elaborării directivei, CESE așteaptă de la Comisia Europeană implicarea în consultări a unor grupuri cât mai mari și asigurarea disponibilității chestionarelor și a posibilității completării acestora în toate limbile participanților.

2. Sinteza propunerii de directivă

2.1 Propunerea Comisiei urmărește să opereze o dublă modificare a dispozițiilor directivei referitoare la ambarcațiunile de agrement, adoptată în 1994. Pe de o parte, este vorba despre consolidarea cerințelor de mediu, iar pe de altă parte, de adaptarea cadrului legislativ.

2.1.1 Modificarea normelor de protecție a mediului este de dorit din două motive. Pe de o parte, din cauza înmulțirii ambarcațiunilor și a impactului de mediu al acestui fenomen. Mai ales emisiile de oxizi de azot sunt cele care au crescut în mod dramatic, dar în zonele geografice vizate a fost observată și sporirea în cantitate a altor substanțe poluante. Pe de altă parte, fiindcă normele noastre în privința emisiilor, mai puțin constrângătoare, creează deja un dezavantaj concurențial pe piața internațională, mai ales în raport cu Statele Unite, ceea ce pune exporturile noastre într-o situație dificilă.

2.1.2 În urma adoptării Regulamentului (CE) nr. 765/2008 și a Deciziei nr. 768/2008/CE, trebuie elaborată o nouă directivă privind ambarcațiunile de agrement. În ceea ce privește obligațiile actorilor economici, organismele de evaluare a conformității și competențele acestora, autoritățile de supraveghere a pieței și a marcajului CE, actele normative menționate mai sus prevăd obligația Comisiei de a armoniza reglementările sectoriale, mai ales în vederea eliminării incertitudinilor legate de analizele de impact. Acest lucru va întări securitatea juridică, în folosul tuturor actorilor.

2.2 Propunerea încearcă să ofere definiții mai precise decât cele care existau până acum în domeniul care va fi reglementat. Sunt clarificate conceptele de „ambarcațiune de agrement” și de „motivehicul nautic”, precum și excepțiile corespunzătoare. De asemenea, sunt definiți și diferiții actori de pe piață.

2.3 Ulterior, propunerea se ocupă în detaliu de organismele însărcinate cu evaluarea conformității în materie de protecție a consumatorilor și de mediu, precum și de funcționarea și competențele lor. Propunerea permite în general autorităților locale și naționale să utilizeze prevederile directivei ca punct de plecare și, conform principiului subsidiarității, să țină seama și de potențialul și de nevoile locale în procesul de punere în aplicare.

2.4 Anexele propunerii de directivă prezintă cerințele în materie de siguranță și de sănătate, normele de mediu și alte documente de procedură. Toate aceste dispoziții sunt adaptate la condițiile de securitate caracteristice navigației. Normele privind emisiile de substanțe nocive devin mai stricte, fiind așadar aliniate la normele comparabile aflate în vigoare în Statele Unite.

2.4.1 Cu toate acestea, propunerea de directivă nu recomandă modificarea valorilor maxime în cazul poluării sonore. Aceasta se explică prin faptul că ele sunt rezultatul unei combinații de factori care pot fi cu greu reglementați la nivelul Uniunii. Rolul care revine reglementărilor locale este foarte important în această privință.

2.5 Ținând seama de natura domeniului abordat, directiva acordă Comisiei Europene dreptul de a modifica documentele tehnice și procedurile de conformitate privitoare la normele de mediu (și care figurează în anexă), cu excepția valorilor maxime. Acest lucru va permite adaptarea la evoluțiile științifice și tehnice cu flexibilitatea care se impune.

2.6 Un aspect important al directivei este faptul că ea prevede pentru producători și distribuitori o perioadă de tranziție suficient de lungă pentru a le permite să se adapteze la noua reglementare. În general, în cazul normelor privind emisiile, este vorba de o perioadă de trei ani de la intrarea în vigoare a directivei. Perioada de adaptare poate fi prelungită cu trei ani pentru IMM-urile care produc și comercializează motoare exterioare cu aprindere prin scânteie cu o putere sub 15 kW.

3. Observații generale

3.1 Propunerea supusă examinării introduce o nouă reglementare într-un sector cu 37 000 de întreprinderi și 270 000 de angajați, care fabrică produse finite, motoare și componente ⁽¹⁾, și care acoperă și „produsele pentru utilizare proprie” care privesc o anumită formă de agrement. Conform interpretării oferite, este vorba despre ambarcațiunile cu o lungime între 2,5 m și 24 m și care nu servesc la transportul de călători contra cost. În noua reglementare, ambarcațiunile cu motor cu o lungime maximă de 4 m au fost regrupate într-o categorie specială, pentru a se remedia lacunele constatate anterior.

3.2 CESE salută eforturile Comisiei de consolidare, inclusiv în acest domeniu, a cerințelor în materie de protecție a mediului și a consumatorilor, conform obiectivelor globale. Faptul că, în pofida creșterii exigențelor de mediu, noua reglementare sporește competitivitatea sectorului prin faptul că urmărește adaptarea sa la așteptările piețelor mondiale, eliminând astfel handicapurile sale concurențiale, poate fi considerat o coincidență extrem de fericită. CESE își exprimă speranța că se va putea determina apariția, într-un număr din ce în ce mai mare de domenii, a unor sinergii comparabile între cerințele de calitate și competitivitate. El recomandă, de asemenea, o cooperare mai strânsă cu partenerii transatlantici, în vederea ajungerii la un tratament comparabil al parametrilor de calitate.

3.3 Chiar dacă Comisia s-a străduit să răspundă unui număr important de probleme și a reușit în bună măsură acest lucru, se poate totuși pune întrebarea cărei entități geografice i se aplică în realitate reglementarea. Mai multe indicii arată că domeniul-țintă ar fi navigația maritimă. Ar fi însă de preferat ca directiva să precizeze mai clar că ea se aplică și ambarcațiunilor care pot fi utilizate pe căile navigabile interioare.

3.4 Proiectul de directivă tratează în mod foarte amănunțit principiile care guvernează structurile instituționale care se ocupă de conformitate, actorii din cadrul acestor structuri și responsabilitățile, competențele și misiunile acestora. CESE recunoaște și salută voința Comisiei Europene de a asigura o funcționare adecvată și fără deficiențe a structurilor instituționale. El consideră că, sub acest aspect, proiectul de directivă se ridică la înălțimea așteptărilor.

3.4.1 Pe de altă parte, Comitetul subliniază că, în practică, textul este formulat într-un mod atât de general încât depășește obiectivele de reglementare a instrumentelor aplicabile navigației de agrement. De fapt, ar trebui aplicate aceleași proceduri și instituite aceleași organisme pentru oricare alt bun. În ceea ce privește navigația, prevederile de fond se găsesc în anexe. CESE consideră că a venit momentul să se adopte o reglementare armonizată în materie de protecție a consumatorilor, care să acopere totalitatea acestor proceduri și instituții. Astfel, reglementarea sectorială ar lua cu adevărat în considerare problemele care țin de sector. Acest mod de a proceda ar contribui considerabil la creșterea transparenței, clarității și nivelului de acceptare a legislației europene.

⁽¹⁾ Produs independent integrat într-un alt produs, dar care poate fi folosit și separat.

3.5 CESE este de acord cu faptul de a delega Comisiei puteri în sensul modificării anexelor, cu condiția ca, într-un asemenea caz, să își păstreze dreptul de a-și formula opinia și a participa la lucrările Comisiei pe această temă.

3.6 CESE consideră că Comisia nu a exploatat toate posibilitățile de a-i implica de o manieră cât mai largă în consultare pe toți actorii vizati, având în vedere că procedura de consultare scrisă s-a desfășurat exclusiv în engleză. CESE se așteaptă ca, pe viitor, formularele să fie puse la dispoziție de către Comisie în atâtea limbi câte sunt necesare, pentru a putea fi completate de toți cei implicați.

4. Observații specifice

4.1 CESE este de acord cu categoriile de ambarcațiuni definite, precum și, în general, cu excepțiile.

4.1.1 Comitetul își pune totuși întrebarea dacă nu ar fi trebuit reglementate, într-o anumită măsură, și emisiile ambarcațiunilor de competiție, lucru care ar putea contribui de asemenea la dezvoltarea tehnologică. Definirea nivelurilor de emisie în funcție de categoria de performanță s-ar putea dovedi justificată.

4.1.2 Apar semne de întrebare și în cazul ambarcațiunilor folosite în scop comercial. CESE consideră că normele privind siguranța și emisiile sunt independente de modul de utilizare a ambarcațiunii.

4.1.3 Comitetul recomandă, de asemenea, ca și ambarcațiunile fără motor să fie menționate explicit în reglementare, deoarece cerințele în materie de securitate în acest caz sunt aceleași cu cele care se aplică în cazul ambarcațiunilor cu motor; chiar dacă soluțiile tehnice sunt diferite, acest lucru nu are efect asupra normelor.

4.2 CESE aprobă prevederile referitoare la emisiile poluante și este în favoarea unui caracter mai constrângător al acestora. Cu toate acestea, Comitetul consideră important să sublinieze faptul că Uniunea, în loc să se mulțumească să urmeze calea, trasată de alții, către îndeplinirea cerințelor, ar trebui să apară pe viitor mai degrabă ca un precursor în domeniu, conform angajamentelor sale. Acest lucru ar trebui să se facă simțit mai ales în rapoartele de execuție, una dintre misiunile procedurii comitetelor putând consta în conectarea acestei directive cu măsurile privitoare la inovare.

4.3 De asemenea, CESE este de acord că, pentru a combate poluarea sonoră, este important ca reglementările locale să fie îndeplinite, prevăzându-se și o posibilitate de control din partea nivelului european, cu implicarea actorilor societății civile.

4.4 Comitetul susține existența unor perioade de tranziție pentru actorii de pe piață.

4.5 CESE aprobă propunerea privind organismele însărcinate cu controlul conformității și speră că acestea nu se vor limita la o creștere a birocrăției, ci se vor pune efectiv în slujba protecției consumatorilor și a mediului. Comitetul este de acord că, în cazul acestui tip de problemă, nu sunt suficiente autoreglementarea și nici activitățile comitetelor reprezentative ale actorilor economici vizati, chiar dacă se impune consolidarea în același timp a rolului lor consultativ în cadrul procesului.

4.5.1 În acest scop, vor trebui utilizate cele mai recente tehnologii ale informației, Comisia urmând să încurajeze în acest sens statele membre.

4.6 CESE aprobă faptul că toate ambarcațiunile care intră în această categorie, inclusiv cele construite pentru utilizare proprie, vor trebui supuse procedurilor de evaluare a conformității.

Bruxelles, 8 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

ANEXA

la avizul Comitetului Economic și Social European

- a) Următorul amendament, care a obținut mai mult de o pătrime din voturile exprimate, a fost respins în cursul dezbaterilor în sesiunea plenară [articolul 54 alineatul (3) din Regulamentul de procedură]:

Punctul 1.4

Se modifică după cum urmează:

„În general, CESE își exprimă acordul și față de detaliile propunerii de directivă. El recomandă totuși introducerea următoarelor precizări:

- trebuie menționat maiclar că normele de securitate și privind emisiile sunt valabile pentru toate apele, ~~nu numai pentru mări~~;
- normele de securitate se referă la toate tipurile de ambarcațiuni vizate;
- ~~în cazul motoarelor mici, se poate prevedea, de asemenea, o perioadă de tranziție mai scurtă;~~
- în ceea ce privește poluarea sonoră, trebuie consolidat controlul european al reglementărilor locale.”

Expunere de motive

Definițiile de la începutul propunerii Comisiei stipulează (implicit) – ca și celelalte puncte, precum cel privind luminile de semnalizare și anexa 1 (în mod explicit) – că regulile sunt valabile pentru toate apele. Nu se privilegiază marea în textul Comisiei, se pare că este vorba doar de percepția raportorului.

Rezultatul votului

Voturi pentru:	69
Voturi împotrivă:	78
Abțineri:	13

- b) Următorul text, care făcea parte din avizul secțiunii, a fost eliminat în urma amendamentelor adoptate de Adunarea plenară, dar a obținut un sfert din totalul voturilor exprimate:

Punctul 1.3

Se modifică după cum urmează:

„CESE salută voința Comisiei Europene de a asigura o funcționare adecvată și fără deficiențe a diverselor organisme. În același timp, Comitetul remarcă faptul că formularea este de fapt atât de generală, încât ar trebui aplicate aceleași proceduri și ar trebui instituite aceleași organisme pentru oricare alte mărfuri. CESE consideră că a venit momentul să se adopte o reglementare armonizată în materie de protecție a consumatorilor, care să acopere totalitatea acestor proceduri și structuri instituționale. Astfel, reglementarea sectorială ar lua cu adevărat în considerare problemele care țin de sector. Acest mod de a proceda ar contribui considerabil la creșterea transparenței, clarității și nivelului de acceptare a legislației europene.”

Rezultatul votului

Voturi pentru:	73
Voturi împotrivă:	70
Abțineri:	13

Punctul 4.4

Se modifică după cum urmează:

„Comitetul susține existența unor perioade de tranziție pentru actorii de pe piață. În cazul motoarelor mici, s-ar putea dovedi justificată acordarea, în cel mai bun caz, a unui an sau doi suplimentari, în locul celor trei ani propuși.”

Rezultatul votului

Voturi pentru:	78
Voturi împotrivă:	49
Abțineri:	10

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O agendă a UE pentru drepturile copilului

COM(2011) 60 final

(2012/C 43/08)

Raportor: **dna Kinga JOÓ**

La 15 februarie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliul, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – O agendă a UE pentru drepturile copilului

COM(2011) 60 final.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 8 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 170 de voturi pentru, 2 voturi împotrivă și 5 abțineri.

1. Rezumat și recomandări

1.1 CESE salută „Agenda UE pentru drepturile copilului” (numită în continuare „comunicarea”), publicată de Comisie la 15 februarie 2011, și își exprimă speranța că ea va constitui un punct de plecare în procesul de punere pe deplin în aplicare a Convenției Națiunilor Unite privind drepturile copilului și o integrare a problematicii drepturilor copilului în toate domeniile de acțiune. Comunicarea a fost publicată după patru ani de pregătire, fiind precedată de Comunicarea Comisiei intitulată „Către o strategie a UE privind drepturile copilului”, din iulie 2006, în legătură cu care CESE a elaborat un aviz ⁽¹⁾.

1.2 Copiii reprezintă acel grup din populația UE a cărui bunăstare socială și personală prezintă o importanță fundamentală, sub aspectul situației generale, a calității vieții și a investiției în viitor. O copilărie petrecută în condiții foarte bune, care este susținută de drepturi va asigura dezvoltarea socio-economică, permițând UE să își îndeplinească obiectivele din fiecare domeniu. Trebuie subliniat faptul că ideea de a-i privi pe copii ca fiind o „investiție în viitor” trebuie însoțită permanent de conceptul unei copilării fericite, deoarece atât pentru copii, cât și pentru societate, prezentul este la fel de important ca și viitorul.

1.3 Comitetul ia notă de faptul că articolul 3 alineatul (3) din Tratatul privind Uniunea Europeană a introdus protecția drepturilor copilului printre obiectivele Uniunii Europene și că această protecție este consacrată de Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene, obligatorie din punct de vedere juridic. Carta se aplică în cazul oricărei acțiuni a instituțiilor și organismelor UE, precum și statelor membre atunci când aplică legislația europeană. Prin urmare, orice nouă propunere legislativă europeană este analizată sub aspectul impactului său asupra drepturilor fundamentale, inclusiv asupra drepturilor copilului.

1.4 CESE ia notă de obiectivele modeste și limitate stabilite în comunicare. Uniunea Europeană nu a ratificat Convenția Națiunilor Unite privind drepturile copilului, spre deosebire de Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap ⁽²⁾. UE ar trebui să găsească o modalitate de a adera în mod unilateral la Convenția Națiunilor Unite privind drepturile copilului ⁽³⁾. Statele membre trebuie să prezinte rapoarte bienale cuprinzătoare, cu ajutorul cărora să se monitorizeze situația copiilor și care să aibă în vedere nu numai starea economică a acestora, ci și alți factori care contribuie la bunăstarea lor, pe baza culegerii de date, a cercetării și analizelor sistematice. Acest lucru ar facilita crearea unei baze de date a UE și a unui instrument de evaluare, care să completeze informația disponibilă existentă.

1.5 Comitetul consideră că ar trebui să se recurgă mai frecvent la datele și informațiile prezente de exemplu în rapoartele elaborate de guverne și de organizațiile societății civile și adresate Comitetului ONU pentru drepturile copilului, acestea permițând comparații între statele membre în termeni de acțiuni de protecție și aplicare a drepturilor copilului; în același timp, diverse organizații internaționale, precum Eurostat, OCDE, Banca Mondială etc., ar trebui încurajate să colecteze date privind drepturile copilului și să facă apel la indicatori relevanți, prin culegeri de date și analize sistematice. CESE recomandă UE să coopereze îndeaproape cu Consiliul Europei, în vederea creării de sinergii între programele lor ⁽⁴⁾.

⁽²⁾ <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/11/4>.

⁽³⁾ Convenția Națiunilor Unite privind drepturile copilului este deschisă spre semnare sau adeziune numai statelor, în timp ce Convenția ONU privind drepturile persoanelor cu handicap oferă aceste posibilități și organizațiilor regionale. O soluție posibilă ar fi o declarație de adeziune unilaterală din partea UE, care, în practică, ar putea avea efecte similare unei adeziuni, fără dificultățile pe care le presupune ratificarea.

⁽⁴⁾ Viitoarea strategie 2012-2015 a Consiliului Europei privind drepturile copilului, precum și alte strategii în domenii conexe.

⁽¹⁾ COM(2006) 367 final, JO C 325, 30.12.2006, p. 65–70.

1.6 CESE își exprimă preocuparea pentru faptul că din comunicare lipsește o strategie eficientă de implementare sau de asigurare a aplicării ei, deși indicatorii furnizați de Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene și lista amplă de instrumente de evaluare elaborată în vederea implementării Convenției Națiunilor Unite privind drepturile copilului ar putea fi utilizate cu destul succes în acest caz; în cele din urmă, existența unei astfel de strategii de implementare ar oferi garanția că strategia pentru drepturile copilului va aplicată și respectată.

1.7 Este nevoie de o participare corespunzătoare a copiilor la pregătirea deciziilor care îi privesc și la evaluarea programelor; ar fi de asemenea utile aprecierea gradului lor de satisfacție și analizarea opiniilor lor. CESE salută eforturile CE de a implica copiii și de a sprijini participarea lor la toate inițiativele care îi privesc. Este de asemenea esențială luarea în considerare a opiniilor organizațiilor profesionale și ale celor care lucrează cu copiii.

1.8 CESE recomandă ca programele instituite în vederea asigurării respectării și protejării drepturilor copilului să se afle în sinergie și să interacționeze cu alte programe UE (privind educația, tineretul, integrarea romilor, combaterea sărăciei, justiția în interesul copilului, solidaritatea dintre generații, relațiile externe); aceste programe ar trebui de asemenea să pună un accent special pe chestiunile privind drepturile și bunăstarea socială și personală a copiilor. Comitetul consideră și că este important să se garanteze drepturile copilului printr-o abordare integrată, în condițiile unei strânse cooperări și coordonări între diversele direcții generale ale Comisiei.

1.9 CESE recomandă ca implementarea Strategiei Europa 2020 să fie evaluată și prin prisma drepturilor și bunăstării personale a copilului, într-un mod coerent cu obiectivele strategiei și care să permită evaluarea separată a acestor obiective din perspectiva unei planificări pe termen lung (având în vedere investiția în viitor pe care o reprezintă copiii).

1.10 CESE recomandă UE să acorde o atenție deosebită protejării și asigurării respectării drepturilor grupurilor de copii deosebit de vulnerabili (cei care trăiesc în sărăcie, departe de familie, cei instituționalizați, cei amenințați de violență sau exploatare sau care suferă de pe urma lor, cei cu handicap, cei care aparțin anumitor minorități etnice sau proveniți din familii de migranți, copiii neînsoțiți, cei refugiați, cei care au fugit de acasă și cei lăsați acasă de părinții migranți), atât la nivel național, cât și european. Protecția drepturilor copilului și dreptul la integritate corporală și la demnitate umană determină CESE să condamne orice formă de violență împotriva copiilor, inclusiv așa-numita violență în familie cu scop de „disciplinare”; așadar, CESE îndeamnă toate statele membre să declare ilegală pedeapsa corporală aplicată copiilor și își reiterează apelul la instituirea funcției de reprezentant special în materie.

1.11 Comitetul consideră deosebit de importantă diseminarea problematicii drepturilor copilului și inițierea în aceasta, precum și furnizarea mijloacelor de protejare și de asigurare a respectării acestor drepturi. Pe lângă furnizarea de informații de calitate ridicată cetățenilor, ar trebui să se acorde o atenție specială informării factorilor de decizie, practicienilor din domeniul dreptului și din alte domenii, precum și specialiștilor și oamenilor politici de la nivel național și european; un alt

aspect de urmărit ar fi pregătirea celor care lucrează cu copiii și familiile lor, precum și a părinților și copiilor înșiși, și aceasta nu numai pentru a garanta o conștientizare a drepturilor copilului, dar și înțelegerea necesității de a face din copii niște deținători de drepturi ale omului – nu doar „mini-adulți” cu „mini-drepturi” –, care să beneficieze însă de o protecție sporită, în virtutea vulnerabilității, vârstei și situației lor. Statele membre trebuie să sprijine familiile pe toate căile posibile, acest lucru fiind de maximă importanță pentru copii.

1.12 Deși recunoaște că drepturile copilului trebuie privite în ansamblu, în toată complexitatea lor, și nu separat, Comitetul recomandă să se acorde o atenție deosebită anumitor chestiuni, cum ar fi accesul la îngrijire de calitate și gratuită pre și post natală pentru mame, văzută ca aspect al sănătății publice și a copilului, precum și chestiunilor abordate în comunicare, precum instituirea unei justiții în interesul copilului, inclusiv al delicvenților juvenili ⁽⁵⁾.

1.13 Pentru a institui o justiție care să nu aibă efecte negative asupra copiilor, CESE solicită adoptarea de măsuri în vederea audierii protejate a acestora, atât în cazul în care sunt victimele unor abuzuri sexuale, cât și atunci când sunt implicați în procedura de divorț a părinților. Depunerea mărturiei nu trebuie să expună copilul unor traume suplimentare, trebuind să se desfășoare cu sprijinul unor experți special pregătiți și, dacă este posibil, în locuri „neutre”, nu la tribunal.

1.14 Sărăcia, privațiunile, discriminarea și excluderea care afectează copiii sunt unele dintre cele mai serioase obstacole în calea respectării drepturilor copilului. Așadar, CESE reia recomandarea formulată în avizele sale anterioare, de a acorda o atenție specială, în aceste privințe, implementării, monitorizării și evaluării programelor care se află în strânsă legătură cu obiectivele Strategiei Europa 2020 privind reducerea sărăciei și toate tipurile de educație. În acest scop, trebuie să se pună la dispoziție resurse adecvate, urmând a se acorda întotdeauna prioritate politicilor și acțiunilor în folosul copiilor.

1.15 Având în vedere criza economică, constrângerile financiare și resursele limitate, CESE recomandă acordarea unei atenții speciale necesității de a nu agrava problemele existente și de a nu lăsa ca activitățile curente de protejare și consolidare a drepturilor copilului să fie afectate de măsurile de reducere a costurilor.

2. Context

2.1 Toate statele membre UE au ratificat Convenția Națiunilor Unite privind drepturile copilului ⁽⁶⁾ (denumită în continuare „CNUDC”), iar în majoritatea acestor țări ea a devenit parte integrantă a legislației naționale, aplicarea sa fiind, prin urmare, obligatorie. CNUCD este convenția privind drepturile omului care este ratificată de cele mai multe state de pe glob; în ultimele două decenii ea a modificat fundamental principiile și practicile referitoare la poziția, drepturile și rolul copiilor.

⁽⁵⁾ JO C 110, 9.5.2006, p. 75.

⁽⁶⁾ <http://www.2.ohchr.org/english/law/crc.htm>.

2.2 Comisia a stabilit că problematica legată de copii este una dintre principalele sale priorități pentru perioada 2005-2009, iar în iulie 2006 a publicat o comunicare distinctă, intitulată „Către o strategie a UE privind drepturile copilului”⁽⁷⁾, care preconiza elaborarea unei strategii ample în domeniul drepturilor copilului, odată cu integrarea aspectelor legate de protejarea și asigurarea respectării drepturilor copilului în toate domeniile politice interne și externe ale UE și sprijinirea activității statelor membre în acest sector.

2.3 CESE a solicitat o strategie europeană amplă, complexă și globală, care să garanteze efectiv și pe deplin respectarea drepturilor copilului (în conformitate cu CNUDC), atât în cadrul politicilor interne și externe ale UE, cât și în contextul activităților statelor membre de implementare a strategiei privind drepturile copilului⁽⁸⁾.

2.4 În avizul publicat de CESE în 2006 se susținea că abordarea problematicii drepturilor copilului în cadrul politicilor UE trebuie să se bazeze pe CNUDC și pe cele două protocoale adiționale ale sale, precum și pe obiectivele relevante de dezvoltare ale mileniului⁽⁹⁾ și Convenția europeană a drepturilor omului. CESE a elaborat recent mai multe avize care tratează diferite aspecte ale drepturilor copilului⁽¹⁰⁾.

2.5 Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (al cărei articol 24 consacră principiul protejării și promovării drepturilor copilului) a devenit un document obligatoriu din punct de vedere juridic, odată cu intrarea în vigoare a Tratatului de la Lisabona, la 1 decembrie 2009. Pentru prima dată în istoria UE, articolul 3 din Tratatul privind Uniunea Europeană se referă explicit la protejarea drepturilor copilului⁽¹¹⁾. „Protejarea și promovarea drepturilor copilului este unul dintre obiectivele Uniunii Europene. Toate politicile și acțiunile care au un impact asupra copiilor trebuie concepute, aplicate și monitorizate ținând seama în primul rând de interesul copilului”⁽¹²⁾.

2.6 În programele privind drepturile copiilor ale UE, ale Consiliului Europei și ale ONU au fost identificate următoarele teme comune: sărăcia și excluziunea socială, violența căreia îi cad pradă copiii, mai ales grupurile vulnerabile de copii, precum și nevoia implicării active, consultării și luării în considerare a opiniilor copiilor în chestiuni relevante pentru aceștia. O altă

temă comună a UE și a Consiliului Europei este justiția în interesul copilului și politicile în domeniul familiei.

2.7 În avizul său din iunie 2011⁽¹³⁾, Comitetul Regiunilor a subliniat faptul că drepturile copilului trebuie aplicate în mod orizontal și transversal; aceasta presupune o abordare multidimensională, bazată pe integrarea problematicii drepturilor copilului în toate politicile europene și naționale relevante.

2.8 Comisia a instituit un Forum european pentru drepturile copiilor, destinat organizațiilor societății civile; acesta s-a reunit de cinci ori, exprimându-și opinia în privința strategiei în curs de elaborare. În plus, au fost desfășurate două anchete, privind nivelul de conștientizare de către copii a drepturilor lor și opiniile lor asupra chestiunii; concluziile anchetelor au servit la pregătirea programului⁽¹⁴⁾. Comunicarea menționează și drepturile copilului, așa cum au fost formulate de Consiliul Europei, insistând în special asupra violenței împotriva copiilor, eforturilor de asigurare a unei justiții în interesul copilului, precum și pe recomandările și convențiile relevante.

2.9 Grupul de acțiune pentru drepturile copilului (*Child Rights Action Group* – CRAG)⁽¹⁵⁾ este o entitate importantă, care reunește organizații ale societății civile. CRAG reprezintă un grup informal de ONG-uri, al căror obiectiv este să coopereze sub aspectul monitorizării și implementării Comunicării Comisiei Europene intitulată „Către o strategie a UE privind drepturile copilului”.

2.10 În primăvara anului 2011 a fost creată o alianță neoficială de partide din Parlamentul European, care și-a fixat ca prioritate o abordare coordonată și coerentă a chestiunilor legate de copii, în special a celor privind drepturile copilului⁽¹⁶⁾.

3. Drepturile copilului în UE

3.1 CESE salută primul raport al Comisiei Europene privind aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE⁽¹⁷⁾, publicat la 31 martie 2011, care analizează cele șase titluri ale Cartei (demonitate, libertăți, egalitate, solidaritate, drepturile cetățenilor și justiție) și dedică, în cadrul titlului „Egalitate”, un articol special drepturilor copilului. Carta drepturilor fundamentale angajează ferm UE în sensul consolidării drepturilor copilului, garantând acestuia dreptul la viață, la protecție, la dezvoltare și la implicare activă.

⁽¹³⁾ JO C 267, 1.10.2010, p. 46-51.

⁽¹⁴⁾ Eurobarometru: http://ec.europa.eu/public_opinion/flash/fl_235_en.pdf.

⁽¹⁵⁾ Organizații membre ale grupului: *Terre des Hommes*, *World Vision*, *European Foundation for Street Children Worldwide*, *Save the Children*, *Euronet – European Children's Network*, *Eurochild*, *Plan International*, *SOS-Kinderdorf International*, <http://www.epha.org/a/2610>.

⁽¹⁶⁾ <http://www.eurochild.org/>. (http://www.eurochild.org/index.php?id=208&tx_ttnews%5Btt_news%5D=1819&tx_ttnews%5BbackPid%5D=185&cHash=cc6d4444ebae436b2a844a082a0ea2a8).

⁽¹⁷⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/charter-applic-report-2010_EN.pdf.

⁽⁷⁾ COM(2006) 367 final.

⁽⁸⁾ JO C 325, 30.12.2006, p. 65-70.

⁽⁹⁾ Adunarea Generală a ONU, Declarația Mileniului, 8 septembrie 2000.

⁽¹⁰⁾ JO C 48, 15.2.2011, p. 138-144; JO C 44, 11.2.2011, p. 34-39; JO C 339, 14.12.2010, p. 1-6; JO C 317, 23.12.2009, p. 43-48.

⁽¹¹⁾ <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:C:2008:115:0013:0045:RO:PDF>.

⁽¹²⁾ http://ec.europa.eu/justice/fundamental-rights/rights-child/index_en.htm.

3.2 CESE constată cu satisfacție că, în urma unor ample consultări cu specialiștii și cu organizațiile societății civile, Agenția pentru Drepturi Fundamentale a Uniunii Europene a elaborat indicatori pentru evaluarea gradului de respectare a drepturilor copilului⁽¹⁸⁾ și a elaborat un studiu care conține informații privind bunăstarea copiilor care trăiesc în UE. Studiul conține însă doar date privind condițiile și starea materială, nu și indicatori compoziți de măsurare a calității vieții copiilor și a modului și măsurii în care aceștia sunt protejați⁽¹⁹⁾.

3.3 Comitetul subliniază că numai un parteneriat transversal poate reuși să asigure protejarea și respectarea efectivă a drepturilor copilului; într-un astfel de parteneriat, statele membre, diversele niveluri de guvernare, ONG-urile naționale și internaționale, împreună cu organizații ale societății civile, forumuri de reprezentare a diferitelor interese, precum organizațiile ce reprezintă copiii, și partenerii sociali, cum sunt angajatorii, sindicatele și întreprinderile, conlucrează pentru atingerea anumitor obiective.

3.4 Deși comunicarea menționează chestiunea sărăciei în rândul copiilor și cea a diverselor grupuri de copii deosebit de vulnerabili, ea nu se concentrează pe aceste aspecte, în ciuda importanței considerabile a acestora pentru bunăstarea actuală a copiilor și viitoarea lor trecere cu succes către vârsta adultă și integrare, ținând seama mai ales de contextul binecunoscutelor probleme demografice cu care se confruntă Europa. În acest sens, o atenție specială ar trebui acordată și prevenirii oricărei forme de discriminare de gen în ceea ce privește copiii.

3.5 Criza economică reprezintă un factor de risc pentru bunăstarea copiilor și îi afectează sub diverse forme, mai ales pe cei care trăiesc în condiții dificile: în majoritatea cazurilor, serviciile și profesioniștii care se ocupă de aceștia se confruntă ei înșiși cu greutăți, iar din ce în ce mai multe servicii de bază fie lipsesc, fie sunt disponibile doar într-o măsură foarte limitată.

3.6 În relațiile sale internaționale, UE acordă o mare importanță aspectelor specifice care prezintă relevanță din punctul de vedere al protejării și asigurării respectării drepturilor copilului; printre acestea se numără tutela transfrontalieră, copiii dispăruți, migranți, neînsoțiți, migranți ilegali reținuți, exploatați, precum și copiii victime ale abuzului sau turismului sexual⁽²⁰⁾. Cu toate acestea, UE nu se ocupă de problema din ce în ce mai serioasă a copiilor abandonați în țările de origine de către părinții migranți. Pentru acești copii, lipsa de supraveghere pe perioadă în care părinții lucrează într-un stat membru UE constituie o problemă serioasă, care apare atunci când părinții nu își pot lua cu ei copiii, din cauza lipsei condițiilor adecvate; în acest caz, chiar dacă de activitatea părinților este nevoie într-o altă țară, în care aceștia plătesc taxe și contribuții, copiii lor nu beneficiază de drepturi și sunt expuși unor riscuri serioase.

⁽¹⁸⁾ http://fra.europa.eu/fraWebsite/attachments/FRA-report-rights-child-conference2010_EN.pdf.

⁽¹⁹⁾ http://www.tarki.hu/en/research/childpoverty/tarki_dwb_mainreport_online.pdf.

⁽²⁰⁾ Avizul CESE privind protejarea copiilor împotriva delinvențelor sexuali itineranți (JO C 317, 23.12.2009, p. 43–48).

3.7 CESE consideră că este deosebit de important faptul că a fost formulată o primă recomandare privind legătura dintre drepturile copilului și sectorul întreprinderilor⁽²¹⁾, atunci când UNICEF, inițiativa *Global Compact* a ONU și organizația „Salvați Copiii” au lansat un proces de elaborare a unor principii și orientări care să ajute întreprinderile să protejeze și să sprijine drepturile copilului. Pe lângă faptul că acest proces oferă prilejul unor acțiuni utile, el atrage atenția asupra posibilelor efecte negative, în special în ceea ce privește publicitatea (în cazul în care aceasta incită la consumul de produse nocive pentru sănătatea fizică și mentală sau la comportamente violente, riscante ori erotico-pornografice), modelele de consum, inclusiv sănătatea și alimentația, turismul, munca prestată de copii și discriminarea. Toate sectoarele au un rol esențial de jucat în acest domeniu și, de aceea, trebuie să colaboreze strâns cu organizațiile guvernamentale, neguvernamentale, ale societății civile, cu organizațiile patronale și sindicale, în vederea îndeplinirii acestor obiective, atât în Uniunea Europeană, cât și în statele membre.

3.8 CESE consideră că, deși majoritatea programelor care îi privesc pe copii sunt de competența statelor membre, există din ce în ce mai multe recomandări și activități ale UE în diverse sectoare (vârsta preșcolară, formarea profesională, abandonul școlar timpuriu, copiii dispăruți). Acestea influențează politicile naționale, dar amploarea acestei influențe asupra punerii în aplicare la nivel național este adesea greu de determinat.

3.9 În diverse programe europene (de exemplu, programe privitoare la tineret, educație, învățarea pe tot parcursul vieții, integrarea romilor, combaterea sărăciei, solidaritatea dintre generații, echilibrul dintre viața profesională și cea privată, relațiile externe etc.), posibilitățile de protejare și asigurare a respectării drepturilor copilului ar trebui considerate o prioritate, iar accentul ar trebui pus pe diferitele categorii de copii deosebit de vulnerabili, printre care copiii lăsați acasă de părinții care lucrează în străinătate.

3.10 Într-un aviz precedent⁽²²⁾, CESE a îndemnat Comisia să instituie funcția de reprezentant special privind violența împotriva copiilor, pentru a apăra drepturile copiilor, și a făcut apel la statele membre să interzică orice formă de violență împotriva copiilor. Prin urmare, CESE regretă absența unei poziții a Comisiei împotriva pedepsei corporale aplicate copiilor, care încalcă dreptul acestora de a nu fi bătuți. Copiii care suferă astfel de pedepse se deprind să fie ei înșiși violenți. Protecția drepturilor copilului și dreptul la integritate corporală și la demnitate umană determină CESE să condamne orice formă de violență împotriva copiilor, inclusiv așa-numita violență în familie cu scop de „disciplinare”; așadar, CESE îndeamnă toate statele membre să declare ilegală pedeapsa corporală aplicată copiilor și își reiterează apelul la instituirea funcției de reprezentant special în materie și la adoptarea de către Comisia Europeană și statele membre de măsuri în vederea eradicării pe întreg teritoriul UE a pedepsei corporale aplicate copiilor.

⁽²¹⁾ Inițiativa privind drepturile copiilor și principiile ce guvernează activitatea întreprinderilor.

⁽²²⁾ JO C 325, 30.12.2006, p. 65–70.

3.11 Comitetul este de acord că a-i asculta pe copii, a-i consulta și a-i implica în toate problemele care îi interesează asigură respectarea drepturilor lor și îi pregătește pentru cetățenia activă. Pentru ca acest lucru să devină realitate, este important, de asemenea, să se asigure accesul la variante ușor de consultat ale documentelor și să se creeze și să se actualizeze broșuri și site-uri web la fel de accesibile, ori secțiuni specifice în cadrul acestora, așa cum a prevăzut DG Justiție ⁽²³⁾.

3.12 Pentru a institui o justiție care să respecte copiii și să nu le provoace traume psihologice, în toate sistemele juridice din Uniune trebuie adoptate măsurile următoare:

- în cazul copiilor care sunt victimele unor abuzuri sexuale, în momentul depunerii mărturiei trebuie evitată expunerea copilului la traume suplimentare, recurgând la sprijinul unor experți special pregătiți și, dacă este posibil, în locuri „neutre”, nu la tribunal;
- în cazul copiilor implicați în procedura de divorț a părinților, audierea trebuie să se desfășoare cu precauțiile de mai sus și protejându-i pe copii de eventuale tentative de instrumentalizare de către părinți sau de avocații acestora.

3.13 Pentru a spori eficiența informărilor privind drepturile copilului, rolul pozitiv al media, inclusiv al mijloacelor de

comunicare sociale, este esențial, întrucât aceasta contribuie la transmiterea mesajelor către părinți, la profesioniștii din domeniu și la copiii înșiși.

3.14 CESE susține utilizarea metodei deschise de coordonare, precum și a altor eventuale mecanisme, ca abordare care și-a demonstrat valoarea sub aspectul garantării faptului că cooperarea dintre statele membre, identificarea și folosirea celor mai bune practici contribuie la protejarea și asigurarea respectării drepturilor copilului, cu integrarea problematicilor privitoare la copii în celelalte politici.

3.15 În calitate de reprezentant de marcă al societății civile, CESE înțelege să își aducă contribuția prin monitorizarea sistematică a rezultatelor și prin diseminarea acestora, precum și prin consolidarea drepturilor copilului, prin intermediul activității membrilor săi.

3.16 În vederea unei aplicări mai eficiente a legislației, CESE consideră oportun și necesar să stabilească o cooperare și o consultare mai strânsă decât până acum între diversele organisme ale ONU, cu Comitetul pentru drepturile copilului, cu Consiliul Europei și cu organizațiile internaționale ale copiilor și cu cele care îi reprezintă pe copii, deoarece obiectivele și activitățile acestor organizații privesc asigurarea respectării pe scară largă a drepturilor copilului în ansamblul lor.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽²³⁾ Secțiunea dedicată copiilor (*Kids' Corner*) de pe site-ul www.europa.eu.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Consolidarea drepturilor victimelor în Uniunea Europeană

COM(2011) 274 final

și Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității

COM(2011) 275 final – 2011/0129 (COD)

(2012/C 43/09)

Raportor: **dna Kathleen WALKER SHAW**

La 18 mai 2011 și la 29 iunie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social și Comitetul Regiunilor – Consolidarea drepturilor victimelor în Uniunea Europeană

COM(2011) 274 final

și

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de stabilire a unor norme minime privind drepturile, sprijinirea și protecția victimelor criminalității

COM(2011) 275 final.

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 8 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 142 de voturi pentru și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE îndeamnă Comisia să evalueze mai îndeaproape, în cadrul unui studiu, impactul pe care îl are criza asupra victimelor criminalității și, pe baza constatărilor efectuate, să propună măsuri de însoțire.

1.2 CESE este preocupat de nivelul scăzut al încrederii victimelor în sistemul de justiție penală și recunoaște că este necesar să se acorde mai multă putere și independență victimelor, în special acelor care au fost victime în mod repetat, precum și să se sporească încrederea cetățenilor, pentru a se putea ieși din cercul vicios al statutului de victimă. El solicită Comisiei să examineze posibilitatea adoptării unor măsuri de însoțire și a finanțării necesare în acest scop.

1.3 CESE recomandă Comisiei să modifice definiția termenului „victimă” în sensul consolidării drepturilor și al recunoașterii familiei sau reprezentantului victimei.

1.4 CESE solicită Comisiei să întreprindă o analiză amănunțită a protecției victimelor care suferă prejudicii la locul de muncă ca urmare a unor infracțiuni și să prezinte măsuri de însoțire care să urmărească asigurarea unor drepturi minime și a recunoașterii pe teritoriul UE, atât în sectorul privat, cât și în cel public.

1.5 CESE recomandă Comisiei să întreprindă o analiză aprofundată a situației victimelor infracțiunilor rutiere și să prezinte măsuri pentru a se asigura că li se face dreptate, sunt sprijinite și li se acordă despăgubiri.

1.6 CESE recomandă Comisiei să prezinte garanții mai eficiente în cadrul propunerilor de a aborda discriminarea directă și indirectă a victimelor.

1.7 CESE solicită o schimbare majoră de mentalitate în acceptarea rolului de victimă și sprijinirea acestei schimbări prin formarea profesioniștilor și practicienilor de la toate nivelurile sistemului de justiție și ale altor autorități relevante, cu respectarea principiului subsidiarității. Modul de abordare a victimelor de către mass-media, precum și prevenirea exploatarea victimelor în scopuri politice ar trebui să facă parte din această schimbare.

1.8 CESE recunoaște că anumite victime sunt deosebit de vulnerabile și necesită un tratament deosebit, dar consideră că ar fi de preferat ca, în loc să identifice anumite „victime vulnerabile”, dând astfel posibilitatea creării unei ierarhii a victimelor, Comisia să propună ca toate victimele criminalității să aibă acces la măsuri speciale, prin intermediul unei evaluări

individuale care să fie în conformitate cu procedurile naționale, pentru a li se stabili vulnerabilitatea în raport cu caracteristicile personale, natura infracțiunii și relația cu suspectul.

1.9 CESE solicită adoptarea de măsuri de însoțire în vederea consolidării și oficializării rețelei de servicii de sprijinire a victimelor în întreaga UE și recomandă finanțarea în mod consecvent a acestei rețele de la bugetul UE. CESE recomandă, de asemenea, extinderea atribuțiilor serviciilor de sprijinire a victimelor, astfel încât să li se acorde sprijin victimelor criminalității și familiilor acestora la întoarcerea în țara de origine, în cazul în care fapta s-a petrecut în străinătate. De asemenea, CESE este de părere că serviciile de sprijinire a victimelor ar trebui să fie flexibile și capabile de a direcționa la nivel regional resursele până la potențialele zone „fierbinți”.

1.10 CESE recunoaște rolul amplu al societății civile în elaborarea de măsuri concrete de sprijinire a victimelor criminalității și încurajează Comisia să prezinte măsuri de însoțire și finanțarea necesară facilitării acestui proces.

1.11 CESE face apel la Comisie ca, în cadrul următoarei revizuirii, să aducă îmbunătățiri necesare și de amploare dispozițiilor privind despăgubirile destinate victimelor, luându-se în considerare inclusiv instituirea la nivelul UE a unui sistem de despăgubiri pentru prejudiciile produse ca urmare a unei infracțiuni. CESE dorește sublinierea de către Comisie în fața statelor membre a faptului că în directivă sunt prevăzute normele minime și un set minim de drepturi garantate, ceea ce permite legislației de transpunere la nivel național să asigure o mai mare protecție.

1.12 CESE salută propunerile referitoare la justiția reparatorie și solicită Comisiei să sprijine finanțarea unui proiect-pilot pentru elaborarea unor norme și organizarea unor formări în materie de justiție reparatorie în întreaga UE.

1.13 CESE solicită Comisiei Europene să elaboreze proceduri comune privind transportul și repatrierea rămășițelor pământești ale victimelor decedate în alt stat membru, care să aibă termene de punere în aplicare limitate⁽¹⁾ și bine definite și care să prevaleze asupra normelor naționale sau regionale.

2. Introducere

2.1 Pachetul de propuneri lansat de Comisie la 18 mai 2011 extinde dispozițiile existente adoptate la nivelul UE cu privire la drepturile victimelor. Propunerile urmăresc asigurarea unor drepturi bine definite și concrete pentru victimele criminalității, precum și a recunoașterii, respectului, protecției, sprijinirii și accesului acestora la justiție, indiferent de locul din UE de unde provin sau unde locuiesc.

⁽¹⁾ CESE recomandă un termen de 28 de zile, care ar permite timpul necesar efectuării autopsiei și analizelor ADN de către 2 medici legiști, inclusiv depunerea de către consulatul țării de origine a persoanei decedate a unei cereri de redactare a unui raport independent.

2.2 CESE recunoaște faptul că Tratatul de la Lisabona oferă în prezent o bază legală clară pentru stabilirea unor drepturi și măsuri de protecție minime pentru victimele criminalității. Propunerile se întemeiază pe Programul de la Stockholm⁽²⁾ și pe Planul de acțiune⁽³⁾ aferent și sunt în conformitate cu Foaia de parcurs de la Budapesta⁽⁴⁾.

2.3 CESE salută faptul că Președinția poloneză acordă prioritate consolidării securității în UE precum și eforturile pe care aceasta le depune pentru ca lucrările aferente „pachetului victime” să înregistreze progrese în cadrul Consiliului.

2.4 CESE a întreprins o largă serie de lucrări relevante pentru această chestiune, inclusiv elaborarea de avize privind despăgubirea victimelor infracțiunilor⁽⁵⁾ traficului de persoane⁽⁶⁾, exploatării sexuale, abuzului sexual asupra copiilor și pornografiei infantile⁽⁷⁾, drepturile copilului⁽⁸⁾, politica UE de combatere a terorismului⁽⁹⁾, e-incluziunea⁽¹⁰⁾ și criminalitatea informatică⁽¹¹⁾.

3. Observații generale

3.1 CESE subliniază faptul că statele membre nu pot ignora impactul crizei economice și financiare actuale asupra acestei chestiuni și că, în acest context, trebuie să înțeleagă dinamica criminalității. În contextul adoptării unor măsuri severe de austeritate, numeroase state membre își reduc în prezent dimensiunile poliției, serviciilor de sănătate și serviciilor sociale, organizațiilor comunitare și finanțarea destinată serviciilor de sprijinire a victimelor și a altor ONG-uri care activează în acest domeniu. În plus, inegalitățile existente se acutizează, iar nivelurile în continuă creștere ale sărăciei și șomajului sunt susceptibile de a provoca alte probleme sociale, reprezentând un potențial catalizator al criminalității.

3.2 Statisticile privind victimele criminalității întocmite la nivelul UE sunt îngrijorătoare. Anual, unii cetățeni cad victime directe a peste 75 de milioane de infracțiuni. Este inadmisibil faptul că un mic procentaj de victime, mereu aceleași, suferă de pe urma majorității infracțiunilor și continuă să cadă victime altor infracțiuni. De regulă, victimele trăiesc în zone cu o rată mare a criminalității, unde teama de criminalitate se află la cote ridicate, iar nivelul de denunțare la poliție este redus. Circa 90 % din infracțiunile comise în aceste comunități nu sunt denunțate.

3.3 Îmbunătățirea sprijinului acordat victimelor criminalității pe teritoriul UE este un element fundamental pentru dezvoltarea spațiului de libertate, securitate și justiție pentru cetățenii UE. Acest fapt este esențial, având în vedere creșterea constantă a numărului de persoane care se deplasează pentru a locui sau a munci pe teritoriul UE, tendință care va continua.

⁽²⁾ http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/111877.pdf

⁽³⁾ COM(2010) 171 final.

⁽⁴⁾ Adoptată de Consiliu la 10 iunie 2011.

⁽⁵⁾ JO C 95, 23.4.2003, pp. 40-44

⁽⁶⁾ JO C 51, 17.2.2011, pp. 50-54.

⁽⁷⁾ JO C 325, 30.12.2006, pp. 60-64, JO C 317, 23.12.2009, pp. 43-48 și JO C 48, 15.2.2011, pp. 138-144.

⁽⁸⁾ JO C 325, 30.12.2006, pp. 65-70

⁽⁹⁾ JO C 218, 23.7.2011, p. 91.

⁽¹⁰⁾ JO C 318, 29.10.2011, p. 9-18.

⁽¹¹⁾ JO C 97, 28.4.2007, pp. 21-26.

3.4 CESE salută faptul că propunerile le oferă cetățenilor care au căzut victime unor infracțiuni în timp ce se aflau în străinătate, în alt stat membru decât țara de origine, cadrul juridic necesar pentru denunțarea infracțiunii în statul membru de reședință. Acest fapt este deosebit de important în cazul unui prejudiciu sau accident grav ori pentru familie, în cazul unui deces.

3.5 CESE susține abordarea orizontală adoptată de directivă, care cuprinde drepturi pentru toate victimele.

3.6 Este important faptul că în propuneri sunt recunoscute suferințele și dificultățile cu care se confruntă atât victima însăși, cât și familia acesteia, dar acest aspect trebuie să se reflecte într-un mod mai consecvent în toate propunerile.

3.7 Asemenea întâmplări au consecințe devastatoare de natură fizică, emoțională și financiară, care fac necesară sprijinirea atât a victimelor, cât și a familiilor lor, actorii principali implicați în sprijinirea victimelor, în ceea ce privește purtarea de tratative cu autoritățile, sprijinul medical, labirintul administrativ, urmărirea suspectului (suspecților) și încercarea de a se face dreptate și de a se obține despăgubiri.

3.8 CESE este de părere că trebuie recunoscute stresul și dificultățile suplimentare care apasă asupra victimelor și a familiilor lor în cauzele transfrontaliere, acolo unde existența unei limbi, a unei culturi și a unor proceduri diferite care nu le sunt cunoscute reprezintă provocări suplimentare și care pot părea insurmontabile.

3.9 În termeni mai generali, 50 % dintre victimele infracțiunilor nu denunță infracțiunea „autorității competente”. Această stare de fapt poate avea motive diferite, inclusiv acela că victimele nu înțeleg sistemul de denunțare a unei infracțiuni sau de depunere a unei plângeri ori nu sunt suficient de încrezătoare în faptul că autoritățile le pun la dispoziție ajutorul, protecția și sprijinul pentru a face dreptate sau a le acorda despăgubiri. CESE dorește ca propunerile să fie transpuse în realitate sub forma unor măsuri concrete, pentru a se încerca rezolvarea problemei reprezentate de neîncrederea pe care victimele o manifestă față de sistemul de justiție.

3.10 Studiile⁽¹²⁾ confirmă faptul că dispozițiile existente nu au reușit să abordeze numeroasele probleme de ordin practic și tehnic cu care se confruntă victimele și familiile lor în momentele lor de maximă vulnerabilitate, atunci când au nevoie de ajutor.

3.11 Aceste propuneri reprezintă un pas important în asigurarea faptului că victimelor și familiilor lor li se acordă prioritate, că sunt tratate cu demnitate și respect și beneficiază de protecția, sprijinul și accesul la justiție la care sunt îndreptățite. În aceste circumstanțe de vulnerabilitate, victimele nu ar trebui să se simtă niciodată singure.

4. Observații specifice

4.1 În prezent, impactul și eficiența dispozițiilor existente în UE sunt extrem de inconsecvente și este nevoie de o schimbare treptată, pentru a se asigura norme acceptabile în ceea ce

privește sprijinul, protecția și drepturile pe care cetățenii UE se pot baza, fie că se află în țara de origine, fie în alt stat membru. Nu este admisibil ca nivelul sprijinului acordat unei victime să fie aleatoriu, în funcție de statul membru în care persoana respectivă a căzut victimă.

4.2 CESE recunoaște faptul că membrii săi se află în poziția unică de a contribui la asigurarea punerii în aplicare eficiente a acestor propuneri; în ceea ce privește măsurile de însoțire menționate în comunicare, CESE solicită continuarea cooperării cu Comisia, pentru a încuraja părțile interesate pe care le reprezintă să elaboreze, atunci când este cazul, structuri concrete, politici și practici în vederea asigurării unui sprijin mai sistematic și mai eficient acordat victimelor criminalității și familiilor acestora.

4.3 Recunoașterea și protecția

4.3.1 Definiția termenului „victimă” în cadrul directivei se limitează la „membrii familiei unei persoane al cărei deces a fost cauzat de o infracțiune”. CESE consideră că această definiție este prea restrictivă și nu ia în considerare faptul că multe dintre victimele care supraviețuiesc au suferit prejudicii atât de grave, încât au nevoie de un nivel foarte ridicat de sprijin pentru a-și putea exercita capacitatea juridică atunci când depun o plângere sau introduc o acțiune în justiție pentru a li se face dreptate și a obține despăgubiri, sarcini care le revin, prin urmare, membrilor familiei sau altor persoane de sprijin. Și aceștia au nevoie de recunoaștere. CESE propune modificarea articolului 2 (Definiții) din COM(2011) 275, astfel încât la litera (a) să se introducă un nou punct, (iii): „Persoana de sprijin recunoscută, fie că este vorba de un membru al familiei sau de un angajat al unei victime care are nevoie de un nivel ridicat de sprijin pentru a-și exercita capacitatea juridică înainte sau după comiterea infracțiunii”.

4.3.2 În ciuda eforturilor depuse în vederea respectării reglementărilor privind sănătatea și securitatea la locul de muncă, CESE își exprimă îngrijorarea în legătură cu faptul că în propuneri nu se menționează chestiunea protecției destinate victimelor comportamentului infracțional care suferă prejudicii la locul de muncă, inclusiv a persoanelor care lucrează în domeniul transportului rutier sau în alte moduri de transport. Statele membre determină în moduri diferite ceea ce constituie infracțiunea de încălcare a drepturilor și a măsurilor de protecție de la locul de muncă, iar acest lucru subminează garantarea unor norme minime pe întreg teritoriul UE. Acest lucru are repercusiuni și asupra lucrătorilor detașați. În consecință, CESE solicită Comisiei să întreprindă o analiză amănunțită a acestei chestiuni și să elaboreze măsuri de însoțire, pentru a asigura drepturi minime victimelor comportamentului infracțional la locul de muncă, care să fie valabile atât pentru sectorul public, cât și pentru sectorul privat.

4.3.3 CESE este preocupat de faptul că definirea unei victime drept „persoană fizică” ar putea exclude organizațiile sau întreprinderile care cad victime criminalității de la exercitarea drepturilor care le revin în conformitate cu directiva. CESE recomandă Comisiei să întreprindă un studiu pentru a evalua necesitatea unor acțiuni specifice în acest domeniu, mai ales în legătură cu IMM-urile, în scopul îmbunătățirii protecției împotriva fenomenului victimelor în serie.

⁽¹²⁾ COM(2011) 274 și SEC(2011) 580.

4.3.4 CESE consideră drept inadecvată abordarea de către Comisie a problemei majore reprezentate de discriminarea directă și indirectă a victimelor, inclusiv de discriminarea culturală, și recomandă introducerea unor garanții mai eficiente în cadrul propunerilor în vederea abordării acestei chestiuni. Statutul de victimă poate fi însoțit și de discriminare în cazul în care victimele suferă abuzuri din cauza rasei, religiei, convingerilor, orientării sexuale, handicapurilor, genului sau originii sociale, ceea ce reprezintă una din principalele cauze ale ratei extrem de ridicate a cazurilor de infracțiuni nedenumțate. În consecință, victimele pot fi discriminate prin tratamentul inadmisibil din partea autorităților și a sistemului de justiție, prin faptul că nu li se dă crezare sau că nu sunt tratate cu demnitate, nu sunt respectate și recunoscute.

4.3.5 CESE solicită o schimbare majoră de mentalitate, în sensul acceptării rolului de victimă în cadrul sistemului de justiție. Asigurarea unei formări adecvate pentru profesioniști și practicieni reprezintă un prim demers important în această direcție, cu respectarea principiului subsidiarității. CESE recomandă Comisiei să urmărească această schimbare de mentalitate prin intermediul unor programe de finanțare care să fie puse în aplicare de autoritățile competente.

4.3.6 Protecția victimelor criminalității reprezintă un subiect de importanță majoră în cadrul acestor propuneri. Protecția este importantă în special în cazurile în care victimele și familiile lor se află în vecinătatea clădirii sau chiar în clădirea în care se află învinuitul, fie că este vorba de spitale, tribunale sau secții de poliție. Trebuie adoptate proceduri standard pentru a se asigura (termen de preferat față de sintagma „stabilesc progresiv”, formulare adoptată de propunere) evitarea contactului între victimă, familia acesteia și suspecți, prin introducerea acestora în încăperi separate și prin utilizarea unor instalații separate.

4.3.7 Este important, de asemenea, ca persoanele să fie împiedicate să devină victime potențiale. CESE solicită Comisiei să sprijine monitorizarea noilor forme de victimizare, cum ar fi, de pildă, criminalitatea informatică și să estimeze măsurile care sunt necesare în vederea protecției și sprijinirii victimelor. Elaborarea de programe în vederea sensibilizării cetățenilor la amenințările posibile, care să se bazeze pe succesul unor programe cum ar fi Daphne, și adoptarea unor măsuri de prevenire atunci când există o amenințare sunt factori esențiali pentru reducerea numărului de victime.

4.3.8 Statisticile demonstrează că, odată ce au devenit victime, persoanele sunt mult mai predispuse la a deveni din nou victime. Numeroase victime au suferit o viață întreagă de pe urma abuzurilor la care au fost supuse în timpul copilăriei, fie acasă, fie sub tutela instituțiilor statului sau a altor instituții. Multe persoane au dificultăți în a-și relata situația sau în a întreprinde demersurile necesare în vederea denunțării faptului că au căzut victime. CESE dorește ca măsurile de însoțire și finanțarea specifică din partea UE, menită să confere mai multă putere și independență victimelor și martorilor la infracțiunile soldate cu victime să întrerupă cercul vicios al victimelor în serie și să dezvolte încrederea cetățenilor, în special în comunitățile care au o rată crescută a criminalității.

4.3.9 Deși admite că anumite victime sunt deosebit de vulnerabile, cum ar fi copiii și persoanele cu handicap care au nevoie de un tratament specific, CESE este preocupat de faptul că, prin identificarea unor anumite „victime vulnerabile”, Comisia poate încuraja crearea unei ierarhii a victimelor, care poate duce la discriminarea altor victime. Toate victimele sunt vulnerabile, iar CESE consideră că această chestiune ar fi abordată mai adecvat dacă s-ar propune ca toate victimele criminalității să aibă acces la măsuri speciale prin intermediul unei evaluări individuale, în conformitate cu procedurile naționale, pentru a li se determina vulnerabilitatea în funcție de caracteristicile personale, natura infracțiunii și relația cu suspectul. Sunt fundamentale metodele care permit recunoașterea și înțelegerea mediului social și a condițiilor de trai ale victimei, precum și reacțiile de sprijinire a acestora. CESE recomandă modificarea articolului 18 din COM(2011) 275, astfel încât să se elimine alineatele (1), (2) și (5) și să se modifice în mod corespunzător trimerile și formulările din restul textului, inclusiv prin eliminarea sintagmei „toate celelalte” de la alineatul (3), primul rând.

4.3.10 CESE salută propunerea de regulament privind recunoașterea reciprocă a măsurilor de protecție în materie civilă și admite că reprezintă un act legislativ complementar necesar propunerii de directivă CSL 00002/2010 privind ordinul european de protecție (în materie penală). CESE ia notă de faptul că s-a ajuns la un acord cu privire la această propunere între Consiliul UE și Parlamentul European. CESE este de părere că utilizarea și forma ambelor acte ar trebui standardizate cât mai mult posibil, pentru facilitarea funcționării lor. Trebuie elaborate dispoziții în vederea asigurării aplicării reale a ordinelor de protecție.

4.3.11 CESE recunoaște rolul pozitiv pe care îl poate juca mass-media în ceea ce privește susținerea drepturilor și recunoașterea victimelor și dorește elaborarea, în cadrul propunerilor, a unor dispoziții care să asigure un echilibru între recunoașterea acestui rol pozitiv și protejarea intimității victimelor și a familiilor lor în cursul acțiunilor judecătorești și împotriva atenției inoportune din partea mass-media, inclusiv împotriva victimizării din motive politice întreprinse de mass-media. Prea adesea sunt date publicității imagini, fotografii și date personale fără consimțământul părții interesate, iar acest fapt reprezintă o invadare nepermisă a intimității și a vieții de familie. Este esențial ca, în momentele de maximă vulnerabilitate, victimelor și familiilor lor să le fie asigurate respectul, integritatea și respectarea drepturilor omului. În asemenea cazuri, mijloacele de comunicare în masă care se fac vinovate de astfel de acțiuni ar trebui obligate să aducă reparații pentru încălcarea acestor reglementări și să recunoască public acest lucru, conferindu-i același nivel de vizibilitate ca victimizării propriu-zise.

4.3.12 CESE dorește, de asemenea, ca în cadrul propunerilor să fie menționată solicitarea adresată autorităților publice, în special poliției, de a se proteja și intimitatea victimelor și a familiilor lor. Având în vedere faptul că poliția este cel mai important furnizor de informații al mass-media, trebuie să se acorde atenție protejării intimității. Recent, în Regatul Unit s-a declanșat un scandal, ca urmare a unor dezvăluiri șocante referitoare la interceptarea neautorizată a telefoanelor unor victime și ale familiilor lor. UE trebuie să asigure o protecție sporită victimelor și familiilor lor în această privință, atât în țara de origine, cât și în străinătate.

4.4 *Dreptul la informare, dreptul de a fi înțeles, dreptul la servicii de interpretare și traducere*

4.4.1 CESE salută propunerile privind asigurarea unor drepturi clare și extinse pentru victime la informații specifice și relevante privind propriul caz și la informații care le permit să cunoască stadiul curent al cauzei proprii și evoluția acesteia. De prea multe ori, în cauze se pierde timp prețios, informații și dovezi, în special acolo unde nu este evident de la bun început dacă a fost sau nu săvârșită o infracțiune, ca, de pildă, în cazul unor persoane dispărute, al înecului, al căderilor de la înălțime sau al deceselor inexplicabile. Întârzierile pot fi și mai mari în cauzele transfrontaliere, în special atunci când nu există martori. Acest lucru nu ar trebui să provoace întârzieri în inițierea măsurilor de sprijinire și protecție a victimelor. Anchetele întreprinse prin intermediul Eurojust sau al acordurilor privind asistența juridică reciprocă sunt limitate, întrucât ultimele privesc numai chestiunile în materie penală. CESE ar dori elaborarea unor măsuri de însoțire, astfel încât să fie găsite modalități de înlăturare a obstacolelor din calea cererilor de investigații sau de anchete.

4.4.2 Este important să se știe de unde pot fi obținute informații și cum trebuie denunțată o amenințare sau un incident, iar în situațiile transfrontaliere astfel de informații ar trebui să fie mai ușor accesibile, cu ajutorul autorităților competente, cum ar fi poliția, consulatele sau ambasadele, spitalele și autoritățile locale, precum și site-urile internet ale acestora. Aceste informații ar trebui incluse și în documentele de călătorie emise de agențiile de voiaj sau companiile aeriene, împreună cu o copie detașabilă pe care călătorii să o poată lăsa familiei sau unor prieteni apropiați.

4.4.3 În prezent, în cauzele transfrontaliere, nu există un nivel suficient de cooperare și coordonare între autoritățile competente, atunci când legislațiile și culturile diferite generează deseori obstacole sau reticență din partea autorităților cu privire la schimbul de informații și la cooperare. CESE dorește continuarea cooperării dintre ministerele de externe și de justiție din întreaga Uniune, astfel încât să se elaboreze un memorandum de înțelegere în vederea desfășurării schimburilor de informații între forțele de poliție, prin intermediul personalului consular, pentru a se putea răspunde la întrebările legitime ale victimei sau ale familiei sale cu privire la o investigație. Această cooperare ar trebui să implice asumarea de către autoritățile competente a angajamentului de a furniza datele de contact ale autorității/ofițerului care desfășoară ancheta către un coleg desemnat dintr-o altă jurisdicție, care ar putea lua legătura cu victima și familia acesteia pentru a le furniza informații, cu impunerea, după caz, a unor restricții privind dezvăluirea de informații.

4.4.4 Multe țări nu dispun, în rândul forțelor de poliție sau al organelor de anchetă, de mecanisme de păstrare a legăturilor cu familiile; astfel, pentru a primi informații, este necesar ca familia să angajeze un avocat care să o reprezinte, lucru care poate fi costisitor și poate depăși posibilitățile materiale ale multor familii. CESE recomandă Comisiei să examineze posibilitatea elaborării unor măsuri de însoțire pentru a se dezvolta modele de bune practici în materie, măsuri care să fie adaptate mai uniform pe întreg teritoriul UE.

4.4.5 Ar trebui să li se solicite statelor membre să facă publice în mod periodic informații ample privind drepturile victimelor și locurile în care acestea pot obține sprijin. De

asemenea, ar trebui să li se solicite să coopereze la nivelul UE, pentru ca aceste informații să fie puse la dispoziție în mai multe limbi, în vederea reducerii costurilor.

4.4.6 Dreptul de a înțelege și de a fi înțeles este esențial pentru exercitarea actului de justiție. CESE propune ca statele membre să întreprindă o evaluare a nevoii de comunicare a victimelor și a familiilor lor, care iau parte la procedurile penale, astfel încât să li se asigure asistența necesară pentru a înțelege și a se face înțeleși.

4.4.7 Sunt drepturi fundamentale ale omului drepturile extinse la servicii gratuite de interpretare și traducere în cadrul procedurilor penale, acestea fiind extrem importante pentru victime și familiile lor în cadrul cauzelor transfrontaliere. CESE salută faptul că în prezent aceste drepturi sunt în curs de a fi extinse pentru a include victimele. Nu trebuie să existe îngrijorări exagerate cu privire la costurile unor asemenea servicii, întrucât multe state membre dau deja curs acestor solicitări din partea victimelor.

4.4.8 CESE salută garantarea, pentru victime și familiile lor, a dreptului de a contesta orice decizie potrivit căreia aceste servicii nu sunt necesare, precum și a dreptului de a protesta în cazul în care calitatea interpretării nu este suficientă pentru ca ele să-și exercite drepturile în cadrul procedurii. În conformitate cu Directiva 2010/64/UE cu privire la dreptul la interpretare și la traducere în cadrul procedurilor penale, CESE susține adoptarea unui registru național al traducătorilor și interpreților autorizați și recunoașterea acestuia drept resursă comună de către avocații victimelor și autoritățile relevante. CESE este îngrijorat în legătură cu faptul că, deși anumite state membre dispun de astfel de registre, contractele de prestare a acestor servicii sunt atribuite unor agenții, ocolindu-se astfel registrul și subminând totodată spiritul acestei directive; CESE dorește să se pună capăt acestor practici.

4.5 *Accesul la servicii de sprijinire a victimelor*

4.5.1 În cadrul propunerilor sunt prevăzute servicii minime care trebuie asigurate pe întregul teritoriu al UE, pentru a se asigura faptul că victimele criminalității și familiile acestora știu la ce se pot aștepta în ceea ce privește sprijinul rapid și eficient, oriunde s-ar afla pe teritoriul UE atunci când au nevoie de el. Sunt esențiale gratuitatea, confidențialitatea și prestarea acestor servicii de către un personal care a beneficiat de o formare aprofundată fie că este vorba de servicii publice sau private.

4.5.2 CESE se preocupă cu privire la faptul că nivelurile și calitatea actuale ale serviciilor de sprijinire a victimelor diferă considerabil de la un stat membru la altul și, în general, nu sunt la fel de bine finanțate precum serviciile destinate persoanelor învinuite sau suspectate de comiterea unor infracțiuni. CESE solicită adoptarea unor măsuri de însoțire în vederea consolidării și oficializării normelor, calității și a acoperirii geografice ale agențiilor care se ocupă cu sprijinirea victimelor în întreaga UE și pentru finanțarea certă și continuă a acestora de la bugetul UE. Acest lucru va permite realizarea unor economii importante, prin dezvoltarea unor programe comune de formare online, a unor structuri de informare și comunicare și a schimbului de bune practici. El va facilita, de asemenea, monitorizarea mai sistematică a victimelor, punerea în aplicare și asigurarea respectării pachetului legislativ și a eficienței acestuia.

4.5.3 Dreptul victimelor la servicii de sprijinire este extrem de important pentru asigurarea recuperării lor și a accesului efectiv la justiție. Cu toate că, din cauza crizei financiare și economice, multe state membre se confruntă cu provocări majore, acestea nu trebuie să se sustragă obligațiilor care le revin în acest domeniu. Ele trebuie să evalueze costul punerii în practică a acestor servicii comparativ cu costurile generate de nepunerea lor în practică, mai exact, cu costurile economice și sociale generate de faptul că victimele și membrii familiei au nevoie de o perioadă lungă de timp pentru a se recupera sau că nu se recuperează deloc în urma experienței. Mai multe state membre finanțează măsuri de sprijin la nivel național pe baza amenziilor penale colectate. CESE recomandă Comisiei Europene să finanțeze un studiu privind eficiența unor astfel de sisteme în vederea aplicării lor pe o scară mai largă.

4.5.4 CESE recunoaște faptul că numărul victimelor criminalității diferă de la un stat membru la altul și de la o regiune la alta. Creșterile numerice ale populației, ocazionate de perioadele de vârf ale vacanțelor, împreună cu agresiunile provocate de alcool, pot genera presiuni și mai mari. CESE consideră că sprijinul acordat ar trebui să fie îndeajuns de flexibil încât să poată fi accesat la nivel regional și solicită Comisiei și statelor membre să examineze posibilitatea de a direcționa resursele și măsurile de sprijin către „punctele fierbinți”, în vederea îmbunătățirii comunicării și serviciilor în aceste puncte. Acest lucru reprezintă o chestiune deosebit de importantă atunci când sporirea riscului sau a amenințării de producere a unor infracțiuni cu violență este legată în mod disproporționat de prezența unor suspecți și/sau victime care provin din afara regiunii sau a statului respectiv.

4.5.5 Deosebit de importante sunt obligațiile legale privind orientarea victimelor către serviciile de sprijinire și, ulterior, asigurarea acestor servicii. În UE, responsabilitatea privind orientarea victimelor către aceste servicii îi revine, în general, poliției. Cu toate acestea, în momentul de față, marea majoritate⁽¹³⁾ a victimelor nu sunt orientate către serviciile adecvate. Acest lucru reprezintă cel mai important obstacol în calea sprijinirii victimelor în întreaga Europă.

4.5.6 Alte autorități competente care intră în contact cu victimele trebuie să aibă, după caz, răspunderea orientării victimelor către servicii de sprijin, cum ar fi spitale, ambasade și consulate, școli și servicii de cazare. Trebuie să se ia notă de faptul că acest lucru nu ar prezenta dificultăți în ceea ce privește dreptul la protecția datelor.

4.5.7 Serviciile existente de sprijinire a victimelor nu furnizează, în mod obișnuit, asistență victimelor ori familiilor victimelor unor incidente petrecute în străinătate atunci când acestea revin în țara de origine. Ar trebui abordat acest neajuns. Este posibil ca victimele să aibă nevoie de mult timp pentru a se recupera și, odată întoarse acasă, se pot confrunta cu probleme permanente de sănătate sau cu provocări de natură juridică sau administrativă. CESE solicită extinderea misiunii serviciilor de sprijinire a victimelor, astfel încât să asigure și acest tip de sprijin.

4.5.8 CESE dorește ca UE să adopte măsuri de finanțare, încurajare și sprijinire a cooperării și a consolidării capacităților între serviciile de sprijinire a victimelor, autoritățile polițienești și judiciare, spitale, sindicate, ONG-uri și întreprinderi, pentru a se spori implicarea societății civile în îmbunătățirea sprijinului acordat victimelor criminalității și pentru a se promova bunele practici și măsurile concrete de îmbunătățire a sprijinului acordat victimelor. Voluntarii care suferă prejudicii cauzate de comportamentul infracțional în timp ce își oferă asistența și serviciile ar trebui să fie și ei recunoscuți și sprijiniți, la fel ca victimele criminalității.

4.5.9 Deși CESE admite faptul că sistemele judiciare și alte autorități publice relevante au un rol crucial în ceea ce privește protecția și sprijinirea victimelor, consideră că întreprinderile și organizațiile aparținând sectoarelor interesate (agențiile de voiaj, societățile de asigurare, companiile aeriene, hotelurile, băncile, societățile de telefonie fixă și mobilă, agențiile de închirieri auto și companiile de taximetrie, sindicatele și ONG-urile sociale) pot elabora, în cadrul unei cooperări constructive, strategii și structuri adecvate și concrete de sprijinire a victimelor și a familiilor acestora în caz de criză. Aceste inițiative nu ar trebui considerate drept poveri, ci ocazii de dezvoltare a unor politici adecvate de responsabilizare socială a întreprinderilor.

4.5.10 CESE propune Comisiei să efectueze un studiu privind sectorul european al asigurărilor, pentru a se evalua măsurile de acoperire, protecție și despăgubire a victimelor criminalității și accidentelor, în vederea promovării bunelor practici în ce privește asigurarea unei asistențe juridice și administrative echitabile și adecvate, a despăgubirii și a rambursării costurilor aferente procedurilor penale, astfel încât victimele și familiile lor să poată participa la procedurile penale. Ar trebui să se analizeze claritatea termenilor și a riscurilor excluse din polițele de asigurare, ținându-se seama de nivelurile diferite de alfabetizare și de educare, precum și de posibilele handicapuri ale clienților. Trebuie comunicate clar clauzele din polițele de asigurări pentru vacanțe, potrivit cărora acoperirea este exclusă total sau parțial în cazul în care asiguratul a consumat alcool și, sub influența acestuia, a contribuit la producerea unui incident; totodată, societățile de asigurări ar trebui încurajate să găsească echilibrul potrivit în aceste cazuri, având în vedere faptul că multe persoane consumă alcool cu moderație atunci când sunt în vacanță, și să ia în considerare recurgerea la unele mijloace încetățenite de testare a consumului de alcool, cum ar fi testul de alcoolemie la volan. Statele membre sunt în continuare obligate să asigure despăgubiri în temeiul Directivei UE privind despăgubirile. Acest lucru nu scutește însă societățile de asigurare de îndeplinirea responsabilității lor principale.

4.5.11 CESE este de părere că ar trebui creat un grup de monitorizare la nivelul UE, care să cuprindă victime și familiile lor, grupuri de sprijinire a victimelor și ONG-urile aferente, sindicate și reprezentanți ai întreprinderilor, în vederea susținerii monitorizării neîntrerupte, a organizării unor formări și a accelerării unei schimbări de mentalitate cu privire la victime.

4.5.12 După caz, susținerea drepturilor victimelor ar trebui integrată în alte politici și propuneri legislative ale UE. Acest lucru ar fi de folos în vederea realizării de progrese în acest domeniu.

⁽¹³⁾ Potrivit informațiilor furnizate de organizația Victim Support Europe.

4.6 Dreptatea și despăgubirile

4.6.1 Trebuie să existe un echilibru mai bun între drepturile acuzatului și drepturile victimei. În prezent, victimele nu sunt sprijinite în aceeași măsură și au mai puține drepturi decât învinuiții. CESE îndeamnă Comisia și statele membre să adopte măsuri care să asigure victimelor dreptul la un recurs real, în cazul în care nu beneficiază de informare, sprijin și alte drepturi și dispoziții minime prevăzute de directivă.

4.6.2 Dreptul victimei de a fi ascultată în cursul procedurilor penale și dreptul de a furniza probe sunt chestiuni ce țin de drepturile omului și de eficiența justiției. Acest drept există deja în unele state membre și trebuie să fie accesibil în întreaga UE. În acest context, legislația UE ar trebui să ia în considerare și să încurajeze cu hotărâre instituirea unor programe eficiente de protecție a martorilor.

4.6.3 Drepturile învinuitului trebuie garantate, însă trebuie recunoscute și susținute interesele legitime ale victimelor și ale familiilor lor. Victimele ar trebui să aibă dreptul de a beneficia de sprijin juridic și administrativ în aceeași măsură ca învinuiții. CESE salută recunoașterea drepturilor victimelor la asistență juridică, atunci când au calitatea de parte la procedurile judiciare, ceea ce le permite să își exercite drepturile în conformitate cu directiva. CESE consideră că acest sprijin trebuie să fie pus și la dispoziția familiei victimei și a persoanei de sprijin recunoscute a victimei, în cazul în care victima a decedat sau are nevoie de un nivel ridicat de sprijin pentru a-și exercita capacitatea juridică atunci când participă la procedurile judiciare și solicită Comisiei să întreprindă o analiză a dispozițiilor privind sprijinul și asistența juridică destinate victimelor și familiilor lor în întreaga UE, pentru a contribui la adoptarea unor eventuale măsuri viitoare privind extinderea sprijinului în acest domeniu.

4.6.4 CESE își exprimă preocuparea în legătură cu existența, în unele state membre, a unor obstacole majore în calea repatrierii victimelor decedate. Adesea familiile victimelor li se refuză dreptul de a duce rămășițele pământești ale persoanelor decedate în țara de origine în vederea înhumării sau trebuie să aștepte ani întregi și să treacă prin proceduri juridice complicate înainte ca acestea să le fie predate. Acest fapt provoacă dureri și frustrări de nedescris, pe lângă suferința familiei. CESE recomandă Comisiei Europene să elaboreze proceduri comune privind transportul și repatrierea rămășițelor pământești ale victimelor decedate în alt stat membru, care să aibă termene de punere în aplicare limitate⁽¹⁴⁾ și bine definite și care să prevaleze asupra normelor naționale sau regionale.

4.6.5 CESE salută acordarea dreptului la rambursarea cheltuielilor de călătorie, de cazare și de ședere suportate de victime cu ocazia participării la un proces, fie în calitate de martori, fie în calitate de victime. CESE înțelege că această dispoziție include familiile victimei unui omor, însă se așteaptă ca ea să fie aplicată prin extindere și familiilor și persoanelor de sprijin ale victimelor care au nevoie de un nivel ridicat de sprijin pentru a-și exercita capacitatea juridică și să fie aplicată de către stat.

4.6.6 Confirmarea în scris a denunțării unei infracțiuni ar trebui să constituie o normă minimă de bază. În conformitate

cu hotărârea Curții Europene a Drepturilor Omului, plângerile depuse de victime ar trebui să facă obiectul unor anchete corespunzătoare, conduse de către stat.

4.6.7 CESE este de părere că, în cazurile de infracțiuni comise de un suspect într-un alt stat membru, ar trebui să existe dispoziții care să garanteze că procedurile de extrădare nu sunt întârziate de derularea unor proceduri naționale împotriva aceluiași suspect, în cazul în care procedurile naționale sunt mai puțin importante decât cauza aflată pe rol în străinătate. Procedurile naționale ar trebui accelerate sau amânate până după încheierea procedurilor din străinătate.

4.6.8 CESE consideră că, în cazul deciziei de neîncepere a urmăririi penale, ar trebui să existe dreptul la examinarea deciziei de către un organism independent. Ar fi mai eficient ca victima să aibă dreptul de a fi consultată cu privire la deciziile privind urmărirea penală.

4.6.9 CESE recunoaște faptul că despăgubirile financiare nu pot anula efectele prejudiciului cauzat de o infracțiune și că, adeseori, recunoașterea și respectul față de victimă sunt extrem de importante. Victimele sunt îndreptățite să primească despăgubiri, însă adesea ele nu conștientizează acest lucru sau sunt descurajate de procedura complexă de depunere a unei plângeri. În cauzele transfrontaliere, este adesea imposibil de obținut despăgubiri pentru prejudiciile provocate în urma unor infracțiuni, cu excepția cazului în care familia victimei inițiază o acțiune civilă în justiție într-o jurisdicție din străinătate, proces complicat și costisitor. Trebuie să se depună mai multe eforturi pentru a se garanta facilitarea și gratuitatea depunerii de plângeri de către victime. CESE invită Comisia să întreprindă progrese în ce privește revizuirea directivei privind despăgubirile destinate victimelor, prin aducerea unor îmbunătățiri necesare și de amploare în acest domeniu, inclusiv prin luarea în considerare a unui sistem de despăgubire la nivel UE pentru prejudiciile provocate în urma unor infracțiuni.

4.6.10 CESE solicită Comisiei ca, în cadrul revizuirii menționate anterior, să analizeze mai ales chestiunea despăgubirilor destinate victimelor infracțiunilor rutiere. CESE ia notă de bunele exemple reprezentate de despăgubirile și sprijinul acordate victimelor în anumite state membre. Există, de pildă, situații în care o parte considerabilă a sumelor încasate în urma aplicării amenziilor pentru săvârșirea unor infracțiuni rutiere este cheltuită pentru acordarea de sprijin și despăgubiri victimelor. Având în vedere faptul că accidentele rutiere reprezintă cauza principală a dobândirii handicapului, organizațiile reprezentative ale persoanelor cu handicap ar trebui să fie implicate în proiectarea, punerea în aplicare și gestionarea acestor sisteme de compensare.

4.6.11 Ar trebui să se ia în considerare efectuarea unor plăți în avans, pentru a se contribui la sprijinirea victimelor și a familiilor lor imediat după producerea accidentului, atunci când costurile pot fi deosebit de mari.

4.6.12 CESE salută propunerile directivei referitoare la justiția reparatorie, însă consideră că definiția este prea limitată și că este necesar să se sublinieze faptul că există diferite posibilități de solicitare a justiției reparatorii care nu implică întâlnirile între persoane. CESE confirmă că dorințele victimelor și ale familiilor

⁽¹⁴⁾ A se vedea nota de subsol 1.

lor, precum și protecția acestora trebuie să primeze întotdeauna. Este extrem de important să existe garanții solide, pentru a se asigura facilitarea de către stat a orientării către servicii de sprijinire calificate corespunzător. CESE remarcă faptul că, în prezent, foarte puține state membre asigură finanțarea necesară exercitării justiției reparatorii și recomandă Comisiei să sprijine proiectele pilot de elaborare a unor norme și de organizare a unor formări în materie de justiție reparatorie, pentru a se realiza economii importante și pentru a se susține schimbul de bune practici.

4.6.13 CESE ia notă de faptul că autoritățile de aplicare a legii din întreaga UE comercializează anual o mare parte din „bunurile furate”, care nu au fost restituite de poliție proprietarilor. O altă problemă este reprezentată de întârzierile inadmisibile cu care sunt restituite bunurile⁽¹⁵⁾. CESE dorește ca dispozițiile privind restituirea bunurilor să fie consolidate prin obligarea autorităților să furnizeze informații specifice și detalii de contact ale persoanelor responsabile pentru bunuri și să asigure restituirea într-un interval scurt și determinat.

4.7 Punerea în aplicare și controlul aplicării

4.7.1 Nerespectarea dispozițiilor directivei generează consecințe economice și sociale considerabile, nu numai pentru victime și familiile lor, ci și pentru economiile realizate de statele membre în materie de zile lucrătoare pierdute, de presiuni exercitate asupra serviciilor de sănătate și a altor servicii sociale și juridice. În consecință, este esențial ca aceste noi măsuri, menite să vină în sprijinul victimelor și al familiilor lor, să fie aplicate în mod corespunzător, pentru a li se asigura acestora o recuperare mai bună și mai rapidă.

4.7.2 CESE este de părere că propunerile ar trebui să includă măsuri ferme, pentru a se asigura respectarea unor norme minime pe întreg teritoriul UE. Acest lucru va necesita adoptarea unor măsuri prin care să se asigure monitorizarea neîntreruptă și punerea în aplicare eficientă, precum și adoptarea unor sancțiuni cu efect disuasiv prin care să se prevină nerespectarea dispozițiilor.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽¹⁵⁾ Serviciile de sprijinire a victimelor din întreaga UE primesc în mod obișnuit plângeri din partea victimelor referitor la întârzierile cu care autoritățile de aplicare a legii înapoiază bunurile victimelor.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenții fizici (câmpuri electromagnetice) [a douăzecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE]

COM(2011) 348 final – 2011/0152 (COD)

(2012/C 43/10)

Raportor unic: **dna An LE NOUAIL MARLIÈRE**

Consiliul Uniunii Europene și Parlamentul European au hotărât, la 22 iulie 2011 și, respectiv, la 13 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenții fizici (câmpuri electromagnetice) [a douăzecea directivă specială în sensul articolului 16 alineatul (1) din Directiva 89/391/CEE]

COM(2011) 348 final – 2011/0152 (COD).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 8 noiembrie 2011. Raportor unic: dna LE NOUAIL MARLIÈRE.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie 2011), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 144 de voturi pentru, 45 voturi împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE recomandă adoptarea acestei directive și transpunerea ei în legislația statelor membre în cel mai scurt timp.

1.2 Comitetul este însă de părere că, ținând seama de riscurile unor consecințe biologice non-termice ale radiațiilor câmpurilor electromagnetice, trebuie încurajată adoptarea rapidă a unui principiu al prevenirii. Într-adevăr, pe termen lung, sănătatea lucrătorilor trebuie garantată pe deplin, la un nivel ridicat, prin utilizarea celor mai performante tehnologii disponibile, la costuri acceptabile din punct de vedere economic. Comitetul se așteaptă ca în textul directivei să fie introdusă o prevedere în acest sens.

1.3 Pentru ca acest principiu al precauției să devină eficient și credibil, Comitetul susține demersul Comisiei care urmărește stabilirea de valori-limită, dar are în vedere, pentru ca demersul să se dovedească întru totul util, stabilirea unor limite fixe care să ia ca reper limitele utilizate în cazul transpunerii Directivei 2004/40/CE (de către Austria, Republica Cehă, Slovacia, Lituania, Letonia, Estonia și Italia). Comitetul insistă asupra necesității unui grad sporit de independență a organismelor științifice implicate în stabilirea valorilor-limită de expunere la radiațiile electromagnetice, a efectelor și consecințelor acestora în ceea ce privește sănătatea publică, precum și a măsurilor care trebuie luate pentru protejarea sănătății lucrătorilor expuși la astfel de radiații.

1.4 Trebuie să se pună capăt conflictelor de interese existente, în care sunt implicați unii membri ai acestor organisme, sub aspectul finanțării cercetărilor pe care le desfășoară, precum

și al desemnării lor (proceduri și licitații, recurs la institute de cercetare publice independente).

1.5 Comitetul este de acord cu necesitatea unei derogări în cazul meseriilor care presupun utilizarea rezonanței magnetice medicale (RMN), însă pe o durată limitată și cu punerea la dispoziție a mai multor mijloace destinate cercetării în domeniul noilor tehnologii, menite să asigure protecția lucrătorilor împotriva efectelor câmpurilor electromagnetice, precum și în cel al tehnicilor de substituție. Lucrătorii cărora li se va aplica derogarea vor trebui să beneficieze de măsuri suplimentare de protecție, de supraveghere medicală specială și de o asigurare de răspundere civilă care să acopere erorile profesionale datorate unei expuneri masive la câmpuri electromagnetice. Comitetul consideră de asemenea că principiile menționate mai sus ar trebui să fie valabile nu numai pentru lucrătorii din domeniul medical, ci și pentru toți ceilalți lucrători care ar putea fi excluși de la aplicarea principiilor generale ale directivei, în temeiul derogării care figurează la articolul 3 din propunere.

2. Introducere

2.1 Obiectivul propunerii de directivă este modificarea Directivei 2004/40/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 29 aprilie 2004 privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenții fizici (câmpuri electromagnetice), care inițial trebuia transpusă în legislația statelor membre la 30 aprilie 2008. Nu este vorba despre protecția populației în general. Ținând seama de aspectele specifice pe care le presupune imagistica prin rezonanță magnetică (IRM) și de necesitatea evaluării în continuare a impactului directivei, Comisia Europeană a propus și a obținut prelungirea până la 30 aprilie 2012 a termenului de transpunere a directivei.

2.2 Acest proiect este o reformare a directivei din 2004, cu un nou sistem de valori-limită și de valori de declanșare a acțiunii pentru gama de frecvență joasă, și vizează protecția împotriva efectelor directe și indirecte legate de expunerea lucrătorilor la câmpuri electromagnetice, dar numai a efectelor cunoscute, de scurtă durată. Concret, proiectul nu se referă și la riscurile non-termice ale expunerii la anumite câmpuri de frecvență joasă, aflate în prezent în dezbatere.

2.3 Având în vedere utilizarea medicală specifică, se acordă o derogare sectoarelor medicale care utilizează IRM. De asemenea, se acordă derogări de la normele de protecție din directivă în cazul forțelor armate, iar statele membre au posibilitatea să se abată în mod temporar de la aceste norme, „pentru situații specifice”.

3. Observații generale

3.1 CESE nu a fost consultat direct cu privire la directiva din 2004, ci în 2008, cu privire la propunerea de amânare cu patru ani a termenului de transpunere a acesteia. În avizul său ⁽¹⁾, CESE:

— amintea apelul său din 1993 ⁽²⁾ la „inițierea unor investigații științifice menite să stabilească măsura în care este periclitată sănătatea lucrătorilor în funcție de [...] expunerea la câmpuri electromagnetice [...], inclusiv expunerea prelungită pe durata mai multor ani”;

— afirma că „la ora actuală, nivelul de protecție a lucrătorilor împotriva riscurilor pe care le implică expunerea la câmpuri electromagnetice diferă în mod nejustificat de la un stat membru la altul” și că „se impune cu prioritate elaborarea urgentă a textului îmbunătățit al directivei, pentru ca toți lucrătorii să dispună de securitatea adecvată [...]”.

3.2 Studiile științifice au evidențiat unele efecte nocive ale câmpurilor electromagnetice asupra sănătății:

3.2.1 Pentru câmpurile magnetice statice: reacții cutanate, modificări ale electrocardiogramei (reversibile până la o intensitate de 2 tesla ⁽³⁾), simptome cum ar fi stare puternică de greață, perceperea unor pete luminoase și vertij, care pot fi constatate chiar și la o intensitate a câmpului de 1,5 tesla ⁽⁴⁾:

⁽¹⁾ Avizul CESE, JO C 204/110, 9.8.2008, p. 110.

⁽²⁾ Aviz privind propunerea de directivă a Consiliului privind cerințele minime de securitate și sănătate referitoare la expunerea lucrătorilor la riscuri generate de agenții fizici, JO C 249, 13.9.1993.

⁽³⁾ Câmpul electromagnetic se exprimă în tesla, unitate al cărei simbol este T. Așadar, în cadrul sistemului internațional, tesla este unitatea de măsură a inducției magnetice care corespunde unui weber pe metru pătrat.

⁽⁴⁾ WILÉN J 2010 – WILÉN J, DE VOCHT F. 2010, Probleme de sănătate specifice asistentelor medicale care lucrează în preajma scannerelor IRM. – un studiu-pilot descriptiv, Eur J Radiol. 13 octombrie 2010.

3.2.1.1 În cazul câmpurilor de joasă frecvență (< 10 MHz): perturbarea proceselor electrofiziologice din organism, ceea ce poate provoca tulburări vizuale (fosfene), excitarea țesutului nervos și muscular, tulburări cardiace etc. ⁽⁵⁾.

3.2.2 Pentru câmpurile de înaltă frecvență (> 100 kHz): hipertermie, datorită absorbției de energie de către țesuturi.

3.2.3 Riscurile declanșării unor efecte indirecte, și acestea nocive pentru securitatea și sănătatea lucrătorilor, precum: explozie sau incendiu provocat de un arc electric, proiectarea unor obiecte feromagnetice, disfuncții ale sistemelor electronice, efecte negative asupra lucrătorilor care aparțin categoriei „cu riscuri specifice”, vulnerabili la acțiunea câmpurilor electromagnetice, precum persoanele cu implanturi medicale, care utilizează dispozitive electronice pe care le poartă cu sine, femeile însărcinate, bolnavii supuși unor tratamente oncologice.

3.3 Se poartă în continuare o dezbatere esențială cu privire la efectele fiziologice, non-termice și pe termen mediu ale câmpurilor de joasă frecvență.

3.3.1 Se suspectează riscuri precum: afecțiuni ale sistemului neuroendocrin (hormoni, melatonină), afecțiuni neurodegenerative (Parkinson, Alzheimer, scleroze), efecte asupra reproducerii și a dezvoltării ființei umane și/sau animalelor (riscul de a pierde sarcina, malformații) și risc crescut de cancer (tumori cerebrale, leucemie la copii).

3.3.2 Agenția Internațională pentru Cercetarea Cancerelor (International Agency for Research on Cancer – IARC, organism al OMS) a inclus câmpurile electromagnetice de joasă frecvență și câmpurile electromagnetice de radiofrecvență în categoria 2b – „potențial cancerigene pentru om” în 2001, din cauza posibilelor riscuri de leucemie la copii și, din nou, în 2011, ca urmare a studiului Interphone (se suspectează un risc crescut al apariției gliomului, un tip malign de cancer cerebral).

3.4 Foarte recentul raport Huss ⁽⁶⁾ a tras un semnal de alarmă referitor la efectele biologice non-termice, cu potențial nociv asupra plantelor, insectelor și animalelor, precum și asupra organismului uman, legate de expunerea la câmpuri electromagnetice, inclusiv de expunerea la niveluri inferioare valorilor-limită recomandate de ICNIRP ⁽⁷⁾, care figurează, sintetic, în actuala propunere de directivă a Comisiei Europene.

⁽⁵⁾ ICNIRP, Orientări privind limitarea expunerii la câmpuri electrice, magnetice și electromagnetice care variază în timp (până la 300 GHz). *Health Physics*, 74, 4 aprilie 1998, 494-522; 494-522 – <http://www.icnirp.de/documents/emfgdl.pdf>

⁽⁶⁾ Pericolul potențial prezentat de câmpurile electromagnetice și efectele lor asupra mediului, 6 mai 2011 – Adunarea parlamentară a Consiliului Europei, Comisia pentru mediu, agricultură și probleme teritoriale. Documentul 12608, p. 3 <http://assembly.coe.int/Main.asp?link=/Documents/WorkingDocs/Doc11/EDOC12608.htm>

⁽⁷⁾ Comisia Internațională pentru protecția împotriva radiațiilor neionizante.

3.5 Acest raport, bazat pe analiza sintetică a numeroase rezultate științifice și pe audierea tuturor părților implicate (oameni de știință, Agenția Europeană de Mediu, ONG-uri și asociații ale cetățenilor, ale întreprinzătorilor etc.) ajunge la concluzia că trebuie adoptate în UE un principiu al prevenirii de tip ALARA (*as low as reasonably achievable* – nivelul cel mai scăzut ce poate fi atins în mod rezonabil) și măsuri preventive eficiente și că trebuie revizuite valorile-limită actuale, fără a se mai aștepta ca probele științifice și clinice să coincidă, căci s-ar putea ajunge astfel la costuri medicale și economice foarte ridicate, cum s-a mai întâmplat, în trecut, cu azbestul, cu bifenilii policlorurați (PCB) și cu tutunul.

3.6 Ca urmare a acestui raport, Adunarea parlamentară a Consiliului Europei a votat o rezoluție⁽⁸⁾ care, „în ceea ce privește normele și valorile-limită ale emisiilor câmpurilor electromagnetice de orice tip și frecvență [...], preconizează aplicarea principiului prevenirii ALARA (*as low as reasonably achievable*), adică a nivelului celui mai scăzut ce poate fi atins în mod rezonabil”. Rezoluția mai precizează că „principiul prevenirii ar trebui aplicat atunci când evaluarea științifică nu permite stabilirea riscului cu suficientă certitudine” când este vorba de sănătatea oamenilor. Recomandările sunt formulate „luând în considerare nu numai așa-numitele efecte termice, ci și efectele non-termice sau biologice ale emisiilor sau radiațiilor câmpurilor electromagnetice”. Trebuie luate măsuri căci, „ținând seama de gradul de expunere tot mai ridicat la care este supusă populația [...], costurile – atât economice, cât și umane – ale lipsei de acțiune ar putea fi foarte ridicate, dacă nu se ține cont de avertismentele date din timp”. Rezoluția insistă și asupra necesității unor expertize științifice, realizate în condiții de independență absolută și pe deplin credibile, astfel încât să se realizeze „o evaluare transparentă și obiectivă a potențialelor efecte nocive asupra mediului și a sănătății omului”. În final, rezoluția invită la „revizuirea fundamentelor științifice ale normelor actuale de expunere la câmpuri electromagnetice, care au fost stabilite de ICNIRP și care prezintă grave deficiențe”.

3.7 Reacțiile recente, justificate, ale partenerilor sociali la actuala propunere de directivă au subliniat în esență:

- importanța neexcluderii niciunei categorii de lucrători și necesitatea umplerii vidului legislativ european în domeniul expunerii lucrătorilor la câmpuri electromagnetice;
- lipsa vreunei opoziții la derogarea referitoare la lucrătorii care utilizează IRM, cu condiția ca aceasta să fie delimitată în timp (ceea ce nu se întâmplă cu directiva actuală) și să fie însoțită de monitorizări medicale specifice;
- grija pentru protecția lucrătorilor împotriva riscurilor unor consecințe pe termen lung (pe care propunerea de directivă

nu le ia în considerare), cu propunerea de stabilire a unor forumuri de consultare între experții ICNIRP și experții naționali din statele membre ale Uniunii Europene.

3.8 În pofida posibilelor consecințe asupra sănătății omului, până în prezent nu există o legislație europeană care să armonizeze protecția lucrătorilor împotriva câmpurilor electromagnetice pe teritoriul UE.

3.9 CESE reafirmă necesitatea unei legislații care să asigure protecția împotriva efectelor expunerii lucrătorilor la câmpuri electromagnetice într-un domeniu în care metodologia și cunoașterea științifică nu și-au spus ultimul cuvânt, chiar dacă anumite rezultate ale studiilor științifice confirmă că există efecte negative ale câmpurilor electromagnetice asupra lucrătorilor, amploarea acestora și scara variind de la un studiu la altul.

4. Observații specifice

4.1 Comisia Europeană a ales să își întemeieze propunerea de directivă pe măsuri de precauție sporite în funcție de valorile-limită, mai degrabă decât pe un principiu mai general al prevenirii, de tip ALARA; în privința sănătății umane, trebuie luate toate măsurile de precauție, pentru ca lucrătorii să nu fie expuși riscurilor unor efecte pe termen lung în legătură cu care există o serie de supoziții emise de numeroase studii științifice, care însă au fost respinse de două comisii științifice, ICNIRP și SCENIHR⁽⁹⁾. Trebuie subliniat că acest lucru este cauzat în special de numărul mic de studii științifice desfășurate în ultimii ani asupra lucrătorilor, datorită faptului că oamenii de știință s-au concentrat în special pe problema expunerii umane la efectele sistemelor de telefonie mobilă.

4.2 Un alt argument invocat frecvent de aceste organisme și care duce la respingerea oricăror efecte pe termen lung se întemeiază pe necunoașterea mecanismelor biologice prin care expunerea la câmpurile electromagnetice ar putea avea consecințe asupra organismelor vii. Un astfel de argument ar trebui să pledeze mai degrabă în favoarea unei puneri în aplicare a principiului prevenirii, în condițiile în care efectele sunt observate în mod regulat, înainte de a fi în măsură comunitatea științifică să dea explicații exacte de natură biologică.

4.3 În acest context incert, Comitetul reține că „odată ce poate fi redusă expunerea mediului, trebuie luată în considerare această reducere, în special prin utilizarea celor mai performante tehnologii disponibile la costuri acceptabile din punct de vedere economic”.

⁽⁸⁾ Rezoluția 1815, p. 2011 – <http://assembly.coe.int/Mainf.asp?link=/Documents/AdoptedText/ta11/FRES1815.htm> (versiune în limba franceză sau engleză).

⁽⁹⁾ Comitetul științific pentru riscuri sanitare emergente și noi.

4.3.1 Este necesar ca nivelul de expunere permis de cerințele directivei să nu depășească în orice caz limitele stabilite în urma lucrărilor efectuate de experți recunoscuți din statele membre, limite bazate pe date științifice, publicate cu respectarea principiilor publicațiilor de știință.

4.4 Referirea la avizul Agenției franceze pentru securitate sanitară a mediului și a muncii este de mare utilitate. Astfel,

„luând în considerare, în mod special:

- lacunele metodologice ale descrierii expunerii în condiții experimentale identificate în numeroase studii;
- eventualele efecte pe termen lung în ceea ce privește anumite patologii și nevoia de documentare mai aprofundată asupra efectului expunerilor de lungă durată (cronice);
- interesul de a fi cercetate în continuare anumite efecte biologice, care pot apărea în cazul expunerilor la niveluri non-termice”;

agenția propunea în 2009:

- 1) „urmărirea calității metodologice a studiilor in vitro și in vivo: feritoare mai ales la partea fizică (descrierea expunerii și forma semnalelor), dar și la partea de biologie (experiențe «în orb»,

controale adecvate, identificarea rezultatelor fals pozitive, repetarea experiențelor, putere statistică suficientă etc.);

- 2) efectuarea de studii mai ales cu privire la reproducere și dezvoltare, pe mai multe generații de animale (de exemplu, pe animale cu predispoziție la maladii pentru care sunt recunoscute gene de susceptibilitate umane – maladii neurodegenerative, anumite forme de cancer, boli autoimune), care să fie totdeauna comparate cu animalele normale, în condiții realiste de expunere, descrise în amănunt;
- 3) reluarea câtorva studii analizate în acest raport, care relevă efecte biologice, probabil de natură fiziologică (în special asupra debitului sanguin cerebral);
- 4) efectuarea de studii pentru benzile de frecvență de mai puțin de 400 MHz (în special pentru efectele cronice ale radiațiilor cu putere scăzută) și de peste 2,5 GHz ⁽¹⁰⁾.

4.5 Referitor la principiul prevenirii, menționăm un articol util, publicat la 31 mai 2011, cel al dlui Olivier Godard, director pentru cercetare la Centrul Național de Cercetare Științifică (Centre National de la Recherche Scientifique – CNRS), laboratorul de econometrie (UMR 7176) al Școlii Politehnice, Franța: „Principiul prevenirii: un principiu bun, a cărui punere în aplicare suferă de lipsă de organizare” ⁽¹¹⁾.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽¹⁰⁾ Avizul Afsset despre actualizarea expertizei privind frecvențele radio. http://www.afsset.fr/upload/bibliotheque/403036549994877357223432245780/09_10_ED_Radiofrequences_Avis.pdf

⁽¹¹⁾ http://www.gabrielperi.fr/IMG/article_PDF/article_a1246.pdf și http://www.gabrielperi.fr/IMG/pdf/PubOlivier_Godard-precaution-0411.pdf

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de a fi asistat de un avocat în cadrul procedurilor penale și dreptul de a comunica după arestare

COM(2011) 326 final – 2011/0154 (COD)

(2012/C 43/11)

Raportor unic: **dl Edouard DE LAMAZE**

La 1 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului privind dreptul de a fi asistat de un avocat în cadrul procedurilor penale și dreptul de a comunica după arestare

COM(2011) 326 final – 2011/0154 (COD).

Secțiunea pentru ocuparea forței de muncă, afaceri sociale și cetățenie, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 8 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie 2011), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 181 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 10 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE întâmpină cu mare satisfacție principiul care stă la baza elaborării unei directive. Adoptarea unui text normativ care să integreze evoluțiile cele mai recente înregistrate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului (CEDO) cu privire la drepturile la apărare ar reprezenta un progres incontestabil atât din punctul de vedere al necesității de securitate juridică, cât și din cel al garantării acestor drepturi în diferitele state membre.

1.2 Asistența activă din partea unui avocat ales în mod liber încă de la începutul procedurii penale reprezintă garanția unui proces echitabil. CESE împărtășește preocuparea Comisiei de a garanta aplicarea efectivă a acestui drept.

1.3 Din acest motiv și deoarece principiile stabilite în propunerea de directivă par a fi ambițioase, CESE își exprimă îngrijorarea în legătură cu dificultățile pe care le va implica punerea lor în aplicare.

1.4 CESE își exprimă profundul regret pentru amânarea măsurii referitoare la asistența judiciară, care, în foaia de parcurs a Consiliului, era legată de dreptul de a fi asistat de un avocat, acest lucru riscând să afecteze aplicarea efectivă a drepturilor prevăzute.

1.5 Ambiția propunerii de directivă se măsoară în primul rând prin aceea că extinde dreptul de a fi asistat de un avocat la persoanele suspectate.

1.5.1 Deși principiul care trebuie să guverneze această materie este acela că drepturile decurg din privarea de libertate, CESE recunoaște că, în numele principiului lealității, care guvernează stabilirea adevărului, orice persoană audiată trebuie să beneficieze de prezența unui avocat din momentul în care aceasta face obiectul unor acte de urmărire penală.

1.5.2 Astfel, ar fi logic ca, în virtutea dreptului de a nu se autoincrimina, persoanele care fac obiectul unor acte de urmărire penală să poată fi asistate de un avocat, în absența căruia condamnarea lor să nu se poată baza exclusiv pe propriile declarații.

1.5.3 În această privință, CESE se declară în favoarea unei modificări de ordin terminologic, constând în înlocuirea termenului „persoană suspectată” cu termenul „persoană care face obiectul unor acte de urmărire penală”, această formulare având avantajul de a reduce gradul de incertitudine și subiectivitate.

1.6 În al doilea rând, ambiția propunerii de directivă se vedește prin faptul că aprofundează dreptul de a fi asistat de un avocat, acesta urmând să aibă un rol activ pe lângă persoana pe care o asistă, în special în cadrul interogatoriilor.

1.7 Dreptul de a fi asistat de un avocat astfel cum este prevăzut în propunerea de directivă poate fi conciliat, în opinia CESE, cu exigențele anchetei și poate facilita chiar buna derulare a procedurii penale prin contribuția pe care o are la garantarea admiterii probelor strânse, sub rezerva îndeplinirii anumitor condiții.

1.7.1 Este vorba, pe de o parte, de condițiile ca directiva:

- să acorde avocatului dreptul de a fi prezent în timpul acțiunilor de anchetare și de strângere de probe pentru care prezența persoanei interesate este necesară numai atunci când este în joc protecția drepturilor la apărare;
- să prevadă un termen rezonabil de la expirarea căruia organele de anchetă să poată interveni fără ca prezența unui avocat să fie necesară, cu condiția să se facă dovada că acesta fost informat în mod corespunzător;

- să prevadă faptul că fiecare stat membru trebuie să stabilească o durată și o frecvență rezonabilă a întâlnirilor dintre avocat și clientul său, cel puțin înainte de fiecare audiere;
- să prevadă că fiecare stat membru va putea pune în aplicare proceduri derogatorii de la anumite principii aplicabile atât pe durata cercetării penale, cât și după trimiterea în judecată, în special în cazul unor fapte mai puțin grave, foarte răspândite și care nu sunt și nici nu pot fi contestate;
- să reamintească faptul că avocații sunt obligați să respecte secretul anchetei;
- să prevadă dreptul de a informa/notifica un/unui terț sau /a consulatului său, și nu de a comunica cu aceștia.

1.7.1.1 Organele de anchetă trebuie să mențină controlul asupra duratei și a modului de derulare a cercetărilor.

1.7.1.2 În orice caz, CESE consideră că este necesar să se prevadă o derogare în cazul unei perturbări previzibile a desfășurării în condiții bune a anchetei.

1.7.2 Pe de altă parte, este vorba de condiția ca statele membre să prevadă crearea unor structuri de apărare de urgență, care să permită asistența imediată din partea unui avocat, în cazul în care avocatul liber ales nu este disponibil imediat.

1.8 În sfârșit, din motive de echilibru, CESE invită Consiliul să stabilească orientări în vederea îmbunătățirii protecției drepturilor victimelor în contextul noilor drepturi acordate apărării. Într-adevăr, victimele ar trebui să poată fi asistate de un avocat atunci când sunt audiate de organele de cercetare și, cu atât mai mult, atunci când sunt confruntate cu persoane care fac obiectul anchetei și care pot fi deja asistate.

2. Contextul și conținutul propunerii de directivă

2.1 Consiliul a recunoscut că, până în prezent, nu s-au luat suficiente măsuri la nivel european pentru protejarea drepturilor fundamentale ale persoanelor în cadrul procedurilor penale. La 30 noiembrie 2009, Consiliul Justiției Afaceri Interne a adoptat rezoluția privind o foaie de parcurs pentru consolidarea acestor drepturi. Această foaie de parcurs, anexată Programului de la Stockholm, invita Comisia să prezinte propuneri referitoare la:

- (A) dreptul la traducere și la interpretare;
 - (B) informarea privind drepturile și acuzațiile;
 - (C) dreptul de a fi asistat de un avocat și la asistență judiciară;
 - (D) comunicarea cu familia, angajatorul și autoritățile consulare;
 - (E) garanțiile speciale pentru persoanele suspectate sau acuzate care sunt vulnerabile.
- 2.2 Prima etapă a fost adoptarea Directivei 2010/64/UE privind dreptul la interpretare și la traducere în cadrul procedurilor penale (măsura A).
- 2.3 Cel de-al doilea pas va fi o directivă privind dreptul la informare⁽¹⁾, aflată în prezent în curs de negociere, care va stabili norme minime privind dreptul persoanei de a fi informată cu privire la drepturile sale și la capetele de acuzare formulate împotriva sa, precum și privind dreptul de acces la dosarul cauzei (măsura B).
- 2.4 Prezenta propunere de directivă corespunde celei de-a treia măsuri din acest pachet legislativ. Ea reflectă alegerea Comisiei de a trata împreună dreptul de a fi asistat de un avocat și dreptul de a comunica (D). În schimb, asistența judiciară, care, în foaia de parcurs a Consiliului, era legată de dreptul de a fi asistat de un avocat, este amânată pentru o dată ulterioară (2013). După cum a procedat și în măsurile anterioare, Comisia a hotărât să acorde beneficiul acestor drepturi persoanelor reținute în virtutea unui mandat de arestare european.
- 2.5 Această propunere de directivă urmărește să asigure aplicarea Cartei drepturilor fundamentale a UE – în special articolele 4, 6, 7 și 47 ale acesteia –, întemeindu-se pe articolele 3 și 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale referitoare la interdicția relor tratamente și la dreptul persoanei de a fi asistată de un avocat, astfel cum sunt interpretate acestea de CEDO.
- 2.6 Propunerea prevede că orice persoană suspectată sau acuzată are dreptul de a fi asistată de un avocat în cel mai scurt timp posibil. Indiferent dacă persoana este sau nu privată de libertate, ea trebuie să poată beneficia de asistența unui avocat cu ocazia audierii (articolul 3).
- 2.6.1 Avocatul are o participare activă (întrebări, declarații) la interogatorii și audieri și are dreptul de a asista la toate acțiunile de anchetare sau de strângere de probe care necesită sau permite prezența persoanei suspectate sau acuzate, cu excepția situației în care elementele de probă care trebuie strânse riscă să fie deteriorare, deplasate sau distruse în timpul scurs până la sosirea avocatului. Avocatul are acces la locul de detenție pentru a verifica condițiile în care are loc privarea de libertate (articolul 4).
- 2.7 Propunerea prevede de asemenea dreptul de a comunica cu un terț sau cu consulatul persoanei respective după arestare (articolele 5 și 6), în vederea informării acestora cu privire la detenție.

⁽¹⁾ JO C 54, 19.2.2011, p. 48-50.

2.8 Derogarea de la drepturile prevăzute în propunerea de directivă poate fi justificată numai de circumstanțe excepționale (articolul 8). Decizia adoptată de către o autoritate judiciară trebuie luată *in concreto* și nu poate fi bazată exclusiv pe criteriul gravității infracțiunii.

3. Observații generale

3.1 CESE salută reorientarea politică din foaia de parcurs adoptată de Consiliu la 30 noiembrie 2009 referitoare la consolidarea drepturilor fundamentale în cadrul procedurilor penale.

3.2 Înscriindu-se în linia progreselor jurisprudențiale ale CEDO, deși stabilește norme minime (statele membre fiind libere să adopte norme mai stricte), propunerea de față urmărește de fapt o armonizare „către nivelul cel mai ridicat” a procedurilor naționale în materie penală.

3.3 Legislațiile naționale oferă niveluri încă foarte diferite de protecție a drepturilor la apărare. Definirea unor norme comune, aplicabile în întreaga Uniune, este indispensabilă pentru crearea unui spațiu comun de drepturi și pentru a consolida încrederea reciprocă între autoritățile judiciare naționale. CESE consideră realizarea acestor obiective ca fiind deosebit de importantă, în același timp o condiție necesară și o consecință a liberei circulații a persoanelor.

3.4 De asemenea, CESE subliniază necesitatea de a reduce de urgență volumul mare de cauze ale CEDO care se finalizează prin sancțiuni financiare pentru state.

3.5 Cu toate acestea, CESE ține să reamintească faptul că normele de acest tip nu vor putea fi aplicate și valorificate pe deplin în practică decât dacă țin seama de diferențele dintre tradițiile și sistemele juridice ale statelor membre (sisteme acuzatorii sau inchiizitorii), în virtutea articolului 82 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene. CESE consideră că acest aspect merită aprofundat.

3.6 Metoda și calendarul legislativ

3.6.1 Pentru CESE, asocierea dreptului de a avea acces la un avocat și a dreptului de a comunica cu un terț nu produce în mod necesar o valoare adăugată. Strict vorbind, acesta din urmă nu face parte din drepturile la apărare.

3.6.2 CESE își exprimă însă regretul pentru faptul că dreptul de a fi asistat de un avocat:

- nu a fost asociat dreptului la informare în cadrul procedurilor penale (B) sau
- a fost tratat independent de asistența judiciară, cu care fusese asociat în foaia de parcurs a Consiliului.

3.6.3 Deși înțelege motivele amânării măsurii privind asistența judiciară, CESE contestă alegerea făcută de Comisie de a stabili principii înainte de a prevedea mijloacele financiare pentru punerea lor aplicare. Chiar dacă impactul financiar nu poate justifica în sine încălcarea articolului 6 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, astfel cum este interpretat acesta de CEDO, aplicarea efectivă a drepturilor consacrate riscă să fie afectată.

3.6.4 CESE este cu atât mai preocupat, cu cât studiul de impact care însoțește propunerea de directivă pare să subestimeze costurile pe care le implică aplicarea acesteia.

3.6.5 Fără să-i conteste utilitatea, CESE își exprimă preocuparea în special cu privire la mijloacele financiare pe care le necesită executarea unui mandat de arest european și asistența din partea a doi avocați (unul în statul membru care emite mandatul și celălalt în statul membru în care se execută acesta).

3.7 Cu privire la fond

3.7.1 Dreptul de a fi asistat de un avocat extins la persoanele suspectate (articolele 2 și 3)

3.7.1.1 Principala contribuție a propunerii de directivă constă în aceea că extinde dreptul de a fi asistat de un avocat la persoanele suspectate.

3.7.1.2 La ora actuală, hotărârile recente ale jurisprudenței CEDO fac obiectul unor interpretări uneori contradictorii. CESE consideră că dreptul de a fi asistat de un avocat trebuie să se nască din momentul privării de libertate a persoanei.

3.7.1.3 De la această normă nu ar trebui să se deroge decât în cazul în care persoana audiată face obiectul unor acte de urmărire penală și, din acest motiv și în aplicarea principiului lealității în stabilirea adevărului, nu mai poate fi audiată ca simplu martor, având dreptul de a fi asistată de un avocat.

3.7.1.4 Această orientare pare a fi în concordanță cu ultimele evoluții ale jurisprudenței.

3.7.2 Conținutul dreptului de a fi asistat de un avocat [articolul (4)]

3.7.2.1 Participarea activă a avocatului la interogatorii [alineatul (2)]

3.7.2.1.1 CESE este conștient de la faptul că propunerea de directivă pune accentul pe caracterul efectiv al dreptului de a fi asistat de un avocat, care va putea pune întrebări, solicita clarificări și face declarații în timpul interogatoriilor și audierilor. Având în vedere trăsăturile specifice ale diferitelor sisteme judiciare, CESE consideră că modalitățile de exercitare a acestor drepturi ar putea fi reglementate de fiecare stat membru.

3.7.2.1.2 CESE consideră că ar fi util să se prevadă și posibilitatea ca avocatul să solicite ca observațiile să fie anexate procesului-verbal al interogatoriului, pentru a evita orice dificultate cu organele de anchetă.

3.7.2.1.3 CESE constată însă că, pentru persoanele suspectate – dacă termenul „suspectate” va fi reținut –, asistența din partea unui avocat va întâmpina dificultăți practice, în special în legătură cu transmiterea în timp real a dosarului ⁽²⁾. Într-adevăr, pentru ansamblul cauzelor care au ca obiect fapte foarte răspândite, serviciile de anchetă nu dețin un dosar înainte de reținerea persoanei în cauză.

3.7.2.2 Dreptul avocatului de a participa la orice acțiune de anchetare sau de strângere de probe efectuată în prezența persoanei care face obiectul anchetei [alineatul (3)]

3.7.2.2.1 Deși acest drept reprezintă un progres incontestabil în materie de protecție a drepturilor la apărare, în opinia CESE trebuie să se facă totuși distincția între tipurile de măsuri. În cadrul unei percheziții, persoana care face obiectul anchetei trebuie să poată beneficia de asistența unui avocat.

3.7.2.2.2 Dimpotrivă, pentru măsurile de natură tehnică sau științifică (amprente digitale, prelevarea de substanțe corporale etc.), pentru care avocatul nu dispune de competențe, CESE consideră că un astfel de drept nu ar reprezenta niciun câștig. Ar putea fi suficient un formular semnat de către persoana în cauză, care să o informeze de consecințele refuzului unei astfel de măsuri.

3.7.2.2.3 Cu toate acestea, CESE este conștient de constrângerile pe care le-ar putea avea un astfel de drept asupra derulării anchetei. În opinia acestuia, este esențial ca buna desfășurare a anchetei să nu fie afectată. Strângerea de probe trebuie să se poată face în cel mai scurt timp posibil, fiind în interesul persoanei suspectate înseși. CESE recomandă ca directiva să prevadă un termen de la care organele de anchetă să poată acționa în ciuda absenței avocatului, trebuind să se facă dovada că acesta a fost informat în mod corespunzător.

3.7.2.2.4 CESE consideră că numai în anumite cazuri, în care nu se poate aduce atingere corectitudinii procedurii, ar putea fi lăsat în competența autorităților naționale să decidă cu privire la admisibilitatea eventuală a elementelor de probă obținute în absența avocatului.

3.7.2.3 Întrevederile dintre avocat și clientul său [alineatul (5)]

3.7.2.3.1 În opinia CESE, deși durata și frecvența întrevederilor cu avocatul trebuie să fie suficiente, absența oricărei

limitări alta decât aceea de a „aduce atingere exercitării drepturilor sale la apărare”, noțiune vagă și subiectivă, va genera litigii între avocați și organele de poliție.

3.7.2.3.2 CESE își pune întrebări cu privire la chestiunea duratei inerente exercitării acestor drepturi (consiliere din partea unui avocat, prezența efectivă, luarea la cunoștință de dosar, întrevederea cu clientul său, participarea la interogatorii și la anumite investigații etc.) în contextul unei anchete limitate în timp, care a devenit prea scurtă pentru a mai fi eficace.

3.7.2.3.3 CESE consideră că este necesar să se prevadă că fiecare stat membru trebuie să stabilească o durată și o frecvență rezonabile pentru întrevederile dintre avocat și clientul său, pentru a se evita perturbarea desfășurării în condiții bune a anchetei, cu respectarea în același timp a exercițiului efectiv al acestor drepturi. CESE consideră că întrevederile trebuie să aibă loc cel puțin înainte de fiecare nou interogatoriu.

3.7.2.4 Condițiile de detenție [alineatul (4)]

3.7.2.4.1 Impactul condițiilor de detenție asupra unei persoane private de libertate nu trebuie demonstrat. Din motive evidente, legate de demnitatea persoanei, CESE subliniază necesitatea urgentă de a alocă sumele necesare îmbunătățirii acestora. Deși, în opinia CESE, nu intră în atribuțiile avocatului dreptul de a verifica condițiile de detenție a persoanei în cauză, ar fi posibil, în schimb, ca avocatul să le constate ⁽³⁾ și să poată solicita consemnarea observațiilor sale. CESE propune să se precizeze că trebuie să i se permită accesul la locul de detenție în cel mai scurt timp posibil.

3.7.2.5 Principiul liberei alegeri a avocatului

3.7.2.5.1 Dreptul de a fi asistat de un avocat nu poate fi înțeles fără corolarul acestuia, și anume principiul liberei alegeri a avocatului, în conformitate cu articolul 6 alineatul (3) litera (c) din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului. Întrucât constată că propunerea de directivă nu menționează acest principiu, CESE propune să fie reamintit. Ar putea să se prevadă o derogare în materie de terorism și criminalitate organizată, la solicitarea autorității judiciare; în acest caz, avocatul ar putea fi desemnat de organizația profesională competentă căreia îi aparține.

3.7.2.5.2 Pentru ca principiul liberei alegeri a avocatului să poată fi aplicat, viitorul instrument privind asistența judiciară va trebui să prevadă că toți avocații europeni vor putea beneficia de luarea în calcul a intervenției lor ca asistență judiciară.

⁽²⁾ Articolul 7 din propunerea de directivă privind dreptul la informare în cadrul procedurilor penale prevede că orice persoană suspectată sau acuzată ori avocatul acesteia are acces la dosarul cauzei.

⁽³⁾ Termen care reprezintă o traducere mai fidelă a termenului „to check up”.

3.7.2.5.3 Pentru a garanta exercitarea efectivă a drepturilor conferite de directivă, CESE invită statele membre să reflecteze de urgență la crearea unor structuri operative care să permită asistența imediată din partea unui avocat în situația în care avocatul liber ales nu este disponibil imediat.

3.7.2.6 Secretul anchetei

3.7.2.6.1 CESE ține să reamintească faptul că avocații sunt obligați să respecte secretul anchetei. Această obligație va contribui, în opinia CESE, la garantarea faptului că drepturile aprofundate prevăzute de propunerea de directivă nu vor afecta buna derulare a anchetei.

3.7.3 Dreptul de a comunica cu un terț (articolele 5 și 6)

3.7.3.1 Recunoscând că este important să se garanteze informarea unui terț, însă preocupat de riscurile pe care dreptul de a comunica direct le-ar putea reprezenta pentru anchetă, CESE recomandă următoarea formulare: „dreptul de a informa” sau de a „notifica” un/unui terț sau consulatul/ui acestuia.

3.7.4 Domeniul de aplicare (articolul 2) și derogările (articolul 8)

3.7.4.1 Temându-se că un formalism excesiv al procedurilor penale ar putea dăuna eficienței anchetei, CESE consideră necesar să se lase fiecărui stat membru posibilitatea de a institui proceduri derogatorii de la anumite principii aplicabile pe durata cercetării penale sau după trimiterea în judecată, mai ales în caz de fapte puțin grave, des întâlnite, care nu sunt contestate și nici contestabile.

3.7.4.2 Considerând că este esențial să nu se aducă atingere bunei desfășurări a anchetei, CESE propune să se prevadă, indiferent de circumstanțe, o derogare în cazul în care se poate anticipa o perturbare a acesteia. CESE propune modificarea articolului 8 litera (a) în acest sens (cf. *Observații specifice*).

4. Observații specifice

4.1 Se recomandă înlocuirea, în întregul text al propunerii, a termenului „persoană suspectată sau acuzată” cu sintagma „persoană care face obiectul unor acte de urmărire penală”.

4.2 Articolul 3 alineatul (1) litera (a): se recomandă să se introducă textul „sau audiere” după termenul „interogatoriu”.

4.3 Articolul 4 alineatul (1): înlocuirea termenului „reprezentă” cu termenul „asistă”.

4.4 Articolul 4 alineatul (2): să se detalieze prin introducerea textului „orice interogatoriu sau audiere a persoanei care face obiectul unor acte de urmărire penală” și să se adauge textul „și de a solicita anexarea observațiilor sale în procesul-verbal”.

4.5 Articolul 4 alineatul (4): înlocuirea termenului „verifica” cu termenul „constata” și adăugarea textului „și de a obține consemnarea observațiilor sale” după textul „condițiile de detenție ale persoanei suspectate sau acuzate” și a textului „în cel mai scurt timp posibil” după textul „și, în acest scop, are acces”.

4.6 Articolul 5, titlu și alineatul (1): înlocuirea sintagmei „să comunice [...] cu” cu sintagma „să informeze”.

4.7 Articolul 5 alineatul (2): înlocuirea termenului „copil” cu termenul „minor”.

4.8 Articolul 6: înlocuirea termenului „comunicarea” cu termenul „informarea”.

4.9 Articolul 8 litera (a): la sfârșit se adaugă textul „și de a nu aduce atingere desfășurării în condiții bune a anchetei”.

4.10 Articolul 8 alineatul (2): înlocuirea termenului „autoritate judiciară” cu termenul „autoritate competentă”.

4.11 Articolul 11 alineatul (2) a treia liniuță: se adaugă textul „și de a i se anexa observațiile la procesul-verbal”.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1967/2006 al Consiliului privind măsurile pentru exploatarea durabilă a resurselor halieutice în Marea Mediterană

COM(2011) 479 final – 2011/0218 (COD)

(2012/C 43/12)

Raportor: **dna An LE NOUAIL MARLIERE**

La 6 și 13 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 43 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și respectiv Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1967/2006 al Consiliului privind măsurile pentru exploatarea durabilă a resurselor halieutice în Marea Mediterană

COM(2011) 479 final – 2011/0218 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie 2011), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 166 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 12 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul aprobă modificările propuse de Comisie la regulamentul din 2006, al cărui obiectiv rămâne instaurarea unui pescuit durabil în regiune prin îmbunătățirea exploatarei resurselor acvatice vii și protejarea habitatelor sensibile, ținând cont totodată de particularitățile pescuitului de coastă la scară redusă din Marea Mediterană.

1.2 Deși impactul modificărilor nu a fost evaluat, Comitetul presupune că aceste noi măsuri nu vor avea un impact semnificativ asupra ansamblului resurselor halieutice din Marea Mediterană.

2. Propunerile Comisiei

2.1 Sinteză

Propunerea vizează identificarea competențelor delegate prevăzute de Regulamentul (CE) nr. 1967/2006 și stabilirea procedurii de adoptare de către Comisie de acte delegate corespunzătoare, aceasta fiind abilitată să adopte:

- acte delegate pentru a acorda derogări de la unele dintre dispozițiile regulamentului atunci când o astfel de posibilitate este prevăzută în mod explicit și dacă sunt îndeplinite condițiile stricte stabilite prin regulamentul menționat;
- criteriile care trebuie aplicate pentru stabilirea și repartizarea rutelor pentru vasele echipate cu dispozitive de atragere a peștilor (FAD) pentru pescuitul de corifenă în cadrul zonei de gestionare de 25 de mile din jurul Maltei;
- norme pentru specificațiile tehnice suplimentare referitoare la caracteristicile uneltelor de pescuit;

— acte delegate cu privire la modificările anexelor.

Temei juridic

Articolul 43 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (și articolele 290 și 291 din TFUE).

— Principiul subsidiarității

Propunerea intră în sfera competenței exclusive a Uniunii Europene.

— Principiul proporționalității

Propunerea modifică măsuri existente deja în Regulamentul (CE) nr. 1967/2006 al Consiliului, prin urmare nu este pus în discuție principiul proporționalității.

— Alegerea instrumentelor

Instrumentul propus: Regulament al Parlamentului European și al Consiliului.

Alte instrumente nu ar fi adecvate din următorul motiv: un regulament trebuie modificat printr-un alt regulament (principiul paralelismului formelor).

IMPLICAȚII BUGETARE

Această măsură nu presupune cheltuieli suplimentare pentru Uniune.

2.1.1 Este vorba de revizuirea Regulamentului (CE) nr. 1967/2006 al Consiliului din 21 decembrie 2006 – act legislativ definitiv – privind resursele halieutice din Marea Mediterană. Principalul temei juridic al acestei actualizări a regulamentului este articolul 43 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (ex-articolul 37 TCE), care conferă Comisiei competența de a prezenta propuneri referitoare la elaborarea și punerea în aplicare a politicii agricole comune, în cazul de față a politicii comune din domeniul pescuitului.

2.2 Propunerea se întemeiază însă și pe articolul 290 din TFUE (ex-articolul 202 TCE), care crează o nouă categorie de acte, actele delegate, care dezvoltă în detaliu sau care modifică anumite elemente ale unui act legislativ în cadrul unei abilitări din partea organului legislativ.

2.3 Actele legislative supuse acestui regim juridic trebuie să definească în mod expres obiectivele, conținutul, domeniul de aplicare și durata delegării de competențe [articolul 290 alineatul (1) din TFUE]. Actul astfel delegat Comisiei nu are caracter legislativ și nu privește dispozițiile esențiale ale actului legislativ, care trebuie să stabilească în mod explicit condițiile de aplicare a delegării. Delegarea către Comisie este astfel riguros încadrată, iar Parlamentul și/sau Consiliul pot decide revocarea acesteia în anumite condiții [art. 290 alineatul (2) litera (a)].

2.4 În plus, actul delegat poate intra în vigoare numai în cazul în care, în termenul stabilit prin actul legislativ, Parlamentul European sau Consiliul nu formulează obiecțiuni [articolul 290 alineatul (2) litera (b)]. În titlul actelor delegate se introduce adjectivul „delegat” sau „delegată”.

2.5 În plus, competențele conferite Comisiei îi permit să stabilească condiții unitare de punere în aplicare a actelor obligatorii din punct de vedere juridic ale Uniunii, după cum se prevede la articolul 291, alineatul (2) din TFUE (acte de punere în aplicare).

2.6 În contextul alinierii Regulamentului (CE) nr. 1967/2006 la noile norme din TFUE, competențele conferite în prezent Comisiei prin regulamentul respectiv au fost reclassificate în măsuri delegate și măsuri de punere în aplicare, în proiectul de regulament modificat din 9.8.2011 ⁽¹⁾.

3. Observații generale ale Comitetului

3.1 Comitetul constată că legiuitorul este singurul care poate hotărî dacă autorizează sau nu recurgerea la acte delegate. Acest lucru îi permite să se concentreze asupra dispozițiilor principale ale legislației și îl scutește de a intra în detalii de natură tehnică, putând merge până la modificarea ulterioară a anumitor elemente neesențiale ale actului legislativ respectiv. Legiuitorul este cel care stabilește în prealabil ce este și ce nu este esențial.

3.2 Dreptul de revocare (*call back*) de care dispun Parlamentul și Consiliul conferă legislatorului posibilitatea de a-și redobândi în orice moment puterea legislativă; în această ipoteză, Parlamentul hotărăște cu majoritatea membrilor care îl compun, iar Consiliul cu majoritate calificată. Delegarea competenței expiră la data fixată în actul legislativ dacă el conține o clauză în acest sens (*sunset clause*). Delegarea competenței către Comisie trebuie așadar eventual reînnoită la expirarea sa.

3.3 Temeiul juridic al propunerii de regulament modificat este articolul 43 alineatul (2) (nou) din TFUE, care acordă competențe UE în materie de PCP, iar Comitetul împărtășește opinia Comisiei în ceea ce privește respectarea principiului proporționalității în cadrul acestei propuneri, având în vedere că ea nu modifică decât elemente care există deja în regulamentul din 2006, care conferea Comisiei competențe delegate pentru actualizarea anumitor dispoziții neesențiale.

3.4 Comitetul observă de asemenea că a fost respectat principiul paralelismului formelor în ceea ce privește natura actului, respectiv modificarea unui regulament numai prin intermediul unui alt regulament. În fine, punerea în aplicare a regulamentului modificat nu ar trebui să presupună cheltuieli bugetare suplimentare. Principalele elemente ale regulamentului care urmează a fi modificat sunt:

- introducerea, până la 1 iulie 2008, de ochiuri pătrate de 40 mm pentru traulele de fund și, în anumite condiții, de plase cu ochiuri în formă de romb de 50 mm;
- regula generală prevede în continuare interdicția de utilizare a traulelor în raza a 1,5 mile marine de coastă. Cu toate acestea, în urma modificărilor propuse, utilizarea traulelor în apele de coastă (între 0,7 și 1,5 mile marine) ar putea fi autorizată în continuare în anumite condiții.

3.4.1 În plus, regulamentul propus spre modificare:

- introduce măsuri de natură tehnică destinate îmbunătățirii selectivității actualului ochi de plasă de 40 mm pentru plasele remorcate;
- consolidează actuala interdicție de utilizare a uneltelor tractate în zonele de coastă;
- limitează dimensiunea totală a anumitor unelte de pescuit care au influență asupra efortului de pescuit;
- introduce o procedură pentru interzicerea, cu titlu temporar sau permanent, în unele zone, a anumitor metode de pescuit, atât în apele din UE, cât și în apele internaționale;
- prevede adoptarea unor planuri de gestionare care combină măsuri legate de efortul de pescuit și măsuri tehnice;

⁽¹⁾ COM(2011) 479 final

— permite statelor membre ale UE să reglementeze, în apele lor teritoriale și în anumite condiții, activitățile de pescuit a căror dimensiune europeană sau ale căror efecte asupra mediului nu sunt semnificative, inclusiv în ceea ce privește anumite activități de pescuit locale în prezent autorizate de legislația UE.

4. Observații specifice ale Comitetului

4.1 Regulamentul modificat prevede două categorii de dispoziții: pe de o parte, dispoziții procedurale, referitoare la exercitarea competențelor delegate de către Comisie și, pe de altă parte, măsuri de natură tehnică privind acordarea de derogări anumitor nave de pescuit și care se referă la dimensiunea, puterea motorului și uneltele de pescuit ale acestor nave, precum și la zonele de pescuit autorizate.

4.2 Comitetul observă că dispozițiile procedurale sunt conforme cu noul tratat TFUE.

4.3 El se întreabă în schimb în ce măsură dispozițiile de natură tehnică care permit derogări de la dispozițiile de natură tehnică ale regulamentului din 2006 constituie dispoziții cu caracter neesențial, menționate la art. 290 din TFUE, dat fiind că este vorba de derogări de la dispoziții care urmăresc protejarea resurselor halieutice din Marea Mediterană amenințate de pescuitul excesiv.

4.4 Comitetul constată că aceste dispoziții au făcut obiectul unor lungi dezbateri în cadrul Consiliului și că un stat membru s-a abținut. Faptul că modificările propuse ar fi puțin semnificative nu este demonstrat printr-o analiză de impact, care ar fi justificat recurgerea la noile dispoziții ale articolului 290 și ale articolului 291 din TFUE.

4.5 Cu toate acestea, Comitetul consideră că propunerile de derogare vor permite micilor întreprinzători din sectorul pescuitului să facă față mai ușor în regiunile vizate crizei economice globale și creșterii costurilor de exploatare, în special ale carburanților.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Cartea verde privind acțiunile de informare și de promovare pentru produsele agricole: o strategie cu puternică valoare adăugată europeană pentru promovarea savorilor Europei COM(2011) 436 final și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 3/2008 al Consiliului privind acțiunile de informare și promovare pentru produsele agricole pe piața internă și în țările terțe

COM(2011) 663 final – 2011/0290 (COD)

(2012/C 43/13)

Raportor: **dna Dilyana SLAVOVA**

La 14 iulie 2011, 27 octombrie 2011 și 29 noiembrie 2011, în conformitate cu articolele 43 alineatul (2) și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia, Parlamentul European și, respectiv, Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Cartea verde privind acțiunile de informare și de promovare pentru produsele agricole: o strategie cu puternică valoare adăugată europeană pentru promovarea savorilor Europei

COM(2011) 436 final

și

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 3/2008 al Consiliului privind acțiunile de informare și promovare pentru produsele agricole pe piața internă și în țările terțe

COM(2011) 663 final.

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la data de 21 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 188 de voturi pentru, 2 voturi împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Produsele agroalimentare ale Uniunii Europene sunt unice din punctul de vedere al calității și al diversității lor. Cu toate acestea, într-o piață mondială deschisă, producerea de alimente și băuturi de excelență calitate nu este, prin ea însăși, suficientă pentru a asigura o poziție bună pe piață. A le explica consumatorilor în ce constau standardele de calitate foarte înalte ale produselor agricole din UE și a încuraja exporturile și programele de informare și de promovare reprezintă măsuri care îi pot ajuta pe producătorii europeni să facă față provocărilor unui context global tot mai competitiv.

1.2 Politica în vigoare în materie de informare și de promovare a produselor agricole a avut rezultate bune, însă CESE este convins că ar trebui simplificată și îmbunătățită în continuare pentru a răspunde mai bine cerințelor piețelor europene și mondiale, precum și necesităților producătorilor europeni.

1.3 CESE salută Cartea verde pe tema „Acțiunile de informare și de promovare pentru produsele agricole: o strategie cu puternică valoare adăugată europeană pentru promovarea savorilor Europei” și recomandă ca politica de promovare a produselor agroalimentare să devină una dintre prioritățile politice ale Comisiei pentru următorii ani, atât pe piața internă, cât și pe cea externă.

1.4 CESE este în favoarea a două obiective fundamentale ale noii politici de promovare, orientate către piața vizată: pe de o

parte, informarea și sensibilizarea consumatorilor pe piața UE, valorizând garanțiile mai solide în materie de etichetare, trasabilitate și securitate alimentară și cerințele mai stricte în materie de mediu, de bunăstare a animalelor și de respectare a drepturilor lucrătorilor și, pe de altă parte, promovarea exporturilor pe piața externă.

1.5 Deși recunoaște limitele care rezultă din actuala criză financiară, CESE consideră că este absolut esențială creșterea bugetului pentru furnizarea de informații și pentru măsurile de promovare a produselor agricole pe piața internă și în țările terțe. Cu titlu comparativ, finanțarea de către Statele Unite a programului privind accesul la piață (*Market Access Programme*) este de 200 milioane \$ pe an până în anul fiscal 2012 inclusiv.

1.6 CESE recomandă ca procedurile administrative privind pregătirea și monitorizarea programelor promoționale să fie simplificate, în special prin reducerea numărului de rapoarte solicitate de către Comisie. Este deosebit de important să se reducă sarcinile administrative.

1.7 CESE consideră că este esențial să se asigure o mai mare transparență în selectarea programelor la nivel național și că Comisia ar trebui să elaboreze orientări clare pentru statele membre. Trebuie îmbunătățită evaluarea programelor, prin intermediul unui sistem de evaluare strict, bazat pe indicatori concreți cum ar fi creșterea pieței. Durata procesului de selecție trebuie redusă. În plus, este esențial ca programele să aibă o

viziune europeană și bazată pe valoarea adăugată, inclusiv pe crearea de locuri de muncă, și să se acorde prioritate, prin intermediul unui sistem mai avantajos de finanțare (60 % în loc de 50 %), programelor multinaționale care acoperă mai multe produse.

1.8 Ar trebui să se permită o mai mare flexibilitate, astfel încât programele să poată fi adaptate la condițiile în schimbare ale pieței în cursul etapei de punere în aplicare. În acest scop, ar trebui să se reducă și nivelul de detalii solicitat în momentul prezentării programelor.

1.9 CESE recomandă Comisiei să țină seama de diferențele dintre vechile și noile state membre în ceea ce privește capacitatea organizațiilor profesionale. Experiența și resursele insuficiente limitează capacitatea asociațiilor profesionale din noile state membre de a participa pe deplin la acțiunile de promovare. CESE recomandă Comisiei să ia în considerare creșterea plăților în avans acordate acestor organizații (de exemplu acoperirea a 30 % din costurile anuale).

1.10 CESE consideră că legislația privind promovarea ar trebui să clarifice rolul mărcilor și echilibrul dintre promovarea cu caracter generic și cea a unei anumite mărci, în special în țările din afara UE. În scopul unei informări complete și transparente, ar trebui autorizată menționarea originii produsului, inclusiv în cazul produselor care nu beneficiază de o denumire de origine protejată sau o indicație geografică protejată.

1.11 Trebuie îmbunătățite comunicarea și coordonarea dintre statele membre și Comisie, precum și între statele membre. Ar trebui să se facă schimb de bune practici și de expertiză în cadrul unor conferințe și al unor seminarii.

1.12 CESE salută ideea creării unei platforme europene pentru schimbul de bune practici între specialiști; o astfel de platformă ar putea fi un instrument valoros pentru sprijinirea dezvoltării de campanii promoționale. Un serviciu de schimburi la nivelul UE (atelier, site-uri internet), accesibil tuturor părților implicate în informarea și promovarea din sectorul agroalimentar, ar fi deosebit de util la elaborarea de programe „multinaționale” bine structurate și coordonate.

1.13 Trebuie create sinergii între diferitele programe de promovare existente. Pentru ca programele să aibă impactul scontat, este indispensabil să existe continuitate. Ar trebui să se poată reedita cu ușurință un program promoțional care s-a bucurat de succes. Trebuie creată o rețea de promovare care să fie cu adevărat activă.

1.14 CESE recomandă realizarea de către Comisie a unui manual simplu și complet care i-ar putea ajuta pe beneficiari să se conformeze regulilor și procedurilor programului.

1.15 Politica de promovare trebuie să sprijine activitățile de export ale operatorilor economici din UE, în special ale IMM-urilor, pentru a se putea beneficia de creșterea consumului pe piețele emergente. Activitatea de export nu este doar o cale de a crea noi piețe, ci constituie și un motor esențial al îmbunătățirii performanțelor întreprinderilor. Prin urmare, CESE recomandă sprijinirea de către Comisie a proiectelor pilot orientate către elaborarea de strategii de export care să poată oferi un cadru sau o rețea adaptate strategiilor de export și necesităților specifice ale fiecărei companii, înlesnind astfel pătrunderea produselor agroalimentare din UE pe aceste piețe.

1.16 Lista produselor acoperite de legislație ar trebui extinsă, permițând promovarea tuturor produselor care transmit mesajul european referitor la o producție de calitate sau care îl pot consolida. Ar trebui să se găsească o soluție și pentru alte produse, cum ar fi fermentii.

1.17 CESE ar dori să constate că se pune un accent puternic asupra beneficiilor nutriționale ale produselor și asupra unei alimentații/nutriții sănătoase, prin plasarea produselor agroalimentare ale UE într-o perspectivă legată de nutriție/sănătate. Ar trebui lansate inițiative care să promoveze regimuri alimentare mai echilibrate. În această privință, s-ar putea pune accentul pe promovarea unor mesaje cheie în materie de sănătate și pe calitatea produselor.

1.18 În opinia Comitetului, competența de a adopta acte delegate și acte de punere în aplicare, așa cum se prevede în propunerea Comisiei referitoare la propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 3/2008 al Consiliului [COM(2011) 663 final], va îmbunătăți coerența măsurilor de informare și promovare pentru produsele agricole și va contribui la punerea lor în aplicare în mod uniform. CESE recomandă Comisiei să mențină contacte regulate cu părțile interesate și cu organizațiile care formulează propuneri și să răspundă în mod corespunzător la propunerile lor.

2. Introducere

2.1 Planul UE de promovare a produselor agroalimentare este o politică orizontală care acoperă toate sectoarele agroalimentare, punând accentul pe caracteristicile generale și pe valoarea adăugată a politicii agricole comune (PAC). Acest plan completează eforturile publice și private de promovare de la nivelul statelor membre.

2.2 Comisia Europeană alocă anual circa 50 milioane EUR pentru sprijinirea campaniilor de promovare a produselor agroalimentare și a metodelor de producție din UE. De regulă acest sprijin este acordat organizațiilor producătorilor specializați sau asociațiilor care promovează anumite abordări europene, agroalimentare de înaltă calitate.

2.3 Campaniile promoționale pun în valoare calitatea, valoarea nutritivă și siguranța produselor agricole din UE și atrag atenția asupra valorii adăugate ridicate pe care o aduc modurile specifice de producție și din alte aspecte, cum ar fi etichetarea, bunăstarea animală și respectarea mediului înconjurător.

2.4 Campaniile pot fi organizate în interiorul UE sau în afara acesteia, cu obiectivul de a deschide noi piețe. Între 2000 și 2010 au fost cofinanțate de către UE 458 de programe promoționale; de această acțiune au beneficiat toate statele membre. Activitățile promoționale pot include campanii publicitare în mass-media, acțiuni de promovare la locul de desfășurare, participarea la expoziții și târguri și o serie de alte activități.

2.5 UE finanțează până la jumătate din costurile generale ale campaniei. Organizația care formulează propunerea ar trebui să contribuie cu cel puțin 20 % din fonduri, restul putând fi asigurat de autoritățile naționale și de alte surse.

2.6 Este de preferat ca programele să fie multianuale și suficient de cuprinzătoare pentru a avea un impact semnificativ asupra piețelor vizate. Se acordă prioritate programelor propuse de organizații din mai multe state membre sau care acoperă mai multe state membre sau țări terțe.

2.7 Peste două treimi dintre campaniile de informare și promovare privind produsele agroalimentare din UE care au fost aprobate în ultimii cinci ani au vizat piața internă. Numai 8 % din programele aprobate sunt multinaționale și peste jumătate dintre cererile de finanțare prezentate în perioada 2006-2010 au fost respinse.

2.8 Încă de la lansarea sa, planul de promovare a fost monitorizat în mod regulat în cadrul rapoartelor Comisiei către Consiliu și către Parlamentul European. Curtea de Conturi Europeană a prezentat la rândul ei recomandări în vederea îmbunătățirii acestui plan, în raportul său special din 2009.

3. Sinteza comunicării

3.1 În ciuda reușitelor sale considerabile, sectorul agricol și agroalimentar din Europa se confruntă cu provocări pe măsură. Eforturile producătorilor din UE în ceea ce privește aspectele sanitare, de mediu sau bunăstarea animalelor nu sunt întotdeauna recunoscute. Au apărut noi concurenți, atât pe piețele tradiționale, cât și pe cele emergente din cadrul UE. În fine, UE dispune de un patrimoniu culinar de o mare diversitate, pe care ar trebui să-l valorifice din plin.

3.2 Actuala reformă a PAC post-2013 își propune să garanteze că PAC va contribui în mod direct la Strategia Europa 2020 prin promovarea unui sector agricol care să ofere securitate alimentară, utilizarea durabilă a resurselor naturale și mai mult dinamism pentru zonele rurale. În paralel cu reforma PAC, Comisia a lansat un proces de consultare pe scară largă a părților interesate, cu scopul de a delimita o strategie mai precisă și mai ambițioasă de promovare a sectorului agricol și agroalimentar european.

3.3 Obiectivele specifice pentru piețele locale, europene și mondiale vor fi definite ulterior, pentru a direcționa mai bine acțiunile care trebuie întreprinse în cadrul fiecăreia dintre acestea. În general, politica revizuită de informare și promovare va avea printre obiective:

- să valorifice mai eficient producția agricolă europeană și să se consolideze poziția acesteia pe diferitele piețe existente;
- să promoveze standardele foarte înalte ale UE în ceea ce privește aspectele sanitare, mediul și bunăstarea animalelor și să ofere consumatorilor o mai bună informare cu privire la modelul de producție european;
- să prezinte consumatorilor produse noi și să valorifice diversitatea produselor disponibile în Europa;
- să sensibilizeze publicul cu privire la sistemele de calitate și la produsele cu o puternică valoare adăugată.

3.4 Cartea verde este împărțită în patru secțiuni, care analizează și formulează întrebări cu privire la diferite aspecte ale politicii de informare și promovare: valoarea sa adăugată pentru Europa, obiectivele și acțiunile pentru piața internă (inclusiv piețele regionale și locale) și pentru piețele externe, precum și aspecte mai generale legate de conținut și de abordările în materie de gestionare.

3.5 Cartea verde subliniază potențialul nevalorificat al piețelor regionale și locale. Ar trebui să existe măsuri pentru finanțarea serviciilor de bază, de exemplu pentru crearea de centre comerciale, de magazine sau de piețe. Un instrument LEADER mai bine integrat în PAC după 2013 ar putea juca un rol mai important pentru promovarea unor filiere scurte.

3.6 Ar putea fi sprijinită cooperarea dintre statele membre, pentru a asigura complementaritatea în raport cu campaniile de informare și de promovare desfășurate de aceste state și/sau de sectorul privat și pentru a încuraja sinergiile.

3.7 În prezent, propunerile pot fi prezentate numai de către organizații profesionale sau interprofesionale reprezentative pentru sectoarele relevante în unul sau mai multe state membre sau la scară europeană. Cartea verde propune posibilitatea de a extinde accesul la finanțare și la alte structuri decât organizațiile profesionale, de exemplu, întreprinderile sau camerele de comerț, pentru a include sectoarele care nu sunt structurate sistematic prin organizații profesionale în fiecare stat membru.

3.8 La ora actuală, programele se referă la produse specifice sau la sisteme de calitate (de exemplu, informare despre lapte și calitățile nutritive ale acestuia). Cartea verde propune o nouă abordare, mai flexibilă și, poate, mai convingătoare, care ar consta într-o primă etapă în evidențierea unor mesaje cheie la nivel european și apoi în enumerarea acestor mesaje însoțite de ilustrarea cu produse care să pună mai mult în valoare diversitatea, bogăția și complementaritatea ofertei europene.

3.9 Cartea verde subliniază că punerea în aplicare a acțiunilor trebuie să aibă loc prin proceduri simple. Procesul de selecție este dublu (la nivelul statelor membre și al Comisiei Europene) și îndelungat (șapte luni între data limită de depunere și decizia Comisiei), ceea ce limitează posibilitățile de a se dezvolta campanii în mod reactiv și pragmatic.

3.10 De asemenea, Comisia a prezentat o propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 3/2008 al Consiliului, pentru a-l alinia la prevederile articolelor 290 și 291 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE). Propunerea delimitează competența Comisiei de a adopta acte delegate și acte de punere în aplicare, în temeiul Regulamentului (CE) nr. 3/2008 al Consiliului și stabilește procedura corespunzătoare pentru adoptarea acestor acte. De asemenea, propunerea include în Regulamentul (CE) nr. 3/2008 al Consiliului anumite competențe exercitate până în prezent de Comisia Europeană.

4. Observații generale

4.1 Principalele provocări cu care se confruntă politica agricolă europeană se referă la schimbările climatice, la criza economică și financiară, la inegalitățile dintre vechile și noile state membre ale UE și la tensiunile generate de concurența neloială dintre ele, la condițiile privind practicarea de prețuri de dumping ca rezultat a aplicării PAC; la insecuritatea locurilor de muncă și la instabilitatea piețelor care prezintă fluctuații importante. Având în vedere aceste provocări, este din ce în ce mai important ca produsele agroalimentare ale UE să fie promovate, astfel încât să poată fi cunoscute ca produse cu o înaltă valoare adăugată, iar Europa să-și mențină poziția de lider ca furnizor de alimente.

4.2 Politica UE de promovare subliniază avantajele producției europene, în special în materie de calitate, igienă și siguranță alimentară, prin intermediul unui sistem avansat de etichetare și trasabilitate, cu respectarea drepturilor lucrătorilor, a bunăstării animale și a mediului. În acest scop, sunt necesare fonduri substanțiale.

4.3 Lanțul agroalimentar este în conformitate cu o serie de standarde ridicate în materie de siguranță alimentară, aspecte fitosanitare și sanitar-veterinare și protecție a mediului. Campaniile de comunicare și promovare constituie un mijloc eficient și eficace de recunoaștere a eforturilor agricultorilor și ale celor care le prelucrează și le comercializează produsele. De aceea politica de promovare ar trebui să aibă două obiective fundamentale în acest sens:

- promovarea și comercializarea produselor agroalimentare europene pe piețele externe (promovarea exporturilor, în special pentru IMM-uri, care reprezintă motorul redresării economice în acest sector);
- informarea consumatorilor de pe piața UE, în special cu privire la regimurile speciale în materie de calitate, siguranță și trasabilitate, la valoarea nutrițională, bunăstarea animală, condițiile de lucru etc. Politica ar trebui să vizeze în mod special sensibilizarea consumatorilor, încă de pe băncile școlii, în spiritul unui consum responsabil și să încurajeze

recunoașterea eforturilor depuse de producătorii din sectorul agroalimentar – agricultori și industrie – pentru a se conforma standardelor înalte ale UE ⁽¹⁾.

4.4 Politica de promovare ar trebui să includă noi mijloace de comunicare (de exemplu, paginile web) pentru a-i informa pe consumatori în legătură cu inițiativele producătorilor locali și cu accesul la produse comercializate prin vânzare directă. Dezvoltarea de „lanțuri scurte” răspunde, de fapt, noilor așteptări ale societății.

4.5 Curtea de Conturi a recomandat furnizarea de asistență tehnică specifică către producători, prin:

- sinergii accentuate între producători și programe. Acțiunile UE ar trebui să stimuleze gruparea întreprinderilor mici și mijlocii, ceea ce le-ar permite să atingă o masă critică pentru comercializarea pe piața externă. Dezvoltarea de rețele ar putea contribui la atingerea acestui scop, iar la nivelul UE, aceste rețele ar sprijini crearea de sinergii între producători;
- acordarea de asistență pentru noile state membre prin extinderea acțiunilor eligibile la activități de prospecție (de exemplu, campanii test de un an sau studii de piață).

4.6 În ceea ce privește propunerea Comisiei de a extinde gama de beneficiari ai programelor promoționale CESE consideră că este necesar să se acorde prioritate organizațiilor profesionale, dat fiind că ele sunt cele care reunesc întreprinzătorii și cofinanțează acțiunile.

4.7 CESE consideră că anumite produse tradiționale, mărci sau mențiuni de origine ar putea deschide piețe și pentru alte produse europene, în special pe piața externă. Caracterul european al produselor din cadrul programelor de promovare propuse de organizațiile profesionale și/sau interprofesionale ar putea fi subliniat fără ca acestea să fie obligate să retragă mențiunile de origine sau mărcile, garantându-se totodată că mesajul european este în mod sigur în prim-plan în raport cu marca. În scopul unei informări complete și transparente, ar trebui autorizată menționarea originii produsului, inclusiv în cazul produselor care nu beneficiază de o denumire de origine protejată sau de o indicație geografică protejată.

4.8 Conform articolelor 290 și 291 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Comisia va avea responsabilități mai mari. În opinia Comitetului, competența de a adopta acte delegate și acte de punere în aplicare, așa cum se prevede în propunerea Comisiei privind propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 3/2008 al Consiliului [COM(2011) 663 final], va îmbunătăți coerența măsurilor de informare și promovare pentru produsele agricole și va contribui la punerea lor în aplicare în mod uniform. CESE recomandă Comisiei să mențină contacte regulate cu părțile interesate și cu organizațiile care formulează propuneri și să răspundă în

⁽¹⁾ JO C 218, 23.7.2011, p. 114, și JO C 218, 23.7.2011, p. 118.

mod corespunzător la propunerile lor în vederea simplificării și raționalizării procedurilor privind măsurile de informare și promovare a produselor agroalimentare pe piața internă și în țările terțe.

5. Observații specifice

5.1 CESE propune ca Comisia să recunoască organizațiilor sectoriale din UE capacitatea de a formula propuneri.

5.2 Prin promovarea produselor agricole din UE în țările terțe, agricultorii și întreprinderile de prelucrare din UE ar putea fi ajutați să aibă acces pe piețe mari, cum sunt, printre altele, Brazilia, Rusia, China, India, America de Nord, Australia și Orientul Mijlociu. O politică UE bine orientată de promovare în țările terțe ar putea aduce o creștere considerabilă a vânzărilor de produse agroalimentare europene în afara UE.

5.3 Prosperitatea piețelor externe în 2010 contribuie în mod esențial la definirea oportunităților de care se bucură întreprinderile din UE.

5.4 În vederea consolidării poziției concurențiale europene, CESE propune ca Comisia:

- să sprijine deschiderea și dezvoltarea piețelor – în special în contextul negocierii acordurilor internaționale – astfel încât producătorii europeni să aibă mai multe posibilități de a-și exporta produsele;
- să faciliteze rezolvarea problemelor legate de export și să ofere asistență exportatorilor sub formă de informații și eventual printr-o activitate generală pe o temă legată de UE sau de tip „platformă”.

5.5 Pentru optimizarea intervenției UE pe piața externă, CESE recomandă:

- să se furnizeze comercianților cu amănuntul și cu ridicata date pertinente privind exportul, țara și informațiile de contact, orientările în domeniul exportului etc.;
- să se încurajeze promovarea în vederea exportului a produselor complementare și cooperarea intersectorială în vederea unei ponderi și unei eficiențe sporite;
- să se încurajeze unirea forțelor întreprinderilor mici și mijlocii, astfel încât acestea să atingă o masă critică pentru comercializarea pe piața externă;

— să se sprijine realizarea de proiecte pilot în țări terțe, care să vizeze pătrunderea pe noi piețe.

5.6 CESE solicită Comisiei să ofere sprijin sectoarelor aflate în dificultate, atât pe durata crizelor sanitare, cât și ulterior, în scopul restabilirii încrederii și promovării consumului. Campaniile de informare și de comunicare ad-hoc, dinamice și rapide, pot fi foarte utile pentru restabilirea încrederii consumatorilor.

5.7 CESE consideră că organizațiile profesionale care au desfășurat cu succes programe promoționale ar trebui să aibă posibilitatea de a candida ca organizații beneficiare și ca organisme de executare conform unei proceduri simplificate.

5.8 CESE invită Comisia să lanseze evenimente/campanii care să încurajeze în continuare organizațiile profesionale din statele membre ale UE să solicite în mod mai activ programe promoționale în afara UE, astfel încât să se prezinte produsele agroalimentare din UE cele mai savuroase și asociate cu tradițiile și cu cea mai bună calitate. În acest sens, ar trebui să se acorde prioritate programelor multinaționale care acoperă o serie de produse prin intermediul unei finanțări mai avantajoase (60 % în loc de 50 %), întrucât acestea sunt cele care vor aduce o adevărată dimensiune europeană programului și care, pe de altă parte, vor necesita sprijinul Uniunii. Pe lângă aceasta, ar trebui să se acorde prioritate țărilor în funcție de potențialul lor de piață. CESE propune o posibilă creștere a contribuției Comisiei în cazul programelor desfășurate în țările emergente.

5.9 CESE recomandă ca Comisia să joace un rol cheie în ceea ce privește facilitarea și sprijinirea micilor producători și prelucrători din UE în ceea ce privește accesul pe piețele din țările terțe.

5.10 Programele destinate pieței interne trebuie să aibă o viziune bazată pe dimensiunea europeană și pe valoarea adăugată, care să depășească perspectiva strict națională: cu cât un program cuprinde mai multe produse și de piețe, cu atât este mai bun. Pe lângă aceasta, programele trebuie să fie complementare, altfel spus să creeze sinergii, cu alte programe naționale sau regionale, pentru a se evita duplicarea acțiunilor sau mesajele contradictorii. În domenii precum educația și sănătatea, potențialul existent poate și trebuie să fie valorificat, pentru a îmbunătăți eficacitatea măsurilor de informare. Nu în ultimul rând, conceperea și punerea în aplicare a viitoarei politici de informare și promovare a produselor agroalimentare trebuie să țină seama de impactul asupra ratei de ocupare a forței de muncă.

Bruxelles, 7 decembrie 2011.

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 64/432/CEE a Consiliului în ceea ce privește bazele de date electronice care fac parte din rețelele de supraveghere din statele membre

COM(2011) 524 final – 2011/0228 (COD)

și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1760/2000 în ceea ce privește identificarea electronică a bovinelor și eliminarea dispozițiilor privind etichetarea facultativă a cărnii de vită și mânzat

COM(2011) 525 final – 2011/0229 (COD)

(2012/C 43/14)

Raportor: **dl Henry BRICHART**

La 14 și 20 septembrie, Consiliul și, la 13 septembrie, Parlamentul European au hotărât, în conformitate cu articolul 43 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 64/432/CEE a Consiliului în ceea ce privește bazele de date electronice care fac parte din rețelele de supraveghere din statele membre

COM(2011) 524 final – 2011/0228 (COD)

și

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1760/2000 în ceea ce privește identificarea electronică a bovinelor și eliminarea dispozițiilor privind etichetarea facultativă a cărnii de vită și mânzat

COM(2011) 525 final – 2011/0229 (COD)

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie 2011), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 180 de voturi pentru, 3 voturi împotriva și 9 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE recunoaște marele volum de muncă depus în cadrul sectorului de creștere a bovinelor în vederea restabilirii încrederii consumatorilor în urma crizei generate de encefalopatia spongiformă bovină (ESB).

1.2 Sistemul instituit de identificare și înregistrare a bovinelor permite asigurarea transparenței și trasabilității cu multă precizie și o bună capacitate de reacție.

1.3 În plus, această capacitate de a localiza și identifica animalele constituie un ajutor important în combaterea bolilor infecțioase.

1.4 Cu toate acestea, punerea în aplicare a diferitelor tehnici utilizate reprezintă o sarcină financiară importantă pentru organizațiile din sector.

1.5 Progresele tehnologice care au avut loc începând din 1997 pot aduce părților participante la acest proces un sprijin important în acest domeniu, în special prin identificarea electronică.

1.6 Cu toate acestea, se observă că costurile și avantajele directe aduse de aceste tehnici nu se distribuie uniform de-a lungul lanțului de producție alimentară; costurile sunt suportate în principal de operatori, în timp ce participanții din aval beneficiază de o mare parte a avantajelor financiare.

1.7 Acestea sunt motivele pentru care CESE consideră că este preferabil ca sistemul de identificare electronică a bovinelor să nu devină obligatoriu la nivel european, căci este puțin probabil ca piața să compenseze costul foarte ridicat al acestei tehnici. În plus, acest lucru nu ar aduce beneficii reale suplimentare consumatorilor.

1.8 Cu toate acestea, în măsura în care într-un stat membru participanții la lanțul de producție alimentară acceptă punerea în aplicare a sistemului, trebuie prevăzută posibilitatea pentru acest stat membru de a decide ca sistemul să fie obligatoriu pe teritoriul său.

1.9 De asemenea, CESE consideră că trebuie lăsată crescătorilor de animale posibilitatea de a recurge în mod voluntar la identificarea electronică.

1.10 Prin urmare, pentru a evita orice denaturare a concurenței care ar putea periclita piața comună, ar trebui ca statul membru care a decis ca identificarea să fie obligatorie să suporte el însuși marcarea electronică a animalelor introduse pe teritoriul său.

1.11 În plus, CESE consideră că, din motive de armonizare a practicilor, dispozitivele electronice de identificare ar trebui să fie toate realizate cu aceleași tehnologii. Acesta este motivul pentru care este absolut necesar ca acestea să fie armonizate, conform normelor internaționale.

1.12 Prin urmare, CESE aprobă ideea generală a propunerii Comisiei, cu condiția să se acorde o atenție deosebită bunei funcționări a pieței comune și impactului asupra diferitelor verigi din lanț.

1.13 În ceea ce privește etichetarea facultativă a cărnii de vită și de mânzat, CESE nu se opune eliminării dispozițiilor comunitare în măsura în care operatorii vor putea prezenta pe etichete informațiile suplimentare pe care le consideră importante.

2. Context

2.1 Regulamentul (CE) nr. 1760/2000 prevede că fiecare stat membru trebuie să instituie un sistem de identificare și înregistrare a bovinelor în vederea identificării individuale a animalelor cu ajutorul crotaliilor, a unui registru ținut în fiecare exploatare, a unui pașaport pentru fiecare animal care să conțină date privind toate deplasările acestuia și a înregistrării tuturor deplasărilor acestuia într-o bază de date computerizată care să permită regăsirea rapidă a animalelor și a grupurilor de animale în caz de boală. Acest regim ar fi permis realizarea obiectivelor privind restabilirea încrederii consumatorilor în carnea de vită și mânzat, asigurând transparența și trasabilitatea completă a bovinelor și a produselor din carne de vită și mânzat, și stabilirea locației și a traseului animalelor în scopuri veterinare, de importanță crucială pentru combaterea bolilor infecțioase.

2.2 Regulamentul a fost inclus în Comunicarea Comisiei către Consiliu și Parlamentul European privind un „Program de acțiune pentru reducerea sarcinilor administrative în UE” ca „obligații de informare având o importanță specială în ceea ce privește sarcinile pe care le impun întreprinderilor”. Planul de acțiune al noii strategii în materie de sănătate animală a UE prevede simplificarea de către Comisie a obligațiilor de informare în cursul introducerii identificării electronice a bovinelor (IDE).

2.3 Cu toate acestea, la momentul la care actualele norme de identificare a bovinelor au fost adoptate în 1997, IDE nu era suficient de dezvoltată din punct de vedere tehnic încât să poată fi aplicată bovinelor. IDE bazată pe identificarea prin intermediul undelor din spectrul radio (*radio frequency identification* – *RFID*) s-a dezvoltat considerabil în ultimii 10 ani și oferă o citire mai rapidă și mai exactă a codurilor individuale ale animalelor direct în sistemele de prelucrare a datelor. Utilizarea

dispozitivelor electronice de identificare ar putea contribui la reducerea sarcinilor administrative și a formalităților în cazul în care registrul exploatarei ar fi păstrat în formă electronică (situație caracteristică unui procent din ce în ce mai mare de ferme). În plus, un sistem mai rapid și mai fiabil va permite o citire mai rapidă și mai exactă decât în cazul crotaliilor clasice, ușurând procedura de raportare către baza de date centrală a deplasărilor animalelor și, prin urmare, oferind o mai bună și mai rapidă trasabilitate a animalelor infectate și/sau a alimentelor contaminate.

2.4 IDE a fost deja introdusă în UE în cazul mai multor specii de animale. Câteva state membre ale Uniunii Europene au început să pună în aplicare IDE facultativă a bovinelor. Deoarece nu au fost stabilite standarde tehnice armonizate la nivelul UE, în diferite state membre ar putea fi utilizate diferite tipuri de dispozitive electronice de identificare și de cititoare, utilizând frecvențe RFID diferite, această abordare fiind susceptibilă să determine o lipsă de armonizare, periclitarea schimbului electronic de date și riscul ca avantajele dispunerii de sisteme de IDE să fie pierdute.

2.5 O evaluare a impactului a conchis că introducerea IDE a bovinelor în mod facultativ ca instrument de identificare oficială ar permite participanților să aibă timp să se familiarizeze cu sistemul de IDE. Pe de altă parte, introducerea obligatorie a IDE i-ar putea dezavantaja din punct de vedere economic pe unii operatori.

2.6 De asemenea, Regulamentul (CE) nr. 1760/2000 prevede introducerea unui sistem de etichetare facultativă a cărnii de vită și mânzat, pentru care Comisia a evidențiat deficiențe legate de sarcini administrative și de costuri, precum și de neaplicarea uniformă în toate statele membre.

3. Propunerile Comisiei

3.1 Propunerea Comisiei [COM(2011) 525 final] ia în considerare rezultatele consultărilor cu părțile interesate și rezultatul unei evaluări a impactului. Comisia propune instituirea identificării electronice a bovinelor în mod facultativ. În acest regim facultativ:

- bovinele ar putea fi identificate prin două crotalii convenționale (sistemul actual) sau printr-un dispozitiv convențional vizibil și un dispozitiv electronic de identificare în conformitate cu standardele armonizate la nivel UE;
- este prevăzută, de asemenea, posibilitatea pentru statele membre ale UE să opteze pe teritoriul național pentru un regim bazat pe obligativitate.

3.2 Propunerea abrogă totodată cerințele de notificare privind informațiile suplimentare în regimul de etichetare facultativ, din cauza costurilor și a sarcinilor administrative excesive.

3.3 Propunerea aliniază Regulamentul (CE) nr. 1760/2000 la Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE).

3.4 Sistemul de identificare electronică a bovinelor impune în consecință modificarea Directivei 64/432/CEE a Consiliului în ceea ce privește bazele de date electronice care fac parte din rețelele de supraveghere din statele membre. Elementele bazelor de date electronice prevăzute în Directiva 64/432/CEE nu includ deocamdată nicio referire la mijloacele electronice de identificare. Pe această bază, cele două propuneri, COM(2011) 524 final și COM(2011) 525 final, sunt prezentate în cadrul aceluiași pachet legislativ.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind definirea, denumirea, prezentarea, etichetarea și protejarea indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate

COM(2011) 530 final – 2011/0231 (COD)

(2012/C 43/15)

Raportor: **dl José María ESPUNY MOYANO**

La 14 septembrie 2011 și respectiv la 15 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 43 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul și Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de Regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind definirea, denumirea, prezentarea, etichetarea și protejarea indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate

COM(2011) 530 final – 2011/0231 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 21 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie 2011), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 186 de voturi pentru, 4 voturi împotrivă și 8 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul Economic și Social European întâmpină cu satisfacție propunerea de regulament privind definirea, denumirea, prezentarea, etichetarea și protecția indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate, care simplifică, actualizează și înlocuiește legislația comunitară specifică pentru aceste produse, și anume Regulamentul (CEE) nr. 1601/91 al Consiliului, de stabilire a normelor generale privind definirea, descrierea și prezentarea vinurilor aromatizate, a băuturilor aromatizate pe bază de vin și a cocteilurilor aromatizate din produse vitivinicole⁽¹⁾ și Regulamentul (CE) nr. 122/94 al Comisiei privind normele de aromatizare și adăugare de alcool aplicabile anumitor produse⁽²⁾.

1.2 CESE constată că prezenta propunere de regulament se limitează, în esență, la simplificarea și modernizarea dispozitivului care a permis buna funcționare a pieței interne a acestor produse, asigurând corecta informare și protecția consumatorilor, în vederea adaptării acestuia la evoluțiile legislative în materie de politică de calitate a produselor vitivinicole, la regulile OMC și la dispozițiile Tratatului privind funcționarea Uniunii Europene („Tratatul”), introducând anumite ajustări tehnice, care permit, în special, următoarele îmbunătățiri:

- sporirea aplicabilității, lizibilității și clarității legislației Uniunii privind produsele vitivinicole aromatizate;
- consolidarea și actualizarea unei politici privind calitatea bine definite pentru aceste produse, sporind reputația și calitatea pe care le-au dobândit aceste produse pe piața internă și internațională, pe baza definițiilor aflate în vigoare în prezent, actualizarea anumitor denumiri

comerciale în perspectiva creșterii conținutului de vin în locul adaosului direct de alcool, garantându-se astfel informarea adecvată a consumatorilor;

- adaptarea normelor de elaborare a acestor produse la noi cerințe și posibilități tehnice;
- adaptarea reglementărilor Uniunii la cerințele OMC, inclusiv acordul TRIPS;
- actualizarea criteriilor de recunoaștere a noilor indicații geografice.

2. Introducere

2.1 Comisia Europeană propune actualizarea normelor aplicabile definirii, denumirii, prezentării, etichetării și protecției indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate, sporind reputația și calitatea pe care le-au dobândit aceste produse pe piața internă și internațională, pentru a lua în considerare inovațiile tehnologice, evoluția piețelor și așteptările consumatorilor, menținând în același timp metodele de producție tradiționale.

2.2 Comisia Europeană propune ca acest regulament să se aplice tuturor produselor vitivinicole aromatizate comercializate în Uniune, indiferent dacă sunt produse în statele membre sau în țări terțe, pentru a garanta protecția intereselor consumatorilor. Pentru a îmbunătăți reputația produselor vitivinicole aromatizate pe piața mondială, prezentul regulament trebuie să se aplice și unor astfel de băuturi produse în Uniune pentru export.

⁽¹⁾ JO L 149, 14.6.1991, p. 1.

⁽²⁾ JO L 21, 26.1.1994, p. 7.

2.3 Propunerea menține practic definițiile tradiționale ale produselor vitivinicole aromatizate pe baza practicilor tradiționale de calitate, actualizate și îmbunătățite însă din perspectiva progresului tehnologic, permițând în special opțiunea de a crește conținutul de vin în locul adaosului direct de alcool de origine agricolă. La unele produse din categoria băuturilor aromatizate pe bază de vin se propune reducerea substanțială a nivelului minim cerut de tărie alcoolică, pentru a răspunde cererii crescânde a consumatorilor de produse cu tărie mai scăzută, și având în vedere progresele tehnice care permit o calitate care înainte nu se putea garanta decât prin nivele minime de alcool mai ridicate. De asemenea, propunerea stabilește măsuri specifice în ce privește denumirea și prezentarea acestor produse care completează legislația orizontală a Uniunii în materie de etichetare a alimentelor, pentru a se evita ca alte produse, care nu îndeplinesc cerințele stabilite în prezentul regulament să utilizeze în mod greșit denumirile comerciale ale produselor vitivinicole aromatizate.

2.4 Propunerea prevede ca produsele vitivinicole aromatizate să fie elaborate respectând normele de producție care garantează satisfacerea așteptărilor consumatorilor în materie de calitate și metode de producție. În vederea respectării normelor internaționale din domeniu, în conformitate cu prevederile pentru produsele vitivinicole, aceste reguli vor trebui să se bazeze ca normă generală pe recomandările publicate de Organizația Internațională a Viei și Vinului (OIV).

2.5 Propunerea are în vedere norme specifice în materie de protecție a indicațiilor geografice ale acestor produse, care nu sunt incluse în domeniile de aplicare ale Regulamentului nr. XXXX/20YY al Parlamentului European și al Consiliului privind sistemele din domeniul calității produselor agricole [COM(2010) 733 final], Regulamentului nr. XXXX/20YY al Parlamentului European și al Consiliului [COM(2010) 799 final] de instituire a unei organizări comune a piețelor agricole și privind dispoziții specifice referitoare la anumite produse agricole (Regulamentul privind OCP unică) și Regulamentului (CE) nr. 110/2008 al Parlamentului European și al Consiliului privind definirea, desemnarea, prezentarea, etichetarea și protecția indicațiilor geografice ale băuturilor spirtoase și de abrogare a Regulamentului (CEE) nr. 1576/89 al Consiliului, stabilind o procedură comunitară pentru înregistrarea, respectarea, modificarea și eventuala anulare a indicațiilor

geografice din țările terțe sau țări ale Uniunii Europene, în conformitate cu regimul prevăzut pentru produsele din sectorul vitivinicol.

2.6 Propunerea are, de asemenea, în vedere adaptările necesare în materie de competențe conferite Comisiei în temeiul Regulamentului (CEE) nr. 1601/91 și al Regulamentului (CE) nr. 122/94 la dispozițiile articolelor 290 și 291 din Tratat.

2.7 Propunerea nu are nicio implicație pentru bugetul UE.

3. Observații

3.1 CESE salută propunerea de regulament privind definirea, denumirea, prezentarea, etichetarea și protecția indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate.

3.2 În Uniune, produsele vitivinicole aromatizate sunt importante pentru consumatori, pentru producători și pentru sectorul agricol. Aproximativ 90 % din producția mondială de asemenea produse provine din UE (cca. 3 milioane de hl pe an), care consumă în jur de 2 milioane de hl anual. Principalele țări producătoare în UE sunt: Italia, Franța, Spania și Germania, deși există produse tradiționale care fac parte din cultura multor alte state membre, atât în nord, cât și în centru și în est. Aceste produse reprezintă, în plus, o piață foarte interesantă pentru lanțul de valori al sectorului vitivinicol european din punct de vedere calitativ și cantitativ, oferind o utilizare stabilă a producției europene de vin, în special de vin alb, contribuind la echilibrarea pieței vinului și la sporirea competitivității acesteia, unul din obiectivele esențiale ale PAC pentru acest sector.

3.3 Măsurile propuse contribuie la sporirea renumelui pe care l-au dobândit aceste produse pe piața internă și internațională, menținând metodele tradiționale de producție și permițând adaptarea acestora la cererea consumatorilor și la inovarea tehnologică atunci când aceasta contribuie la sporirea calității, asigurând un nivel înalt al protecției consumatorilor, obținerea unei mai mari transparențe a pieței și a unor condiții de concurență loială între operatori.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/106/CE privind nivelul minim de formare a navigatorilor

COM(2011) 555 final – 2011/0239 (COD)

(2012/C 43/16)

Raportor: **dr. BREDIMA**

La 30 septembrie 2011 și la 28 septembrie 2011, în conformitate cu articolul 100 alineatul (2) și cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul Uniunii Europene și, respectiv, Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de Directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/106/CE a Parlamentului European și a Consiliului privind nivelul minim de formare a navigatorilor

COM(2011) 555 final – 2011/0239 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 176 voturi pentru, 3 voturi împotriva și 10 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Actualizarea formării profesionale în domeniul maritim este esențială pentru atractivitatea pe care o prezintă profesiile maritime în UE și reprezintă o cale către o mai mare siguranță și securitate în acest domeniu. Know-how-ul din domeniul maritim are o importanță strategică în păstrarea poziției UE de lider mondial în domeniul maritim.

1.2 CESE susține propunerea de directivă care urmărește alinierea Directivei 2008/106/CE privind nivelul minim de formare a navigatorilor la modificările care au fost aduse la Manila (2010) Convenției internaționale din 1978 privind standardele de pregătire a navigatorilor, brevetare/atestare și efectuare a serviciului de cart (Convenția STCW).

1.3 Adoptarea de către statele membre a propunerii de directivă este de importanță crucială, întrucât, începând cu 2012, formarea navigatorilor va fi supusă unor noi norme privind competențele, profilul profesional, siguranța și certificarea la nivel mondial, în urma intrării în vigoare a modificărilor de la Manila aduse Convenției STCW.

1.4 CESE nu este de acord cu formularea propusă la articolul 15 alineatul (11): „[...] statele membre pot autoriza sau înregistra acorduri colective, care permit excepții de la orele obligatorii de odihnă [ale navigatorilor] [...]”. Directiva UE nu ar trebui să se abată de la formulările din legislația internațională și legislația UE existentă, și anume Convenția OIM nr.180, Convenția OIM privind munca în domeniul maritim, din 2006, și Directiva 1999/63/CE. Ultima dintre acestea, Directiva privind organizarea timpului de lucru al navigatorilor, a fost elaborată în urma purtării unor negocieri îndelungate și anevoioase între partenerii sociali, iar rezultatul dialogului social ar trebui respectat de către instituțiile UE.

1.5 CESE recomandă să se indice în propunerea de directivă un format standard de înregistrare a orelor de odihnă și a orelor de muncă. Acest format standard ar putea face referire la orientările OMI/OIM pentru elaborarea unor tabele de organizare a timpului de lucru la bord al navigatorilor și a formatelor de înregistrare a orelor de muncă și a orelor de odihnă.

1.6 CESE remarcă faptul că, din cauza procedurilor legislative pregătitoare din cadrul Consiliului UE și al Parlamentului, deși Convenția STCW va intra în vigoare la 1 ianuarie 2012, directiva propusă nu va intra în vigoare până în iulie 2012. CESE atrage atenția asupra faptului că vor apărea probleme legate de controalele efectuate de statele terțe ale porturilor din țări din afara UE cu privire la noile ore de lucru ale navigatorilor, iar navigatorii din UE nu vor primi, într-o primă etapă, certificatele STCW 2010. Este necesară o clarificare juridică.

1.7 În ceea ce privește evaluarea țărilor terțe în scopul recunoașterii institutelor lor de formare și a a certificatelor emise de acestea, CESE este de părere că prelungirea perioadei actuale de la trei luni la optsprezece luni este realistă, pentru a se ține seama de volumul mare de lucru al statelor cu ieșire la mare și de lipsa de resurse a statelor fără ieșire la mare.

1.8 CESE apreciază drept pozitiv faptul că statelor membre li se va solicita să furnizeze Comisiei Europene informații standardizate privind certificarea navigatorilor, în vederea realizării unor analize statistice.

1.9 CESE recomandă includerea în propunerea de directivă a definiției marinarilor electrotehniști, în conformitate cu dispozițiile Convenției STCW.

1.10 Luând în considerare creșterea la nivel mondial a numărului atacurilor piraterești, CESE îndeamnă Comisia și statele membre să examineze urgent formarea navigatorilor în domeniul combaterii pirateriei. O astfel de formare ar trebui să se bazeze pe bunele practici de gestionare ale ONU și pe Codul internațional pentru securitatea navelor și facilităților portuare (ISPS).

2. Introducere

2.1 Calitatea formării puse la dispoziția navigatorilor reprezintă cheia unui transport maritim profitabil. Chiar în perioade marcate de tulburări de ordin economic la nivel mondial, formarea în domeniul maritim ar trebui văzută nu ca un cost, ci ca o investiție. Formarea în domeniul maritim reprezintă o cale către o siguranță și o securitate mai mare în domeniul maritim.

2.2 Convenția privind standardele de pregătire a navigatorilor, brevetare/atestare și efectuare a serviciului de cart (STCW), din 1978, adoptată de Organizația Maritimă Internațională (OMI), privește în principal cerințele de formare a ofițerilor. Convenția STCW a fost modificată inițial în 1995, iar apoi în 2010, prin modificările de la Manila.

2.3 Înunile avize anterioare⁽¹⁾, CESE a subliniat importanța know-how-ului european în domeniul maritim, a respectării Convenției STCW în cadrul directivelor UE și a actualizării educației maritime, ca una dintre acțiunile principale menite să atragă tinerii către cariere în acest domeniu (conferința pe tema „Creșterea atractivității carierelor în domeniul maritim în UE”, organizată special de CESE la 11 martie 2010). Este esențial ca UE să își mențină baza formată din 250 000 de navigatori, întrucât, dacă aceștia nu mai există, celelalte peste două milioane de persoane care activează în cadrul sectorului maritim al UE ar putea să își piardă, la rândul lor, locurile de muncă. Prin urmare, o formare actualizată în domeniul maritim prezintă o importanță strategică pentru păstrarea poziției UE de lider mondial în domeniul maritim.

2.4 Obiectivul dublu al proiectului de directivă de modificare a Directivei 2008/106/CE constă în: în primul rând, în alinierea legislației UE cu normele internaționale prin transpunerea Convenției STCW revizuite (în 1978) a OMI, adoptate în cadrul Conferinței de la Manila (2010); în al doilea rând, în stabilirea unor cerințe adresate statelor membre de a furniza informații privind certificatele și de a prelungi perioada de recunoaștere a sistemelor educaționale din țări terțe. Noile standarde internaționale se vor aplica începând cu 1 ianuarie 2012.

Termenul de aplicare propus la nivelul UE este 31 decembrie 2012. Rezultatul final va consta în asigurarea aplicării în mod uniform a Convenției STCW de către statele membre în versiunea sa actualizată și în asigurarea formării adecvate a navigatorilor de pe navele sub pavilion UE care dețin certificate emise de țări din afara UE.

3. Observații generale

3.1 Începând cu 2012, formarea navigatorilor va fi supusă unor noi norme privind competențele, profilul profesional, siguranța și certificarea. Întrucât accidentele tind să se producă în cazurile în care formarea prezintă lacune și în lipsa unei certificări corespunzătoare, formarea și certificarea sunt de importanță maximă pentru siguranța maritimă. Convenția STCW a OMI este una dintre cele patru convenții majore la nivel mondial. Celelalte trei sunt următoarele: Convenția internațională pentru siguranța vieții pe mare (Convenția SOLAS), Convenția internațională pentru prevenirea poluării spațiului maritim (Convenția MARPOL) și Convenția privind munca în domeniul maritim (MLC). Întrucât statele membre UE sunt și ele semnatare ale convenției, este important ca legislațiile internațională și europeană să fie aliniate. Aceste modificări duc la standarde mai ridicate în ceea ce privește: starea medicală, capacitatea de a efectua serviciul la bord și abuzul de alcool, introducerea unor noi profiluri profesionale, cum ar fi „marinari competenți” și „ofițeri electrotehniști”, formare în domeniul securității pentru toți navigatorii, tipuri simplificate și mai clare de certificate. Proiectul de directivă conține îmbunătățiri în ceea ce privește procedurile (cum ar fi, de exemplu, procedura de comitologie și recunoașterea școlilor din țări terțe) și cerința ca statele membre să pună la dispoziție statistici privind formarea navigatorilor.

3.2 CESE susține propunerea care urmărește alinierea Directivei 2008/106/CE privind nivelul minim de formare a navigatorilor cu modificările de la Manila aduse Convenției STCW. CESE recomandă asigurarea în mod corespunzător de către Comisia Europeană a punerii în aplicare a Directivei STCW de către statele membre și insistă asupra respectării Convenției STCW atunci când se face evaluarea statelor terțe în vederea recunoașterii institutelor de formare și a certificatelor emise de acestea. Cu toate că propunerea de directivă reprezintă, în mare măsură, transpunerea *ad litteram* a modificărilor de la Manila în legislația UE, ea recomandă, de asemenea, aducerea unor modificări de amploare medie dispozițiilor actuale ale UE privind recunoașterea certificatelor navigatorilor.

3.3 CESE ia notă de faptul că grupul de acțiune al Comisiei Europene privind ocuparea forței de muncă și competitivitatea în sectorul maritim (din cadrul DG MOVE) a recomandat, în iulie 2011, elaborarea unor propuneri în vederea integrării modificărilor de la Manila la Convenția STCW în legislația UE. Standardizarea formării la nivel mondial le permite navelor europene să aibă navigatori bine pregătiți, indiferent de statul în care echipajul a beneficiat de această pregătire. După cum a afirmat comisarul european pentru transporturi, dl Siim Kallas, „[...] deoarece transportul maritim reprezintă o industrie la nivel mondial, este esențială stabilirea unor standarde minime de formare la nivel internațional.”

⁽¹⁾ JO C 168, 20.7.2007, pp. 50-56
JO C 211, 19.8.2008, pp. 31-36
JO C 255, 22.9.2010, pp. 103-109
JO C 248, 25.8.2011, pp. 22-30
JO C 14, 16.1.2001, p. 41
JO C 80, 3.4.2002, pp. 9-14
JO C 133, 6.6.2003, pp. 23-25
JO C 157, 28.6.2005, pp. 42-47
JO C 157, 28.6.2005, pp. 53-55
JO C 97, 28.4.2007, pp. 33-34
JO C 151, 17.6.2008, p. 35

3.4 În avizul său recent privind Cartea albă în domeniul transporturilor (Avizul privind Cartea albă „Către un sistem de transport competitiv și eficient din punct de vedere al resurselor” – CESE 1607/2011, din 26 octombrie 2011, raportor: dl Coulon, coraportor: dl Back), CESE a reafirmat: „Legislația UE trebuie să fie în conformitate deplină cu legislația internațională, în special cu [...] Convenția internațională privind standardele de pregătire a navigatorilor, brevetare/atestare și efectuare a serviciului de cart (STCW) a Organizației Maritime Internaționale (OMI).”

3.5 Cercetările recente dovedesc faptul că există pe piața internațională a forței de muncă o problemă îngrijorătoare legată de certificarea frauduloasă, în special în cazul marinarilor, fapt ce pune la îndoială valabilitatea certificatelor acestora. În plus, mulți marinari din țări terțe nu pot înlocui marinarii din UE pe piața forței de muncă în caz de nevoie, din cauza diferențelor culturale, a problemelor lingvistice și a restricțiilor privind ocuparea forței de muncă ⁽²⁾.

4. Observații specifice

4.1 *Articolul 15 alineatul (9) (formatul standard pentru păstrarea evidenței orelor zilnice de odihnă)*

4.1.1 La articolul 15 alineatul (9) nu se prevede un format standard pentru înregistrarea orelor de odihnă și a orelor de muncă, care trebuie actualizat de către administrații. La alineatul (7) din secțiunea A-VIII/1 a Convenției STCW, astfel cum a fost modificată prin acordurile de la Manila, se face trimitere la orientările OMI/OIM pentru elaborarea tabelelor de organizare a muncii la bord a navigatorilor și a formatelor pentru înregistrarea orelor de muncă și a orelor de odihnă ale navigatorilor. În plus, la regula 2.3 standardul A2.3, alineatele (10) și (11) din Convenția privind munca în domeniul maritim, din 2006, a OIM există o trimitere la formatul standard de înregistrare a orelor de muncă și a orelor de odihnă.

4.1.2 CESE recomandă să se indice în propunerea de directivă un format standard de înregistrare a orelor de odihnă și a orelor de muncă. Acest format standard ar putea face referire la orientările OMI/OIM pentru elaborarea tabelelor de organizare a muncii la bord a navigatorilor și a formatelor de înregistrare a orelor de muncă și a orelor de odihnă.

4.2 *Articolul 15 alineatul (11) (orele de odihnă)*

4.2.1 Potrivit formulării revizuite de la articolul 15 alineatul (11): „[...] statele membre pot autoriza sau înregistra acorduri colective, care permit excepții de la orele obligatorii de odihnă [...]”. Această formulare reprezintă o abreviere considerabilă a formulărilor din legislația internațională și europeană existentă, în special a formulărilor existente în Convenția STCW revizuită și în Convenția nr. 180 a OIM (și, prin urmare, și în Convenția privind munca în domeniul maritim a OIM).

4.2.2 Formularea de la articolul 15 alineatul (11) diferă față de cea din Directiva 1999/63/CE din 21 iunie 1999 privind Acordul de organizare a timpului de lucru al navigatorilor, încheiată între Asociația Proprietarilor de Nave din Comunitatea Europeană (ECSA) și Federația Sindicatelor Lucrătorilor din Transporturi din Uniunea Europeană (FST). Asemenea acorduri sunt rezultatul unor negocieri îndelungate și anevoioase între partenerii sociali, iar rezultatul final al acestor negocieri se află într-un echilibru fragil. Orice modificare adusă formulării unui acord între partenerii sociali ar trebui să se producă în urma unor dezbateri și negocieri între partenerii sociali. Noua formulare abreviată de la articolul 15 alineatul (11) nu este rezultatul unei dezbateri sau negocieri între partenerii sociali. Ea a fost introdusă de Comisia Europeană fără a se întreprinde în prealabil nicio consultare a partenerilor sociali. CESE îndeamnă Comisia să respecte formularea din Directiva 1999/63/CE privind Acordul [încheiat între partenerii sociali] de organizare a timpului de lucru al navigatorilor.

4.3 *Intrarea în vigoare a noii directive*

4.3.1 Modificările de la Manila la Convenția STCW vor intra în vigoare la 1 ianuarie 2012. Cu toate acestea, având în vedere procedura legislativă ordinară din cadrul Consiliului UE și al Parlamentului European, Comisia Europeană a prevăzut următoarele: „Deoarece, la momentul respectiv (adică 1 ianuarie 2012), prezenta propunere nu va fi încă adoptată, s-a prevăzut că propunerea de directivă ar trebui să intre în vigoare de imediat ce este publicată în Jurnalul Oficial.”

4.3.2 Întârzierea în adoptarea directivei va genera un paradox juridic, adică un conflict între Acordul STCW de la Manila și Directiva STCW revizuită, în special în ceea ce privește data intrării în vigoare. La 1 ianuarie 2012, fie statele membre nu își vor respecta obligațiile la nivel internațional, fie, în cazul în care ratifică convenția, nu se vor conforma Directivei STCW actuale. Este probabil ca statele membre să aștepte rezultatul final al directivei înainte de a ratifica Acordul de la Manila. Între timp, navele sub pavilion UE vor continua să facă comerț cu statele membre care ar putea să fi ratificat deja Acordul de la Manila. Acest fapt ar crea o problemă serioasă navelor sub pavilion UE, deoarece statele de pavilion UE nu ar respecta încă normele prevăzute de Acordul de la Manila.

4.3.3 CESE atrage atenția asupra faptului că vor exista probleme legate de controalele portuare efectuate de către statele porturilor în țări din afara UE, în special referitor la noile dispoziții privind orele de odihnă. Această preocupare este legată de aplicarea noilor cerințe privind orele de odihnă. Ar trebui recunoscut faptul că unele nave sub pavilion UE ar putea avea probleme legate de controalele portuare efectuate de statele porturilor în țări din afara UE. Este posibil ca navigatorii UE să devină necompetitivi, deoarece, într-o primă etapă, nu vor avea certificatul STCW 2010. În plus, vor exista probleme legate de valabilitatea certificatelor și de efectul asupra perioadelor de valabilitate a atestatelor care le-au fost eliberate navigatorilor din UE de către țări din afara UE. Având în vedere cele menționate anterior, este necesară o clarificare juridică.

⁽²⁾ JO C 80, 3.4.2002, pp. 9-14.

4.4 Recunoașterea sistemelor de formare și de certificare din țări terțe

4.4.1 În ceea ce privește evaluarea țărilor terțe în scopul recunoașterii institutelor de formare și a certificatelor emise de acestea, în propunere se prevede prelungirea termenului-limită de trei luni, valabil în prezent, la optsprezece luni. Unele state membre doresc un termen-limită și mai lung, datorită volumului mare de muncă pentru statele care au ieșire la mare (cum ar fi Malta) sau datorită lipsei de resurse din statele care nu au ieșire la mare. CESE remarcă faptul că această prelungire este realistă, permițând să se țină seama de volumul mare de muncă pentru statele cu ieșire la mare.

4.5 Sistemul de informații STCW

4.5.1 Comisia deplânge existența unor informații inexacte privind certificatele și propune regruparea informațiilor din registrele naționale în mod armonizat și consecvent. CESE apreciază drept pozitiv faptul că statelor membre li se va solicita să furnizeze Comisiei Europene informații standardizate privind certificarea navigatorilor, în vederea realizării analizelor statistice. Utilizarea sistemului de informații STCW al EMSA în calitate de platformă de colectare a informațiilor necesare ar fi de ajutor pentru acest sector în ceea ce privește calcularea actualelor oferte și cereri de navigatori și estimarea cererilor și ofertelor viitoare.

4.6 Marinar electrotehnist

4.6.1 Deși proiectul de directivă face trimitere la regula III/7, definiția marinarului electrotehnist, astfel cum este formulată la regula I/1 alineatul (36), nu a fost introdusă în noua propunere de directivă.

4.6.2 CESE propune includerea în proiectul de directivă a definiției marinarului electrotehnist, în conformitate cu dispozițiile prevăzute la regula I/1 alineatul (36) din Convenția STCW, după cum urmează: „Prin marinar electrotehnist se înțelege un marinar calificat în conformitate cu dispozițiile prevăzute la regula III/7 a convenției.”

4.7 Formarea în domeniul combaterii pirateriei

4.7.1 CESE preconizează că se va solicita în regim de urgență formarea în domeniul combaterii pirateriei a navigatorilor, dată fiind explozia fenomenului pirateriei și repercusiunile acestuia asupra navigatorilor. Prin urmare, CESE îndeamnă Comisia să examineze această chestiune împreună cu statele membre, ținându-se seama de dispozițiile prevăzute de bunele practici de gestionare ale ONU (în cazul pirateriei) și de Codul internațional pentru securitatea navelor și facilităților portuare (ISPS).

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Comerț, creștere și afaceri internaționale. Politica comercială – componentă cheie a strategiei Europa 2020”

COM(2010) 612 final

(2012/C 43/17)

Raportor: **dna Evelyne PICHENOT**

La 9 noiembrie 2010, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comerț, creștere și afaceri internaționale: politica comercială – componentă cheie a Strategiei UE 2020

COM(2010) 612 final.

Secțiunea pentru Relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie 2011), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 185 voturi pentru, 1 vot împotriva și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 La sfârșitul anului 2010, Comisia Europeană a publicat o nouă comunicare, într-un moment în care comerțul internațional cunoaște modificări profunde, care diferențiază procesul actual de etapa precedentă a globalizării. Considerată capitol extern al Strategiei UE 2020 ⁽¹⁾, politica comercială a UE ar urmări ca schimburile să contribuie din plin la realizarea unei creșteri susținute, care lipsește în prezent pentru a ieși din criză, garantând totodată perenitatea economiei sociale de piață și sprijinind tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon.

1.2 Comitetul observă cu interes că „politica comercială revizuită” prezentată în comunicarea „Comerț, creștere și afaceri internaționale” ⁽²⁾ reprezintă o etapă și aduce clarificări utile în privința priorităților următoare, pe linia Strategiei UE 2020 a Uniunii:

- o deschidere comercială adaptată deplasării către Asia a geografiei schimburilor;
- legătura crucială cu securitatea aprovizionării cu materii prime și energie;
- importanța majoră a obstacolelor din calea comerțului și investițiilor (netarifare sau de reglementare), inclusiv în accesul la contractele de achiziții publice;

— cerința de reciprocitate în negocierile multilaterale sau bilaterale cu partenerii economici strategici ai Uniunii, inclusiv în chestiuni legate de proprietatea intelectuală;

— recurgerea la mecanismele de protecție comercială.

1.3 În legătură cu câteva subiecte, Comitetul consideră că trebuie clarificată legislația existentă, în special în materie de subvenții și ajutoare de stat, și că trebuie să-și folosească valorile și normele, recurgând, la nevoie, la mecanismele organului de reglementare a litigiilor al OMC (ORD), pentru a alimenta o jurisprudență mai conformă cu viziunea sa asupra concurenței loiale, în special în raport cu țările emergente.

1.4 Multiplicarea negocierilor bilaterale și dificultatea lor nu trebuie să determine UE să-și reducă exigențele în domeniile social și de mediu. În mare măsură, aceste două domenii trebuie să fie luate în considerare pe picior de egalitate cu domeniul economic al negocierilor. În acest sens, Comitetul acordă o atenție deosebită conținutului și monitorizării capitolului privind dezvoltarea durabilă, subliniind că pregătirea acestui capitol este strâns legată de calitatea studiilor de impact și de relevanța măsurilor de însoțire.

1.5 CESE recomandă ca ONU să elaboreze o cartă mondială care să stabilească un minim de drepturi legate de nivelul minim de protecție socială al OIM, care ar putea fi anexată la analiza Obiectivelor de dezvoltare ale mileniului, prevăzută pentru 2015. Această carte ar constitui o referință coerentă cu angajamentele în materie de comerț și dezvoltare. În primul rând, OIM trebuie recunoscută ca observator pe lângă OMC și, treptat, asociată la mecanismul de examinare a politicilor comerciale al acesteia.

⁽¹⁾ Cf. 3.3, „Utilizarea instrumentelor noastre de politică externă” în EUROPA 2020, O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, COM(2010) 2020, 3.3.2010.

⁽²⁾ Comerț, creștere și afaceri internaționale – COM(2010) 612.

1.6 CESE solicită să se acorde o atenție sporită temei cooperării pentru dezvoltare, solidarității globale și dezbaterii privind Obiectivele de dezvoltare ale mileniului. Comitetul propune ca anul 2015 să fie dedicat „dezvoltării și cooperării” (denumire provizorie). Dat fiind că atât UE, cât și statele sale membre au hotărât, de asemenea, să realizeze aceste obiective până în 2015, Comitetul propune să se profite de acest an european pentru a sensibiliza și responsabiliza cetățenii, societatea civilă și nivelurile național și european în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor stabilite și a celor noi, ce vor fi definite pentru perioada de după 2015.

1.7 Comerțul internațional este un element al problemei și, totodată, al soluționării chestiunilor privind securitatea alimentară la nivel mondial. Normele comerțului internațional trebuie să privilegieze securitatea alimentară, în special a țărilor mai puțin avansate și să le asigure acestora acces scutit de taxe vamale la piețele țărilor dezvoltate, dar și ale țărilor emergente, în conformitate cu principiul tratamentului special și diferențiat.

1.8 Pentru a dezvolta o economie ecologică într-un context concurențial globalizat și a-și menține poziția de lider în materie, Europa ar trebui, în interesul său și al climei, să păstreze standarde înalte în domeniul reducerii emisiilor de gaze cu efect de seră. Comitetul propune efectuarea unor analize de impact (competitivitate, ocuparea forței de muncă, mediu) și organizarea de dezbateri publice pentru a anticipa tranzițiile dintre 2020 și 2050 și a stabili proiecțiile pe care le fac actorii economici și cetățenii.

1.9 Pe termen lung, Uniunea ar trebui să contribuie la o reformă a OMC, concepută ca guvernanta multilaterală a globalizării, în sensul proiectului inițial al Organizației Internaționale a Comerțului (OIC) așa cum a fost definită aceasta în 1948 în Carta de la Havana, și deci să integreze explicit chestiunile privind ocuparea forței de muncă și investițiile.

1.10 Comitetul subliniază importanța sporită a implicării societății civile în aplicarea și monitorizarea acordurilor comerciale ale UE, în special a capitolelor privind dezvoltarea durabilă, așa cum se întâmplă în recentul acord de liber schimb cu Coreea de Sud. CESE este disponibil pentru a-și aduce o contribuție activă la aplicarea dispozițiilor acestui acord, precum și ale următoarelor acorduri comerciale. Pentru raportul anual, el propune să contribuie la mecanismul de monitorizare prin colectarea de informații de la societatea civilă europeană, extinsă la toate părțile interesate. Propune, de asemenea, să contribuie ca facilitator al lucrărilor comune, împreună cu societatea civilă din țara parteneră, pentru a favoriza luarea în considerare a consecințelor concrete ale acestor acorduri. În opinia CESE, punerea în funcțiune rapidă a mecanismelor de monitorizare a primelor acorduri ar aduce multă credibilitate în evoluția politicii comerciale revizuite. Aceasta ar contribui la stabilirea unui climat de încredere între țările partenere și ar facilita astfel angajarea societății civile în negocierile comerciale aflate în desfășurare.

2. Anticiparea marilor mutații ale globalizării

2.1 Un comerț internațional corect și deschis este un bun public mondial care trebuie păstrat și consolidat. Este vorba, pentru fiecare țară sau uniune de țări, de a contribui la o reglementare durabilă a acestui bun, bazată pe reciprocitatea avantajelor proporțională cu concesiile acceptate de fiecare. Acesta este fundamentul angajării UE în favoarea liberalizării schimburilor într-un cadru multilateral, realizat în prezent de OMC. În acest spirit, CESE susține încă din 2006 politica comercială a Uniunii ⁽³⁾.

2.2 La sfârșitul anului 2010, Comisia Europeană publică o nouă comunicare, în momentul în care comerțul internațional trece prin mutații profunde, care diferențiază procesul actual de faza precedentă a globalizării. Din perspectiva politicii comerciale a UE ca dimensiune a Strategiei UE 2020, provocarea constă în a asigura condițiile pentru ca activitatea comercială să contribuie la o creștere susținută și la perenitatea economiei sociale de piață, sprijinind totodată tranziția către o economie cu emisii reduse de dioxid de carbon.

2.3 Pentru a analiza mutațiile actuale datorate globalizării, Comitetul pune accentul pe cele cinci mari tendințe ale deceniului, în funcție de care ar trebui orientate dezbaterile cu ocazia forumului societății civile, atât din cadrul OMC, cât și din cadrul DG Comerț și care ar urmări să dea politicii comerciale a UE un caracter mai strategic și pe termen mai lung.

— **O extindere a domeniului concurenței.** Noile tehnologii – începând cu cele legate de informare și transporturi, până la viitoarele tehnologii verzi – modifică modurile de producție a bogăției, distribuția valorii adăugate și accentuează concurența dintre țări. Ele sporesc mobilitatea bunurilor, serviciilor și factorilor de producție, în special a capitalului ⁽⁴⁾, majorând astfel numărul de sectoare economice și sociale deschise concurenței internaționale.

— Cunoașterea și inovarea rămân motoarele creșterii, dar în prezent revoluționează viziunea schimbului internațional, moștenite a teoriilor clasice. Țările nu mai dau vin ca să primească în, ca pe vremea lui Ricardo. În ultimul deceniu, țările s-au specializat, din punct de vedere al lucrătorilor, în sarcini pentru care prezintă avantaje comparative față de concurenții lor, uneori cu prețul unui dumping social și fiscal. „**Comerțul de sarcini**” se suprapune treptat comerțului cu bunuri industriale, care predomină în continuare. **Partea de servicii** din schimburi (20 %) dobândește o importanță crescândă, în relație mai strânsă cu locul ocupat în bogăția națională a țărilor (70 % din PIB-ul european).

⁽³⁾ Avizul CESE: JO C 211 din 19/08/2008, p. 82; JO C 318 din 29/10/2011, p. 150; JO C 255 din 22/09/2010, p. 1

⁽⁴⁾ JO C 318 din 29/10/2011, p. 150.

— Numărul mai mare de meserii și de actori economici care intră în concurență duce la stimularea inovării, la creșterea oportunităților economice și deci la eficiență globală. Aceasta contribuie totuși la creșterea **inegalităților** în interiorul țărilor. Inegalitățile în materie de oportunități și remunerare dintre lucrătorii mobili și cei imobili, dintre cei calificați și cei necalificați, dintre posesorii de capital și cei care nu dețin decât propria forță de muncă, dintre angajații din sectorul de bunuri și servicii interșanjabile și cei din celelalte sectoare.

— Deplasând activitățile și resursele în funcție de costuri și prețuri, comerțul internațional acționează ca o lupă: mărește calitățile unei țări și, în același timp, îi subliniază punctele slabe. Politica comercială nu poate fi concepută așadar independent de celelalte politici ale Uniunii – politici de tranziție și de ajustare la piața muncii, politica de reducere a emisiilor de gaze cu efect de seră și politica de coeziune socială și teritorială, precum și, mai ales, politica în domeniul pieței unice și politica de dezvoltare și cooperare.

— Într-o lume care redescoperă raritatea, **miza securității aprovizionării** ⁽⁵⁾ se adaugă la aceea, mai tradițională, a stabilității accesului la piețele externe. Presiunea continuă asupra resurselor energetice și alimentare și concurența sporită pentru a avea acces la resursele naturale devin elemente determinante ale politicilor comerciale și de securitate.

3. Puncte de reper pentru a reaseza temeliile unui sistem comercial deschis și compatibil cu o tranziție echitabilă

3.1 Influențarea unei reforme viitoare a OMC

3.1.1 Marile mutații legate de globalizare și consecințele lor asupra Uniunii nu sunt apanajul politicii comerciale, ci reprezintă provocări cu care se confruntă întreaga Uniune. Prin urmare, Uniunea ar trebui să demareze lucrări prospective și să lanseze o dezbatere publică asupra condițiilor unei tranziții echitabile. În această privință, CESE recunoaște aportul Grupului de reflecție al Consiliului European privind viitorul UE în perspectiva anului 2030 ⁽⁶⁾, care definește și revizuieste conceptul strategic și prioritățile acțiunii externe a Uniunii pe termen lung.

3.1.2 Europa trebuie să-și conceapă politica comercială ca pe o pârgie în cadrul viitoarei reforme a OMC. CESE susține propunerea Comisiei care urmărește instituirea unui „grup de persoane eminente din țările dezvoltate și în curs de dezvoltare care vor formula recomandări independente pentru a contribui la formarea viziunii noastre europene asupra obiectivelor și a funcționării viitoare a OMC post-Doha”. Comitetul dorește să se implice în acest proiect și solicite elaborarea unui aviz exploratoriu pe această temă.

⁽⁵⁾ JO C 132 din 3/05/2011, p. 15; JO C 54 din 19/02/2011, p. 20.

⁽⁶⁾ „Proiectul Europa 2030: provocări și oportunități”, raport prezentat dlui Herman Van Rompuy la 9 mai 2010 http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cmsUpload/ro_web.pdf.

3.1.3 În opinia CESE, Uniunea trebuie să-și propună ca obiectiv pe termen lung să contribuie la modelarea unui nou chip al OMC și să regândească multilateralismul în sensul proiectului original al acestuia. Potrivit definiției inițiale din 1984 din Carta de la Havana, Organizația Internațională a Comerțului (OIC) trebuia să fie o organizație multilaterală, care să se ocupe de toate aspectele legate de comerțul internațional, fără excepție, deci inclusiv de aspectele privind ocuparea forței de muncă și investițiile.

3.1.4 Impasul în care se află Runda de la Doha și rămănerile în urmă în negocierea acordurilor de parteneriat economic (APE) obligă Europa să reconsidere legăturile dintre dezvoltare și comerț. CESE atrage atenția asupra bilanțului al inițiativei „Totul în afară de arme” și al APE pentru reforma strategiei noastre privind comerțul și dezvoltarea. Politica comercială este concepută ca parte a unui ansamblu și CESE își exprimă satisfacția în legătură cu lucrările complementare desfășurate în cadrul comunicării de față pe tema reformei SGP și a unei viitoare comunicări pe tema comerțului și dezvoltării.

3.2 Să se acorde prioritate securității alimentare

3.2.1 Prin diverse avize ⁽⁷⁾, Comitetul a contribuit la formularea unui răspuns în ceea ce privește construirea unei viziuni mai strategice a politicii comerciale. De asemenea, în urma conferinței dedicate securității alimentare organizate în mai 2011, CESE și-a prezentat recomandările la lucrările G20. El consideră comerțul internațional drept unul dintre factorii decisivi pentru garantarea securității alimentare și pentru asigurarea exercitării dreptului la alimentație. Concluziile acestei conferințe ⁽⁸⁾ precizează efectele comerțului asupra securității alimentare și dezvoltării:

3.2.2 Garantarea faptului că normele comerțului internațional promovează securitatea alimentară

3.2.3 Cu ocazia reformelor legate de comerț și în cadrul negocierilor comerciale, să se asigure luarea în considerare, în mod corespunzător, a necesității de a contribui la reducerea stării de insecuritate alimentară și nutrițională în rândul populațiilor celor mai vulnerabile din țările în curs de dezvoltare.

3.2.4 Reducerea semnificativă a ajutoarelor naționale care provoacă denaturări comerciale și eliminarea subvențiilor la export:

— stabilirea cu mai mare exactitate a momentului și modului în care s-ar putea recurge la măsuri de limitare a exporturilor și, în paralel, consolidarea proceselor de consultare și de notificare. Trebuie evaluate în special repercusiunile negative ale unor astfel de măsuri asupra securității alimentare din alte țări;

⁽⁷⁾ JO C 318 din 29/10/2011, p. 150; JO C 248 din 25/08/2011, p. 55; JO C 218 din 23/07/2011, p. 25; JO C 21 din 21/01/2011, p. 15; JO C 255 din 22/09/2010, p. 1; JO C 128 din 18/05/2010, p. 41; JO C 211 din 19/08/2008, p. 82.

⁽⁸⁾ <http://www.eesc.europa.eu/resources/docs/food-for-everyone-conclusions-en.pdf>

- eliminarea piedicilor din calea exporturilor, transportului și importului de ajutor alimentar cu scop umanitar în țările beneficiare și în țările învecinate.

3.2.5 Luarea măsurilor necesare pentru ca țările în curs de dezvoltare să poată beneficia mai mult de pe urma reglementărilor din domeniul comercial:

- autorizarea și stimularea utilizării în suficientă măsură, de către țările în curs de dezvoltare, a dispozițiilor privind un tratament special și diferențiat, pentru a le susține în protejarea piețelor lor alimentare. În contexte multilaterale, regionale și bilaterale, este mare nevoie să le fie înlesnit accesul la măsuri de salvagardare, prin care să poată acționa în cazurile în care cresc semnificativ importurile ce riscă să pună în pericol producția locală de produse alimentare;
- garantarea unui acces mai bun la piețele țărilor dezvoltate pentru produsele agricole provenite din țările în curs de dezvoltare. Celelalte țări dezvoltate ar trebui să urmeze exemplul Uniunii Europene prin adoptarea un sistem asemănător inițiativei „Totul în afară de arme” și ar trebui reduce într-o măsură semnificativă tarifele vamale aplicabile produselor prelucrate provenind din țările în curs de dezvoltare, astfel încât să fie încurajată crearea unor infrastructuri locale de prelucrare;
- luarea măsurilor necesare pentru a se pune la dispoziție resurse suplimentare destinate inițiativei *Aid for Trade* (Ajutor pentru comerț), astfel încât să crească capacitatea țărilor în curs de dezvoltare de a participa la comerțul internațional cu produse alimentare și de a profita de pe urma acestuia. Ar fi bine-venită și consolidarea asistenței tehnice menite să ajute țările în curs de dezvoltare la respectarea reglementărilor și normelor existente în domeniul agricol și alimentar;
- încurajarea integrării regionale, precum și a comerțului și a cooperării Sud-Sud prin promovarea grupărilor (*clusters*) economice și regionale. Comunitatea internațională, ca și UE, care dispune de o experiență prețioasă, ar trebui să sprijine acest proces.

3.2.6 Comitetul dorește ca aceste propuneri să fie luate în considerare de Comisie la elaborarea comunicării pe tema comerțului și dezvoltării.

3.2.7 Pentru a evidenția cele preconizate și a asigura acordarea unei atenții sporite temei cooperării pentru dezvoltare, solidarității globale și dezbaterii privind Obiectivele de dezvoltare ale mileniului, Comitetul propune ca anul 2015 să fie dedicat „dezvoltării și cooperării” (denumire provizorie). Dat fiind că atât UE, cât și statele sale membre au hotărât, de asemenea, să realizeze aceste obiective până în 2015, Comitetul propune să se profite de acest an european pentru a sensibiliza și responsabiliza cetățenii, societatea civilă și nivelurile național și european în ceea ce privește îndeplinirea obiectivelor stabilite și a celor noi, ce vor fi definite pentru perioada de după 2015.

4. Crearea unor instrumente eficiente pentru o concurență mai loială

4.1 Guvernanța mondială suferă de curențe serioase în materie de concurență. Concurența este abordată în continuare parțial și insuficient în cadrul OMC. În special problemele legate de monopolul privat, de abuzul de poziție dominantă și de barierele netarifare care țin de inițiative private (norme și standarde) nu intră în domeniul său de competență. Dreptul comercial în materie de dumping, subvenție și ajutoare de stat face în continuare obiectul interpretărilor, rămânând la latitudine jurisprudenței Organului de soluționare a litigiilor.

4.2 Neputând complini singură neajunsurile guvernanței mondiale, Uniunea trebuie să se ocupe de clarificarea legislației existente și de susținerea valorilor și normelor sale în cadrul instrumentelor care apără și asigură concurența loială:

- lucrând, în colaborare cu secretariatul OMC, la consolidarea evaluării condițiilor de concurență la export în cadrul Mecanismului de examinare a politicilor comerciale (MEPC);
- încurajând demersul raportului anual privind barierele din calea comerțului și a investițiilor;
- susținând diferitele inițiative care urmăresc includerea așanumitelor *teme de la Singapore* (investiții, achiziții publice, concurență și facilitarea schimburilor) în cadrul unei noi agende multilaterale. În special, trebuie reafirmată necesitatea unui acord multilateral cu privire la achizițiile publice, care să fie susținută la nevoie de o politică de recompensă (de exemplu, transferuri tehnologice) sau de sancționare (restrângerea accesului la achizițiile publice europene);
- limitând denaturările concurenței între țările membre ale UE în procesul de cucerire a piețelor externe de către întreprinderile lor naționale, prin armonizarea politicilor și măsurilor de promovare, de asigurare și privind creditele la export, precum și prin integrarea progresivă a camerelor de comerț și a reprezentanțelor acestora în țările terțe. Consolidarea și crearea de centre pentru IMM-urile din țările terțe („European Business Centre”⁽⁹⁾) și aducerea în stare pe deplin operațională a echipelor de acces la piețe („Market access teams”)⁽¹⁰⁾ ar permite ca UE să se doteze cu instrumente eficiente în acest sens;
- asigurând respectarea proprietății intelectuale în cadrul Acordului TRIPS asupra proprietății intelectuale al OMC (*Agreement on Trade-Related Aspects of Intellectual Property Rights*), în cadrul Acordului comercial împotriva contrafacerii (ACTA) și al acordurilor bilaterale;

⁽⁹⁾ În China, Thailanda, India și Vietnam.

⁽¹⁰⁾ JO C 218 din 23/07/2011, p. 25.

— recurgând, de îndată ce se resimte nevoia, la mecanismele Organului de soluționare a litigiilor al OMC (OSL), pentru a contribui la consolidarea unei jurisprudențe în conformitate cu viziunea și valorile Uniunii.

5. În vederea sprijinirii eficiente a unei strategii incluzive de către comerț și a promovării dimensiunii sociale a schimburilor

5.1 Dimensiunea socială a globalizării rămâne o chestiune care nu poate fi eludată și, cu timpul, va trebui găsită o soluție în urma unor negocieri purtate în cadrul forurilor multilaterale, în special al OMC. În viitorul apropiat, este absolut necesar ca OIM să dobândească statutul de observator pe lângă OMC pe care UE trebuie să-l urmărească depunând eforturi în continuare pentru a convinge țările care se mențin pe poziții adverse. În plus, OIM ar putea fi asociată treptat la lucrările mecanismului de examinare a politicilor comerciale ale membrilor OMC, contribuind la politicile sociale ale țărilor implicate.

5.2 CESE afirmă că Europa contribuie cu o experiență constructivă constând în luarea în considerare a dimensiunii sociale în cadrul schimburilor, ceea ce poate servi ca referință concretă pentru nivelul internațional, fără a se expune unei acuzații de *protecționism mascat*. Astfel, Comitetul urmărește în permanență să valorifice introducerea în orice acord comercial a unui capitol privind dezvoltarea durabilă care să includă dimensiunea socială, luarea în considerare a convențiilor fundamentale ale OIM în capitolul social, experiența condiționalității din cadrul mecanismului SPG și existența unui Fond european de ajustare la globalizare.

5.3 La această dinamică recentă se adaugă recursul la studii de impact care, cu o metodologie revizuită, ar permite o mai bună anticipare a impactului asupra ocupării forței de muncă și o mai bună pregătire a măsurilor de însoțire⁽¹¹⁾. CESE acordă o atenție specială instituirii comitetelor de monitorizare prevăzute în acordurile comerciale semnate de UE, care se vor ocupa de supravegherea dimensiunii sociale și ecologice a acestora.

5.4 Uniunea și statele membre ar trebui să rămână fidele angajamentului financiar privind promovarea și punerea în aplicare a celor 8 convenții fundamentale ale OIM, conștientizând de faptul că acest mecanism nu poate rezolva pe loc problemele de competitivitate și de ocupare a forței de muncă în Europa. În plus, urmărind cu atenție inițiativa OIM de a stabili bazele protecției sociale și de a susține programele de promovare a muncii decente, se vor ivi noi oportunități de conectare a comerțului la ocuparea forței de muncă. CESE așteaptă ca G20, alături de FMI și Banca Mondială, să reflecteze asupra posibilelor modalități de finanțare a acestor baze ale protecției sociale universale.

5.5 În studiile de impact efectuate, Uniunea trebuie să pună în valoare dialogurile sociale sectoriale pentru definirea măsurilor de adaptare la efectele opțiunilor sale comerciale. De asemenea, trebuie să traducă în mod explicit consecințele clauzei sociale orizontale⁽¹²⁾ din Tratatul de la Lisabona în politica sa comercială. În cadrul negocierilor asupra viitoarelor perspective financiare, Fondul social european trebuie păstrat și orientat către aspectele referitoare la reconversiile industriale antrenate de tranziții și restructurări. Condițiile de acces la Fondul european de ajustare la globalizare trebuie flexibilizate, pentru a permite unui număr cât mai mare de lucrători care au căzut victime evoluțiilor din industrie, dar și din sectorul agricol, să devină eligibili. Acest fond ar putea să promoveze și experimentul social.

5.6 CESE preconizează integrarea dimensiunii drepturilor omului în capitolul privind dezvoltarea durabilă din cadrul acordurilor și corelarea măsurilor de însoțire ale acordului cu Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO). O mai bună aplicare a principiilor directoare ale ONU va contribui la realizarea obiectivelor Uniunii privind chestiunile specifice legate de drepturile omului. Potrivit Comunicării „O nouă strategie a UE (2001-2014) pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor” (octombrie 2011)⁽¹³⁾, aceste principii constituie o condiție esențială a comerțului și a dezvoltării.

6. Materializarea angajamentelor privind mediul în cadrul politicii comerciale

6.1 Negocierile privind bunurile și serviciile de mediu din cadrul Rundeii de la Doha pot contribui la îndeplinirea obiectivelor Uniunii constând în facilitarea accesului la bunuri și tehnologii care respectă mediul. Cu toate acestea, pentru o gamă largă de produse, și acesta este în special cazul energiilor regenerabile, barierele tarifare sunt scăzute sau moderate, în timp ce barierele netarifare rămân un obstacol serios în calea răspândirii acestora. Garantarea unui acord timpuriu și separat în domeniul schimburilor de bunuri și servicii de mediu în cadrul OMC, care să includă atât aspectele tarifare ale protecției, cât și pe cele netarifare, constituie o propunere nouă a Comisiei, la care subscrie și CESE.

6.2 Pentru a dezvolta o economie ecologică într-un context concurențial globalizat și pentru a-și păstra poziția de lider în domeniu, ar trebui ca, în interesul său și al climei, Europa să-și mențină obiectivul foarte ambițios de a-și reduce cu 80 % emisiile de gaze cu efect de seră până în 2050, stabilind, de exemplu, un obiectiv intermediar de 40 % între 2020 și 2030. Comitetul propune efectuarea unor analize de impact (competitivitate, ocuparea forței de muncă și mediu) și organizarea unor dezbateri publice pentru a anticipa tranzițiile din perioada 2020-2050 și pentru a stabili proiectiile actorilor economici și ale cetățenilor.

⁽¹²⁾ Avizul CESE: Consolidarea coeziunii UE și a coordonării politicii sociale a UE (nepublicat încă în JO).

⁽¹³⁾ COM(2011) 681 final. Comunicarea „O nouă strategie a UE (2011-2014) pentru responsabilitatea socială a întreprinderilor”.

⁽¹¹⁾ JO C 218 din 23/07/2011, p. 19

6.3 Stabilirea acestui obiectiv intermediar trebuie combinată cu adoptarea unor măsuri de reglementare și fiscale care să promoveze investiții suplimentare în cercetarea și dezvoltarea din domeniul tehnologiilor curate. Recursul la măsuri de ajustare frontalieră trebuie limitat doar la cele câteva cazuri în care pierderea competitivității și relocarea emisiilor de dioxid de carbon sunt dovedite și în concordanță cu normele OMC, potrivit analizei Comisiei ⁽¹⁴⁾.

6.4 Ținând cont de evoluția lentă și nesigură a proiectelor de creare a unei piețe de schimb pentru cotele de emisii de carbon în lume, țările membre ale UE vor mai fi pentru câțiva ani printre puținele țări care stabilesc un preț al CO₂. Confruntat cu acest risc viitor, de relocare a dioxidului de carbon din câteva sectoare importante care fac obiectul schemei UE de comercializare a certificatelor de emisii (ETS), Comitetul recomandă, în completarea actualelor alocări gratuite de cote de emisii instituite de Comisie, creșterea semnificativă a volumului investițiilor pe termen lung vizând decarbonizarea economiei, crearea unui cadru previzibil și stabil favorabil inovării, cercetării și dezvoltării în domeniul tehnologiilor curate care nu se pot comercializa încă.

6.5 În privința transporturilor, CESE susține adoptarea obiectivelor globale stabilite de Convenția-cadru a Națiunilor Unite

asupra schimbărilor climatice, de maximum 10 % emisii pentru transportul aerian și de maximum 20 % pentru sectorul maritim. Decizia de distribuire a eforturilor de reducere se referă și la sectorul transporturilor, deoarece aviația va fi inclusă progresiv în ETS începând din 2012. La aceste eforturi ar putea contribui și o inițiativă europeană de stabilire a unor obiective privind eficiența energetică în sectorul transportului maritim.

6.6 În privința studiilor de impact asupra dezvoltării durabile (SID), CESE își reiterează recomandările privind revizuirea mecanismului actual, așa cum au fost formulate într-un aviz precedent ⁽¹⁵⁾. În special, este necesar să se amelioreze calitatea informațiilor privitoare la efectele asupra mediului al politicilor comerciale prin mobilizarea mai accentuată a secretariatelor acordurilor multilaterale privind mediului.

6.7 Dacă inițiativa privind normele și etichetarea „de mediu” sau „dezvoltare durabilă” trebuie să rămână privată și descentralizată în cadrul UE, este absolut necesară elaborarea unui cadru comun de măsurare și evaluare, care să fie de resortul Comisiei sau al unei agenții speciale.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

⁽¹⁴⁾ „Comerțul ca motor al prosperității” (disponibil doar în limba engleză) SEC(2010) 269 http://trade.ec.europa.eu/doclib/docs/2010/november/tradoc_146940.pdf

⁽¹⁵⁾ JO C 218 din 23/07/2011, p. 19.

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3821/85 al Consiliului privind aparatura de înregistrare în transportul rutier și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 561/2006 al Parlamentului European și al Consiliului

COM(2011) 451 final – 2011/0196 (COD)

(2012/C 43/18)

Raportor: **dl Jan SIMONS**

La 1 septembrie 2011 și, respectiv, 29 septembrie 2011, în conformitate cu articolele 91 și 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Consiliul și Parlamentul European au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3821/85 privind aparatura de înregistrare în transportul rutier și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 561/2006 al Parlamentului European și al Consiliului

COM(2011) 451 final – 2011/0196 (COD).

Secțiunea pentru transporturi, energie, infrastructură și societatea informațională, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 23 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 136 de voturi pentru, 1 vot împotriva și 4 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul salută în ansamblu propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3821/85 privind aparatura de înregistrare în transportul rutier și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 561/2006 privind durata timpului de conducere și a perioadei de odihnă, în primul rând pentru că promovează securitate rutieră, îmbunătățește condițiile de muncă ale conducătorilor auto și favorizează o concurență mai loială între întreprinderile de transport rutier.

1.2 Comitetul consideră pozitivă intenția Comisiei de a integra funcțiile cardului pentru conducători și pe cele ale permisului de conducere, ceea ce ar spori securitatea și ar reduce sarcinile administrative, în măsura în care acest lucru ar putea fi realizat în mod concret. Acest lucru este valabil și pentru posibilitatea – prevăzută la articolul 6 – de a integra tahograful digital în sistemele de transport inteligente (STI), ceea ce ar permite celorlalte aplicații STI să beneficieze de un acces mai facil la datele înregistrate și produse de tahograf.

1.3 Totodată, Comitetul este de acord cu posibilitatea, introdusă prin această propunere, de comunicare la distanță prin intermediul tahografului în scopuri de control, astfel încât șoferii care respectă regulile să evite controalele selective.

1.4 Comitetul își exprimă satisfacția în legătură cu propunerile cuprinse în articolele 7–16 inclusiv privind omologarea de tip, considerând că acestea reprezintă un excelent exemplu de descriere clară și completă a felului în care statele membre trebuie să-și îndeplinească sarcinile dispuse de legislația europeană.

1.5 În articolul 19 alineatul (4), Comisia propune ca, în toată Europa, în cazul în care o întreprindere de transport

funcționează și ca instalator sau atelier autorizat, să nu se permită instalarea și calibrarea aparaturii de înregistrare pentru propriile sale vehicule, pentru a preveni conflictele de interese. Însă Comisia nu dovedește existența acestor conflicte de interese. Dată fiind mai ales creșterea costurilor pe care această măsură le poate induce, limitarea ar trebui eventual să facă obiectul unei decizii luate la nivelul fiecărui stat membru, în mod similar prevederilor din prima teză a alineatului (4), prin eliberarea de către un organism desemnat independent a unui certificat care să garanteze conformitatea reparațiilor și a calibrării.

1.6 În ceea ce privește răspunderea pentru încălcările dispozițiilor regulamentului, Comisia propune ca aceasta să cadă în sarcina întreprinderilor de transport, cu posibilitatea de a lua în considerare orice dovadă care stabilește că întreprinderea de transport nu poate fi în mod rezonabil obligată să răspundă pentru încălcarea comisă. În opinia Comitetului, această reglementare este echitabilă.

1.7 În ceea ce privește viitoarele modificări ale regulamentului și ale anexelor acestuia, CESE consideră că trebuie asociat comitetul menționat la articolul 40 al propunerii de regulament, împreună cu partenerii sociali.

1.8 În opinia Comitetului, viitoarea comunicare prin satelitul european va putea face posibile alte mecanisme de control, care ar putea fi mai ieftine în timp și mai fiabile, ar ocupa mai puțin spațiu în cabină și ar facilita controlul. Comitetul cere Comisiei să exploreze, de exemplu prin mijlocirea unui program informatic specific – integrat în computerul de bord cu care multe camioane sunt deja echipate –, posibilitatea obținerii unei calități similare dacă nu chiar mai bune în ceea ce privește parametrii avuți în vedere prin utilizarea tahografelor digitale.

2. Introducere

2.1 La 19 iulie 2011, Comisia a prezentat propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3821/85 privind aparatura de înregistrare în transportul rutier și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 561/2006 al Parlamentului European și al Consiliului [COM(2011) 451 final]. În conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene (TFUE), Parlamentul European și Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la această problemă.

2.2 Comitetul răspunde cu satisfacție acestei solicitări, considerând – împreună cu Comisia – că îmbunătățirea sistemului de tahograf și al controlului aplicat acestuia este importantă, motivele fiind prezentate în continuare.

2.3 Aceste îmbunătățiri promovează siguranța rutieră, dat fiind că permit o mai bună supraveghere a duratei timpului de conducere și a perioadei de odihnă a șoferilor din transportul rutier.

2.4 Propunerea contribuie la îmbunătățirea condițiilor de muncă ale șoferilor.

2.5 Propunerea ar trebui să ducă la favorizarea concurenței loiale între întreprinderile de transport rutier.

2.6 Rentabilizarea utilizării tahografelor reprezintă unul dintre elementele-cheie ale strategiei Comisiei pentru o mai bună integrare a pieței transportului în Europa și pentru ca transportul rutier să devină mai sigur, mai eficient și mai competitiv, după cum se subliniază în Cartea albă privind transporturile din 28 martie 2011.

2.7 În practică, mai există două tipuri de tahografe utilizate de circa 6 milioane de șoferi: în vehiculele intrate pe piață înainte de 1 mai 2006 se utilizează tahograful analog, în funcție din 1985, iar cele introduse pe piață după această dată sunt echipate cu tahografe digitale.

3. Observații generale

3.1 Comitetul salută în ansamblu propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3821/85 privind aparatura de înregistrare în transportul rutier și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 561/2006 privind durata timpului de conducere și a perioadei de odihnă. El își exprimă satisfacția în primul rând cu privire la obiective, pentru că propunerea de modificare a regulamentelor promite securitate rutieră, îmbunătățește condițiile de muncă ale conducătorilor auto și favorizează o concurență mai loială între întreprinderile de transport rutier.

3.2 În articolul 27 al propunerii de modificare a regulamentului, Comisia propune integrarea funcțiilor cardului pentru conducători și pe cele ale permisului de conducere, ceea ce ar spori securitatea și ar reduce considerabil sarcinile administrative. În acest fel, șoferii vor avea mai puțin tendința de a-și utiliza permisul de conducere pentru practici frauduloase. Intenția este de a adopta modificări minore la directiva privind permisul de conducere (Directiva 2006/126/CE) în același timp cu propunerea de regulament care face obiectul acestui aviz. Comitetul își însușește această propunere, în măsura în care poate fi transpusă în practică.

3.3 Comitetul își exprimă satisfacția în legătură cu propunerile cuprinse în articolele 7–16 inclusiv privind omologarea de tip, considerând că acestea reprezintă un excelent exemplu de descriere clară și completă a felului în care statele membre trebuie să-și îndeplinească sarcinile dispuse de legislația europeană.

4. Observații specifice

4.1 În ceea ce privește domeniul de aplicare (articolul 3), propunerea nu face doar referire la domeniul de aplicare al Regulamentului (CE) nr. 561/2006 și la dispozițiile sale de ordin social, ci prevede de asemenea pentru statele membre, la alineatul (4), posibilitatea de a impune instalarea unui aparat de control în toate vehiculele, deci și în cele mai mici de 3,5 tone. Comitetul își însușește această propunere.

4.2 Propunerea de regulament va permite comunicarea la distanță prin intermediul tahografului în scopuri de control, această măsură oferind autorităților de control anumite indicații de bază referitoare la conformitate înainte de oprirea vehiculului pentru un control în trafic. Această soluție ar permite șoferilor care respectă regulile să evite controalele selective. Comitetul se regăsește în această abordare, menționată la articolul 5.

4.2.1 CESE atrage atenția asupra aspectului esențial referitor la protecția datelor, subliniat de Autoritatea Europeană pentru Protecția Datelor la 6 octombrie 2011 (EDPS/11/9), privind prevenirea măsurilor care afectează protecția vieții private, măsuri luate de întreprinderi în absența unor modalități clare de gestionare a utilizării și păstrării datelor înregistrate referitoare la șoferi, atâta timp cât actualizarea specificațiilor tehnice se află în desfășurare.

4.3 Înregistrarea automată a localizării exacte prin Sistemul global de navigație prin satelit (GNSS) va avea loc după 48 de luni de la intrarea în vigoare a regulamentului. Comisia consideră că autoritățile de control vor obține mai multe informații ca să poată judeca dacă prevederile sociale sunt respectate. Această posibilitate este cuprinsă în articolul 4. Comitetul menționat la articolul 40 [comitet în înțelesul Regulamentului (UE) nr. 182/2011] poate, în opinia CESE, să joace un rol în acest sens, în colaborare cu Comisia.

4.4 CESE consideră pozitivă posibilitatea – prevăzută la articolul 6 – de a integra tahograful digital în sistemele inteligente de transport (STI), prin care celelalte aplicații STI vor avea acces mai ușor la datele înregistrate și produse de tahograf.

4.5 La articolul 19 alineatul (4), Comisia dorește să sporească credibilitatea atelierelor prin consolidarea cadrului juridic privind autorizarea acestora. Una dintre propuneri are drept consecință că, în cazul în care marile întreprinderi de transport funcționează și ca instalator sau atelier autorizat, nu se permite instalarea și calibrarea aparaturii de înregistrare pentru propriile vehicule. Astfel, se consideră că ar putea fi evitate conflictele de interese. Dată fiind mai ales creșterea costurilor pe care această măsură le poate induce, limitarea ar trebui să facă obiectul unei decizii luate la nivelul fiecărui stat membru, în mod similar prevederilor din prima teză a alineatului (4), prin eliberarea de către un organism desemnat independent a unui certificat care să garanteze conformitatea reparațiilor și a calibrării.

4.6 În conformitate cu articolul 29, întreprinderea de transport răspunde pentru încălcările prezentului regulament comise de către conducătorii auto din întreprindere, prevăzându-se însă că se poate lua în considerare orice dovadă care stabilește că întreprinderea de transport nu poate fi în mod rezonabil obligată să răspundă pentru încălcarea comisă. Comitetul este de acord cu această formă de asumare a răspunderii.

4.7 Comitetul își exprimă acordul cu privire la propunerile cuprinse în textul articolelor 30–36 inclusiv, referitoare la regulile privind utilizarea cardurilor conducătorilor auto și a foilor de înregistrare, a celorlalte documente pe care un conducător auto trebuie să le aibă asupra sa precum și privind formarea agenților de control. Mai ales acest ultim element este considerat pozitiv de către Comitet, pentru că această măsură va contribui la aplicarea mai armonizată și mai eficientă a legislației UE.

4.8 Articolul 37 al propunerii Comisiei cuprinde sancțiunile. La alineatul (3), Comisia precizează că sancțiunile stabilite de statele membre pentru încălcările foarte grave, astfel cum sunt definite în Directiva 2009/5/CE, vor fi din categoria celor mai severe aplicabile în statele membre pentru încălcări ale legislației în domeniul transportului rutier. Comitetul își însușește această propunere.

4.9 În articolele 38–40 inclusiv, Comisia propune să fie împuternicită să adapteze anexele I, IB și II la progresul tehnic. CESE ar dori să fie formulate propuneri de adaptare de către comitetul menționat la articolul 40 și ca partenerii sociali să fie invitați la ședințele comitetului.

4.10 CESE salută propunerea de la articolul 41 al textului Comisiei, de a institui un forum privind tahograful, la care să participe experți ai statelor membre și ai țărilor terțe semnatare ale Acordului european privind activitatea echipajelor vehiculelor care efectuează transporturi rutiere internaționale (AETR), în scopul armonizării reglementării și aplicării tehnice în statele membre și țările AETR.

4.11 Prin propunerea de față, Comisia continuă pe calea îmbunătățirilor tehnice de adus tahografului digital. Comitetul se întreabă dacă viitoarea comunicare prin satelitul european nu va face posibile alte mecanisme de control, care ar putea fi mai ieftine în timp și mai fiabile, ar ocupa mai puțin spațiu în cabină și ar facilita controlul. Comitetul propune Comisiei să exploreze, de exemplu prin mijlocirea unui program informatic specific – integrat în computerul de bord cu care multe camioane sunt

deja echipate –, posibilitatea obținerii unei calități similare dacă nu chiar mai bune în ceea ce privește parametrii avuți în vedere prin utilizarea tahografului digital. Este vorba despre instalarea în cabina camionului a unui singur aparat care să asigure execuția ansamblului de sarcini ce decurg din legislație sau din managementul activității.

4.12 Regulamentul 561/2006, aplicabil ca atare, direct și uniform în toate statele membre, și un număr de șase note explicative – de altfel neobligatorii – privind puncte de interpretare diferite, elaborate de și pentru autoritățile de control par să nu fi eliminat diferențele de interpretare referitoare la punerea în aplicare a regulamentului de către aceleași autorități de control. Comitetul recomandă, de preferință înainte de intrarea în vigoare a noului regulament modificat (prevăzută nu mai devreme de doi ani), eliminarea acestor diferențe, astfel încât să fie asigurată executarea cu adevărat uniformă a controalelor.

4.13 Comitetul mai are încă trei observații care, deși nu se referă nemijlocit la subiectele abordate de cele două – în curând trei – regulamente de modificat, pot fi menționate, în opinia sa, în cadrul prezentului aviz, fără ca aceasta să pună probleme.

4.13.1 Instalarea senzorilor de greutate ar putea semnaliza supraîncărcarea, ceea ce i-ar ajuta atât pe transportatori cât și pe autoritățile de control.

4.13.2 În cadrul Comitetului s-a propus ca aparatul digital de control să înregistreze și locul unde începe și sfârșește un traseu de transport, prin utilizarea Sistemului global de navigație prin satelit (GNSS). Aceasta ar îmbunătăți controlul cabotajului de către statele membre. Trebuie amintit totuși în acest sens că, începând cu 2014 sau chiar mai devreme, cabotajul va fi permis fără restricție, așa cum arată Cartea albă 2011, poziție la care CESE subscrive.

4.13.3 Comitetul a fost dintotdeauna adeptul uniformizării transpunerii și implementării regulilor în transportul transfrontalier, aceste elemente jucând un rol de primă importanță deoarece concurența loială între întreprinderile de transport rutier nu este posibilă decât dacă aplicarea regulilor și controlul acestora are loc în mod uniform în UE. În pofida unor observații critice exprimate în cuprinsul acestui aviz, propunerile de regulament analizate reprezintă un exemplu pentru cum trebuie realizată această uniformizare. Comitetul cere să se acorde acestui aspect aceeași atenție în cadrul elaborării unor noi texte legislative sau al modificării celor existente în viitor.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de aplicare a unui sistem de preferințe tarifare generalizate

COM(2011) 241 final

(2012/C 43/19)

Raportor: **dl Jonathan PEEL**

La 14 iunie 2011, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Comisia Europeană a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de aplicare a unui sistem de preferințe tarifare generalizate

COM(2011) 241 final.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 8 decembrie 2011), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 120 de voturi pentru, 7 voturi împotriva și 7 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul întâmpină deosebit de favorabil angajamentul ferm al Comisiei în cadrul reexaminării sistemului actual de preferințe generalizate (SPG) pentru a pune un accent mai mare pe sprijinirea țărilor cu cele mai stringente nevoi, prin încurajarea creșterii veniturilor din export în vederea unei reduceri efective a sărăciei. Comitetul este îngrijorat de agravarea dezavantajelor concurențiale cu care se confruntă multe din statele mai sărace în ultimii ani ca urmare a apariției unui număr considerabil de țări în curs de dezvoltare mai avansate; prin urmare, și în contextul scăderii în continuare a tarifelor vamale la nivel mondial, sprijină pe deplin intenția de a concentra utilizarea preferințelor tarifare ale UE asupra acelor țări care au cel mai mult nevoie de acestea.

1.1.1 Prin urmare, Comitetul sprijină intenția Comisiei de a reduce numărul țărilor eligibile pentru SPG, fără a lărgi considerabil numărul de linii tarifare sau produse afectate, astfel încât cei care au cea mai mare nevoie să rămână principalii beneficiari. În concluzie, Comitetul constată că și în cadrul sistemului SPG+, unele din produsele „sensibile”, mai ales produse agricole și textile, nu vor fi scutite în totalitate de taxe vamale, astfel încât țările cel mai puțin dezvoltate vor putea beneficia în continuare de aceste avantaje specifice în cadrul inițiativei „Totul în afara de arme”.

1.1.2 Comitetul observă că SPG și în mod special SPG+, în calitate de instrument de dezvoltare bazat mai degrabă pe stimulente decât pe sancțiuni, trebuie să rămână în continuare suficient de atractiv pentru toate țările eligibile.

1.2 De asemenea, Comitetul întâmpină deosebit de favorabil faptul că această ocazie a fost utilizată drept prilej pentru a încuraja o mai mare adevărată la drepturile fundamentale ale omului și ale lucrătorilor și pentru a încuraja principiile de bază referitoare la dezvoltarea durabilă și buna guvernare, consolidând în același timp securitatea și stabilitatea juridică.

1.3 Prin urmare, Comitetul sprijină intenția Comisiei în legătură cu baza pentru SPG+ de a nu mări numărul total al convențiilor, cu atât mai mult cu cât cele selecționate oferă țărilor „o șansă realistă de a se concentra asupra lucrurilor esențiale”⁽¹⁾, cu toate că salută în mod explicit includerea pentru prima dată a Convenției-cadru a ONU privind schimbările climatice (1992) în acest context. Trebuie găsit un echilibru între respectarea drepturilor omului, ameliorările de ordin social, politic și de mediu și capacitatea tehnică și financiară a țărilor celor mai sărace de a satisface exigențele suplimentare, chiar în cazul în care beneficiază de asistență tehnică: în final, decizia trebuie luată de către țările beneficiare, în funcție de propriul lor cadru cultural și condițiile politice de la fața locului.

1.4 Prin urmare, Comitetul subliniază că aceste propuneri trebuie să fie acompaniate de măsuri de consolidare a capacităților mai bine orientate, care să ofere un sprijin mai amplu acelor țări care respectă convențiile și normele etice necesare. Comitetul recomandă includerea timpurie a unui program specific al Comisiei desfășurat în paralel cu această reglementare, care să definească în detaliu sprijinul disponibil pentru acei beneficiari SPG care solicită sprijin pentru această consolidare a capacităților.

1.4.1 În continuare, Comitetul recomandă ca această consolidare a capacităților să se bazeze pe un dialog care recurge la experiența societății civile pentru a identifica și a viza într-un mod adecvat nevoile reale. Chiar și raportul CARIS⁽²⁾, în cadrul căruia a fost efectuată o evaluare oficială a SPG în numele Comisiei și care a beneficiat de analize aprofundate și contribuția unor analiști specializați, nu reușește cu ușurință să tragă concluzii în evaluarea progreselor înregistrate

⁽¹⁾ INFO PACK: Cu privire la propunerea Comisiei Europene referitoare la un nou SPG, DG TRADE, p. 8

⁽²⁾ Centrul pentru analiza integrării regionale din cadrul Universității Sussex: Raport intermediar de evaluare a SPG, 2009.

în materie de comerț în cadrul SPG. Cu toate acestea, țărilor în curs de dezvoltare, cu puține resurse disponibile, li se pretinde să ia decizii politice, când ele dispun de o capacitate extrem de scăzută pentru prognoze exacte.

1.5 Comitetul salută în mod deosebit intenția declarată a Comisiei de a implica societatea civilă și în mod special Comitetul, ca urmare a capacității noastre de a oferi o viziune de ansamblu în numele societății civile, prin includerea informațiilor pe care le consideră corespunzătoare în temeiul articolului 14 cu privire la respectarea convențiilor-cadru enumerate în Anexa VIII. În acest sens, Comitetul așteaptă cu interes ca Comisia să propună în timp util un regulament separat privind modalitățile de punere în aplicare a procedurilor care urmează să fie adoptate pentru candidaturile pentru SPG+, în special retragerea și re acordarea statutului SPG, SPG+ și „Totul în afară de arme”, în conformitate cu articolele 10.8, 15.2 și 19.12 din propunerea de regulament și cu garanțiile de la articolul 22.4.

1.5.1 Fără a dori să aducă atingere dreptului sau capacității oricărei părți interesate de a aduce contribuții în materie de respectare a regulilor, Comitetul recomandă totuși Comisiei, Consiliului și Parlamentului să se creeze un mecanism de „monitorizare” sau de consultare, în cadrul căruia societatea civilă să contribuie cu privire la încălcările presupuse ale convențiilor de către beneficiarii SPG și propune ca însăși Comitetul, datorită experienței sale, să preia rolul de stimulator sau coordonator în acest sens, acționând ca un punct de contact pentru înregistrarea plângerilor.

1.5.2 Se recomandă ca acest demers să se bazeze, după caz, pe modelele existente care urmează să fie puse în aplicare în legătură cu monitorizarea din partea societății civile a punerii în aplicare a acordurilor de liber schimb UE - Coreea de Sud și a altor acorduri de liber schimb recent negociate, în special a acelor menite să garanteze o contribuție specifică a UE și/sau pe crearea de grupuri consultative la nivelul UE premergătoare unor sesizări prezentate organismelor comune prevăzute în cadrul acestor acorduri.

1.6 În acest sens, Comitetul invită Comisia să instituie în timp util un grup de lucru comun cu Comitetul, a cărui sarcină să fie elaborarea unor recomandări ferme.

2. Contextul noii propuneri

2.1 Propunerea de regulament va înlocui actualul sistem de preferințe tarifare generalizate (SPG), care expiră la sfârșitul anului 2011, dar a fost prelungit cu doi ani pentru a permite trecere graduală la noul sistem. Regulamentul va asigura în același timp și conformitatea SPG cu Tratatul de la Lisabona, ținând seama de modificările necesare, inclusiv participarea mai amplă a Parlamentului European. Se profită de această ocazie pentru a se propune modificări radicale, în special în vederea unei mai clare orientări și concentrări a SPG asupra acelor țări care au cel mai mult nevoie de aceasta, dar și pentru a promova

o abordare simplă, previzibilitatea și stabilitatea ca elemente esențiale pentru a încuraja importatorii să facă uz de acest sistem. În acest sens, SPG urmează să fie reexaminat și nu înlocuit după o perioadă de cinci ani.

2.2 În cadrul politicii comerciale comune (PCC), în conformitate cu normele OMC, UE acordă preferințe comerciale țărilor în curs de dezvoltare prin intermediul SPG: Sistemul a fost pus în aplicare în 1971 pe baza unor recomandări din partea UNCTAD. SPG a fost unul din instrumentele esențiale utilizate de UE pentru a ajuta țările în curs de dezvoltare să-și reducă sărăcia, prin generarea de venituri prin creșterea comerțului și prin încurajarea, în același timp, a acestor țări în vederea depunerii unor mai mari eforturi pentru garantarea drepturilor fundamentale ale omului și ale lucrătorilor, pentru reducerea sărăciei și promovarea dezvoltării durabile și bune guvernante.

2.3 După cum reiese din anexele V și IX din proiectul de regulament, sistemul SPG funcționează pe principiul desemnării acelor coduri vamale (NC), pentru care tarifele vamale de import ale UE aplicabile comerțului cu mărfuri urmează să fie reduse sau eliminate. Nu este, prin urmare, un instrument destinat în primul rând atenuării schimbărilor climatice sau securității alimentare sau a celei privind materiile prime. Codurile NC cuprind până la opt cifre (care sunt greu de înțeles pentru persoane neinițiate), care permit, de exemplu, diferențierea între cafeaua prăjită cu cofeină (0901 21 00) și cafeaua prăjită decofeinizată (0901 22 00). SPG este utilizat de importatorii care doresc să profite de tarifele vamale reduse sau eliminate astfel oferite. Pentru ca sistemul să fie utilizat, el trebuie să fie simplu și stabil și să ofere o previzibilitate suficientă. Se poate constata că nu toți importatorii care ar putea beneficia provin din rândul țărilor care beneficiază de SPG: numai aproximativ 69 % din potențialul de reduceri tarifare disponibile țărilor cel mai puțin dezvoltate în cadrul inițiativei „Totul în afară de arme” sunt valorificate; în cazul SPG+, această valoare se ridică la 85 %.

2.4 Odată cu scăderea taxelor vamale la nivel mondial, domeniul general de aplicare al SPG se reduce. Importurile în baza SGP reprezintă doar o cotă de 4 % din totalul importurilor UE (9,3 % din importuri provin din țări în curs de dezvoltare), iar în 2009, pierderile nete de venituri din taxele vamale pentru UE în urma aplicării SPG se ridică la doar 2,97 miliarde de euro (respectiv de 2,23 miliarde de euro după deducerea cheltuielilor de colectare). Această sumă se va reduce acum la aproximativ 1,77 miliarde de euro. Unele state membre au pus, prin urmare, întrebarea dacă reducerile tehnice propuse merg prea departe într-o perioadă de criză economică și incertitudine privind schimburile comerciale, cu amenințarea mereu prezentă de a se recurge la măsuri protecționiste ca o modalitate tentantă de a aborda problemele economice. În urma analizării acestor aspecte tehnice, Comitetul consideră că orice atenuare a modificărilor propuse, atât cu privire la graduare, cât și la strictețea criteriilor de eligibilitate pentru unele țări ar avantaja țările mai bine situate. Obiectivul-cheie al SPG constă în acordarea de ajutor acelor țări care au cel mai mult nevoie de aceasta.

2.5 Din 2004, de la data ultimei reexaminări a SPG ⁽³⁾ din partea Comisiei și ultimei revizuirii a sistemului, există trei tipuri de regimuri preferențiale, și anume:

- sistemul SPG general, deschis tuturor țărilor eligibile (în momentul de față: 176), oferind preferințe sub forma unor taxe vamale reduse sau eliminate pentru aproximativ 6 200 de linii tarifare dintr-un total de 7 100 cărora li se aplică un tarif diferit de valoarea zero ⁽⁴⁾. Majoritatea (3 800) acestor linii sunt considerate „sensibile”, făcând obiectul unor reduceri cu rate fixe. Este vorba mai ales de produse agricole, dar și de produse textile și de îmbrăcăminte. În 2009, UE a importat mărfuri în valoare de 48 miliarde de euro prin intermediul SPG (accesibil pentru 111 țări), echivalând cu 81 % din totalul SPG.
- GSP+: un regim special de încurajare în favoarea țărilor mai mici, mai „vulnerabile” și mai sărace, care au o bază fiscală redusă, dar care nu sunt clasate ca țări mai puțin dezvoltate (LDC), a căror exporturi constă dintr-un număr foarte redus de produse (cele mai importante cinci categorii ale importurilor reprezintă peste 75 % din volumul total), în cadrul căruia sunt oferite o serie de preferințe suplimentare, în majoritatea lor sub formă de scutire de la taxele vamale, acordate unor produse „sensibile”, dar care cuprind doar un număr suplimentar de 70 de linii tarifare față de cele 6 200 din cadrul SPG general. SPG+ cuprinde, de asemenea, stimulente speciale pentru încurajarea dezvoltării durabile și a bunei guvernante pentru țările beneficiare care se angajează în schimb să adopte valorile universale fundamentale cu privire la drepturile omului și ale lucrătorilor, la mediu și buna guvernanta – a se vedea punctul 4 al acestui aviz. În 2009, 15 țări au exportat mărfuri în valoare de 5 miliarde de euro către UE prin intermediul SPG+ (reprezentând 9 % din totalul SPG).
- „Totul în afară de arme” sau accesul liber pe piața UE fără aplicarea de taxe vamale sau de contingente pentru toate importurile provenind din cele 49 de țări clasificate de ONU drept țări cel mai puțin dezvoltate, cu excepția armelor și muniției (și inițial și cu excepția zahărului, orezului și bananelor). Acest sistem a fost preluat în schema SPG în 2004 și își are punctul de plecare într-o inițiativă a CE în legătură cu negocierile de la Doha. În pofida Acordului ministerial OMC din 2005, care prevede includerea în cadrul negocierilor de la Doha a măsurilor de scutire a taxelor vamale sau de contingente similare, UE rămâne în continuare singura regiune comercială care oferă asemenea condiții avantajoase. În 2009, importurile realizate în cadrul inițiativei „Totul în afară de arme” au atins 6 miliarde de euro (10 % din totalul SPG).

2.6 Numai 9 % din liniile tarifare rămân în totalitate excluse din SPG și SPG+ (dar continuă să fie incluse în inițiativa „Totul în afară de arme”); este vorba în principal de produse agricole. Includerea lor în SPG sau chiar în SPG+ ar presupune că anumite avantaje care derivă din regimul „Totul în afară de arme” (sau din SPG+) ar dispărea, defavorizând țările cele mai sărace ⁽⁵⁾. Acestea se referă însă la domenii, în cadrul produselor

agricole, care au ridicat cele mai mari probleme în cadrul negocierilor de la Doha. Zahărul reprezintă probabil cel mai sensibil exemplu în această privință. După mai mult de două secole de denaturare a concurenței ⁽⁶⁾, zahărul reprezintă un produs de import deosebit de sensibil pentru UE, un produs agricol pe care Mozambic (clasată drept țară cel mai puțin dezvoltată) îl poate produce la prețul pieței, țară care, în schimb, ar fi deosebit de vulnerabilă în cazul unei concurențe în totalitate deschisă din partea unor țări cu venituri medii-superioare, cum ar fi Brazilia. Situația se prezintă în mod similar și în ceea ce privește textilele și îmbrăcămintea, alt domeniu deosebit de sensibil pentru importurile în UE și concurența între țările cel mai puțin dezvoltate și țările vecine ale acestora.

2.7 Principalul efect al modificărilor propuse constă într-o redistribuție a originii anumitor importuri către UE. Proiectul de regulament propune ca peste jumătate din țările aflate în prezent pe lista țărilor care se califică pentru statutul SPG să fie tăiate de pe listă, în vederea unei orientări și concentrări mai clare a SPG înspre țările care au cel mai mult nevoie de acestea, măsură care trebuie, în principiu, salutăată. În expunerea de motive a Comisiei se arată că „datorită creșterii volumului schimburilor comerciale, multe țări în curs de dezvoltare și sectoare de export s-au integrat cu succes pe piața mondială [...] și au capacitatea de a-și continua dezvoltarea neasistate”. Aceste țări mai dezvoltate „exercită o presiune asupra [...] țărilor mult mai sărace, care au într-adevăr nevoie de ajutor”.

2.7.1 Pe de altă parte, Comitetul dorește să atragă atenția asupra preocupării majore a importatorilor UE în legătură cu faptul că modificările în curs de a fi efectuate în ceea ce privește regulile de origine ar putea duce la o scădere majoră a utilizării sistemului până în 2017, când cerințele de certificare a dovezii de origine impuse de autoritățile publice vor fi înlocuite de declarațiile exportatorilor înregistrați. Multe IMM-uri consideră această abordare drept prea riscantă. Comitetul este de părere că sistemul propus de autocertificare trebuie să fie supravegheat, evaluat și acreditat prin intermediul unor instituții de specialitate independente, cu activitate internațională. În trecutul recent s-au constatat foarte multe exemple de fraudă sau sisteme de evitare pentru importuri în UE, în special cu privire la zahăr.

2.8 Țările cu venituri ridicate (în conformitate cu clasificarea Băncii Mondiale) vor continua să fie excluse, dar fără excepțiile menționate mai sus. De asemenea, se propune acum excluderea a tuturor celor 33 de țări și teritorii de peste mări, asociate UE, Statelor Unite, Australiei și Noii Zeelande, pentru care SGP se aplică numai într-o măsură marginală. Acestea includ Groenlanda, Bermuda și Samoa Americană.

2.8.1 Vor fi excluși, de asemenea:

- toți partenerii acordurilor de liber schimb și celelalte țări care beneficiază de un regim de acces preferențial la piața UE în condiții echivalente sau mai bune (chiar dacă aceste țări vor deveni eligibile după ce nu mai beneficiază de acest regim preferențial) - în acest caz se va da un preaviz de doi ani. În trecut, distincția nu a fost clară, dar acum creșterea

⁽³⁾ JO C 110, 30.04.2004, p. 34.

⁽⁴⁾ Alte 2 300 linii tarifare beneficiază deja de un tarif vamal standard zero.

⁽⁵⁾ Raportul CARIS.

⁽⁶⁾ Începând din perioada războaielor napoleoniene și a sistării importurilor de trestie de zahăr în Europa continentală.

majoră a numărului de acorduri de liber schimb pe care UE le va ratifica în următorii câțiva ani trebuie, de asemenea, luată în considerare, în condițiile în care aceasta ar duce în timp la o scădere considerabilă a numărului țărilor eligibile;

- Țările clasificate de către Banca Mondială drept țări cu venituri mari sau cu venituri medii-superioare (pe baza venitului național brut pe cap de locuitor) pe durata ultimelor trei ani precedenți - în acest caz se va da un preaviz de un an. Aceste aspecte sunt dezvoltate în amănunt în capitolul 3.

2.9 Sistemul actual de graduire, conceput pentru a permite retragerea preferințelor acelor sectoare care nu mai au nevoie de acestea, va fi modificat. Limitările anterioare, în virtutea cărora o țară nu mai este eligibilă dacă exporturile acesteia către UE depășesc 15 % din totalul importurilor în cadrul SPG pe o perioadă de trei ani consecutivi (cu excepția cazului în care această secțiune sau grup de produse reprezintă peste 50 % din totalul exporturilor în cadrul SPG), vor fi acum fixate la 17,5 %, datorită unei orientări mai clare a SPG; în realitate, aceasta reprezintă o înăsprire a condițiilor. Pentru îmbrăcăminte și produse textile, limita va fi ridicată de la 12,5 % la 14,5 %.

2.10 În mod similar, numărul secțiunilor de produse desemnate va crește de la 21 la 32, pentru a asigura un grad mai ridicat de obiectivitate și sensibilitate, fără o orientare atât de strictă încât să dispară simplitatea, stabilitatea și previzibilitatea sistemului. Această reprezintă o considerație esențială, în pofida faptului că acest instrument este rareori utilizat – în prezent, el se aplică numai la șapte țări, în mod special Chinei, dar și Braziliei, Indiei și altor țări asiatice. Instrumentul a fost, de asemenea, utilizat în beneficiul Rusiei și Indiei, dar între timp s-a renunțat la el.

2.10.1 În viitor, graduirea nu se va mai aplica țărilor SPG+; în cazul țărilor din cadrul inițiativei „Totul în afară de arme”, ea nu s-a aplicat niciodată.

2.10.2 În ceea ce privește SPG+, pragul de 1 % din importurile totale ale UE în cadrul SPG+, fixat ca o condiție de participare, a fost ridicat la 2 % datorită unei aplicări mai bine orientate și restrânse a SPG, chiar dacă în mod efectiv, această măsură va deschide SPG+ numai Pakistanului (pentru care pragurile privind exportul de produse textile către UE constituie o problemă, luând în considerare că unii consideră Pakistanul ar putea profita în detrimentul țărilor cel mai puțin dezvoltate aflate în vecinătate) și Filipinelor, cu condiția ca această țară va îndeplini condițiile și va dori să beneficieze de acest sistem.

3. Condiții viitoare de eligibilitate pentru SPG/SPG+

3.1 Odată cu scăderea generală și la nivel mondial a taxelor vamale (cu excepția celor din agricultură și industria textilă) și cu creșterea probabilă a numărului de acorduri de liber schimb ale UE care vor intra în vigoare, domeniul de aplicare al SPG se reduce. Ținând cont de modificările anticipate și omisiunile menționate mai sus, se estimează că:

— un număr total de 80 de țări vor continua să rămână eligibile pentru SPG, în funcție de criteriile de admitere în vigoare la momentul respectiv;

— dintre acestea, 49 sunt clasate ca țări mai puțin dezvoltate și eligibile în cadrul inițiativei „Totul în afară de arme”;

— dintre cele aproximativ 30 de țări eligibile în cadrul SPG sau SPG+, dar neeligibile pentru „Totul în afară de arme”, numai șapte sau opt nu vor fi eligibile pentru SPG+. Nu este deloc clar dacă recurgerea la SPG+ va fi suficient de atractivă pentru ca majoritatea țărilor restante să accepte acest regim special. Multe țări decid să nu-l accepte. Prin urmare, SPG+ ar putea fi redus la doar trei sau cinci țări (7), chiar dacă se pleacă de la premisa că procentajul mai ridicat de 2 % (a se vedea punctul 2.10.2) va fi fixat, mai ales dacă acordurile de liber schimb cu America Centrală (neratificate încă) și cu țările din cadrul Parteneriatului estic vor intra pe deplin în vigoare;

— Pe de altă parte, majoritatea acestor țări încă eligibile doar pentru SPG s-ar putea să-și piardă în curând acest statut. Printre acestea se numără India, China, Ucraina și trei state ASEAN, marcate de un proces de dezvoltare rapidă; o parte a acestora au deschis negocierile privind acorduri de liber schimb cu UE;

— Această nouă scădere potențială a numărului de țări eligibile atrage după sine întrebarea dacă la momentul respectiv, UE ar trebui să păstreze ambele sisteme, SPG și SPG+.

3.2 Comitetul recunoaște că în urma eșecului înregistrat în legătură cu un litigiu în cadrul OMC cu India, din 2004, pe tema SPG cu privire la droguri, Comisia ezită foarte mult să lărgască eligibilitatea pentru SPG+. UE ar putea eventual pierde și alte litigii în cadrul OMC, întrucât diferențierea juridică între țările în curs de dezvoltare este admisibilă numai în anumite condiții speciale.

3.3 Comitetul înțelege, pe de altă parte, că, dacă ar crește numărul de țări eligibile doar pentru SPG, atunci toate acele țări clasificate de către Banca Mondială drept țări cu venituri medii-superioare (cu un venit anual pe cap de locuitor de peste 3 976 dolari SUA) ar trebui incluse și ele, chiar dacă numărul lor este redus. Acestea includ Rusia, Brazilia, Argentina și Malaezia (fiecare dintre ele cu venituri pe cap de locuitor depășind cele ale României și Bulgariei). Obiectivul-cheie al SPG rămâne acordarea de ajutor acelor țări care au cel mai mult nevoie de aceasta.

3.4 În opinia Comitetului, diferența principală între recurgerea la SPG sau recurgerea la SPG+ constă în majoritatea cazurilor în opțiunea țărilor eligibile. Se pune deci întrebarea, dacă și în ce măsură sistemul SPG+ poate fi făcut suficient de atractiv pentru a include cât mai multe din aceste țări. Printre

(7) Bolivia, Ecuador și Mongolia, cu o posibilă includere a Pakistanului și Filipinelor.

acestea se numără Nigeria și țări din Asia Centrală (care s-au pronunțat deja împotriva utilizării SPG+), Siria, Iran și o serie de state insulare. Prin încurajarea acestor țări în vederea utilizării SPG+ și, prin urmare, adeziunea la principiile consacrate în cele 27 de convenții desemnate ar trebui să contribuie la o situație și mai favorabilă pentru toți.

4. Convențiile de bază – drepturile omului și ale lucrătorilor, mediul și buna guvernare

4.1 Pentru Comitet, una din caracteristicile principale ale SPG+ constă în angajamentele de ordin etic asumate de țările beneficiare. Pentru a fi eligibile pentru SPG sau regimul „Totul în afară de arme”, în țara candidată nu trebuie să fie comise încălcări grave și sistematice ale principiilor definite de convențiile enumerate în partea A din anexa VIII a propunerii de regulament, care includ principalele convenții ONU privind drepturile omului și drepturile lucrătorilor și cele opt convenții-cadru ale OIM. Singura modificare conținută în propunerea de regulament se referă la retragerea convenției cu privire la apartheid.

4.2 Pentru a putea beneficia de SPG+, țările în cauză trebuie să fi ratificat și respectat convențiile enumerate în anexa VIII, partea A și cele 12 convenții enumerate în anexa VIII, partea B. În acest context, Comitetul salută propunerea de a adăuga Convenția-cadru a Organizației Națiunilor Unite privind schimbările climatice (1992).

4.2.1 Pentru SPG+ s-a propus ca beneficiarii să aducă dovada unui angajament mai ferm și a unei mai mari adeziuni la principiile convențiilor și să consolideze mecanismele necesare pentru punerea în practică a acestora. În acest scop:

- beneficiarii își iau angajamentul să mențină ratificarea convențiilor și legislația și măsurile de aplicare, să nu se constate deficiențe grave din partea autorităților de monitorizare, iar beneficiarii trebuie să accepte o supraveghere și reevaluare periodică;
- dat fiind faptul că SPG+ este un sistem bazat pe stimulente (și nu pe sancțiuni), va exista un dialog regulat între Comisie și fiecare beneficiar în parte, pentru a garanta că punerea în aplicare se va îmbunătăți și nu se va deteriora în timp;
- monitorizarea va fi consolidată, iar raportările vor avea loc la fiecare doi ani (în loc de trei), atât către Consiliu, cât și către Parlamentul European;
- lipsa de cooperare va duce la o excludere rapidă, fără efectuarea unei anchete;

— sarcina probei va fi inversată, revenind acum țării beneficiare;

— Comisia va putea recurge la alte surse de informații fiabile, inclusiv la contribuția importantă a societății civile.

4.3 Pentru mulți beneficiari SPG+, aceste prevederi vor însemna un efort considerabil, atât din punct de vedere tehnic, cât și financiar. De aceea, sprijinul din partea UE va fi esențial. Propunerea de regulament nu abordează însă această chestiune. Comitetul recomandă în mod special includerea timpurie a unui program european desfășurat în paralel cu această reglementare, care să definească în detaliu sprijinul financiar disponibil pentru acei beneficiari SPG care solicită sprijin pentru această consolidare a capacităților. În final, decizia trebuie luată de către țările beneficiare, în funcție de condițiile de la fața locului.

4.4 Comitetul se pronunță în favoarea menținerii celor 27 de convenții, cu cele două modificări propuse. Comisia subliniază că cele selectate oferă țărilor „o șansă realistă de a se concentra asupra lucrurilor esențiale”⁽⁸⁾. Ca instrument de dezvoltare bazat pe stimulente, SPG+ trebuie să rămână suficient de atractiv pentru țările relevante pentru ca acestea să-l utilizeze. Trebuie găsit un echilibru între respectarea drepturilor omului, ameliorările de ordin social, politic și de mediu și capacitatea tehnică și financiară a țărilor cele mai sărace de a satisface exigențele suplimentare, chiar în cazul în care beneficiază de programe de asistență tehnică comercială (TRTA). Așa cum arată și raportul CARIS, beneficiile obținute până acum sunt marginale.

4.4.1 Există țări eligibile care nu doresc să utilizeze SPG+, pentru unul din următoarele trei motive:

- exporturile esențiale nu sunt „sensibile”, utilizarea SPG+ aducând astfel doar beneficii modeste;
- guvernele nu sunt dispuse să îndeplinească cerințele impuse;
- probleme de ordin intern, inclusiv războaie, conflicte și/sau lipsa unei capacități administrative, care fac ca cerințele impuse să nu poată fi onorate.

4.4.2 În trecut, UE a pus accentul doar pe ratificarea convențiilor, plecând de la principiul că țările vor garanta punerea efectivă în aplicare. Postulând de la bun început aceste cerințe, probabil că numai Norvegia și Elveția s-ar putea vreodată califica. Raportul CARIS subliniază că „SPG+ pare să fie eficace cu privire la promovarea ratificării celor

⁽⁸⁾ INFO PACK: Cu privire la propunerea Comisiei Europene referitoare la un nou SPG, DG TRADE, p. 8, punctul 5.

27 de convenții” dar și că „efectele concrete sunt mai dificil de identificat”. SPG adaugă însă stimulente interne suplimentare pentru punerea în aplicare în acele cazuri în care retragerea ulterioară a beneficiilor ar cauza pierderi majore pentru părțile interesate.

4.5 Fiecare regim acordat în cadrul SPG poate fi retras temporar în cazul unor violări grave și sistematice ale principiilor fundamentale sau dintr-o serie de alte motive, cum ar fi practicile comerciale neloiale, fraudele sau deficiențele grave la nivelul controalelor vamale.

4.5.1 Până în prezent, beneficiile SPG au fost retrase Myanmar⁽⁹⁾ (1997) și Belarus (2006), motivul fiind încălcarea gravă a drepturilor lucrătorilor; în ambele cazuri, retragerea nu a fost încă re acordată. Și Sri Lanka a pierdut în 2010 beneficiile SPG+, motivul fiind în acest caz punerea în aplicare defectuoasă a convențiilor privind drepturile omului. Pentru anumite țări, precum El Salvador, actuala deschidere a anchetelor a constituit deja un catalizator suficient pentru schimbare.

4.5.2 Comitetul își pune întrebarea, mai ales în cadrul sistemului revizuit și mai sever, dacă deschiderea procedurii de anchetă - și multe țări vor trebui să mai depună eforturi substanțiale în acest sens - va duce în mod inevitabil la retragerea tratamentului preferențial atunci când o soluție pozitivă nu va putea fi găsită cu rapiditate. Acest fapt nu ar folosi nimănui. Trebuie găsit un echilibru reciproc avantajos. Pentru unele țări foarte sărace, amenințate de foamete și alte dificultăți, aceste obiective pot fi nerealizabile pe termen scurt. Cu toate că Comisia este obligată să prezinte Parlamentului un raport la fie care doi ani, Comitetul înțelege că va avea loc un dialog intermediar și că Comisia va monitoriza în mod constant situația din țările beneficiare, inclusiv prin utilizarea informațiilor ce provin de la autoritățile internaționale de monitorizare. Comitetul se așteaptă la o transparență maximă a Comisiei în acest stadiu de identificare a domeniilor de interes.

4.5.3 Un caz special este cel al Uzbekistanului (țară eligibilă pentru SPG+, care a decis să nu facă uz de acest sistem), unde exploatarea prin muncă a copiilor la recolta de bumbac constituie un motiv de îngrijorare majoră. Obiectivul declarat al SPG+ constă în încurajarea țărilor beneficiare pe calea îmbunătățirii performanțelor lor. Prin urmare, trebuie găsit un echilibru între încurajarea unor schimbări pozitive și izolarea din ce în ce mai mare a unei țări, ceea ce poate frâna sau chiar anula progresul pe o perioadă de mai mulți ani.

5. Rolul societății civile

5.1 În legătură cu consolidarea suplimentară a capacităților menționată la punctul 4.3, Comitetul recomandă ca aceasta să se bazeze pe un dialog care să utilizeze experiența societății civile, pentru a identifica și circumscrie necesitățile reale. Așa

cum a fost deja menționat, chiar și raportul CARIS, care a beneficiat de analize aprofundate și contribuția unor analiști specializați, nu reușește cu ușurință să tragă concluzii în evaluarea progreselor înregistrate în materie de comerț în cadrul SPG. Cu toate acestea, țărilor în curs de dezvoltare, cu puține resurse disponibile, li se pretinde să ia decizii politice, când ele dispun de o capacitate extrem de scăzută pentru prognoze exacte.

5.2 Cu privire la respectarea convențiilor enumerate în anexa VIII, articolul 14 din propunerea de regulament prevede că „raportul poate să cuprindă orice informații pe care Comisia le consideră relevante”. Comisia subliniază că, în afară de rapoartele organismelor internaționale de monitorizare, va utiliza și alte surse de informații dovedite și fiabile⁽¹⁰⁾.

5.3 Comisia prevede posibilitatea de a recurge la Comitet ca una din aceste surse, capabil de a furniza o viziune „mai echilibrată” datorită capacității de a oferi o viziune de ansamblu în numele societății civile. Alte surse potențiale includ întreprinderile și organizațiile de afaceri, sindicatele și alte organizații care aduc dovada unui angajament activ.

5.4 Comitetul menționează, de asemenea, că Comisia intenționează să propună în timp util o reglementare separată privind modalitățile de punere în aplicare a procedurilor care urmează să fie adoptate pentru candidaturile pentru SPG+ și pentru retragerea și re acordarea statutului SPG, SPG+ și „Totul în afară de arme”, în conformitate cu articolele 10.8, 15.2 și 19.12 din propunerea de regulament și cu garanțiile din articolul 22.4. Comitetul își va prezenta punctul de vedere în timpul analizelor și consultărilor prevăzute.

5.4.1 Fără a dori să aducă atingere dreptului sau posibilității oricărei părți interesate de a aduce contribuții în materie de respectare a regulilor, Comitetul recomandă totuși Comisiei, Consiliului și Parlamentului să se prevadă un mecanism de monitorizare sau de consultare, în cadrul căruia societatea civilă să-și aducă contribuția în legătură cu încălcările constatate ale convențiilor din partea beneficiarilor SPG. Se propune ca însăși Comitetul să preia rolul de stimulator sau coordonator în acest sens, acționând ca un punct de contact pentru înregistrarea plângerilor, bazându-se, după caz, pe modelele existente care urmează să fie puse în aplicare în legătură cu monitorizarea din partea societății civile a punerii în aplicare a acordurilor de liber schimb negociate cu Coreea de Sud și a altor acorduri de liber schimb recent negociate, în special a acelor menite să garanteze o contribuție specifică a UE și/sau pe crearea de grupuri consultative la nivel UE premergătoare unor sesizări prezentate organismelor comune prevăzute în cadrul acestor acorduri. În acest sens, invită Comisia să constituie în viitorul apropiat un grup de lucru comun cu Comitetul, a cărui sarcină să fie elaborarea unor recomandări ferme.

⁽⁹⁾ Altfel nu ar fi acum eligibilă pentru „Totul în afară de arme”.

⁽¹⁰⁾ INFO PACK: Cu privire la propunerea Comisiei Europene referitoare la un nou SPG, DG TRADE, p. 8.

5.4.2 În acest sens, invită Comisia să constituie în timp util un grup de lucru comun cu Comitetul, a cărui sarcină să fie elaborarea unor recomandări ferme.

Bruxelles, 8 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea comună către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un răspuns nou în contextul schimbărilor din țările vecine

COM(2011) 303 final

(2012/C 43/20)

Raportor: **dna Emmanuelle BUTAUD-STUBBS**

La 19 iulie 2011, Comisia Europeană și Înalțul Reprezentant al Uniunii Europene pentru afaceri externe și politica de securitate, în conformitate cu articolul 304 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Comunicarea comună către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Un răspuns nou în contextul schimbărilor din țările vecine

COM(2011) 303 final.

Secțiunea pentru relații externe, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la 22 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 119 voturi pentru și 3 voturi împotriva.

1. Concluzii și recomandări

1.1 CESE salută Comunicarea comună a Serviciului European de Acțiune Externă (SEAE) și a Comisiei Europene și consideră că ea reprezintă o ajustare oportună și urgentă a politicii UE. Comitetul sprijină pe deplin obiectivul declarat al Comunicării de a dezvolta o nouă abordare a conceptului de vecinătate a UE pentru întărirea parteneriatului dintre UE și țările din vecinătate.

1.2 CESE subliniază că această Comunicare nu reprezintă decât un punct de plecare pentru un viitor parteneriat și solicită instituțiilor UE să dezvolte o strategie pe termen mai lung, care să fie pusă în practică în cadrul perspectivelor financiare 2014-2020, care integrează prioritățile identificate, bugetul destinat consolidării parteneriatelor și diferitele aspecte ale politicii UE.

1.3 CESE speră că UE va fi în măsură să reacționeze în mod adecvat, adică cu fermitate și exprimându-se cu o voce unică, în conformitate cu abordarea prezentată în Comunicarea privind țările Euromed⁽¹⁾, la evenimentele recente din anumite țări vecine, în care democrația veritabilă și durabilă nu a fost încă instaurată.

1.4 CESE se declară de acord cu principiile diferențierii și condiționalității și cu necesitatea unei mai mari flexibilități în relațiile cu țările partenere. În același timp, CESE solicită însă ca UE să asigure că aplicarea principiului „mai puțin pentru mai puțin” nu va periclita potențialul unei țări partenere de a continua procesul de reformă în conformitate în ritmul său propriu și în conformitate cu capacitatea sa de absorbție.

1.5 Comitetul constată cu satisfacție că în Comunicare se pune un accent deosebit pe rolul fundamental pe care îl joacă societatea civilă în consolidarea procesului democratic și că

sprijinul acordat unui număr larg de organizații aparținând societății civile, inclusiv partenerilor sociali, este considerat prioritar.

1.6 CESE insistă asupra faptului că condițiile în care se desfășoară activitățile societății civile, protecția drepturilor omului și a drepturilor economice, sociale și culturale, precum și libertatea religioasă reprezintă un criteriu esențial pentru evaluarea guvernantei unei țări.

1.7 CESE consideră că sprijinul acordat de UE în cadrul Fondului european pentru democrație ar trebui să fie accesibil și să răspundă nevoilor urgente ale unui spectru mai larg de organizații ale societății civile, inclusiv ale grupurilor neînregistrate aparținând opoziției. Fondul european pentru democrație ar trebui să completeze instrumentele existente, cum ar fi Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO) și Instrumentul pentru stabilitate (IS).

1.8 În acest context, CESE subliniază că ar trebui acordat un sprijin mai amplu și mai bine orientat angajatorilor și organizațiilor sindicale și altor grupuri socio-profesionale, care reprezintă fațete importante ale vieții sociale, economice și politice și sunt potențiali garanți de stabilitate. Unele dintre aceste organizații au jucat, într-adevăr, un rol esențial în ceea ce privește mobilizarea în favoarea democrației. CESE salută faptul că Fondul european pentru democrație prevede sprijinirea acestor actori, dar speră că Facilitatea pentru societatea civilă va fi, de asemenea, utilizată în acest sens.

1.9 CESE solicită ca eficacitatea proiectelor finanțate de UE să fie îmbunătățită. Complexitatea procedurilor de finanțare ale Uniunii Europene exclude implicarea unui număr mare de actori neguvernamentali. Unul dintre obiectivele inițiativei ar

⁽¹⁾ Comunicarea comună „Un parteneriat pentru democrație și prosperitate împărtășită cu țările sud-mediteraneene” – COM (2011) 200 final.

trebui să conștientizeze în a ajuta organizațiile să obțină fonduri, de exemplu prin intermediul unor acțiuni de formare pentru consolidarea capacităților, organizate în cadrul delegațiilor UE.

1.10 În plus, Comitetul solicită UE luarea unor măsuri de precauție și definirea unor principii de bază privind buna guvernare, destinate acelor guverne din țările partenere care ar dori să beneficieze de cea de-a treia componentă a Facilității pentru societatea civilă, care prevede sprijinul pentru proiecte în vederea consolidării capacității organizațiilor aparținând societății civile și a implicării acestora în politicile și procesele decizionale naționale.

1.11 În ceea ce privește relațiile comerciale, obiectivul final al acordului privind o zonă de liber schimb aprofundată și cuprinzătoare (ZLSAC) este obținerea unui nivel ridicat de integrare economică între UE și țările partenere. CESE solicită UE să examineze posibilitatea adoptării unor „pachete” diferențiate cu privire la acquis-ul ZLSAC, care să reflecte diferențele în ceea ce privește nivelul de interes pentru integrarea economică europeană și diferitele agende existente în țările partenere. Este important ca, pe parcursul negocierilor și punerii în aplicare a acordului privind ZLSAC și a altor tratate, să fie prevăzută ca o condiție sine qua non participarea societății civile și stabilirea unui mecanism de dialog permanent cu aceasta. De asemenea, trebuie consultată societatea civilă cu ocazia evaluării impactului asupra dezvoltării durabile.

1.12 Promovarea libertății de exprimare în cadrul libertăților publice și accesul nerestricționat la internet și rețelele sociale este, de asemenea, de o importanță covârșitoare prin contribuția la sporirea transparenței și încurajarea procesului de democratizare. Acestea necesită, prin urmare, o atenție deosebită și măsuri precise.

1.13 În pofida succesului relativ modest, CESE salută angajamentul UE cu privire la prevenirea conflictelor în vecinătatea imediată și solicită ca instituțiile UE să dezvolte strategii globale în acest domeniu.

1.14 CESE solicită facilitarea mobilizării cetățenilor din țările învecinate – în special în rândul tinerilor, studenților, artiștilor, cercetătorilor, oamenilor de știință și de afaceri – pentru a spori contactele între persoane, spre beneficiul atât al țărilor partenere, cât și al UE.

1.15 CESE, în calitate de reprezentant al societății civile la nivelul UE, este pregătit să-și asume un rol activ și să-și împărtășească expertiza în vederea realizării unei rețele europene mai eficiente de cooperare cu societățile din țările învecinate⁽²⁾, în mod special prin:

- contribuția la cartografierea organizațiilor societății civile și la documentarea situației activităților societății civile în regiune prin intermediul unui dialog deschis și amplu cu o gamă largă de actori;
- punerea la dispoziție a cunoștințelor, inclusiv a experienței dobândite în cadrul cooperării cu țările din vecinătatea estică a UE, în vederea definirii criteriilor și proceselor specifice pentru înființarea unor instituții realmente reprezentative pentru consultarea societății civile în elaborarea politicilor în țările partenere;
- sprijinirea organizațiilor independente reprezentative ale societății civile, îndeosebi a celor care au jucat un rol activ în a se opune regimurilor nedemocratice, prin eforturi depuse în vederea consolidării capacităților acestora și prin punerea la dispoziție a expertizei într-o gamă largă de domenii, cum ar fi dialogul social (inclusiv la nivel sectorial) și drepturile economice și sociale;
- schimburile de bune practici în domenii precum dialogul social, egalitatea între femei și bărbați, antreprenoriatul și responsabilitatea socială a întreprinderilor;
- participarea la elaborarea de instrumente, planuri de acțiune și programe UE în vederea consolidării organizațiilor socio-economice și la monitorizarea punerii în aplicare a acestora;
- implicarea activă în procesul de definire a procedurilor operaționale ale Facilității pentru societatea civilă și Fondului european pentru democrație.

2. Lecțiile trecutului

2.1 Analiză critică a activităților anterioare ale Uniunii Europene

2.1.1 În absența totală, cu câteva excepții, a unui mediu democratic, UE s-a văzut constrânsă să-și adapteze politicile din motive pragmatice și să recunoască drept interlocutori actori care n-ar fi putut în niciun caz să fie descriși ca fiind reprezentanți democrației ai popoarelor lor.

2.1.2 De exemplu, de-a lungul întregului Proces de la Barcelona, UE a comunicat și a colaborat foarte puțin cu organizațiile societății civile, sindicatele și organizațiile pentru drepturile omului care nu erau recunoscute de guverne și a pierdut astfel ocazia de a influența evoluțiile politice și sociale din regiune.

2.1.3 Experiența a demonstrat, în special în regiunea Euromed, că există o tendință de subutilizare a fondurilor disponibile pentru societatea civilă, care se explică prin slăbiciunea acestor organizații în țările nedemocratice.

2.1.4 Există câteva exemple de bune practici în ceea ce privește implicarea societății civile, cum ar fi crearea platformelor tematice, a grupurilor de lucru și grupurilor specializate în cadrul Parteneriatului estic; acestea ar putea fi adaptate și aplicate în mod util în țările din vecinătatea sudică.

⁽²⁾ A se vedea recomandările specifice în acest sens exprimate în recentele avize CESE: „Contribuția societății civile la Parteneriatul estic”, JO C 248, 25.8.2011, p. 37-42, „Promovarea societăților civile reprezentative în regiunea Euromed”, JO C 376, 22.12.2011, p. 32-37 și „Noua politică externă și de securitate a UE și rolul societății civile”, adoptat la 27 octombrie 2011 (nepublicat încă în JO).

3. Principalele elemente ale unei noi abordări

3.1 Aplicarea principiilor diferențierii și condiționalității

3.1.1 CESE aprobă pe deplin prioritatea acordată în Comunicare acestor două principii, aflându-se el însuși în etapa de consolidare a punerii lor în aplicare în propriile sale activități, de exemplu cu privire la criteriile sale pentru participarea la Summitul Euromed al consiliilor economice și sociale și al instituțiilor similare și pentru organizarea misiunilor sale în străinătate.

3.1.2 În abordarea sa de tipul „mai mult pentru mai mult”, UE trebuie să țină seama de diferitele contexte istorice ale regiunilor și țărilor, de nivelul lor de dezvoltare, de diferitele stadii de relații cu UE și de nevoile și problemele lor specifice. Această abordare va contribui și la utilizarea mai eficientă a resurselor financiare ale UE, ceea ce reprezintă o obligație fundamentală a Uniunii Europene față de contribuabilul european.

3.1.3 În același timp, CESE consideră că este important să se vegheze ca principiul „mai puțin pentru mai puțin” să nu se aplice într-o manieră care să dăuneze potențialului de dezvoltare al unei țări partenere care înregistrează progrese mai modeste.

3.2 Construirea unei democrații profunde și durabile

3.2.1 UE a subliniat, pe bună dreptate, necesitatea de a susține aprofundarea democrației prin consolidarea societății civile și a rolului acesteia în procesul de democratizare și ancorarea standardelor de bună guvernare în regiunea PEV.

3.2.2 CESE salută introducerea unor noi instrumente specializate, destinate consolidării progreselor în materie de democrație. În această privință, CESE este gata să participe la lucrările de definire a procedurilor operaționale ale Fondului european pentru democrație și, în mod special, ale Facilității pentru societatea civilă. Aceste instrumente ar trebui să fie flexibile și capabile să se adapteze la evoluția necesităților și să conțină măsuri specifice de sprijinire a proceselor democratice în vecinătatea UE, inclusiv prin promovarea înființării de partide politice și mijloace de informare libere și consolidarea implicării societății civile în procesele democratice.

3.2.3 În pofida diferențelor între Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului (IEDDO), Instrumentul pentru stabilitate (IS), Fondul european pentru democrație și Facilitatea pentru societatea civilă în ceea ce privește procedurile financiare, operaționale și de gestiune, trebuie să se garanteze și să consolideze coerența și sinergiile între acestea.

3.2.4 Pentru a spori sensibilizarea organizațiilor și capacitatea lor de a utiliza aceste instrumente financiare, CESE solicită Comisiei să elaboreze documente explicative simple și ușor de utilizat.

3.2.5 CESE consideră că respectul pentru libertățile religioase și civile reprezintă un drept fundamental al omului, care trebuie protejat cu atenție într-o regiune marcată de diversitate religioasă și politică. Comitetul invită țările care încă nu au ratificat convențiile și acordurile internaționale și regionale existente privind libertățile politice, civile și culturale și drepturile economice și sociale, bazate pe Declarația universală a drepturilor omului, să facă acest lucru fără întârziere.

3.2.6 Mijloacele de informare din regiunea Euromed joacă un rol esențial în preluarea și difuzarea rezultatelor transformărilor în curs. Sprijinul adus de UE trebuie să se concentreze asupra unor inițiative menite să consolideze profesionalismul și independența mijloacelor de comunicare existente și să promoveze un mediu favorabil diversității și libertății presei.

3.3 Consolidarea rolului UE în soluționarea conflictelor

3.3.1 Persistența conflictelor de durată în vecinătatea UE – la sud și la est – reprezintă o mare provocare, atât pentru UE, cât și pentru țările partenere. UE a recunoscut că, până în prezent, măsurile luate au avut o eficiență limitată. Tratatul de la Lisabona conferă UE un nou mandat de consolidare a păcii și o nouă structură de susținere a acestei activități, ceea ce permite adoptarea efectivă a unei noi abordări în domeniu.

3.3.2 CESE solicită ca UE să dezvolte strategii globale de prevenire a conflictelor și consolidare a păcii, în special pentru țările din imediata vecinătate, și să-și concentreze eforturile pentru a asigura o coerență sporită între diversele programe și politici ale UE în acest domeniu.

3.3.3 Comitetul solicită ca toate proiectele de consolidare a păcii să promoveze și să includă principii democratice și ca sistemele de monitorizare, cu implicarea organizațiilor societății civile, să evalueze progresul reformelor. O prioritate mai mare ar trebui să fie acordată acelor grupuri cu o influență majoră în ceea ce privește consolidarea păcii, dar ale căror voci se fac rareori auzite. Dintre acestea fac parte femeile și tinerii, sindicatele și întreprinderile locale. De asemenea, trebuie sprijinită continuitatea activității economice în zonele de conflict, ca dovadă a rezistenței, la fel cum trebuie sprijinite și activitățile sindicale și demonstrațiile pentru pace și solidaritate. Grupurilor cele mai vulnerabile, cum ar fi femeile, copiii și victimele conflictelor, ar trebui să li se dedice o atenție specială și programe specifice.

4. Întărirea legăturilor comerciale

4.1 În afara consolidării relațiilor comerciale, unul din obiectivele majore ale ZLSAC este crearea unui nivel ridicat de integrare economică între UE și țările partenere. Punerea în aplicare a acordului privind ZLSAC și îndeplinirea cerințelor impuse de acesta presupune o profundă restructurare a sistemelor economice și de drept ale țărilor partenere. Pentru ca acest lucru să se întâmple, este nevoie de un sprijin mult mai mare din partea UE, pentru a permite țărilor partenere să atingă nivelul de dezvoltare necesar pentru îndeplinirea cerințelor.

4.2 Comitetul solicită includerea unui capitol dedicat dezvoltării durabile în toate acordurile comerciale negociate între UE și partenerii săi și consideră că societatea civilă ar trebui consultată cu ocazia evaluării impactului asupra dezvoltării durabile înainte de deschiderea negocierilor. Această implicare ar contribui la sensibilizarea opiniei publice cu privire la avantajele pe termen scurt și lung pe care le aduce cu sine ZLSAC, asigurând identificarea populației cu acest proces ⁽³⁾.

4.3 În acest scop, viitoarele acorduri privind ZLSAC, precum și alte acorduri ar trebui să prevadă mecanisme de consultare a societății civile, cum ar fi comitetele consultative mixte, pentru a asigura o monitorizare eficientă a modului în care sunt puse în practică cerințele prevăzute la capitolul privind dezvoltarea durabilă.

4.4 Cu privire la standardele sociale și relațiile industriale, Comitetul insistă asupra ratificării și punerii în aplicare corespunzătoare a convențiilor OIM relevante.

5. Crearea unor parteneriate regionale eficiente

5.1 UE trebuie să găsească justul echilibru și să caute sinergii între dimensiunile bilaterale și regionale ale relațiilor sale cu țările partenere.

5.2 Este recunoscut faptul că parteneriatele regionale cu țările aflate la estul și sudul UE au contribuit la progresul relațiilor între UE și vecinii săi. Cu toate acestea, Parteneriatul estic și Uniunea pentru Mediterana, care au completat cooperarea Euromed, au dovedit o serie de neajunsuri.

5.3 Uniunea pentru Mediterana (UpM), a cărei rol a constat în completarea relațiilor bilaterale între UE și țările partenere, nu a adus rezultatele scontate. Rolul și obiectivele sale ar trebui, prin urmare, redefinite în mod radical. Ea trebuie, de asemenea, să pună la dispoziție mecanisme permanente pentru implicarea societății civile în această inițiativă. CESE solicită să se ia imediat deciziile necesare în ceea ce privește rolul, misiunea, organizarea și finanțarea UpM. În plus, CESE consideră că activitățile UpM ar trebui mai bine aliniate cu strategia globală a UE pentru această regiune ⁽⁴⁾.

5.4 În general, majoritatea țărilor partenere și-au îmbunătățit și intensificat relațiile cu UE prin dialogul purtat cu privire la acordurile de asociere, la ZLSAC, la liberalizarea vizelor și parteneriatele de mobilitate, la cooperarea în domeniul securității aprovizionării cu energie și alte subiecte. Din nefericire, Belarus a făcut un mare pas înapoi în relațiile sale cu UE;

situația libertăților democratice și mediul în care se desfășoară activitățile societății civile s-au deteriorat și în alte țări, printre care Ucraina.

5.5 Evoluția situației politice în țările din vecinătatea UE ar trebui urmărită în continuare cu atenție; nivelul integrării economice și al relațiilor comerciale ar trebui să reflecte angajamentul acestora de a pune baza unei democrații durabile, bazate pe respectarea drepturilor omului.

5.6 CESE este convins că promovarea unei mobilități sporite, mai ales în rândul tinerilor și studenților din țările vecine, ar fi benefică pentru țările partenere și ar duce la intensificarea contactelor interpersonale. Același lucru este valabil și pentru artiști, oameni de știință, cercetători și oameni de afaceri. Ar fi util ca aceste măsuri să fie completate de programe de facilitare a vizelor, scutiri de la plata taxelor aferente și posibilitatea de eliberare a unor vize cu intrări multiple, precum și de eforturi ce vizează gestionarea integrată a frontierelor, gestionarea adecvată a migrației, combaterea migrației ilegale, adoptarea unei legislații adecvate în materie de azil și asigurarea ajutorului umanitar pentru refugiați.

6. Sprijinul societății civile din vecinătatea UE prin Facilitatea pentru societatea civilă și Fondul european pentru democrație

6.1 Sprijinul acordat organizațiilor societății civile trebuie să fie unul cuprinzător, credibil, multidimensional și adaptat cerințelor acestora. De câțiva ani, CESE pledează în favoarea unei participări a societății civile la elaborarea PEV și la monitorizarea punerii în aplicare a acesteia, precum și în favoarea unor programe specifice de consolidare a capacității pentru societatea civilă și a dialogului între guverne și societatea civilă în țările din vecinătatea UE ⁽⁵⁾. Prin urmare, CESE aprobă cele trei componente ale Facilității pentru societatea civilă (FSC).

6.2 Punerea în aplicare a acestor componente presupune o definiție vastă și generală a conceptului de „organizație a societății civile”, așa cum sugerează Comunicarea Comisiei privind normele minime aplicabile consultărilor ⁽⁶⁾. Prin urmare, cartografierea societății civile este de o importanță crucială pentru punerea în aplicare a acestor componente. Cu diferitele sale rețele, CESE este dispus să continue să-și ofere sprijinul pentru cartografierea actorilor neguvernamentali noi și crearea de rețele cu organizațiile neguvernamentale la nivel regional. Sinergiile cu lucrările Comisiei, cu Serviciul European de Acțiune Externă și delegațiile UE din aceste domenii pot fi ușor identificate.

⁽³⁾ Avizul CESE pe tema „Evaluarea impactului comerțului asupra dezvoltării durabile și politica comercială a UE”, JO C 218, 23.7.2011, p. 14-18.

⁽⁴⁾ COM(2011) 200 final.

⁽⁵⁾ Avizul CESE privind implicarea societății civile în Parteneriatul estic, JO C 277, 17.11.2009, p. 30-36, Avizul CESE privind implicarea societății civile în punerea în aplicare a planurilor de acțiune ale PEV în țările din Caucazul de Sud (Armenia, Azerbaidjan și Georgia), JO din 17.11.2009, p. 37-41.

⁽⁶⁾ Comunicarea Comisiei Europene „Pentru o cultură amplificată de consultare și dialog – Principii generale și norme minime aplicabile consultărilor Comisiei cu părțile interesate” COM(2002) 704 final, 11.12.2002, p. 6.

6.3 În plus, experiența organizațiilor societății civile europene poate fi folosită pentru definirea programelor de consolidare a capacităților. Pe lângă gama largă de rețele de ONG-uri din UE, ar trebui implicați și principalii actori economici și sociali europeni. Aceștia și-ar putea astfel împărtăși expertiza cu omologii lor din țările partenere, în vederea unui transfer de cunoștințe privind politicile europene, sprijinind societatea civilă din țările vecine în domeniile analizei politice, reprezentării intereselor și monitorizării convergenței cu politicile UE.

6.4 Propunerea de a extinde implicarea organizațiilor societății civile în dialogul politic sectorial între UE și țările partenere este deosebit de salutară, acesta fiind un domeniu care, din păcate, în trecut a fost deseori neglijat. În ceea ce privește actorii economici și sociali, o atenție deosebită ar trebui acordată programelor dedicate dialogului social sectorial în țările beneficiare. CESE este dispus să contribuie la consolidarea dialogului social și solicită, în acest context, implicarea OIM, pe care o consideră esențială, și implicarea Fundației Europene de Formare, care ar putea organiza activități de formare în domeniul dialogului sectorial pentru partenerii sociali din țările învecinate.

6.5 Cea de-a treia componentă a Facilității pentru societatea civilă prevede sprijinul pentru proiecte naționale bilaterale de încurajare a guvernelor din țările partenere să consolideze capacitatea organizațiilor societății civile și implicarea acestora în politicile și procesele decizionale naționale. Comitetul este convins de necesitatea urgentă a unui mecanism instituționalizat de consultare cu societatea civilă și de faptul că consiliile economice și sociale reprezintă unul din cele mai potrivite instrumente pentru a realiza acest dialog. Ar trebui însă prevăzute câteva măsuri de precauție și o serie de principii de bază privind buna guvernare pentru guvernele care doresc să beneficieze de acest sprijin. CESE este pregătit să definească o serie de principii care trebuie respectate la crearea unor consilii economice și sociale reprezentative și a altor instituții similare.

6.6 Există deja platforme regionale ale organizațiilor societății civile în țările aflate în vecinătate: Forumul societății civile din cadrul Parteneriatului estic și Adunarea Euromed a Consiliilor Economice și Sociale și a instituțiilor similare, înființat în urma unei inițiative conduse de CESE. CESE a

jucat un rol fundamental la crearea consiliilor economice și sociale în multe din țările sud-mediteraneene. În cadrul acestui proces, Comitetul a pledat în favoarea unei reprezentări cât mai ample posibile a diferiților actori neguvernamentali în aceste consilii. Experiența de care dispune CESE și sprijinul acordat la crearea CES ca instituții dedicate consultării societății civile în procesele decizionale ar putea completa în mod util posibilitățile de cooperare în cadrul Facilității pentru societatea civilă.

6.7 Complexitatea procedurilor de finanțare ale Uniunii Europene exclude implicarea unui număr mare de actori neguvernamentali, care au cel mai mare potențial, dar nu dispun de experiența necesară pentru a solicita finanțare din partea UE. Aceasta reprezintă o problemă existentă în toate țările și regiunile care beneficiază de fonduri de cooperare din partea UE. Unul din obiectivele acestui instrument ar putea să constea în acordarea de asistență acestor organizații, de exemplu prin acțiuni de formare organizate de delegațiile UE, dedicate modalităților de solicitare a unor astfel de finanțări.

6.8 CESE este pregătit să participe la definirea procedurilor operaționale pentru Fondul european pentru democrație. Comitetul consideră că acest instrument ar trebui să fie flexibil și să răspundă nevoilor urgente. El ar trebui să conțină măsuri specifice de sprijinire a proceselor democratice în vecinătatea UE, inclusiv prin promovarea înființării de partide politice, creării de mijloace de informare libere și de sindicate independente și prin consolidarea implicării societății civile în procesele democratice.

6.9 CESE este de părere că Fondul european pentru democrație ar trebui să fie un instrument bazat pe cerere, care să nu funcționeze pe bază de proiecte, ci să fie un instrument flexibil și transparent, orientat către consolidarea capacităților. Ar trebui sprijinite în mod prioritar organizațiile care nu au acces la alte surse de finanțare din partea UE cum ar fi Facilitatea pentru societatea civilă, Instrumentul european pentru democrație și drepturile omului și Programul pentru actorii nestatali și autoritățile locale. Instrumentul ar trebui gestionat la nivel național și ar trebui să prevadă cât mai puține cerințe birocratice și de raportare, însă ar trebui să se bazeze pe un mecanism eficient de evaluare a rezultatelor. Ar trebui, de asemenea, prevăzută posibilitatea unor acțiuni comune cu alți donatori.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului în ceea ce privește distribuirea de produse alimentare către persoanele cele mai defavorizate din Uniune

COM(2011) 634 final – 2008/0183 (COD)

(2012/C 43/21)

Raportor: **dl Yves SOMVILLE**

La 17 octombrie 2011, în conformitate cu articolele 43 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Consiliul a hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1234/2007 al Consiliului în ceea ce privește distribuirea de produse alimentare către persoanele cele mai defavorizate din Uniune

COM(2011) 634 final – 2008/0183 (COD).

Secțiunea pentru agricultură, dezvoltare rurală și protecția mediului, însărcinată cu pregătirea lucrărilor Comitetului pe această temă, și-a adoptat avizul la data de 21 noiembrie 2011.

În cea de-a 476-a sesiune plenară, care a avut loc la 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 8 decembrie), Comitetul Economic și Social European a adoptat prezentul aviz cu 139 de voturi pentru, 1 vot împotrivă și 5 abțineri.

1. Concluzii și recomandări

1.1 Comitetul salută propunerea Comisiei, în special extinderea temeiului juridic propus pentru punerea în aplicare a planului european de ajutorare a persoanelor celor mai defavorizate (PEAD) în 2012 și 2013. Astfel, acest program urmărește să răspundă obiectivelor PAC, consolidând totodată coeziunea socială a Uniunii. Această modificare este cu atât mai importantă, cu cât se înscrie între obiectivele Strategiei Europa 2020.

1.2 CESE recunoaște necesitatea continuării punerii în aplicare a programului și a finanțării sale din bugetul alocat PAC pentru anii 2012 și 2013, la nivelul actual. Solidaritatea față de categoriile defavorizate a reprezentat dintotdeauna o valoare pe care UE a susținut-o în cadrul diverselor sale politici și care trebuie menținută.

1.3 Pentru CESE, acest sprijin este cu adevărat fundamental, dat fiind că, în urma crizelor economice și financiare, numărul cetățenilor cărora le este destinat programul sporește continuu.

1.4 În calitate de emanație a societății civile, CESE sprijină această propunere, cu atât mai mult cu cât punerea sa în aplicare în statele membre este rezultatul participării a numeroși voluntari sau membri ai unor organizații umanitare care nu ar vedea cu ochi buni o reducere cu 75 % a resurselor alocate PEAD pentru anii 2011 și 2012 sau chiar dispariția acestora din cauza lipsei stocurilor de intervenție în 2013. Comitetul consideră că acest program finanțat din fonduri europene contribuie la diseminarea unei imagini pozitive a Uniunii în rândul cetățenilor europeni.

1.5 Pe de altă parte, Comitetul salută luarea în considerare de către Comisie a anumitor recomandări cuprinse în avizul său precedent din ianuarie 2011 ⁽¹⁾, precum cele privind menținerea finanțării de 100 % prin bugetul PAC pentru 2012 și 2013 și a posibilității rambursării anumitor cheltuieli administrative, de transport și de stocare suportate de organizațiile umanitare.

1.6 CESE subscrie propunerii de a lăsa posibilitatea statelor membre să aleagă produse originare din Uniune. În acest fel, sistemul își va îndeplini nu doar rolul de stabilizator al pieței interne, ci va oferi de asemenea toate garanțiile că produsele oferite îndeplinesc standardele ridicate impuse producătorilor europeni.

2. Context

2.1 Spre aducere aminte, distribuirea gratuită de hrană persoanelor celor mai defavorizate ale Comunității a fost lansată în iarna 1986-1987, o iarnă foarte aspră. Produsele alimentare distribuite de asociațiile umanitare din diversele state membre proveneau din stocurile de intervenție.

2.2 Introdusă apoi în mod oficial, recurgerea la stocurile de intervenție a permis o abordare centrată pe două obiective: ajutorarea persoanelor celor mai defavorizate ale Uniunii și totodată contribuția la refacerea unei anumite stabilități a piețelor.

⁽¹⁾ JO C 84, 17.3.2011, p. 49.

2.3 Reformele succesive ale PAC, începute în 1992, au permis reducerea semnificativă a stocurilor de intervenție. La început acestea aveau trăsături structurale, însă au evoluat treptat, căpătând un caracter conjunctural, iar nivelul stocurilor actuale din ultimii ani nu mai permite satisfacerea cererii de asistență alimentară doar din aceste stocuri.

2.4 Schimbări în program au avut loc deja în 1995, acestea constând în completarea produselor care lipseau și care înainte proveneau din stocurile de intervenție, prin achiziții pe piață.

2.5 Extinderea Uniunii Europene a determinat Comisia să adapteze programul în 2009, prin sporirea bugetului alocat.

2.6 În 2008, în condițiile unei situații în evoluție, Comisia a lansat o dezbatere privind programul de ajutor alimentar acordat persoanelor celor mai defavorizate, ceea ce a dus la elaborarea unei propuneri de regulament al Consiliului, care ar trebui să permanentizeze sistemul de acordare de asistență acestor persoane.

2.7 Această propunere aducea o serie de modificări regulilor existente: surse de aprovizionare, sporirea gamei de produse disponibile, un plan de distribuție etalat pe trei ani, fixarea de către statele membre a unor priorități de acțiune, introducerea treptată a cofinanțării, creșterea bugetului alocat. În Consiliu, această propunere a întâlnit rezistența unei minorități de blocare.

2.8 La 17 septembrie 2010, Comisia a adoptat o propunere modificată, ținând seama în parte de avizul PE privind propunerea inițială (avizul din 26 martie 2009), modificările fiind următoarele: creșterea ratei de cofinanțare, plafonarea ajutorului acordat de UE la 500 de milioane EUR/an, posibilitatea ca statele membre să opteze de preferință pentru produse alimentare de origine europeană.

2.9 În ședința Consiliului Agricultură și Pescuit din 27 septembrie 2010, schimbul de vederi s-a încheiat cu confirmarea minorității de blocare.

2.10 CESE a elaborat un aviz privind această propunere modificată, adoptându-l la 20 ianuarie 2011 ⁽²⁾.

2.11 La 13 aprilie 2011, Curtea de Justiție a Uniunii Europene a emis o hotărâre privind acțiunea introdusă de Germania împotriva planului din 2009 privind distribuția de produse alimentare din stocurile de intervenție persoanelor celor mai defavorizate (Cauza T-576/08). Anularea se referă la toate achizițiile de pe piață, cantitățile provenite din stocurile de intervenție nefăcând obiectul recursului.

2.12 Ca atare, Comisia a prevăzut pentru bugetul pe 2012 reduceri considerabile, planul urmând să se bazeze doar pe produsele provenite din stocurile de intervenție.

2.13 În cadrul ședinței Consiliului Agricultură și Pescuit din 20 septembrie 2011 nu s-a degajat o majoritate suficientă în sensul propunerii din 17 octombrie 2010.

2.14 La 20 octombrie 2011 a fost prezentată Consiliului Agricultură și Pescuit o nouă propunere modificată datând din 3 octombrie 2011, fiind însă respinsă din cauza unei noi minorități de blocare, în pofida unor noi modificări aduse propunerii inițiale. Această nouă propunere este textul în legătură cu care CESE a fost solicitat să elaboreze de urgență un aviz.

3. Propunerea Comisiei

3.1 Mai bine de 20 de ani, ajutorul alimentar acordat persoanelor celor mai defavorizate a provenit din stocurile de intervenție. Dacă, la început, aceste stocuri erau considerabile, în urma reformelor succesive ale PAC, acestea au fost reduse semnificativ. De la măsuri structurale, s-a ajuns la intervenții conjuncturale.

3.2 Primul obiectiv al PAC inițiale (sporirea productivității) s-a estompat treptat în favoarea noțiunii de caracter durabil al activității agricole, inclusiv îmbunătățirea corelării între ofertă și cerere. Această nouă orientare necesită adaptarea cadrului juridic al PEAD.

3.3 Extinderile succesive, scumpirea produselor alimentare și, mai recent, criza economică au dus la creșterea importantă a nevoilor. Într-adevăr, numărul persoanelor defavorizate din UE nu încetează să crească. Astfel, în 2008, de acest program de asistență au beneficiat peste 13 milioane de persoane. În 2010, de planul european de ajutorare a persoanelor celor mai defavorizate (PEAD) au beneficiat peste 18 milioane de cetățeni din 20 de state membre în care acesta era operațional.

3.4 În urma acestor evoluții, deși PEAD actual se bazează în continuare pe distribuția de produse provenite din stocurile europene de intervenție, sunt prevăzute măsuri temporare prin care se fac achiziții de pe piață, pentru a completa lipsurile constatate în stocuri.

3.5 În luna aprilie 2011, o hotărâre a Curții Europene de Justiție a anulat dispozițiile planului de distribuție de alimente pentru 2009, care prevedeau achiziții de mărfuri de pe piață, stocurile de intervenție fiind reduse în acel moment.

3.6 În urma acestei hotărâri, Comisia s-a preocupat ca prin regulamentul său de punere în aplicare să aprovizioneze planul de distribuție pentru 2012 exclusiv din stocurile de intervenție existente. Concret, suma de 113 milioane EUR alocată pentru anul 2012 reprezintă un sfert din bugetul planurilor anuale precedente.

⁽²⁾ JO C 84, 17.3.2011, p. 49.

3.7 În propunerea care face obiectul avizului de față, Comisia ține seama de rezoluția din 7 iulie 2011 a Parlamentul European, în care este adresată Comisiei și Consiliului solicitarea de a elabora o soluție de tranziție pentru anii care au rămas din actualul cadru financiar multianual, cu scopul de a evita o reducere drastică a ajutorului alimentar și de a garanta că persoanele dependente de ajutoarele alimentare nu suferă de sărăcie alimentară.

3.8 Această nouă propunere a Comisiei se bazează pe un dublu temei juridic, făcând trimitere nu doar de articolele din Tratat referitoare la PAC, ci și la cel privind coeziunea economică și socială.

3.9 Propunerea reia diverse elemente ale documentului din 2010. Astfel statele membre vor putea opta să acorde preferință produselor originare din UE și să ramburseze anumite costuri administrative și cheltuieli de transport sau stocare care sunt suportate în prezent de organismele desemnate. Desigur, totul este menținut în limita resurselor disponibile.

3.10 Introducerea cofinanțării, cuprinsă în propunerea inițială din 2008 și confirmată în cea din 2010, este abandonată în noua propunere, care sugerează păstrarea unei rate de finanțare a PEAD de 100 %, din bugetul Uniunii Europene. Limita contribuției financiare a Uniunii este menținută la 500 de milioane EUR pe an.

4. Observații generale

4.1 Așa cum amintea CESE în avizul său precedent, „programul de ajutor alimentar pentru persoanele defavorizate se derulează în 20 de state membre. [...] distribuirea de alimente către beneficiari se face în parteneriat și cu ajutorul organizațiilor neguvernamentale”.

4.2 Aceste organizații colaborează cu un număr important de voluntari, care nu înțeleg de ce trebuie să-și reducă activitatea umanitară la 25 % în raport cu anii trecuți, în cazul în care nu se ajunge urgent la un acord la nivel european, în condițiile în care nevoile de măsuri concrete nu au fost niciodată atât de stringente.

4.3 În urma reformelor succesive ale PAC de după 1992, stocurile de intervenție și-au reluat treptat trăsăturile de măsuri conjuncturale. În viitor, rezultatul acestor reforme și perspectivele de piață vor duce la reducerea stocurilor sau chiar la epuizarea acestora în anumite perioade, în funcție de produse.

4.4 În acest context, pentru a remedia insuficiența stocurilor, CESE consideră că este crucial să fie elaborată cât mai repede posibil o propunere prin care statele membre să poată face achiziții pe piață, care să completeze stocurile de intervenție. Această posibilitate este, în opinia noastră, cu atât mai importantă cu cât numărul persoanelor nevoite să apeleze la ajutorul alimentar este în creștere.

4.5 În opinia CESE, pentru a evita o reducere drastică a alimentelor disponibile în cadrul PEAD până în 2014, când vor interveni noi dispoziții referitoare la cadrul financiar multianual 2014–2020, este necesar ca situația descrisă la punctul 4.4 să se concretizeze cât mai repede cu putință.

4.6 Ca reprezentant al societății civile europene în toată diversitatea sa, CESE nu înțelege cum poate UE să-și reducă sprijinul în favoarea persoanelor celor mai defavorizate mai ales în această perioadă de criză economică și financiară. Reamintim că de acest program de asistență au beneficiat în 2008 peste 13 milioane de persoane din 18 state membre și că, în 2010, numărul beneficiarilor era de peste 18 milioane de cetățeni.

4.7 În acest context, CESE salută faptul că Președinția poloneză, în ciuda eșecului din Consiliul Agricultură și Pescuit din 20 octombrie 2011 asupra acestui punct, dorește să-și continue eforturile pentru găsirea unei soluții de evitare a reducerii cu 75 % a fondurilor alocate PEAD în 2012 și a riscului de a nu avea un plan în favoarea persoanelor celor mai defavorizate în 2013, dată fiind lipsa în acel moment a stocurilor de intervenție.

4.8 CESE este foarte satisfăcut de faptul că această propunere care – trebuie reamintit – este aplicabilă doar în 2012 și 2013, se bazează pe un dublu temei juridic, stipulând că programul urmărește nu doar să răspundă obiectivelor PAC, între care cel al asigurării securității alimentare a populației, ci și să consolideze coeziunea economică și socială a Uniunii.

4.9 Aceste aspecte sunt parte integrantă a Strategiei Europa 2020. În legătură cu coeziunea socială, CESE reamintește capitolul din această strategie consacrat combaterii sărăciei. Dreptul la alimentare suficientă și echilibrată reprezintă baza oricărui program de combatere a excluziunii.

4.10 CESE salută posibilitatea propusă de Comisie ca anumite costuri administrative, de transport și de stocare, suportate în prezent de organismele desemnate, să fie luate în considerare. Cu toate acestea, Comitetul atrage atenția asupra faptului că această preluare de costuri urmează să fie dedusă din bugetul disponibil pentru implementarea programului.

4.11 Ca și Parlamentul European, CESE este de acord cu posibilitatea acordată statelor membre de a privilegia în licitații produsele originare din UE. Dat fiind că acest plan urmărește un obiectiv social și economic, el contribuie pe de o parte la stabilizarea pieței interne, dar, pe de altă parte, nu ar fi convenabil ca produsele destinate PEAD să nu ofere garanțiile necesare în ceea ce privește standardele ridicate impuse producătorilor europeni.

4.12 În ceea ce privește cofinanțarea, în pofida a ceea ce cuprindea propunerea anterioară de modificare, Comitetul observă cu satisfacție finanțarea în continuare în proporție de 100 % a PEAD din bugetul Uniunii Europene, aceasta fiind una din recomandările precedentului aviz al CESE. Acest element este cu atât mai important cu cât, în contextul crizelor economice și financiare actuale, unele state membre care dispun de mijloace financiare mai modeste nu ar fi putut cofinanța programul în cazul în care procente propuse în versiunea anterioară ar fi fost confirmate.

Bruxelles, 8 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind accelerarea introducerii cerințelor referitoare la coca dublă sau a unor standarde de proiectare echivalente pentru petrolierele cu cocă simplă (reformare)

COM(2011) 566 final – 2011/0243 (COD)

(2012/C 43/22)

La 29 septembrie și la 18 octombrie 2011, în conformitate cu articolul 100 alineatul (2) din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene, Parlamentul European și respectiv Consiliul au hotărât să consulte Comitetul Economic și Social European cu privire la

Propunere de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind accelerarea introducerii cerințelor referitoare la coca dublă sau a unor standarde de proiectare echivalente pentru petrolierele cu cocă simplă (reformare)

COM(2011) 566 final – 2011/0243 (COD).

Întrucât, în opinia sa, conținutul propunerii este satisfăcător și nu face obiectul niciunei observații din partea sa, în cea de-a 476-a sesiune plenară din 7 și 8 decembrie 2011 (ședința din 7 decembrie), Comitetul a hotărât să emită un aviz favorabil cu privire la textul propus, cu 177 voturi pentru și 11 abțineri.

Bruxelles, 7 decembrie 2011

Președintele
Comitetului Economic și Social European
Staffan NILSSON

2012/C 43/12	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1967/2006 al Consiliului privind măsurile pentru exploatarea durabilă a resurselor halieutice în Marea Mediterană COM(2011) 479 final – 2011/0218 (COD)	56
2012/C 43/13	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Cartea verde privind acțiunile de informare și de promovare pentru produsele agricole: o strategie cu puternică valoare adăugată europeană pentru promovarea savorilor Europei COM(2011) 436 final și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 3/2008 al Consiliului privind acțiunile de informare și promovare pentru produsele agricole pe piața internă și în țările terțe COM(2011) 663 final – 2011/0290 (COD)	59
2012/C 43/14	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 64/432/CEE a Consiliului în ceea ce privește bazele de date electronice care fac parte din rețelele de supraveghere din statele membre COM(2011) 524 final – 2011/0228 (COD) și Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CE) nr. 1760/2000 în ceea ce privește identificarea electronică a bovinelor și eliminarea dispozițiilor privind etichetarea facultativă a cărnii de vită și mânzat COM(2011) 525 final – 2011/0229 (COD)	64
2012/C 43/15	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind definirea, denumirea, prezentarea, etichetarea și protejarea indicațiilor geografice ale produselor vitivinicole aromatizate COM(2011) 530 final – 2011/0231 (COD)	67
2012/C 43/16	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de directivă a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a Directivei 2008/106/CE privind nivelul minim de formare a navigatorilor COM(2011) 555 final – 2011/0239 (COD)	69
2012/C 43/17	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor „Comerț, creștere și afaceri internaționale. Politica comercială – componentă cheie a strategiei Europa 2020” COM(2010) 612 final	73
2012/C 43/18	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentului (CEE) nr. 3821/85 al Consiliului privind aparatura de înregistrare în transportul rutier și de modificare a Regulamentului (CE) nr. 561/2006 al Parlamentului European și al Consiliului COM(2011) 451 final – 2011/0196 (COD)	79
2012/C 43/19	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de aplicare a unui sistem de preferințe tarifare generalizate COM(2011) 241 final	82
2012/C 43/20	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Comunicarea comună către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor – Un răspuns nou în contextul schimbărilor din țările vecine COM(2011) 303 final	89

2012/C 43/21	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea modificată de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 1290/2005 și (CE) nr. 1234/2007 ale Consiliului în ceea ce privește distribuirea de produse alimentare către persoanele cele mai defavorizate din Uniune COM(2011) 634 <i>final</i> – 2008/0183 (COD)	94
2012/C 43/22	Avizul Comitetului Economic și Social European privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului privind accelerarea introducerii cerințelor referitoare la coca dublă sau a unor standarde de proiectare echivalente pentru petrolierele cu cocă simplă (reformare) COM(2011) 566 <i>final</i> – 2011/0243 (COD)	98

Prețul abonamentelor în 2012
(fără TVA, inclusiv cheltuieli de transport pentru expediere simplă)

Jurnalul Oficial al UE, seriile L + C, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	1 200 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seriile L + C, versiunea tipărită + DVD, ediție anuală	22 de limbi oficiale ale UE	1 310 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria L, numai versiunea tipărită	22 de limbi oficiale ale UE	840 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seriile L + C, DVD, ediție lunară (cumulat)	22 de limbi oficiale ale UE	100 EUR pe an
Supliment la Jurnalul Oficial (seria S – Anunțuri de achiziții publice), DVD, ediție săptămânală	Multilingv: 23 de limbi oficiale ale UE	200 EUR pe an
Jurnalul Oficial al UE, seria C – Anunțuri de concurs	Limbă (limbi) în funcție de concurs	50 EUR pe an

Abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, care apare în limbile oficiale ale Uniunii Europene, este disponibil în 22 de versiuni lingvistice. Jurnalul Oficial cuprinde seriile L (Legislație) și C (Comunicări și informări).

Pentru fiecare versiune lingvistică se încheie un abonament separat.

În conformitate cu Regulamentul (CE) nr. 920/2005 al Consiliului, publicat în Jurnalul Oficial L 156 din 18 iunie 2005, care prevede că, temporar, instituțiile Uniunii Europene nu au obligația de a redacta toate actele în irlandeză și nici de a le publica în această limbă, Jurnalele Oficiale publicate în limba irlandeză se comercializează separat.

Abonamentul la Suplimentul Jurnalului Oficial (seria S – Anunțuri de achiziții publice) cuprinde toate cele 23 de versiuni lingvistice oficiale într-un singur DVD multilingv.

La cerere, abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* conferă dreptul de a primi diverse anexe ale Jurnalului Oficial. Abonaților li se semnalează apariția anexelor printr-un aviz către cititori inclus în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*.

Distribuire și abonamente

Abonamente la diverse periodice destinate vânzării, precum abonamentul la *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene*, pot fi contractate prin agențiile noastre de vânzări.

Lista agențiilor de vânzări este disponibilă la adresa:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_ro.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) oferă acces direct și gratuit la dreptul Uniunii Europene. Acest site permite consultarea *Jurnalului Oficial al Uniunii Europene*, inclusiv a tratatelor, a legislației, a jurisprudenței și a actelor pregătitoare ale legislației.

Pentru mai multe informații despre Uniunea Europeană, consultați: <http://europa.eu>

